

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANASANAT DALI

**GRAFİK SANATÇISI ve KARİKATÜRİST
FARUK ÇAĞLA'NIN ESERLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erdem ÇAĞLA

165110140

DANIŞMAN : Dr. Öğretim Üyesi Nuri SEZER

İSTANBUL - 2019

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANASANAT DALI

**GRAFİK SANATÇISI ve KARİKATÜRİST
FARUK ÇAĞLA'NIN ESERLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: **Erdem ÇAĞLA**

KABUL VE ONAY

Erdem ÇAĞLA tarafından hazırlanan "GRAFİK SANATÇISI ve KARİKATÜRİST FARUK ÇAĞLA'NIN ESERLERİNİN İNCELENMESİ" başlıklı bu çalışma, Savunma Sınavı tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tezin Türü olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Nuri SEZER

Üye :

Üye :

Üye :

Üye :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Grafik Sanatçısı ve Karikatürist Faruk Çağla'nın Eserlerinin İncelenmesi " başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldııkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

09.07.2019

Erdem ÇAĞLA

ONAY

Tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/ Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun .... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporunun tamamı her yerden erişime açılabilir.

09.07.2019

Erdem ÇAĞLA

ÖZET

GRAFİK SANATÇISI ve KARİKATÜRİST FARUK ÇAĞLA’NIN ESERLERİNİN İNCELENMESİ

Erdem ÇAĞLA

Yüksek Lisans Tezi, Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Nuri SEZER

Temmuz 2019 - 273 sayfa

Grafik ve Karikatür sanatçısı Faruk Çağla, Almanya’da bir döneme damgasını vuran ve kısaca “sanat endüstri içindir” prensibiyle ve “hoca ustadır, öğrenci çıraktır” anlayışıyla sanat ve zanaat bütünlüğü içerisinde eğitim veren efsane okul Bauhaus okulunun Türkiye’deki benzeri olan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda (DTGSYO) 1975-1980 yılları arasında grafik bölümünde öğrenci olarak eğitim almıştır. Kısaca adına Tatbiki de denilen DTGSYO, kurulduğu 1957’den Marmara Üniversitesinin bünyesine dahil edildiği 1982 yılına kadar İç Mimari, Dekoratif Resim, Tekstil, Seramik ve Grafik olarak toplam 5 bölümde binlerce mezun vermiştir. Mezunların birçoğu da mezun oldukları dalda Türkiye’nin çok önemli sanayi ve ticari kuruluşlarında başarılı görevlerde bulunmuştur.

Faruk Çağla, Tatbikinin kapanmasından 2 yıl önce 1980 yılında okuldan mezun olmuş son mezunlardan biridir.

Küçük yaşlardan beri resim çizen Çağla, lise yıllarında İstanbul’un basın-yayın ve reklamcılık kalbi olan Cağaloğlu’nda tabelacılık yaparak mesleğe alaylı olarak başlamıştır. Daha sonra Tatbikide grafik bölümünde öğrenciliği sırasında ve mezun olduktan sonra da reklam ajansları ve matbaalarda grafik tasarımcı olarak çalışmış, küçüklükten gelen çizim yeteneği sayesinde de gazetelerde ve dergilerde karikatürist olarak çalışmıştır.

Emekli olduktan sonra birikimlerini genç kuşaklara aktarmak gayesiyle 2015 yılında 59 yaşında ALES sınavını geçerek üniversitelerde öğretim görevlisi olarak görev yapmış, öğretmenliği sırasında 60 yaşında yüksek lisansını tamamlamıştır. Bunu

takiben yabancı dil sınavını (YDS) da geçmiş, tasarımcılıkta 48 yıllık meslek tecrübesinin üzerine sanatta yeterli olduğunu kanıtlamak ve akademik kariyerinde yükselmek için 62 yaşında grafik tasarım dalında sanatta yeterliğe başlamış olan bir eğitmen olması özelliği ile, ayrıca hem eski geleneksel manuel yöntemler ile kağıt üzerine fırça ile, hem de modern dijital programlar ile bilgisayarda tasarım yapabilen ender sanatçılardan biri olması nedeniyle tez konumuz olmuştur.

Sonuç olarak, Faruk Çağla'nın eserleri; meydana getirildiği oluşum süreci dikkate alınarak, ülkede bilgisayar devrimi diyebileceğimiz grafik eser üretim tekniklerinin değiştiği bir zaman dilimi de göz önünde bulundurularak çocukluğundan bugüne kadar olan süreçte topluca değerlendirilmiş, sanat ve meslek hayatı yarım aşırı yaklaşan bir grafik sanatçısının eski ve yeni grafik tasarım teknolojisi karşısında mesleğini icra etme ve genç kuşaklara aktarma mücadelesine çok yakından tanıklık edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Grafik tasarım, sanat, reklam ajansı, matbaa, gazete, dergi, karikatür, eğitmen, yüksek lisans, sanatta yeterlik, grafik üretim teknikleri, grafik tasarım teknolojisi.

ABSTRACT

RESEARCH ON THE CREATIONS OF FARUK AĞLA GRAPHIC ARTIST AND CARTOONIST

Erdem AĞLA

Master's Thesis, Graphical Design Art Branch

Consultant: Lecturer Dr. Nuri SEZER

July 2019 - 273 pages

Graphic and caricature artist Faruk ağla studied as a student between 1975-1980 in the graphics department of the State School of Applied Fine Arts (DTGSYO) which is the only education institute in Turkey in congruence with legendary Bauhaus school of Germany that provides training in art and craft unity having the principle of “art is for industry” and the conception of “teacher is a master, student is an apprentice”.

DTGSYO, which is also called as Tatbiki (the Applied) in short, was awarded thousands of graduates in five departments: Interior Architecture, Decorative Painting, Textile, Ceramics and Graphics until its foundation in 1957 and its incorporation into Marmara University in 1982. Many of its graduates have been found in successful missions in Turkey's most important industrial and commercial organizations along with the branches they graduated from.

Faruk ağla is one of the last graduates of Tatbiki in 1980, just 2 years before the closure of the educational institution.

ağla, who has been painting since his childhood, started his profession as a ranker in Cağaloğlu, the heart of the press and advertising sector in İstanbul, during his high school years. Later, he worked as a graphic designer in the advertising agencies and printing houses during his education in Tatbiki and after his graduation.

He also worked as a caricaturist the in newspapers and magazines in virtue of his talent for drawing and illustration.

After his retirement, he worked as a lecturer at the universities in order to transfer his accumulation to the younger generations. During the lecturing days he passed the ALES exam at the age of 59 in 2015 and achieved master degree at his age of 60. Following that he also passed the foreign language exam (YDS).

Çağla has been our thesis subject since he featured both to have a 48-year professional designing experience and to be an educator starting the academic ‘proficiency in art’ process in the graphic design branch at the age of 62 to prove that he is also proficient in art academically and to advance in his academic career. He also featured to be one of the exceptional artists who are able to produce graphical designs both with the traditional manual methods on the paper with brushes and with the modern digital software programmes on computer.

As a conclusion, the complete works of Faruk Çağla have been evaluated since his childhood from the point of their generation process, considering the time period that graphic design techniques had changed dramatically which can be called as computer revolution; very closely witnessed the struggle of a graphic artist, whose art and profession life approaches to half a century, to practice his profession and to transfer it to the younger generations against changing graphic design technologies.

Key words: Graphic design, art, advertising agency, printing house, newspaper, periodical, caricature, lecturer, master degree, proficiency in art, graphic generation techniques, graphic design technology.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Faruk Çağla'nın 48 yılı bulan genel meslek yaşamı bağlamında ürettiği grafik tasarım ve karikatür çalışmalarının üretildiği koşullar içerisinde oluşum sürecine ve eser türüne göre sınıflandırılarak incelenmesini içermektedir.

Tezin araştırma ve yazımı boyunca sabırla desteğini eksik etmeyen danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Nuri SEZER'e,

Tez konumu kabul eden Arel Üniversitesi Grafik Bölüm Başkanı Sayın Doç. Ahmet Süreyya Koçtürk'e, teze sunduğu katkılar için Nazik Altınel'e,

Tezin yazım sürecindeki desteği ile her zaman her koşulda, hayatımın her anında bana yardımcı olan, 60 yıldır sakladığı eserlerinin arşivini bana açan, istediğim her türlü belge ve bilgiyi anında sunan, beni yetiştiren, hayatta ve mesleğimde feyz aldığım babam, ustam, kıymetli meslektaşım ve hocam Faruk Çağla'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2019

Erdem ÇAĞLA

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
RESİMLER LİSTESİ.....	IX

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Araştırmanın konusu ve amacı.....	1
1.2 Araştırmanın kapsamı.....	3
1.3 Araştırmanın yöntemi.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

FARUK ÇAĞLA'NIN SANAT ve MESLEK YAŞAMI

2.1. Faruk Çağla'nın bitirdiği okullar ve eğitim durumu.....	5
2.2. Faruk Çağla'nın mesleki biyografisi.....	6
2.3. Faruk Çağla'nın sanatsal ve kültürel faaliyetleri.....	10
2.4. Ana başlıklarıyla hakkında çıkan haberler, yazılar, söyleşiler.....	13
2.5. Ana başlıklarıyla kendisinin yazdığı yazılar, kendisi tarafından başkalarıyla yapılan söyleşiler.....	16
2.6. Yayınlanmış eserleri.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FARUK ÇAĞLA'NIN ÇOCUKLUK ve ORTOPEDİK ENGELLİ DÖNEMİ

3.1. Çocukluk dönemi çalışmaları.....	19
3.2. Ortopedik engelli oluşunun karikatürlerine etkisi.....	25

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
FARUK ÇAĞLA’NIN KARİKATÜR ESERLERİ

4.1. Sakatlık konulu çizimleri.....	45
4.2. Ödül aldığı karikatürleri.....	52
4.3. Cumhuriyet Gazetesi Ciddiyet sayfası için çizilenler.....	55
4.4. Güneş Gazetesi için çizilenler.....	61
4.5. Kadın-Erkek ilişkileri konularındaki karikatür çizimleri.....	70
4.5.1. Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazılı bant karikatürleri.....	75
4.5.2. Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant karikatürleri.....	82
4.5.3. Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant koşu karikatürleri.....	88
4.6. Serbest konulu bant karikatürleri.....	92
4.7. Akıllı çocuk konulu bant karikatürleri.....	96

BEŞİNCİ BÖLÜM
FARUK ÇAĞLA’NIN ÇİZGİ ROMAN ESERLERİ

5.1. Siyah Beyaz “Ali Dayı ile Ayı” Çizgi Roman çizimleri.....	100
5.2. Siyah Beyaz “Karagöz ile Hacivat” Çizgi Roman çizimleri.....	103
5.3. Renkli Çizgi Roman çizimleri.....	106

ALTINCI BÖLÜM
FARUK ÇAĞLA’NIN İLLÜSTRASYON ESERLERİ

6.1. Kitap ve Dergi metinleri için çizilmiş İllüstrasyonlar.....	109
6.2. Karagöz ansiklopedisi için çizilmiş İllüstrasyonlar.....	117
6.3. Çocuk kitabı için İllüstrasyonlar.....	126
6.4. Story Board İllüstrasyonları.....	132
6.5. Portre çizimleri.....	137
6.7. Renkli karikatürler ve illüstrasyonlar.....	149
6.8. Reklam grafiği için bilgisayar programları ile çizilmiş illüstrasyonlar.....	159

YEDİNCİ BÖLÜM
REKLAM GRAFİĞİ TASARIMLARI

7.1. Logo ve kurumsal kimlik tasarımları	168
7.2. Broşür- Katalog tasarımları	194
7.3. Afiş - Pano – Tabela tasarımları.....	210
7.4. Ambalaj ve Kutu tasarımları.....	223
7.5. Araç Giydirme tasarımları.....	229
7.6. Basın İlanı ve Reklam Kampanya tasarımları.....	235
7.7 Bilgisayar öncesi Pars McCann'deki reklam kampanyaları ve illüstrasyonları.....	250

SEKİZİNCİ BÖLÜM

SONUÇ.....	267
KAYNAKÇA.....	270
ÖZGEÇMİŞ.....	273

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

- Resim 1** Çağla'nın 13 yaşındayken çizdiği senaryosu kendisine ait olan 1970 yılında Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanmış ilk çizgi romanı 20
- Resim 2** Çağla'nın 1960-70 yıllarında çizgilerine ilham kaynağı olan çizgi romanlar 22
- Resim 3** Karaoğlan çizgi roman kapağı.....2Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
- Resim 4** Tamamlanmamış Karaoğlan Resmi 23
- Resim 5** Faruk Çağla'nın çocuk yaşta yaptığı çizimler2Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
- Resim 6** Faruk Çağla'nın çocuk yaşta yaptığı çizimler2Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
- Resim 7** Faruk Çağla'nın Osmanlı-Haçlı savaşını çizdiği resim..... 24
- Resim 8** Faruk Çağla'nın 1984 yılında Karagöz Ansiklopedisi için yaptığı çizim ... 24
- Resim 9** Faruk Çağla'nın annesi Ayşe Çağla, Faruk Çağla ve Babası Galip Çağla.. 25
- Resim 10** Yukarıda sol başta Sami Demir, sağ başta Yüksel Uslu, sol başta Faruk Çağla 26
- Resim 11** Faruk Çağla Kabataş Erkek Lisesinde okurken..... 27
- Resim 12** Cumhuriyet'in 50 Yılı afiş yarışmasıyla ilgili Faruk Çağla hakkında çıkan haber. Hürriyet Gazetesi 1973 27
- Resim 13** Faruk Çağla Kabataş Erkek Lisesinde okurken. 27
- Resim 14** F.Çağla Arnavutköy'deki evinin önünde tabelacılık yaparken 28
- Resim 15** F.Çağla Arnavutköy'deki evinin önünde tabelacılık yaparken 28

Resim 16 F.Çağla'nın Manisa Belediyesi Amblem yarışmasında 3.lük ödülü alan logo tasarımı.....	28
Resim 17 1975 yılında Tatbiki Grafik Sanatlar bölümü öğrencileri hocalarıyla boğaz gezisinde. Faruk Çağla, fotoğraf hocası Barbaros Gürsel, Nural Birden Akça, Saadet Ceylan, Mine Ufuk Mertdoğan Cebecioğlu, Mutlu Aydınoglu.	29
Resim 18 1979 yılında grafik 4. Sınıf öğrencileri Tatbiki kantininde. Sumru ve Gürbüz Doğan Ekşioğlu, Faruk Çağla, Nural Birden Akça, Nazan Öneş.....	29
Resim 19 1979 yılında Faruk Çağla 4. Sınıf öğrencisi grafik atölyesinde.....	30
Resim 20 Mezuniyet hatırası 1979. Yukarıda Atilla Demiriz, Mahmut Karatoprak, Ali Erkmen, orta sıra ayakta Faruk Çağla, Saadet Ceylan, Nuran Balcı Özekçin, Ahmet Özler, Mehmet F. Avcı, Mutlu Aydınoglu, Ahmet Görgün, Menent Samanlı, Gülçin Cedit, Dilek Baykal Özkoçak, oturanlar Nazan Öneş, M. Ufuk Mertdoğan Cebecioğlu, Gürbüz D. Ekşioğlu, Nural Birden Akça.	30
Resim 21 Faruk Çağla başarısız ameliyat sonrası çift koltuk değneğine mahkum kalmıştır.	31
Resim 22 Çağla'nın sakatlık üzerine çizdiği ilk karikatür.	32
Resim 23 Çağla'nın DTGSYO'nda 1982 yılında "Sakatlar" konulu açtığı serginin afişi.	33
Resim 24 Faruk Çağla'nın 1984 yılında çıkan "karikatürler" kitabının kapağı.	34
Resim 25 Faruk Çağla "Halk Sağlığı" konulu karikatür yarışmasında kazandığı büyük ödül'ü usta karikatürcü Turhan Selçuk'un elinden alıyor.....	35
Resim 26 Faruk Çağla "Halk Sağlığı" konulu karikatür yarışmasında kazandığı büyük ödül'ü usta karikatürist Turhan Selçuk'un elinden alırken usta karikatürist Tan Oral ve Eczacılar Odası'ndan Osman Özçelik aynı karede	35
Resim 27 Türkiye Gazetesi'nin 6 Ocak 2010 tarihli baskısında Faruk Çağla ile yapılan röportaj.....	36

Resim 28 Haluk Şahin'in 1989 yılında Güneş Gazetesi'nde yayınlanan "Faruk, Ron ve bizler..." başlıklı yazısı.....	37
Resim 29 F.Çağla'nın Almanya'da açtığı sergi afişi.....	39
Resim 30 F.Çağla'nın Almanya'da açtığı sergiyle ilgili Alman basınında çıkan haber	39
Resim 31 Almanya'daki Fakir Baykurt – Faruk Çağla etkinliğinin davetiyesi	40
Resim 32 Ünlü roman yazarı Fakir Baykurt'un Faruk Çağla hakkında yazdığı "SEÇKİN BİR SANATÇI" başlıklı yazısı.....	41
Resim 33 Almanya'daki işçileri konu alan F.Çağla karikatürünün yer aldığı sergi afişi	42
Resim 34 Almanya'daki işçileri konu alan F. Çağla karikatürü	42
Resim 35 Faruk Çağla Pars McCann ajansında flomaster ile çizim yapıyor	43
Resim 36 F.Çağla Pars McCann ajansında arkadaşlarıyla beraber. Sol başta atölye şefi Serdar Tan, yukarıda Ali Sarıkaya yanında Atilla Yasa, önünde Renan Ayan, Faruk Çağla, Salih Çokava, Melek Feza.....	43
Resim 37 F.Çağla Tanım Ajansta 1989 yılında o günün teknolojisiyle letraset diziyor pikaj yapıyor.	44
Resim 38 F.Çağla'nın 1987 yılındaki Taksim Sanat Galerisi karikatür sergisi	44
Resim 39 Faruk Çağla 1993 yılında H&H Ajanstaki odasında art direktör olarak çalışırken.	44
Resim 40 F.Çağla sergisinde karikatür kitabını imzalıyor.	45
Resim 41 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü	47
Resim 42 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	47
Resim 43 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	47

Resim 44 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	48
Resim 45 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	48
Resim 46 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	49
Resim 47 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	49
Resim 47a Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	50
Resim 48 Faruk Çağla'nın engelli konulu karikatürü.....	50
Resim 49 F.Çağla'nın "Halk Sağlığı konulu karikatür yarışmasında “Büyük Ödül” kazandığı engelli konulu karikatürü.....	51
Resim 50 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü	53
Resim 51 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü	53
Resim 52 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü	54
Resim 53 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü	54
Resim 54 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü	55
Resim 55 F.Çağla hakkında basında çıkan haberler.	56
Resim 56 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan ilk karikatürü.....	56
Resim 57 F.Çağla'nın anayasa konulu Cumhuriyet Gazetesi'ndeki karikatürü. .	57
Resim 58 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	58
Resim 59 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	59
Resim 60 F.Çağla'nın Almanya HALLO dergisinde yayınlanmış karikatürü	60
Resim 61 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürü	60
Resim 62 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	61

Resim 63 Faruk Çağla'nın terörü konulu karikatürü.....	62
Resim 64 Faruk Çağla'nın terörü konulu karikatürü.....	62
Resim 65 Faruk Çağla'nın terörü konulu karikatürü	62
Resim 66 F. Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde çalışırken çizdiği illüstrasyon	63
Resim 67 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	64
Resim 68 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	64
Resim 69 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	64
Resim 70 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	65
Resim 71 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.....	65
Resim 72 F.Çağla'nın dış politika karikatürleri	66
Resim 73 F.Çağla'nın dış politika karikatürleri	66
Resim 74 F.Çağla'nın dış politika karikatürleri	66
Resim 75 F.Çağla'nın dış politika karikatürleri	66
Resim 76 F.Çağla'nın iç politika karikatürleri	67
Resim 77 F.Çağla'nın iç politika karikatürleri	67
Resim 78 F.Çağla'nın iç politika karikatürleri	68
Resim 79 F.Çağla'nın iç politika karikatürleri	68
Resim 80 F.Çağla'nın Almanya'ya kök salmış fakat Türklüğünden vaz geçmeyen işçileri konu alan karikatürü	68
Resim 81 F.Çağla'nın savaşın olduğu bölgede okula gidemeyen çocuklar konulu karikatürü	69

Resim 82 F.Çağla'nın fikir suçları konulu karikatürü	69
Resim 83 F.Çağla'nın İstanbul'daki kirlilik konusu işlediği karikatürü	70
Resim 84 F.Çağla'nın dünyadaki savaşlar konulu karikatürü	70
Resim 85 Behiç Ak'ın Kim Kime Dum Duma başlıklı bant karikatürlerinden bir örnek	72
Resim 86 Piyale Madra, Piknik bant karikatürlerinden bir örnek	74
Resim 87 Madra'nın Ademler ve Havvalar bant karikatürlerinden bir örnek.	74
Resim 88 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	75
Resim 89 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	75
Resim 90 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	76
Resim 91 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	76
Resim 92 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	76
Resim 93 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	76
Resim 94 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	77
Resim 95 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	77

Resim 96 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	77
Resim 97 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	77
Resim 98 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	77
Resim 99 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	78
Resim 100 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	78
Resim 101 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	78
Resim 102 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	78
Resim 103 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	79
Resim 104 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	79
Resim 105 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	80
Resim 106 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	80
Resim 107 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	81
Resim 108 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	81

Resim 109 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'ndeyken çizdiği kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü	81
Resim 110 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü.	82
Resim 111 Quino'dan yazısız bant karikatür örneği	83
Resim 112 Mordillo'dan yazısız sembolik anlatımlı bant karikatür örneği	84
Resim 113 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü.	85
Resim 114 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü	86
Resim 115 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü	86
Resim 116 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü	86
Resim 117 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü	87
Resim 118 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü	87
Resim 119 F.Çağla'nın "Bir Koşudur Gidiyor" başlıklı yazısız bant karikatürleri	88
Resim 120 F.Çağla'nın "Bir Koşudur Gidiyor" başlıklı yazısız bant karikatürleri	88
Resim 121 F.Çağla'nın "Bir Koşudur Gidiyor" başlıklı yazısız bant karikatürleri	88
Resim 122 F.Çağla'nın Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant koşu karikatürleri.....	89

Resim 123 F.Çağla'nın Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant koşu karikatürleri.....	89
Resim 124 Fakir Baykurt'un yazısında bahsettiği F.Çağla'nın Kadın-erkek ilişkileri üzerine çizdiği son karede kağıdın yırtıldığı yazısız bant koşu karikatürü.	90
Resim 125 F.Çağla'nın Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant koşu karikatürleri.....	91
Resim 126 F. Çağla'nın idam konusunu işlediği serbest konulu bant karikatürü	92
Resim 127 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.	93
Resim 128 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.	93
Resim 129 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.	93
Resim 130 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	93
Resim 131 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	94
Resim 132 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	94
Resim 133 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	94
Resim 134 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	94
Resim 135 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	95
Resim 136 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.....	95
Resim 137 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri	95
Resim 138 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri	95
Resim 139 Çocuk sayfası, karikatür, metin, mizanpaj, konsept: Faruk Çağla.....	96
Resim 140 Akıllı Çocuk karikatür dizisi: Faruk Çağla.....	98

Resim 141 Akıllı Çocuk karikatür dizisi: Faruk Çağla.....	99
Resim 142 Akıllı Çocuk karikatür dizisi: Faruk Çağla.....	99
Resim 143 Faruk Çağla'nın Ali Dayı ile Ayı adlı çizgi romanı.....	100
Resim 144 Faruk Çağla'nın Ali Dayı ile Ayı adlı çizgi romanı.....	101
Resim 145 Faruk Çağla'nın Ali Dayı ile Ayı adlı çizgi romanı.....	102
Resim 146 Faruk Çağla'nın "Karagöz-Hacivat" isimli çizgi roman çalışmaları	103
Resim 147 Çağla'nın 1984 yılında ansiklopedi için renkli olarak çizdiği Karagöz sahnesi	104
Resim 148	104
Resim 149	105
Resim 150 Faruk Çağla'nın "HEEY ÖZGÜRLÜK!" adlı çizgi roman çalışması	106
Resim 151 Faruk Çağla'nın "En Bi Haşin Rüya" adlı çizgi roman çalışması ...	107
Resim 152 F. Çağla'nın "GÖKTEN İNDİM ŞEHİRE!" adlı çizgi roman çalışması	108
Resim 153 F.Çağla'nın somut dergisinde yayınlanan illüstrasyonu.....	109
Resim 154 F.Çağla'nın 1982 yılında gösteri dergisinde yayınlanan illüstrasyonu	110
Resim 155	111
Resim 156	111
Resim 157 F.Çağla'nın Almanya'nın Braunschweig kentinde 1986 yılında çizdiği illüstrasyon.....	112

Resim 158	113
Resim 159	114
Resim 160 F.Çağla'nın Almanya'nın Braunschweig kentinde 1986'da çizdiği illüstrasyon	115
Resim 161 F.Çağla'nın Almanya'nın Braunschweig kentinde 1986'da çizdiği illüstrasyon	116
Resim 162 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	117
Resim 163 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	118
Resim 164 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	118
Resim 165 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	119
Resim 166 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	119
Resim 167 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	120
Resim 168 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	120
Resim 169 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	121
Resim 170 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	121

Resim 171 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	122
Resim 172 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	122
Resim 173 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	123
Resim 174 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	123
Resim 174a F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.....	124
Resim 175 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	124
Resim 176 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	125
Resim 177 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon	125
Resim 178 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla	126
Resim 179 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla	127
Resim 180 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla	127
Resim 181 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	128
Resim 182 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	128
Resim 183 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	128
Resim 184 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	129
Resim 185 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	129

Resim 186 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	129
Resim 187 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	130
Resim 188 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	130
Resim 189 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	131
Resim 190 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.....	131
Resim 191 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.....	132
Resim 192 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.....	133
Resim 193 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.....	133
Resim 194 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.....	134
Resim 195 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.....	135
Resim 196 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.....	136
Resim 197 Prof. Halis Biçer ile Faruk Çağla'nın yaptığı röportaj görseli.....	137
Resim 198 Aydın Süleymanzade ile Faruk Çağla'nın yaptığı röportaj görseli.	138
Resim 199 İranlı sanatçı Morteza Rakhatalaa'nın portre çizimleri.....	140
Resim 200 İranlı sanatçı Morteza Rakhatalaa'nın portre çizimleri.....	141
Resim 201 Faruk Çağla'nın karagöz ansiklopedisi için yaptığı portre çizimleri	141
Resim 202 Faruk Çağla'nın karagöz ansiklopedisi için yaptığı portre çizimleri	142
Resim 203 Faruk Çağla'nın portre çizimleri.	143
Resim 204 Faruk Çağla'nın portre çizimleri.	143
Resim 205 Faruk Çağla'nın 2010 yılında yaptığı portre çizimleri.....	144

Resim 206 Faruk Çağla'nın 1986 yılında Almanya'da yaptığı portre çizimleri	145
Resim 207 Mutlu Aydınoglu'nun Çağla tarafından 1975 yılında çizilmiş portresi	146
Resim 208 Faruk Çağla'nın 1985 yılında Almanya'da yaptığı portre çizimleri	146
Resim 209 Faruk Çağla'nın 1985 yılında Almanya'da yaptığı portre çizimleri	146
Resim 210 Faruk Çağla'nın 1985 yılında Almanya'da yaptığı portre çizimleri	147
Resim 211 Faruk Çağla'nın 1985 yılında Almanya'da yaptığı portre çizimleri	147
Resim 212 Faruk Çağla'nın 2018 yılında çizdiği portre	147
Resim 213 Bedri Koraman'ın isteği üzerine F.Çağla'nın guaş boya ile yaptığı renkli portre çizimi	148
Resim 214 Faruk Çağla'nın barış, özgürlük, kültür ve bilim konulu renkli karikatürü.	149
Resim 215 Faruk Çağla'nın renkli karikatürü.	150
Resim 216 Faruk Çağla'nın renkli karikatürü.	150
Resim 217 Faruk Çağla'nın yasak elma konulu renkli karikatürü.....	151
Resim 218 Faruk Çağla'nın seri üretimin el yapımı klasik değerleri yok ettiği konulu renkli karikatürü.....	151
Resim 219 Faruk Çağla'nın barış güvercini ve dünya konulu renkli karikatürü	152
Resim 220 Faruk Çağla'nın nükleer silahlanma konulu renkli karikatürü.....	152
Resim 221 Faruk Çağla'nın restoran-matador konulu renkli karikatürü	153
Resim 222 Faruk Çağla'nın kraldan çok kralcılık konulu renkli karikatürü.....	153
Resim 223 Faruk Çağla'nın aile konulu renkli karikatürü.	154

Resim 224 Faruk Çağla'nın ailenin çocuğa yaklaşımı konulu renkli karikatürü.	154
Resim 225 Faruk Çağla'nın çocuk ve aile temalı renkli karikatürü.	155
Resim 226 Faruk Çağla'nın Alman toplumu konulu renkli karikatürü	155
Resim 227 Faruk Çağla'nın Hamburg'un çevre kirliliği konulu renkli karikatürü.	156
Resim 228 Faruk Çağla'nın İstanbul boğazındaki çevre kirliliği konulu renkli karikatürü.	156
Resim 229 Faruk Çağla'nın Afrika konulu renkli karikatürü.....	157
Resim 230 Faruk Çağla'nın Tarzan konulu renkli karikatürü.	158
Resim 231 Vektörel maskot çalışması: F.Çağla	159
Resim 232 Maskot çalışması: F.Çağla.	160
Resim 233 Faruk Çağla'nın vektörel tropikal meyve illüstrasyonları	161
Resim 234 Faruk Çağla'nın kanguru maskot illüstrasyonu.....	161
Resim 236 Faruk Çağla'nın süt illüstrasyonları	162
Resim 237 Faruk Çağla'nın kuruş şeklinde çizdiği maskot illüstrasyonu.....	162
Resim 238 Faruk Çağla'nın baklava kutuları illüstrasyon çalışması.....	163
Resim 239 Faruk Çağla'nın baklava kutuları illüstrasyon çalışması.....	163
Resim 240 Faruk Çağla'nın 3 boyutlu illüstrasyon çalışması	164
Resim 241 Faruk Çağla'nın 3 boyutlu illüstrasyon çalışması	165
Resim 242 Faruk Çağla'nın süt kovanı illüstrasyon çalışması	166

Resim 243 Faruk Çağla'nın ayakkabı deodorantı illüstrasyon çalışması.....	167
Resim 244 Faruk Çağla tarafından 1992 yılında yapılan İstanbul Metro'sunun logosu.....	168
Resim 245 Faruk Çağla tarafından 1980 yılında yapılan Kuşadası logosu	171
Resim 246 Faruk Çağla tarafından 1979 yılında yapılan Manisa Belediyesi logo yarışmasında ödül alan logo	173
Resim 247 Faruk Çağla engelsiz ulaşım logo tasarımı	174
Resim 248 Faruk Çağla ADK araç değer kaybı logo tasarımı	174
Resim 249 Faruk Çağla idea insan bilimleri dergisi logo tasarımı	175
Resim 250 Faruk Çağla Merkez Civata logo tasarımı	175
Resim 251 Faruk Çağla Fernas İnşaat logo tasarımı	176
Resim 252 Faruk Çağla Aser Gaz logo tasarımı.....	176
Resim 253 Faruk Çağla Selen Enerji logo tasarımı.....	176
Resim 254 Faruk Çağla'nın Lider Grup logo tasarımı.....	177
Resim 255 Faruk Çağla'nın coordinart logo tasarımı	177
Resim 256 Faruk Çağla'nın Avicenna Hospital için yaptığı logo tasarımı	177
Resim 257 Faruk Çağla'nın Pastat Tatlı için yaptığı logo tasarımı	178
Resim 258 Faruk Çağla'nın Tatlıhane firması için yaptığı logo tasarımı	178
Resim 259 Faruk Çağla'nın Chickenberg Tavuk firması için yaptığı logo tasarımı	178
Resim 260 Faruk Çağla'nın CosmoCity için yaptığı logo tasarımı	179

Resim 261 Faruk Çağla'nın ComoWorld için yaptığı logo tasarımı	83
Resim 262 Faruk Çağla'nın Aquella ıslak mendil firması için yaptığı logo tasarımı	179
Resim 263 Faruk Çağla'nın Demirhan Lpg firması için yaptığı logo tasarımı..	180
Resim 264 Faruk Çağla'nın Cömert Merdiven için yaptığı logo tasarımı	180
Resim 265 Faruk Çağla'nın Vivec International için yaptığı logo tasarımı.....	180
Resim 266	181
Resim 267	181
Resim 268	181
Resim 269	182
Resim 270	182
Resim 271	182
Resim 272	183
Resim 273	183
Resim 274	183
Resim 275 LC Waikiki firması için logo tasarımları	184
Resim 276 GSGM için logo tasarımları	185
Resim 277 Faruk Çağla'nın Sigorta Dünyası Dergisi için yaptığı logo tasarımları	186
Resim 278 Faruk Çağla'nın Enkon Kazan için yaptığı logo tasarımı.....	186
Resim 279	187

Resim 280	187
Resim 281	187
Resim 282	188
Resim 283	188
Resim 284	188
Resim 285	189
Resim 286	189
Resim 287	189
Resim 288	190
Resim 289	190
Resim 290	190
Resim 291	191
Resim 292	191
Resim 293	191
Resim 294	192
Resim 295	192
Resim 296	193
Resim 297 Nimet Ekmek firması katalog tasarımı ve illüstrasyon: F.Çağla	196
Resim 298 Nimet Ekmek firması katalog tasarımı ve illüstrasyon: F.Çağla.....	197
Resim 299 Amex Kozmetik firması katalog tasarımı: F.Çağla.....	198

Resim 300 Merkez Civata katalog tasarımı: F.Çağla.....	199
Resim 301 Katalog tasarımı: F.Çağla.....	201
Resim 302 Katalog tasarımı: F.Çağla.....	202
Resim 303 Zeytinburnu Bld. Katalog tasarımı: F.Çağla.....	202
Resim 304 Zeytinburnu Bld. Katalog tasarımı: F.Çağla.....	203
Resim 305 Elite Hotel Katalog tasarımı: F.Çağla	203
Resim 306 Elite Hotel Katalog tasarımı: F.Çağla	204
Resim 307 Cömert Merdiven katalog tasarımı: F.Çağla.....	204
Resim 308 Cömert Merdiven katalog kapak tasarımı ve konsepti: F.Çağla	205
Resim 309 Kozmetik firması katalog tasarımı: F.Çağla	206
Resim 310 Kozmetik firması katalog tasarımı: F.Çağla	207
Resim 311 Koltuk firması katalog tasarımı: F.Çağla.....	207
Resim 312 Mutlusan Elektrik firması için katalog kapak tasarımı: F.Çağla.....	208
Resim 313 Mutlusan Elektrik firması için katalog tasarımı: F.Çağla	209
Resim 314 Viko Elektrik firması için katalog tasarımı: F.Çağla.....	209
Resim 315 F.Çağla'nın Timaş için yaptığı pano tasarımları	211
Resim 316 F.Çağla'nın Purina yem firması için yaptığı karikatür destekli afiş tasarımı	212
Resim 317 F.Çağla'nın Purina yem firması için yaptığı illüstrasyon destekli afiş tasarımı	213

Resim 318 F.Çağla'nın FORD Otosan için yaptığı illüstrasyon destekli afiş tasarımı	214
Resim 319 F.Çağla'nın FORD Otosan için yaptığı illüstrasyon destekli afiş tasarımı	215
Resim 319a F.Çağla'nın kozmetik firması için yaptığı manipülasyon destekli afiş tasarımı	216
Resim 320 Faruk Çağla'nın IDEA dergisi için yaptığı afiş çalışması.....	217
Resim 321 Faruk Çağla'nın KING ayakkabı boyaları için yaptığı afiş tasarımı.....	218
Resim 322 Faruk Çağla'nın Pastat Tatlı firmasının trileçe tatlısı için yaptığı afiş tasarımı.....	219
Resim 323 Faruk Çağla'nın Corner spor merkezi için yaptığı billboard tasarımı...	220
Resim 324 Faruk Çağla'nın Verita için yaptığı afiş tasarımı	220
Resim 325 Faruk Çağla'nın Verita için yaptığı afiş tasarımı	221
Resim 326	221
Resim 327	222
Resim 328	223
Resim 329	224
Resim 330	224
Resim 331	225
Resim 332	226
Resim 333	227
Resim 334	228

Resim 335	229
Resim 336	230
Resim 337	231
Resim 338	232
Resim 339	233
Resim 340	234
Resim 341	235
Resim 342	236
Resim 343	237
Resim 344	238
Resim 345	239
Resim 346	240
Resim 347	241
Resim 348	242
Resim 349	242
Resim 350	243
Resim 351	244
Resim 352	245
Resim 353	246
Resim 354	247

Resim 355	248
Resim 356	249
Resim 357	250
Resim 358	251
Resim 359	252
Resim 360	253
Resim 361	253
Resim 362	254
Resim 363	254
Resim 364	255
Resim 365	256
Resim 366	257
Resim 367	258
Resim 368	259
Resim 369	260
Resim 370	260
Resim 371	261
Resim 372	262
Resim 373	263
Resim 374	264

Resim 375	265
Resim 376	266

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Araştırmanın konusu ve amacı:

Özet kısmında da bahsedildiği üzere, araştırmamızın konusu grafik sanatçısı ve karikatürist Faruk Çağla'nın eserlerinin üretildiği koşullar göz önünde bulundurularak bağlı oldukları sanat kuralları içerisinde incelenmesidir. Bu inceleme, eserlerin oluşum sürecini de dikkate alarak gerçekleştirilmiştir.

Teze konu eserlerin üretim süreci içerisinde değerlendirilmesinin en önemli nedenlerinden biri bu eserlerin hangi koşullarda üretildiğine Faruk Çağla ile birlikte oğlu olarak 26 yıl aynı ortamda bizzat yaşayarak tanık olmam ayrıca meslektaş olmamız nedeniyle de neredeyse her gün grafik tasarımla yakından ilgilenmemiz ve kendisinin üretim koşullarını çok yakından gözlemlemiş olmamdır. Oğlu ve öğrencisi olarak, onun 48 yıllık sanat hayatının son yarısında yaşam koşullarının bizzat içerisinde birlikte yaşayan bir kişi olarak, ürettiği eserlerin hayatının hangi evresinde, nasıl ve hangi etkilerle üretildiğini yakından gözleme şansını elde ettim. Hem grafik, hem reklamcılık halkla ilişkiler hem de web tasarım mezunu olmam dolayısıyla ve baba mesleğim olan grafik tasarımcılık mesleğini de profesyonel olarak icra etmem nedeniyle onun eserlerini bilimsel kurallara ve akademik etiğe göre tarafsız olarak değerlendirme imkânım olmuştur.

Dolayısı ile bu tez, onunla birlikte yaşayan, onu ve eserlerini çok iyi tanıyan hem oğlu, hem öğrencisi hem de meslektaşı tarafından meslek etiği ve meslek kuralları gözetilerek bilimsel verilere dayanılarak tarafsız olarak yazılmıştır. Hatta onun hakkında övgü ve takdir gereken yerlerde tarafsızlığın bozulabileceği endişesi ile yorum ve değerlendirmelerde hak edilmiş övgülerden kaçınılmış, olması gereken övgü ve takdir ifadeleri minimumda tutulmuştur.

Bir hakkın teslimi olarak belirtmek gerekirse, onun sanat yaşamı; mücadeleci bir ruhun, azim ve tutkunun, nefes kesen öyküsüdür. Nefes kesen öykü, ifadesi tarafıma ait değildir, tarafsız bir kişinin yorumudur.

Ünlü karikatürcü Tan Oral, Faruk Çağla'nın 1984'de çıkardığı "karikatür albümünün önsözünde onun sanat hayatını "baston ve kalemin ilginç ve nefes kesen öyküsü" olarak nitelemektedir. (ORAL, 1984)

Faruk Çağla hayatının bazı dönemlerini ortopedik engelli olarak yaşamış, bu yaşadıkları sanat üretimine yansımış, engelli oluşu zaman zaman sanat eserlerinin konusu haline gelmiştir.

Her sanatçının yaşadığı toplumsal, ekonomik veya ruhsal koşullara göre dönem dönem değişiklik gösteren, o koşullardan etkilenerek yapıtlar ürettiği bilinmektedir. Faruk Çağla'nın da hayatının çeşitli evrelerinde yaşadıklarının etkilerini çizdiği karikatürlerde görmek mümkündür. Ayrıca Tan Oral: "Burada Çağla'nın önceden grafik eğitimi almış olması da onun işini kolaylaştıran bir başka etmen. Karikatürün öte adı da grafik-mizah değil mi zaten" (age) diyerek Faruk Çağla'nın karikatürdeki başarısında grafik tasarım eğitimi almış olmasına vurgu yapmıştır.

Bu nedenle, tezimizde sanatçının grafik tasarımları ve karikatür eserleri birlikte ve birbirleriyle ilişkili ve etkileşimleri dikkate alınarak olarak incelenmiştir.

Faruk Çağla'nın grafik tasarımcı oluşu, Tatbikili oluşundan gelmektedir. Eğer Tatbiki'de okumasaydı iyi bir tabelacı olacağına kuşku yoktur. Fakat bu tezde görülen eserler bir anlamda Tatbikinin eseri veya Tatbikili bir sanatçının eserleridir. Kısa adı Tatbiki olan DTGSYO'nun büyük çoğunluğu grafik bölümünden mezun olmuş kişilerin bir kısmının karikatürist, ressam ve illüstratör olarak kariyer yapmış oldukları bilinmektedir.

Faruk Çağla, 3 yaşında resim çizmeye başlayan, 62 yaşına kadar 59 yıldır çizgi, renk ve şekil dünyasının içinde çalışıp hayatının değişik dönemlerinde değişik disiplinlerde fakat hepsi de grafik sanatı bünyesinde eserler üretmiş olan çok yönlü bir sanatçı olmasının yanı sıra alaylı ve mektepli özelliğine ilave olarak akademisyen özelliği ile de tezimizin konusunu oluşturmuştur.

Tezin amacı, grafik sanatlar dalının birçok alanında eser üretmiş, eser hakları konusunda da uzmanlaşmış, çok yönlü bir sanatçı olan Faruk Çağla'nın hayatının hangi döneminde hangi eserleri ürettiğini tespit ederek, eserlerin üretildiği dönemi ve üretim amacını dikkate almak suretiyle, sanatçıyı daha yaşarken değerlendirmektir. Böylece bir hocaya ve bir ustaya olan manevi borcun da ödenmesidir.

Kısaca; alaylı ve mektepli, piyasa tecrübeli bir akademisyen olan, aynı zamanda grafik tasarımcı ve karikatürist olmasının yanı sıra, eser sahibi sanatçıların ticari hakları ve fikri hakları konusunda uzun yıllardır uzman bilirkişi olan Faruk Çağla'nın bu çok yönlülüğünün anlatılması, farklı disiplinlerdeki eserlerinin incelenmesi tezimizin konusunu ve amacını oluşturmaktadır.

1.2 Araştırmanın kapsamı;

Öncelikle belirtmek gerekir ki, tezimizin oluşumuna katkıda bulunan kaynakların büyük bir çoğunluğu sanatçının özel arşivinden, sanatçının web sitelerinden ve sanatçıya ait yayınlardan elde edilerek araştırmanın kapsamına temel oluşturmuştur.

Araştırma kapsamı içerisinde öncelikle, amatör olarak güzel resim yapan polis memuru olan Faruk Çağla'nın babasının da etkisiyle başlayan, çocukluk dönemindeki çizgi serüveninin gelişimini gösteren çalışmalarından somut örnekler yer almaktadır. Bunlar arasında ortaokul ve lise yıllarında, çizgi romanlardaki çizimlerden etkilenerek çizdiği kitap kapakları ve onlardan bağımsız çizdiği afiş ve resimli romandan oluşan örnekler bulunmaktadır.

Daha sonra üniversite öğrenciliği sırasında ve sonrasında çizdiği karikatürler, grafik resimler, illüstrasyonlar ve grafik tasarım çalışmalarından örnekler inceleme kapsamı içinde yer almaktadır. Bunların arasında önce engelliler için çizdiği karikatürler, daha sonra genel konular için çizdikleri ve kadın-erkek ilişkileri için çizdikleri yer almaktadır.

Bunların yanı sıra bazı sanat-edebiyat dergilerinde şiir ve metinlerin yanına çizdiği konu ile ilgili illüstrasyon çalışmaları da araştırma kapsamımızın içinde bulunmaktadır.

Daha sonra, guaş boya ve fırça ile çalıştığı op-art tarzında “Sevgiyi Resmeyledik” isimli grafik resim çalışmaları yer almaktadır.

İlerleyen dönemlerde yurt içi ve yurt dışında açtığı sergilerde yer alan eserlerden örnekler yer almaktadır.

1980 ile 2019 yılları arasında ürettiği bir çok afiş, logo, katalog, broşür ve ambalaj tasarımları da araştırma kapsamı içindedir.

Faruk Çağla hakkında basında çıkan haberler, röportajlar, yorumlar da araştırmamız içinde bulunmaktadır.

Araştırmamızın kapsamı; bu yönleriyle sanatçının hayattayken tüm eserlerinin oluşum süreci içinde grafik sanatı tarihine bırakılmış geniş bir arşivini oluşturmaktadır.

1.3 Araştırmanın yöntemi:

Kronolojik tarih sırasıyla sanatçının ürettiği eserlerin yaşadığı ve etkilendiği olaylarla bağlantılı olarak, sebep-sonuç ilişkisi de gözetilerek incelenmesi yöntemi benimsenmiştir.

Bu amaçla sanatçının bütün özel arşivi araştırılmış, yazılı basında ve internet üzerinde sanatçının adının geçtiği bütün kaynaklar incelenmiş, elde edilen sonuçlar konu, zaman ve koşullar bakımından birbirleriyle ilişkilendirilmek suretiyle sonuca yönelik, sonuçta ise analizlerden senteze ulaşmanın mümkün olduğu bir araştırma yöntemi belirlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

FARUK ÇAĞLA'NIN SANAT ve MESLEK YAŞAMI

2.1. Faruk Çağla'nın bitirdiği okullar ve eğitim durumu;

1963 İstanbul'da Ortaköy'de Burak Reis İlkokuluna başladı.

1968 Burak Reis İlkokulundan mezun oldu. Aynı yıl Ortaköy'de Gazi Osman Paşa Ortaokuluna başladı.

1971 yılında Ortaköy Gazi Osman Paşa Ortaokulundan mezun oldu. Aynı yıl Ortaköy'de Kabataş Erkek Lisesine başladı.

1974 Ortaköy Kabataş Erkek Lisesinden mezun oldu.

1975 İstanbul, Beşiktaş'taki DTGSYO'nun (Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu) Grafik Bölümüne girdi.

1980 yılında DTGSYO (Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu) grafik bölümünden mezun oldu.

1985 yılında Almanya'nın Braunschweig şehrindeki Kunsthochschule'de (Sanat Yüksek Okulu) 1 yıl çizgi film, desen ve illüstrasyon okudu.

2018 İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Bölümünde Tezli Yüksek Lisansını verdi.

2019 İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Bölümünde Sanatta Yeterliğe başladı.

2.2. Faruk Çağla'nın mesleki biyografisi;

1957 İstanbul'da doğdu. Üç yaşında resim yapmaya başladı.

1970 On üç yaşındayken çizdiği Uzayda Türkler isimli ilk çizgi romanı, Hürriyet Gazetesi'nin Çocuk Kulübü sayfasında yayınlandı...

1972 İstanbul Cağaloğlu'nda tabelacı çırağı olarak mesleğe başladı. Zamanın büyük tabela ustaları; Artin ÖZBOYAR, Melih SOLEY ve Nadir GÜLLÜLER'in yanında çalıştı.

1973 Kabataş Erkek Lisesinde okurken Cumhuriyetin 50. yılı nedeniyle okulda açılan afiş yarışmasında 2.lik ödülü kazandı, ödül aldığı afiş Hürriyet Gazetesinde yayınlandı.

Aynı yıl Sosyal Sigortalar Kurumu'nda ilk defa sigortalı oldu, 1973 yılından 1980 yılına kadar tabelacılık mesleği kazancıyla liseyi ve üniversiteyi okudu.

1975 Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümünü kazandı.

1979 Manisa ili amblem yarışmasında Üçüncülük Ödülü aldı.

1980 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Grafik Bölümünü bitirdi.

Aynı yıl karikatür çizmeye yöneldi. Kuşadası Belediyesi amblem yarışmasında Birincilik Ödülü aldı.

1982 Almanya'da Duisburg kentinde düzenlenen "Yabanelde Çalışanlar" konulu uluslararası karikatür yarışmasında Dördüncülük Ödülü kazandı.

Yarın Dergisi "Gençlik'82" konulu karikatür yarışmasında Başarı Ödülüne layık görüldü.

İstanbul Eczacılar Odası "Eczacılık, İlaç ve Halk Sağlığı" konulu karikatür yarışmasında Büyük Ödül aldı.

1980-83 Yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi, Hürriyet Gösteri, Sanat Olayı, Somut, Bilim ve Sanat, Sanat Edebiyat 81 adlı gazete ve dergilerde karikatürist, illüstratör ve yazar olarak çalıştı.

İstanbul Mimarlar Odası "Sorunlarımız" konulu karikatür yarışmasında Büyük Ödülü aldı.

1984 Türkiye'de ilk kez ilk ve orta öğrenim çocukları için yayınlanan ve tümüyle yerli ve telif bir eser olan 3 ciltlik Karagöz Ansiklopedisi'nde illüstratör ve ansiklopedi ressamı olarak görev yaptı.

1986 İstanbul Pars - Mc Cann Erickson reklam ajansında Art Director Asistanı, grafiker ve illüstratör. Coca-cola, Aygaz ve Nestle kampanyalarını hazırladı.

1988 İstanbul Güzel Sanatlar Saatchi&Saatchi Reklam Ajansı'nda Art Director Asistanı, grafiker ve story board illüstratörü olarak çalıştı. Beko ve Aygaz kampanyalarını yaptı.

İstanbul'da Murat Sarıca adına düzenlenen "İnsan Hakları" konulu karikatür yarışmasında Üçüncülük Ödülü aldı.

Ankara'da Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü amblem yarışmasında Birincilik Ödülüne layık görüldü.

1989-90 Yılları arasında Türk Standartları Enstitüsü "Kalite Kontrol ve Tüketici" konulu karikatür yarışmasında üç eşit ödülünden birini aldı.

İstanbul Repaş Reklam Ajansı'nda Art Director olarak çalıştı. Türkiye'de ilk Yataş yatakları reklam kampanyasını ve Puffy Center logosunu yaptı.

Tanım Reklam Ajansında kısa bir süre çalıştı, çizgi altı işler yaptı.

İstanbul Yordam Reklam Ajansı'nda ilk Opel Vectra kampanyasını gerçekleştirdi.

1990-92 Asil Nadir ve Metin Münir yönetimindeki Güneş Gazetesi'nde Karikatürist olarak Türkiye'de ilk kez kadın-erkek ilişkilerini bant karikatür halinde çizdi. Siyasi konularda çizdikleri baş sayfada yayınlandı.

İstanbul Forum Reklam Ajansı'nda Art Director olarak çalıştı. Ytong, Atinon fotoğraf makinesi, İmtaş Sigorta, Emek Sigorta, Fiskobirlik kampanyalarını hazırladı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Nurettin Sözen zamanında açılan yarışmada şimdiki METRO amblemini tasarlayarak İstanbul Metrosu Amblem Yarışmasında Birincilik ödülü kazandı.

1993 İstanbul H-H Grafik Stüdyo ve Reklam Ajansında Creative Director olarak çalıştı. Johnson deniz motorları, Alaska dondurma, Halk Yaşam Sigorta, Optima computer ve Ultra computer kampanyalarını hazırladı.

1994 İhlas Motor Reklam Ajansı'nda Creative Director olarak çalıştı. Kia ve Citroen kampanyalarında metin yazarlığı ve Art Director'luk yaptı.

1995 Ensis Bilgisayar'da Reklam Koordinatörü ve danışmanı olarak çalıştı. Okul yönetimi ve ders programı yazılımlarının interaktif CD üretiminde yazar, tasarımcı ve görsel yönetmen olarak çalıştı.

1995-96 Deha Reklam'da Server Holding grubuna bağlı Fuzul Otomotiv, Hayrunnisa Hastanesi, Şadiye Hatun Kliniği kurumlarının tüm reklam kampanyalarında Reklam Yazarı ve Reklam Yönetmeni olarak görev yaptı.

1997 Ajans Lobby'de art direktör olarak çalıştı. Başer ambalaj, Oyakbank ve Coca-Cola dergi ve Atabay ilaç fabrikası kampanyalarını yürüttü.

1998 Kayseri M Grup Matbaacılıkta Müşteri İlişkileri Direktörü ve Art Direktör olarak görev yaptı. İstikbal Mobilya, İpek Mobilya, Cennet Yatakları basılı işler reklam kampanyalarını yürüttü.

2000 İstanbul'da Yeniköy Reklam Ajansı'nda Konya Kimpaş Holding çalışmaları, BİM marketler zinciri ve Karavan şirketler grubu'nun Taptaze Ekmek ve Unlu mamulleri, Nimet Gıda, Dolfin kağıt ürünleri çalışmalarını yaptı.

2002 İdea Reklam'da Studio Kids çocuk giyim ve Sırmakeş Su çalışmalarını hazırladı.

2003 Paksoy gömlek ve LCWaikiki konfeksiyon kampanyalarını hazırladı.

2004 Esin Ofset'te Schering Alman İlaç, Organon İlaç Norveç ve Ford Otosan basılı işler tasarımlarını yaptı.

2005 Martı Ofset'te Rammar Grup ve İşmar Market gibi çeşitli marketlerin insörtleri, King ve Silver Ayakkabı boyalarının broşür ve ambalaj tasarımlarını yaptı.

2007 Yeni Genç reklam ajansında, Viko elektrik aksesuarları, Gençcell telefon basın kampanyaları ve matbaa işlerini hazırladı.

2008 Kadir Has Üniversitesi, Selimpaşa Meslek Yüksek Okulu'nda Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Tasarım ve Basım Yayın bölümünde ders saat ücretli (DSÜ) yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak grafik tasarım ve reklamcılık dersleri verdi.

2009 SGK'dan emekli oldu ve kendi kurduğu Home-Office'te serbest grafik tasarımcı olarak çalışmaya başladı.

2009-2011 Yılları arasında İstanbul Kavram Meslek Yüksekokulu Grafik Tasarım, Basım Yayın ve Matbaacılık, Bilgisayar Programcılığı bölümlerinde DSÜ öğretim görevlisi olarak grafik tasarım ve web tasarım dersleri verdi.

2012 İstanbul Adalet Komisyonu Başkanlığınca Grafik Tasarım (Logo, Broşür, Katalog, Ambalaj, Web Tasarım, Matbaa, Reklam) Görsel İletişim Tasarımı, Ambalaj Tasarımı, Profesyonel Fotoğraf, Fikir ve Sanat Eseri uzmanlık alanlarında bilirkişiliğine kabul edildi.

Kendi ofisinde serbest grafik tasarımcı olarak çalışmaya devam etti.

2015 ALES sınavına girerek kazandı, YÖK'ten kadrolu akademisyen olma yolunda ilk barajı geçti.

2016 İstanbul Beykent Üniversitesinin meslek sınavını kazanarak MYO Basın Yayın Programında sözleşmeli kadrolu Öğretim Görevlisi oldu.

Aynı yıl İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Grafik Tasarım bölümünde Tezli Yüksek Lisansa başladı.

2017 İstanbul Arel Üniversitesinin meslek sınavını kazanarak MYO Grafik Tasarım Programında sözleşmeli kadrolu Öğretim Görevlisi oldu.

2018 Tezini bitirerek Yüksek Lisansını tamamladı. Aynı yıl Yabancı Dil Sınavını (YDS) da vererek Sanatta Yeterlik (Doktora) yapma yolunda dil barajını geçti.

2019 İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Grafik Tasarım bölümünde Sanatta Yeterlik programına başladı.

2.3. Faruk Çağla'nın sanatsal ve kültürel faaliyetleri;

1981 Marmara Üniversitesi G.S.F (eski Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu) sergi salonunda "Sakatlar" Konulu Karikatür Sergisi.

Ankara Sanat Evi sergi salonunda Retrospektif Karikatür Sergisi.

1982 Taksim Sanat Galerisi Retrospektif Karikatür Sergisi.

Ankara Sanat Evi "Sevgiyi Resmeyledik" adlı Grafik Resim Sergisi.

Taksim Sanat Galerisi "Sevgiyi Resmeyledik" adlı Grafik Resim Sergisi.

1983 Almanya Hamburg Evangelische Akademie "Karikatür" ve "Sevgiyi Resmeyledik" Grafik Resim Sergisi.

1985 Almanya Kempten Türken Haus Karikatür ve Grafik Resim Sergisi.
Avusturya Viyana Kursalon Mödling sanat galerisi karikatür sergisi.

Almanya Heidelberg Project Mannheim sanat galerisinde yazar Fakir BAYKURT ile etkinlik günlerinde Faruk ÇAĞLA karikatür sergisi.

Almanya Memingen Şehir Kütüphanesi Karikatür Sergisi.

1986 Hollanda'da Voorburg'da Karikatürkiye Sergisi.

1987 Taksim Sanat Galerisi Karikatür Sergisi.

Taksim Sanat Galerisi "Kadın - Erkek İlişkileri" konulu Karikatür Sergisi.

1996 Bakü Art Center'da Retrospektif karikatür ve reklam sergisi açtı, Türk karikatürü üzerine seminer verdi.

2008 Grafikerler Meslek Birliği'nin kuruluş çalışmalarına öncülük etti. Grup içerisindeki anlaşmazlıklar sonucu grafikerleri bir çatı altında toplama faaliyetlerini askıya aldı. Grafikerler Meslek Birliği kurulamadı.

Mesleki tecrübelerini öğrencilere dersler ve konferanslar yoluyla aktararak çeşitli öğrenim kurumlarında eğitimci olarak görev aldı.

Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü Dijital Tasarım Günleri'nde "Grafiker Nedir?" konulu konferans verdi.

Nişantaşı Rüştü Uzel Meslek Lisesi'nde "Grafik Tasarım Nedir?" konulu seminer verdi.

2012 yılına kadar internet üzerindeki tartışma platformlarında "grafikerlik ve tasarımcılık" konuları üzerine 500'den fazla görüş ve makale yazdı.

2009 Başakşehir Belediyesi tarafından Engelliler Günü kapsamında düzenlenen etkinliklerde “Engelliler” karikatür sergisi açtı.

2012 Mayıs ayında yakın meslektaşlarıyla beraber İstanbul Valiliği Dernekler İl Müdürlüğünün izniyle resmi olarak Tüm Grafikerler Dayanışma Derneğini (TGDD) kurdu.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.'de grafikerlere "Grafik Tasarımın Püf Noktaları ve Hızlı Tasarımın Yolları" konulu eğitim verdi.

2014 Beşiktaş Belediyesi Levent Kültür Merkezinde Yrd. Doç. Dr. Nuri SEZER ile birlikte “Görsel İletişimde Ana Sorunsallarımız” konulu seminer verdi.

2015 Gelişim Üniversitesi’nde seminer ve sergi etkinliği düzenledi. 13 Nisan 2015 Saat 13.00'de Gelişim Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi GRAFİK bölümünde verdiği panelde YASA ve PİYASA başlığı altında, mezun olacak grafikerlerin piyasadaki ve yasalar önündeki durumunu anlattı.

Aynı gün aynı yerde karikatürlerinden ve reklam grafiği alanındaki tasarımlarından seçilmiş eserlerinden oluşan bir sergi açtı.

2015 Nişantaşı Üniversitesi'nin Kağıthane Sadabad yerleşkesinde TGDD Başkanı Faruk ÇAĞLA, 29 Nisan’da eser sahibi olan grafikerin hukuki hakları ve telif hakları konulu seminer verdi.

2015 Faruk ÇAĞLA, TGDD başkanı olarak 24 Mayıs-6 Haziran 2015 tarihleri arasında İst. Üniversitesi Tophane Dil Merkezi’nde 50 kadar grafik tasarımcının eserlerinin katılımıyla Türkiye’de bir ilk niteliğinde “Biz Ne Yaptık Onlar Neyi Beğendi?” (Kabul edilen ve edilmeyen tasarımlar) konulu bir sergi organize etti.

Aynı gün aynı salonda F. Çağla başkanlığında “Grafik Tasarımcı mı Müşteri Tasarımcı mı?” başlıklı bir panel organize edildi. Panelde müşterilerin tasarımlara müdahale etmesinin sakıncaları tartışıldı.

2019 1 Mart 2019 tarihinde Şişli Belediyesi Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde Faruk ÇAĞLA başkanlığında Tüm Grafikerler Dayanışma Derneği'nin (TGDD) yine Türkiye'de ilk olarak ülkedeki tüm güzel sanatlar akademisyenlerinin eserlerinin katılımına açık "Sanat Akademisyenleri Sergisi" (SAS) düzenledi. 60'dan fazla seçkin sanat akademisyenlerinin resim, heykel, grafik, fotoğraf, tekstil, iç mimari ve seramik gibi güzel sanat dallardaki 100'den fazla eseri sergilendi. Faruk Çağla da bu sergiye sanat akademisyeni öğretim görevlisi olarak 4 adet eseriyle katıldı.

2.4. Ana başlıklarıyla hakkında çıkan haberler, yazılar, söyleşiler;

1982 Faruk Çağla'nın DTGSYO'daki Sergisi Sakatları Konu Alıyor, Haber/ Cumhuriyet, İstanbul, 12 Nisan 1982

Sanatçılarla Konuşmalar, Söyleşi / THA (Türk Haberler Ajansı) Kültür Sanat Bülteni, İstanbul, Ağustos 1982

Faruk Çağla'nın Sergisi Sanatevi'nde, Haber/ Güneş, Ankara, 17 Aralık 1982

Sakat Yurttaşlarımızla ilgili karikatür sergisi ilgiyle izleniyor, Haber/ Barış Gazetesi, Ankara, 22 Aralık 1982

1983 Türk Ressamı Faruk Çağla'nın Hamburg'da açtığı sergi büyük ilgi gördü. Haber/ Almanya Hürriyet, 18 Haziran 1983

Faruk Çağla Karikatür Sergisi 10 Aralıkta Açılacak, Haber/ Somut Dergisi, İstanbul, 10 Aralık 1983

İnsanımızdan umutluyum, çünkü sanatçımızdan umutluyum, Söyleşi / Somut Dergisi, İstanbul, Röportaj: Semra Dobrucalı, 16 Aralık,

Emin Çetin Girgin'in "Genç Ustalar Yanıtıyor..." başlıklı söyleşisinde "Türk karikatürünün son 25 yıllık gelişimini nasıl görüyorsunuz? Karikatürde yapmak istediğiniz?" sorularına F.Çağla'nın verdiği cevaplar, Hürriyet Gösteri Sanat – Edebiyat Dergisi, Eylül 1983 Sayı 34, S.96-97

1984 Faruk Çağla'nın imzalı karikatür sergisi sürüyor, Haber/ Günaydın Gazetesi, İstanbul 25.12.1984

Türkiye’de Sanatçıya Önem Verilmiyor, Haber/ Taner Draman, Son Havadis, 28 Aralık 1984

1985 Karikatür Sergisi, Haber/ Hayat Dergisi, İstanbul 15 Ocak 1985

Her şeyi Çizgilerimle Paylaşıyorum, Haber/ Günaydın, İstanbul, 26.02.1985

Faruk Çağla’nın Albümü, Tanıtım Yazısı-Makale/ Necati Abacı, Gösteri Dergisi Mart 1985 s.49, İstanbul

Karikatürist Faruk Çağla Heidelberg’de sergi açtı, Haber/ Altan Işık, Almanya Hürriyet 1985

Nicht Zum Nur Schmunzeln sin die karikaturen und grafiken die der Turkische künstler Faruk Cagla, (Türk Ressamı Faruk Çağla’nın Karikatürleri ve Grafikleri), Sergi Haberi ve Yorumu, Allgauer Zeitung, Almanya, 14 Haziran 1985

Seçkin Bir Sanatçı: Faruk Çağla... Makale/ Fakir Baykurt, Yazın Dergisi Kasım 1985 Frankfurt- Almanya

1986 Sanatçı Dünya'ya Söyleyecek Sözü Olan İnsandır, Söyleşi / Merhaba Dergisi 17. sayı, sayfa 23, Almanya,

Hollanda’da Karikatürkiye Sergisi, Haber/ Hürriyet, İstanbul, Eylül 1986

1989 Faruk, Ron ve bizler... Köşe Yazısı/ Haluk Şahin, Güneş Gazetesi, İstanbul, 20 Mayıs 1989

2006 Karikatürcülük ve Reklamcılık, Söyleşi/ Erdoğan Karayel tarafından Almanya’da yayımlanan Don Kişot Dergisinin sorularına Faruk Çağla tarafından verilen yanıtlar, Almanya, 13 Nisan 2006,

(<http://www.farukcagla.com/kar-rek.htm> 23 Haziran 2019)

2009 Sigorta Dünyası Dergisi’nin logosunun ve derginin 50.yılı sebebiyle 50. yıl logosunun Faruk ÇAĞLA tarafından tasarlanması nedeniyle derginin genel yayın yönetmeni tarafından yazılan teşekkür yazısı, Sigorta Dünyası Dergisi, Emre Yazman, Ocak 2009, Sayı 572, S.1

2010 "Bastonu kalemle değiştirdim" Engellinin Trajikomik Halini Karikatürlerle İşliyor. Haber/ 6 Ocak 2010 (<http://www.doktorsigortasi.com/3159/bastonu-kalemle-degistirdim/> 23.06.2019)

Can-ı gönülden değil, can havliyle çiziyor. Haber/Türkiye Gazetesi Engelsiz sayfa, 6 Ocak 2010

2014 Reklamcılık ve Grafik Tasarımla ilgili her şeyi Faruk Çağla anlattı, Söyleşi/ Halis Görken, ÇEKSIAD Dergisi, Yıl 6, Sayı 9, s.46, İstanbul, 2014

Çekmeköy İş Adamları TGDD Başkanı Faruk ÇAğLA'ya sordu, başkan yanıtladı. 2014 (<http://www.tgdd.org.tr/haberler/cekmekey-is-adamlari-tgdd-baskani-faruk-caglaya-sordu-baskan-yanitladi-1.html> 21.06.2019)

Türkiye İhracatçılar Meclisi(TİM)'in "Turkey Discover the potential" projesi kapsamında Avrupalı bir tasarım ofisine yaptırmış olduğu bundan sonra ülkemizi yurtdışında temsil edecek ve Türk Malları üzerine basılacak yeni "Turkey" logosu hakkında görüşleri yer aldı, Sercan Meriç, Marketing Türkiye Dergisi, Kasım 2014, Sayı 297, s.42

2016 Faruk Çağla Röportaj, Burak Kazan, 18 Nisan 2016 (<http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/dijimig-com-faruk-cagla-roportaji.html>, 23 Haziran 2019)

2018 Faruk ÇAğLA'dan Necati ABACI Tezi, Faruk Çağla tarafından 2 yılı aşkın sürede hazırlanan Necati Abacı hakkındaki Yüksek Lisans tez çalışmasını; <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sitesine girip Necati Abacı yazarak indirebilirsiniz. (<https://www.karikaturculerdernegi.com/faruk-cagladan-necati-abaci-tezi/> 23 Haziran 2019)

2019 Faruk Çağla, En tanınmış çalışması İstanbul metrosu amblemi olan grafik tasarımcı. üniversitelerde grafik tasarım dersleri de verir. (<https://eksisozluk.com/faruk-cagla--3413754> 23.06.2019)

2.5. Ana başlıklarıyla kendisinin yazdığı yazılar, kendisi tarafından başkalarıyla yapılan söyleşiler;

1981 Kendi Kendine Sansür, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Sanat - Edebiyat' 81 dergisi, İstanbul, sayı:4, Eylül 1981

Sanat, Bilim, Felsefe, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Sanat - Edebiyat' 81 dergisi, İstanbul, sayı:5 s. 22, Ekim 1981

Sanat ve Eleştiri, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Sanat-Edebiyat' 81 dergisi İstanbul, sayı:7 s.22, Aralık 1981

1982 Karikatür Sanatı ve Japonya'daki Karikatür Yarışması Üstüne, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Sanat Edebiyat'81 dergisi, İstanbul, Haziran 1982,

Japonya'daki Karikatür Yarışmasında Ödül Alan Gürbüz D. Ekşioğlu ve Ercan Akyol ile Söyleşi/ Faruk Çağla, Sanat Edebiyat'81 dergisi, Sayı:13, s.51 Haziran 1982

1986 Karikatür, resim ve grafik sanatların ilişkileri, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Somut Gazetesi, İstanbul, 14 Mart 1986, s.8, Yazın Dergisi, Almanya, Sayı:2 s.18, 19 Mart 1986

2005 Necati Abacı'yı böyle uğurladık, Faruk ÇAĞLA, Ne Janti Abimizdin Sen, Dostlarından Necati Abacı'ya armağan, s.178 Fotografevi Yayınları, Mart 2005

2006 Orhan Coplu' ya Mektup Sanata veya Zanaata Para Ödemek veya Ödememek, Makale/ Faruk ÇAĞLA, 2006 Aralık, (<http://www.farukcagla.com/makaleler/zanaat.htm> Haziran 2019)

2008 Grafikerlikte usta-çırak ilişkisi nasıl olmalı? Makale/ Faruk ÇAĞLA, 08.08.2008 (<http://www.tgdd.org.tr/sorular/grafikerlikte-usta-cirak-iliskisi-nasil-olmalı.html> Haziran 2019)

Reklam ajansı emir eriniz değildir! Anı, Makale/ Faruk ÇAĞLA 24.08.2008 (<http://www.tgdd.org.tr/anilar/reklam-ajansi-emir-eriniz-degildir-bolum-1.html> 22.06.2019)

2009 Bilgisayar icad oldu, mertlik bozuldu mu? Makale/ Faruk ÇAĞLA, 30 Ekim 2009 (<http://www.tgdd.org.tr/sorular/bilgisayar-icad-oldu-mertlik-bozuldu-mu.html> 22.06.2019)

2010 10 Maddede Grafik Tasarım, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Haber Grafik Gazetesi Sayı 4, s.5, 26 Şubat 2010

Karikatür, Resim ve Grafik Sanatların İlişkileri, Makale/ Faruk ÇAĞLA, Haber Grafik Gazetesi Sayı 4, s.5, 26 Şubat 2010

Ey bilgisayar, sen herkesi grafiker yaptın! Anı, Makale/ Faruk ÇAĞLA 1.10.2010 (<http://www.tgdd.org.tr/anilar/ey-bilgisayar-sen-herkesi-grafiker-yaptin.html> 22.06.2019)

2011 Grafiker mi? Grafik tasarımcı mı? Makale/ Faruk ÇAĞLA, 2011 (<http://www.farukcagla.com/makaleler/grafiker-mi.html>, Haziran 2019)

Taviz ama Kime ve Ne Kadar? Makale/ Faruk ÇAĞLA 01.05.2011 (<http://www.tgdd.org.tr/grafiker-ve-is-hayati/taviz-ama-kime-ve-ne-kadar.html> 22.06.2019)

Grafikerlik Ressamlığın Alt Dalı Değildir! Makale/ Faruk ÇAĞLA, 2 Kasım 2011 (<http://www.tgdd.org.tr/sorular/simdi-ben-soruyorum.html> 22.6.2019)

2013 Grafik tasarımda usta ve çırak ilişkisi veya serbest piyasa, Makale/ Faruk ÇAĞLA, 2013 (<http://www.farukcagla.com/makaleler/usta-cirak.html> Haziran 2019)

2014 Grafikerlikte Ustalık Sınavı (GUS) olmalı mı? Makale/ Faruk ÇAĞLA 10 Ağustos 2014 (<http://www.tgdd.org.tr/sorular/grafikerlikte-ustalik-sinavi-gus-olmali-mi.html> 22.06.2019)

Eğitim mi, Yetenek mi? Makale/ Faruk ÇAĞLA, 19 Ağustos 2014, (<http://www.tgdd.org.tr/sorular/egitim-mi-yetenek-mi-2.html> 22.06.2019)

2015 Usta grafik tasarımcı Ali Tekin Çam ile meslek üzerine söyleşi, Faruk ÇAĞLA, 17 Ocak 2015 (<http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/usta-grafik-tasarimci-ali-tekin-cam-ile-meslek-uzerine-soylesi.html> Haziran 2019)

Nuri Sezer’le Söyleşi, Faruk ÇAĞLA, 5 Nisan 2015
(<http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/nuri-sezerle-soylesi.html> Haziran 2019)

Bana Ustanı (Hocanı) Söyle, Sana Senin Ne Olduğunu Söyleyeyim! Makale/ Faruk ÇAĞLA 16 Eylül 2015 (<http://www.tgdd.org.tr/grafiker-ve-egitim/bana-ustani-hocani-soyle-sana-senin-ne-oldugunu-soyleyeyim.html> 22.06.2019)

10 Maddede Grafik Eğitimi Yanlıları Makale/ Faruk ÇAĞLA 18 Eylül 2015
(<http://www.tgdd.org.tr/grafiker-ve-egitim/10-maddede-grafik-egitimi-yanlislari.html> 22.06.2019)

2016 Hocaların hocası Prof. Halis Biçer’le ses getirecek söyleşi; “grafik eğitimi almayan sanatta yeterlilik veya yüksek lisans yapamaması gerekir.” Söyleşi/ Faruk ÇAĞLA, 18 Nisan 2016
(<http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/hocalarin-hocasi-prof-halis-bicerle-ses-getirecek-soylesi-grafik-egitimi-almayan-sanatta-yeterlilik-veya-yuksek-lisans-yapamamasi-gerekir.html> Haziran 2019)

2.6. Yayınlanmış eserleri;

1984 Karikatürler (karikatür kitabı) , Faruk Çağla, 1. Baskı, kendi yayını İbolar Matbaası, 96 sayfa 1984, İstanbul

2004 Gerçek Renkler Gerçekten Gerçek mi?, Faruk Çağla, 1. Baskı, Esin Ofset Yayını, 16 sayfa, 2004, İstanbul.

2018 İllüstrasyon, Karikatür ve Grafik Tasarım Sanatı İlişkileri Bağlamında Grafik Sanatçısı Necati Abacı’nın Eserlerinin İrdelenmesi, Faruk Çağla, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 180 sayfa.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FARUK ÇAĞLA'NIN ÇOCUKLUK ve ORTOPEDİK ENGELLİ DÖNEMİ

3.1. Çocukluk dönemi çalışmaları;

Faruk Çağla çocukluk dönemini şu cümlelerle ifade etmektedir:

“Ben ilkokul yıllarımda hatta okul öncesi dönemlerimde, babamın eve getirdiği DMO damgalı dosya kağıtlarına gökyüzündeki bulutlara bakarak orada gördüğüm resimleri çizerdim. Bir gün 4 yaşımıdayken bulutlarda gördüğüm beyaz sakallı bir adamı çizdim ve anneme, bak bu Allah, deyince, Annem, “sus Allah’ın resmi yapılır mı? Günah!” demişti. 4-5 yaşımıdayken bir pamuğa gazyağı emdirilip dosya kâğıdına sürüldüğünde kâğıdın yağlı kâğıt gibi saydam olduğunu babamdan öğrenmiştim ve bu yolla çizgi roman kapaklarının üzerine bu kâğıdı koyarak kopya ederek alttaki resmin aynısını çizmeyi öğrendim. İlkokuldayken bir gün bize babamı ziyaret etmeye gelen öğretmenim böyle yaptığımı görünce kopya çekme canlı modelden çalış resim öyle yapılır dediğinde, savaştan kovboyları, atları nasıl canlı olarak karşımda göreyim öğretmenim, demiştim. İlk resim eğitimimi çizgi romanlardan aldım. Sonra ilk karikatür eğitimimi Akbaba ve Papağan dergilerindeki karikatürleri izleyerek ve taklit ederek aldım. Şimdi düşünüyorum da her çırağın örnek aldığı bir ustası olmuştur, benim de ustalarım bunlardı ve nasıl ki konuşma bilmeyen bir bebek de annesinin konuşmalarını taklit ederek konuşmayı öğrenirse, ben de çizmeyi bu ustaları taklit ederek öğreniyordum.(...) Daha sonraki Hocam kendisini izlediğimi bilmeyen Ortaköylü büyük usta tabelacı Fahri Dinç oldu. Kendisi ne zaman bir dükkânın camına tabela yazısı yazsa ben hemen uzaktan onu izler ve fırçayı nasıl kullanıyor, elini nasıl çeviriyor, elinin altındaki sopayı nasıl kullanıyor pür dikkat izlerdim. O beni hiç tanımadı. Şimdi duydum ki, meğer kendisi Dolmabahçe sarayının baş kalemkâr ustasıymış. Kalemkâr dedikleri, tarihi binaların tavan ve duvar süslemelerini boya ve fırça ile yapan hem hattat hem de ressam kişilerdi. Şimdi onlara hangi program kullanıyorsunuz, diye sorarsanız, döverler. Babam sayesinde yaz tatilinde 1973 yılında kadrolu tabelacı olarak Turizm Bankasının Kilyos Oteli tesislerinde iş başı yapmışım ve ilk SSK sicilim o yıl başlamıştı. Fakat daha öğrenmem gereken çok şey vardı. Daha sonra babam beni Çağaloğlu ve Karaköy’deki iki değerli tabela ustasının yanına eti senin kemiği benim, diye verdi. Tabelanın kasasını kesip çakmayı, üzerine sac kaplamayı, siyah

sacı kapatıcı beyaz boya sürmeyi hep bu rahmetli Artin Özboyar ve Nadir Güllüler adlı ustalarımından öğrendim. Sonra parça başı çalışarak üniversite dönemimde de büyük paralar kazandım. (<http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/dijimig-com-faruk-cagla-roportaji.html> , 22.06.2019)

Çağla'nın ortaokul yıllarında 13 yaşındayken çizdiği ve senaryosu da kendisine ait olan ilk çizgi Roman 1970 yılında Hürriyet Gazetesinin Çocuk Kulübü sayfasında yayınlanmıştır. Aşağıda Uzayda Türkler adındaki çizgi romanı görülmektedir. (Resim 1)

Resim 1 Çağla'nın 13 yaşındayken çizdiği senaryosu kendisine ait olan 1970 yılında Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanmış ilk çizgi romanı.

1960'dan 1970'e kadarki 10 yıllık dilimde Türkiye'de televizyonun ve internetin olmadığı dönemde, 12-13 yaşlarında bir çocuğun üstelik 3 yaşından beri resim çizmeye yönelmiş bir çocuğun kültürel olarak beslendiği tek kaynak gazeteler ve dergiler olmuştur. O yıllarda da Türkiye'de matbaa teknolojisi yeni gelişmiş, renkli baskılar ve baskı kalitesi artmış, çizgi roman ve resimli roman patlaması

yaşanmaktaydı. Faruk Çağla da çocukluk döneminde bu patlamadan etkilenmişti. Bu konuda aşağıdaki yorum, bu husustaki gerçekleri ifade etmektedir.

“Türkiye’de ise çizgi romana ilgi 1950’lerde Tommiks ve Teksas ile başlamış, Kaptan Swing ve Tom Braks gibi serilerle pekişmişti. Yabancı çizgi romanlarla yeşeren bu ilgi, Kaan, Karaoğlan, Tarkan, Malkoçoğlu, Kara Murat ve Abdülcanbaz gibi serilerle Türkiye’de yerli çizgi roman üretiminin ortaya çıkmasını sağladı.

1960’lı ve 70’li yıllarda büyüyen nesil Türkiye’de çizgi roman üretiminin verimli olduğu bir döneme denk gelse de bu rüzgârın durulduğu yıllarda büyüyen nesiller aynı şansa sahip olamadı.

Noesis’in yazarı ve çizeri olan Tolga Hırsova, Türkiye çizgi romanının verimli olduğu dönemin 1980’lere kadar sürdüğünü, 12 Eylül 1980’de gerçekleşen askeri darbeyle çizgi romanın gözden düştüğünü anlatıyor:

"60’lar, 70’ler, Tarkan’lar, Karaoğlan’lar döneminde Türkiye’de gerçekten endüstriyel standartlarda bir çizgi roman üretimi var. Çok başarılı ve dünya standartlarında işler yapılmış.

Hemen hemen herkesin çizgi roman okuduğu bir dönem var Türkiye’de 1980’lere kadar. 80’lerde ilginç bir şekilde askeri darbenin sonrasında çizgi romanlar tu kaka oluyor. Zararlı olarak, çoluğun çocuğun dersine engel olarak görülüyor.” (<https://www.mynet.com/turkiyede-cizgi-roman-tarkan-ve-kara-murattan-sonra-sirada-ne-var-110103229737>) 23.06.2019

Aşağıda yukarıdaki yorumda yer alan ve 1960-70 yıllarında Faruk Çağla’nın küçük yaşta etkilenip çizimlerini taklit ederek ilk resim derslerini kendi kendine aldığı ve kendi kendini eğitmesine kaynak oluşturan çizgi romanlardan bazıları görülmektedir. (Resim 2)

Resim 2 Çağla'nın 1960-70 yıllarında çizgilerine ilham kaynağı olan çizgi romanlar

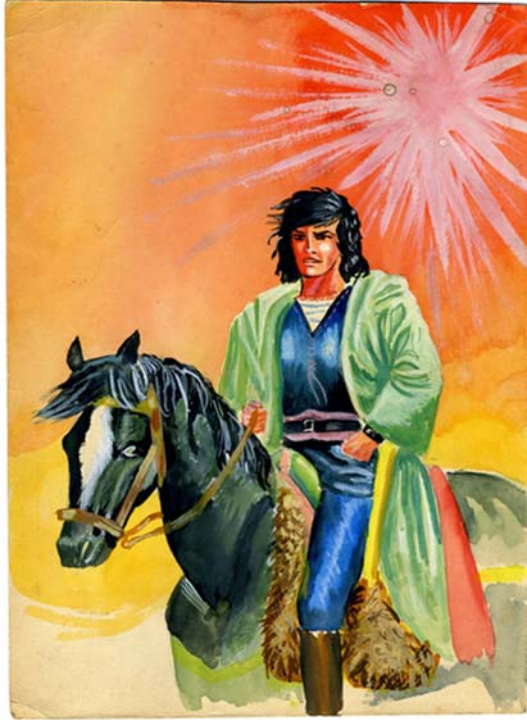
Resim 3

Resim 4 Tamamlanmamış Karaoğlan Resmi

Yukarıda sağda (Resim 4), Faruk Çağla'nın çocuk yaşlarında soldaki kapak resmine (Resim 3) benzer bir resimden etkilenecek çizdiği tamamlanmamış Karaoğlan resmi görülmektedir.

Aşağıda solda Faruk Çağla'nın çocuk yaşlarında çizdiği Karaoğlan (Resim 5), sağda ise bir western çizgi romanının kapağından esinlenerek çizdiği resim görülmektedir.(Resim 6)

Resim 5

Resim 6

Aşağıda solda 1970 yılında 12-13 yaşlarındayken Osmanlı-Haçlı savaşını çizdiği resim görülmektedir. (Resim 7)

Resim 7

Aşağıda 1984 yılında 27 yaşındayken profesyonel bir çizer olarak yaklaşık aynı stilde çizdiği ve Karagöz Ansiklopedisinde yayınlanan resim yer almaktadır. (Resim 8)

Resim 8

Görülüyor ki; 3 yaşındayken gökyüzünde bulutların aldığı şekillerinden ilham almakla başlayan, 1969-70 yıllarında 12-13 yaşlarındayken çizgi roman çizimlerini taklit etmekle devam eden çizim serüveni, 13-14 yıl sonra Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunda aldığı eğitimin de katkısıyla 1984 yılında profesyonel illüstratör olarak çizgileriyle hayatını kazanması noktasına ulaşmıştır.

3.2. Ortopedik engelli oluşunun karikatürlerine etkisi;

Kendisine ait web sitesinde GÖKYÜZÜNDEN GELEN ÇİZERLİK İLHAMI ve SAKATLIK HİKÂYESİ başlıklı yazıda şunlar yazmaktadır:

1957 yılında İstanbul'da doğan Faruk Çağla resim çizmeye üç, dört yaşlarındayken başladı. İlk resim derslerini evrak memuru olması nedeniyle eve sürekli kağıt kalem getiren ve iyi resim çizen babasından aldı. Annesi ev hanımıydı. (Resim 9)

Resim 9 Faruk Çağla'nın annesi Ayşe Çağla, Faruk Çağla ve babası Galip Çağla

Dört yaşlarındayken resim çizme ilhamını gökyüzünden alan Çağla, sürekli olarak bulutları izler, bulutların şekilden şekle giren manzaraları içinde çeşitli yüzler, hayvanlar, figürler keşfeder ve bunları kağıda dökerdi.

Daha sonra 6 yaşlarındayken okula gitmeden okuma yazma öğrenen Çağla, çizgi romanlardaki ata binme, koşma, gülme, kavga etme sahnelerini başarıyla çizmeye başladı.

Çok okumak ve çizmekten gözleri erken yaşta bozulan Çağla Ortaköy Burak Reis ilkokulunda 4.sınıfta okurken gözlük derecesi 2,5 numara miyop olmuştu.

Resim 10 Yukarıda sol başta Sami Demir, sağ başta Yüksel Uslu, aşağıda sol başta Faruk Çağla. Sami Demir yıllar sonra Ortaköy'e sağlık ocağı-aile hekimi doktoru olarak dönmüş, Yüksel Uslu da belediyede zabıta memuru olmuştur.

Ortaköy Gazi Osmanpaşa ortaokulunda okurken, bebekken geçirdiği kemik iltihaplanması zararının 13 yaşlarında ortaya çıkması nedeniyle iyi beslenemeyen ve güçsüz kalan bir ayağında eğrilik ve buna bağlı olarak kısalık meydana gelen Faruk Çağla ilk ortopedi ameliyatını 1970 yılında oldu. Bu operasyonla kesin şifa bulamayan ve kesin tedavi için ilerleyen yıllarda yeni operasyonlar olması tavsiye edilen Çağla buluş çağlarına bir ayağı aksayan bir genç olarak girmenin burukluğunu yaşarken tahsiline ve resim çizmeye devam etti. İçine kapanıklığını resim sayesinde telafi ediyordu.

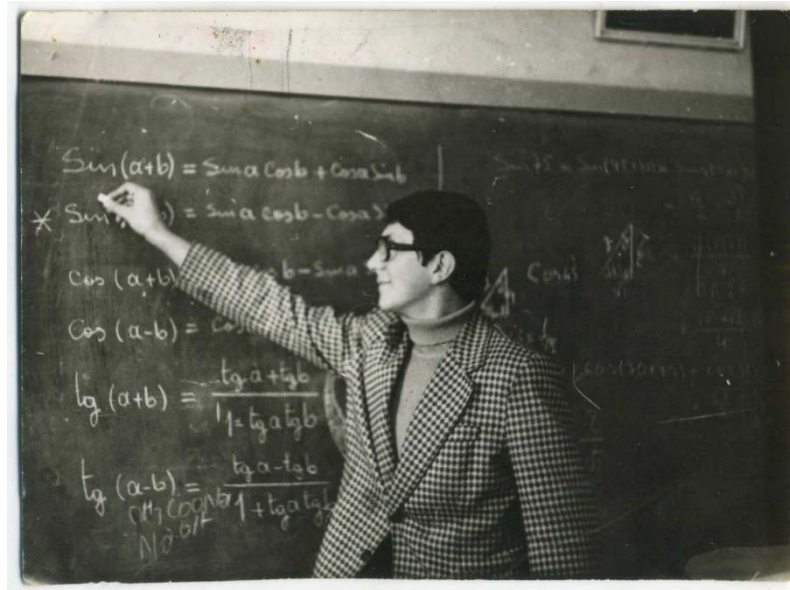
1973 yılında Ortaköy'deki Kabataş Erkek Lisesinde okurken (Resim 11 ve 13) Cumhuriyet'in 50 Yılı afiş yarışmasında 2.lik ödülüne layık görülen Faruk Çağla (Resim 12), yine o yıllarda İngilizce dersi sırasında hocasını dinlerken ders kitabına resim karaladığı için dayak yediğini eğitim sisteminde resim sanatına verilen değer konulu sohbetlerinde acı ama gülünç bir anı olarak anlatır.

Resim 11 Faruk Çağla Kabataş Erkek Lisesinde okurken.

Resim 12 Cumhuriyet'in 50 Yılı afiş yarışmasıyla ilgili hakkında çıkan haber. Hürriyet Gazetesi 1973

Resim 13 Faruk Çağla Kabataş Erkek Lisesinde okurken.

Lise yıllarında yaz tatillerinde Cağaloğlu semtindeki matbaalara ve tabelacılarla babası tarafından "eti benim, kemiği benim" denilerek çırak olarak bırakılan Faruk Çağla, ilk alaylı meslek tecrübelerini bu hayat okulundan geleneksel "usta çırak eğitimi ve terbiyesi" çerçevesinde almış oldu.

Öğrenmiş olduğu Tabelacılık ve Matbaa Ressamlığı (Grafikerlik) ona tüm lise ve üniversite hayatı boyunca önemli bir maddi destek sağlayacaktı. (Resim 14-15)

Resim 14 – 15 F.Çağla Arnavutköy'deki evinin önünde tabelacılık yaparken.

Resim 15

Resim 16 F.Çağla'nın Manisa Belediyesi Amblem yarışmasında 3.lük ödülü alan logo tasarımı.

Nitekim, 1975 yılında Beşiktaş'ta Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun grafik bölümüne giren Çağla (Resim 17-18-19-20) daha öğrenciyken Manisa Belediyesi Amblem yarışmasında 3. lük ödülü aldı (Resim 16). Lise ve Üniversite yıllarında hem çalışıp hem okuyan Faruk Çağla, memur olan babasından okul harçlığı almadan okumuş olmanın gururunu yaşarken kısıtlığı 6 santimetreyi bulan sakat ayağının verdiği bedensel ve ruhsal acıları da yaşıyordu.

Resim 17 1975 yılında Tatbiki Grafik Sanatlar bölümü öğrencileri hocalarıyla boğaz gezisinde. Faruk Çağla, fotoğraf hocası Barbaros Gürsel, Nural Birden Akça, Saadet Ceylan, Mine Ufuk Mertdoğan Cebecioğlu, Mutlu Aydınöğlu.

Resim 18 1979 yılında grafik 4. Sınıf öğrencileri Tatbiki kantininde. Sumru ve Gürbüz Doğan Ekşioğlu, Faruk Çağla, Nural Birden Akça, Nazan Öneş.

Resim 19 1979 yılında Faruk Çağla 4. Sınıf öğrencisi, grafik atölyesinde.

Resim 20 Mezuniyet hatırası 1979. Yukarıda Atilla Demiriz, Mahmut Karatoprak, Ali Erkmen, orta sıra ayakta Faruk Çağla, Saadet Ceylan, Nuran Balcı Özekçin, Ahmet Özler, Mehmet F. Avcı, Mutlu Aydınoglu, Ahmet Gorgun, Menent Samanlı, Gulcin Cedid, Dilek Baykal Ozkoçak, oturanlar Nazan Ones, M. Ufuk Mertdogan Cebecioğlu, Gurbuz D. Ekşioğlu, Nural Birden Akça.

1980 yılında eski adıyla Tatbiki, şimdiki adıyla Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olan okulunu bitirdiği zaman, birçok arkadaşı hayatlarına yön verecek evlilik, akademik kariyer, ticaret hayatına başlangıç gibi önemli kararlara yönelirken, Çağla sakat ayağının düzelmesi için yeni bir ameliyat oldu.

Bu ameliyatta yetersiz platin çubuklar kullanılması ve ameliyat sonrasında alçının kırılması nedeniyle kemikler yanlış yerlerden kaynarak 6 santimetre olan kısıklık 10 santimetreye yükseldi.

Eskiden bastonsuz olarak fakat topallayarak yürüyen Çağla, bu talihsiz işlemten sonra iki bastonla yürümeye mahkum hale geldi. (Resim 21)

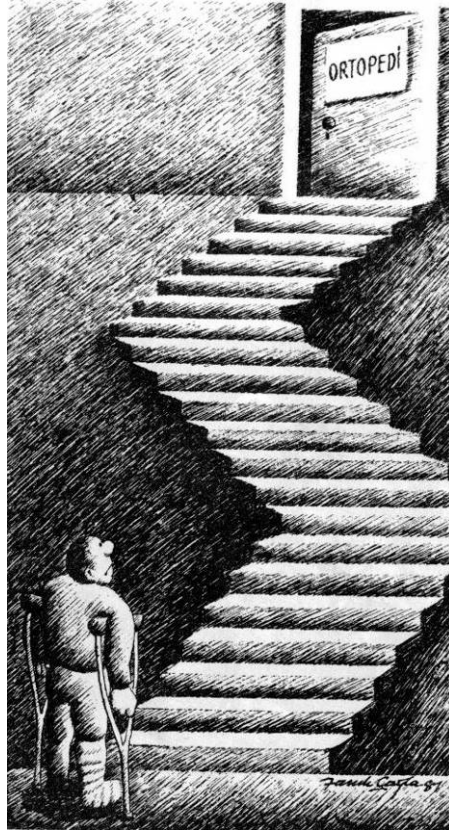

Resim 21 Faruk Çağla başarısız ameliyat sonrası çift koltuk değneğine mahkum kalmıştır.

Bu olay onu derinden sarstı. İstanbul ve Ankara'daki tüm tıp fakültelerine başvurdu, Isparta Eğridir Kemik Hastanesine gitti, Fransa'ya, İngiltere'ye, Almanya'ya mektuplar yazdı, röntgen filmlerini yolladı.

Elde ettiği sonuç, olabilecek en anssız operasyonlar geçirdiği ve düzelmek için en az 3-4 operasyona daha ihtiyaç olduğu, yaranın uzun müddet açık kalacağı ve bu nedenle bu operasyonların yüzde yüz hijyen bir hastanede enfeksiyon kapma riskinin sıfır olduğu çok ileri ve modern tıbbın olduğu ortamlarda olması gerektiği şeklindeydi.

Derdine derman aramak için gitmediği doktor, almadığı hastane kapısı kalmayan Faruk ağla, ift koltuk değneği ile ulaşım araçlarına binemiyor, inemiyor, otobüs biletini ağzında tutarak görevlilere veriyordu. Birçok zel doktorun muayenehanesi asansörsüz binalarda olduğu için sakat ayağı ile doktorun bulunduğu semte ulaşmakta zorluk çekerken, semte ulaştıktan sonra bir de doktorun bulunduğu muayenehaneye de merdiven ile çıkmakta zorluk çekiyordu. Faruk ağla başına gelen bu zorluklar sebebiyle 3. kattaki ortopedi doktoruna ulaşamayan mutsuz bir sakatı konu alan aşağıdaki karikatürü çizmiştir. Söz konusu karikatür ağla'nın sakatlık üzerine çizdiği ilk karikatür olma özelliğini taşımaktadır.(Resim 22)

Resim 22 ağla'nın sakatlık üzerine çizdiği ilk karikatür.

Kaybedilmek üzere olan bir ayak ve kazanılan bir sanat (baston ve kalemin inanılmaz mücadelesi).

Türkiye'de sakatların veya engellilerin ya da özürülülerin tek başına kaldığında hareketsiz kalmaya mahkûm ve mecbur edildiğini, sosyal hayatı ve iş yaşamını bir kenara bırakın, doktora gitmek gibi bir hayati ihtiyaç ortaya çıktığında bile bir yürüme engellisinin ancak bir akrabası yardımıyla doktora götürülebileceğini, ulaşımın, sokakların, binaların yürüme engellilere hiç de uygun olmadığını, aslında toplumun ve kamu zihniyetinin de buna hiç uygun olmadığını gören Faruk Çağla, çektiği maddi ve manevi acıları çizgi yoluyla topluma iletme, bildirme, şikayet etme ve düşündürme kararı aldı.

Bu nedenle 1980 yılında bitirmiş olduğu Güzel Sanatlar Fakültesinde "SAKATLAR" adlı ilk karikatür sergisini açtı. Bu sergi basında ve toplumun vicdanında büyük yankı uyandırdı.

Resim 23 Çağla'nın DTGSYO'nda 1982 yılında "Sakatlar" konulu açtığı serginin afişi.

Üniversite Dekanı Prof. Mustafa Aslıer, serginin açılış konuşmasında "Faruk Çağla ayağını kaybetti ama elini kazandı" dedi.

Ama Faruk Çağla, ayağını kaybettiğine inanmıyordu. Ayağını tekrar kazanmak umuduyla çiziyordu.

Büyük karikatürcü Tan Oral; Faruk Çağla'nın ayağını tekrar kazanacağını 1984 yılında Faruk Çağla'nın karikatür kitabındaki Önsöz kısmında şöyle anlattı;

Resim 24 Faruk Çağla'nın 1984 yılında çıkan "karikatürler" kitabının kapağı.

"Başarısız bir ameliyat sonrası sakat kalan bacağına yürürken destek olan bastonu, Faruk Çağla'nın duyduğu acı ve öfke karşısında çaresiz kalıyordu. Ama Çağla o bastonu kalemle değiştirmeyi başardı. Şimdi hem gidiyor hem çiziyor.

Ve iyi çiziyor. Mizah biraz da kişioğlunun kolay geçemediği engeller karşısında yılmayışının, yenilmeyişinin Öyküsü değil midir? Başından beri Çağla'nın karikatürleri, içe sindirilmeyen bir kaderin öyküsünü çizgilediği kadar, o kadere başkaldırmanın ve onu değiştirmenin meşru bir aracını da oluşturmuş gibidir. Onun mizahının ilginçliği ve özgün niteliği işte bu meşru nedenden kaynaklanıyor

olmalı Burada Çağla'nın önceden grafik eğitimi almış olması da onun işini kolaylaştıran bir başka etmen. Karikatürün öte adı da grafik-mizah değil mi zaten?

Faruk Çağla başlangıçta ne kadar zor ve yavaş yürüyebiliyorsa bir o kadar da kolay ve hızlı çiziyordu.

Sergiler ve ödüller peşpeşe gelmeye başladı. Bir yıl İçinde üç sergi, dört ödül.. Onun karikatürlerinde görülen İçtenlik ve duyarlık, onlara bir kişisel serüveni anlatmanın da ötesinde işlevler yüklüyor, toplumsal bir boyut getiriyordu. "Halk Sağlığı" konulu karikatür yarışmasında kazanılan "Büyük ödül" anlamlı bir örnek oluşturuyordu. (Resim 25-26)

Resim 25 Faruk Çağla “Halk Sağlığı” konulu karikatür yarışmasında kazandığı büyük ödül’ü usta karikatürcü Turhan Selçuk’un elinden alıyor.

Resim 26 Faruk Çağla “Halk Sağlığı” konulu karikatür yarışmasında kazandığı büyük ödül’ü usta karikatürist Turhan Selçuk’un elinden alırken usta karikatürist Tan Oral ve Eczacılar Odası’ndan Osman Özçelik aynı karede.

Çizgilerini yurt içinde ve dışında sergilemeyi sürdüren Çağla bu sergilerden de sağladığı parasal desteklerle yeni bir ameliyat daha geçiriyor. Ve onu karikatür çizmek zorunda bırakan sakatlığın üstüne yine karikatürle varıp, yok ediyor.

Bugün bastonu atan Faruk Çağla'nın etinde değerli bir kalem kaldı. Başkalarının öfkelerine ve acılarına karşı da duyarlı ve deneyli bir kalem.

Kitapta toplanan karikatürler, bu ilginç ve nefes kesen Öykünün, baston ve kalemin Öyküsünün tanığı olan çizgilerden oluşuyor."

Bütün sanat eleştirmenleri, gazeteciler; "Faruk Çağla zevkinden değil, canının acısından çiziyor, keyfinden çizmiyor, can havliyle çiziyor" şeklinde yazdılar.

(Resim 27)

Resim 27 Türkiye Gazetesi'nin 6 Ocak 2010 tarihli baskısında Faruk Çağla ile yapılan röportaj.

Usta gazeteci Haluk Şahin, 1989 yılında Güneş Gazetesi'nde şunları yazdı; (Resim 28)

"Faruk Çağla ödülleri almış, sergiler açmış başarılı bir karikatürist. Ben bu karikatür işinden biraz anladığımı vehmederim: Bakıyorum çizgileri yalın, esprileri dozunda, konuları çağdaş... Evrensel düzeyi yakalamış genç bir sanatçı. Faruk Çağla'da iş var. Faruk Çağla aynı zamanda bir sakat. Faruk Çağla sakat demiyorum, "bir sakat" diyorum, çünkü arada büyük fark var.

Faruk Çağla sakatlığını saklamıyor; sakatların insanca yaşam sürebilmesi için çaba gösteriyor.

Faruk Çağla sakatların toplumsal trajedisini karikatürlerinde de ele alıyor. Yüksek merdivenlerin tepesine oturtulmuş ortopedi kliniğine nasıl çıkacağını düşünen sakatın şaşkın bakışında, toplumumuzun sakatlara yaklaşımının tüm ipuçları yer almakta..." (bkz.; <http://www.farukcagla.com/makale2.htm>)

Faruk, Ron ve bizler...

Haluk Şahin

BU yazı, geç kalmış bir yazı. 10-16 Mayıs tarihleri arasında "Sakatlar Haftası" sırasında çıkacaktı. Karikatürist arkadaşımız Faruk Çağla'ya öyle söz vermişim.

Gel gör ki, hay huy içinde tıngır tıngır yuvarlanarak gelmişiz Mayıs'ın 20'sine. Özür hem çok, hem yok. En iyisi o Anglo-Sakson atasözüne sığınmak: "Geçilmek hiç yapmamaktan iyidir."

Faruk Çağla ödülleri almış, sergiler açmış başarılı bir karikatürist. Ben bu karikatür işinden biraz anladığımı vehmederim: Bakıyorum çizgileri yalın, esprileri dozunda, konuları çağdaş... Evrensel düzeyi yakalamış genç bir sanatçı. Faruk Çağla'da iş var.

Faruk Çağla aynı zamanda bir sakat. Faruk Çağla sakat demiyorum, "bir sakat" diyorum, çünkü arada büyük fark var. Faruk Çağla sakatlığını saklamıyor; sakatların insanca yaşam sürebilmesi için çaba gösteriyor.

Faruk Çağla sakatların toplumsal trajedisini karikatürlerinde de ele alıyor. Yüksek merdivenlerin tepesine oturtulmuş ortopedi kliniğine nasıl çıkacağını düşünen sakatın şaşkın bakışında, toplumumuzun sakatlara yaklaşımının tüm ipuçları yer almakta..."

cankurtaranla hastaneye götürülmektedir. Siren sesleri, sürat, hastabakıcı...

"Tuhaf," diye mırıldanır Simone. "Ben bunun yalnızca başkalarının başına gelen bir şey olduğunu düşünürdüm."

Bugün sakat olan insanların bir çoğu da başlarına gelen sakatlığın yalnızca başkalarına ait olduğuna emindiler. Ama artık onunla ömür boyu yaşamak zorundalar.

Yıkılmadan, sürünmeden, onurunu yitirmeden...

***

YALNIZCA bu psikolojiyi anlamak için değil, hayatı biraz daha iyi anlayabilmeniz için haftalardır sinemalarda oynayan "Doğum Günü 4 Temmuz" (Born on the Fourthe of July) filmi görmenizi tavsiye ederim. Her şeye rağmen gene de Amerika'dan ve Hollywood'tan başka hiçbir yerde yapılamayacak bomba gibi bir film. Gidin de görün: Özgür bir ulus geçmişiyile nasıl hesaplaşabiliyormuş!

Filmin Tom Cruise tarafından oynanan "kahramanı" Ron Kovic eşlik ediyor bir Amerikan

Güneş Gazetesi 1989

Resim 28 Haluk Şahin'in 1989 yılında Güneş Gazetesi'nde yayınlanan "Faruk, Ron ve bizler..." başlıklı yazısı.

Dünyada ENGELLİ KONUSUNU ÇİZEN İLK ve TEK ENGELLİ ÇİZER;

Dünyada kendisi engelli olup da engellilerin sorunlarını çizen ilk ve tek çizer olarak sanat tarihine geçen Faruk Çağla için "sakatlığını kullanarak şöhret oluyor" diyenler de oldu.

Eskiden ailesinden harçlık almadan okuyan, duvar boyunda tabelaları kesip biçip çakıp ekmeğini çıkartan Faruk Çağla, gençliğinin en güzel yıllarında engelli hale gelip koltuk değneklerine bağımlı olup evde tüketici olarak oturmaya mahkûm olunca kendisini okumaya ve çizmeye verdi. Eskiden 5 metre tabela boyayan Çağla şimdi bir mektup kâğıdı büyüklüğündeki alana oturduğu yerde karikatür çizip boyamaya başladı. Bir mektup kâğıdı kadar küçük bir alan içinde bir kitap dolusu mesajı vermiş olmanın hazzını yaşadı.

Bu duruma romancı Fakir Baykurt; “. Faruk, bir tek bununla bir kitaplık mesaj koyuyor ortaya." demiştir.

Bu haz onu bir tasavvuf dervişi gibi, sakatlığına şükreder noktasına getirdi.

Artık çizgiyle mesaj verme ustası haline gelen Çağla, karikatür konularını sadece sakatlarla sınırlı tutma noktasını aşarak her sanatçı gibi ilgisini çeken ve insanlığı ilgilendiren diğer konularda da söyleyecek sözü, haykıracak çığlığı olduğunu çizgileriyle anlatmaya başladı.

Bu çığlıkları başarıyla görsel mesaj haline dönüştüren Çağla; Türkiye'deki birçok karikatür yarışmasında birincilik ödülleri, büyük ödüller kazanmaya başladı. Başarıları arttıkça çeşitli gazete ve dergilerden teklifler aldı, oralarda çizmeye başladı.

Şerrin, hayra dönüştüğüne bizzat kendi hayatında tanık oldu. Hayra dönüşmeler devam ediyordu. Azmin elinden hiçbir şey kurtulmuyordu...

1982 yılında Almanya'daki bir karikatür yarışmasında Dünya Dördüncüsü oldu ve Almanya'ya davet edildi.

Almanya'da sergiler açtı (Resim 29). Kazandığı parayla ameliyat oldu ve yurda döndü... Almanya'daki engelli sorunlarını yakından inceledi ve sosyal devlet kavramının ne olduğunu gördü. Engelli için özel yollar, özel binalar, özel araçlar, özel telefon kulübelerini gördü. Engelli Alman vatandaşlarının kültür seviyelerine ve hak arama metotlarına, Alman demokrasisine hayran oldu. Alman sivil toplum kuruluşları da Çağla'nın hassasiyetine ve sanatına hayran oldular. Onlar da Türkiye'nin engelli konusundaki yaklaşımını öğrenmiş oldular. Bir Türk karikatür sanatçısının dünyaya ve olaylara bakış açısına tanık oldular. Ona master (usta) dediler, sergi ve konferans imkânı sağladılar.

Resim 29 F.Çağla'nın Almanya'da açtığı sergi afişi.

Resim 30 F.Çağla'nın Almanya'da açtığı sergiyle ilgili Alman basınında çıkan haber.

Sergiyle ilgili haber ve yorum Alman gazeteci Erika Heyer tarafından şöyle dile getirilmiştir:

“Türk Sanatçısı Faruk Çağla'nın Pazartesi'ye kadar Kempten'deki Beethoven Caddesindeki Uluslararası Ev'de (Haus International) sergilemekte olduğu karikatürler ve grafikler sadece güldürmek için değildir. Onun eserlerinde fakirlere, zulüm edilenlere, zayıflara ve sakatlara bir eğilim belirmektedir. Kendisinin de

bacağında bir rahatsızlığı olan 28 yaşındaki İstanbul doğumlu Faruk Çağla'nın daha önce de Almanya'da ve kendi ülkesinde birkaç sergisi olmuştur. Kempten'de de düşündürücü resimleri orada sergiyi gezen değişik milletlerdeki insanların beğenisini kazanmıştır. Onun tertipli tablolarında insanlar arasındaki ilişkiler olduğu gibi, politik problemler de sunulmaktadır. Bunda Çağla, bilinçli olarak basit tuttuğu cartoon'ları (grafik resimleri) kendi başına konuşurmakta, ön plandaki etkiler ilk önce kolay anlaşılabilir, anlama hadisesi çoğu zaman üçüncü bakıştan sonra meydana gelmektedir. Sergi her gün 10.00 ile 19.00 arası açıktır.”(Erika Heyer, 14 Haziran 1985 Allgauer Zeitung Gazetesi)

Bu yorumda en önemli tespit; “sanatçının düşündürücü anlatımının ilk bakışta değil üçüncü bakışta anlaşılabilirliği, eserlerinde fakirlere, zulüm edilene, zayıflara ve sakatlara bir eğilim olduğu” hususlarıdır. Alman gazetecinin bir sanat eleştirmeni uzmanlığı ile Faruk Çağla'nın sanatını can alıcı noktadan yakalayarak iki cümleyle özetlediği görülmüştür. O sıralarda Almanya'da yaşayan büyük romancımız Fakir Baykurt da sanatçı için görüşlerini yazmıştır. Bu görüşlerle Alman gazeteci Erika Heyer'in yorumları paralellik göstermektedir.

Faruk Çağla; Almanya'da yaşayan ünlü romancı merhum Fakir Baykurt ile tanıştı, bir hafta on gün süreyle ortak etkinliklerde bulundular... Aşağıdaki görsel (Resim 31), Fakir Baykurt-Faruk Çağla etkinliğinin o günün koşullarında hazırlanmış davetiyesini göstermektedir.

Resim 31 Almanya'daki Fakir Baykurt – Faruk Çağla etkinliğinin davetiyesi.

Fakir Baykurt'un 1985 yılında Faruk Çağla hakkında yazdıkları ana hatlarıyla şöyledir; (Resim 32)

Resim 32 Ünlü roman yazarı Fakir Baykurt'un Faruk Çağla hakkında yazdığı "SEÇKİN BİR SANATÇI" başlıklı yazısı.

"Evet, Faruk Çağla ile Heidelberg ve Mannheim şehirlerinde tanıştım. Açtığı sergilerde konuşmalar yaptım. Geçirmesi gereken iki ameliyat için dayanışma olsun diye Alman kültür kurumlarında ya da kitapevlerinde yapıtlarımdan parçalar okudum. Bu sırada birbirimizi yakından tanıdık. Aynı evde konuk olduk, aynı odada yattık. Anlayabildiğim kadarıyla, yeni kuşak sanatçılarımızın kendini iyi yetiştirmiş seçkin temsilcilerin den biridir o. Sanatın kuram ve uygulaması üstüne bilgi ve deneyleri, şaşılacak derecede çoktur. Onun beni asıl etkileyen yanı, çektiği bunca çileye karşın, yaşama sevinci dolu bir insan olmasıdır. Sakatlığın acısı, ve belki geçireceği ameliyatlardan duyduğu korku, zaman zaman kafasını burğu gibi oyup durduğu halde, gülmeyi, çevresini güldürmeyi bir an olsun boşlamıyordu. Kahkahalarla gülemediği zamanlarda bıyık altından gülüyordu. Dünyaya böyle gülerek bakıyordu genellikle. Onun, sakatlığı giderildikten sonra çizecekleriyle, önümüze hem renkli, hem siyah beyaz, pırıl pırıl, taptaze bir dünya serilecektir. Buna candan gönülden inanıyorum.

(...)

Bütün büyük sanatçılarda olduğu gibi Faruk Çağla'nın da kendine göre bir biçemi (üslûbu), daha doğrusu özel denilebilecek çizgileri var. Kimi zaman tuğla tuğla,

biriket biriket örülüyor onun yapıtları. İşte yaban elde çalışma konusu, Almanya'daki işçilerimiz. İki el arasında bir işçi.(Resim 34) Bu ellerin ikisi de, "Hayır! Artık yeter!" anlamına kalkmış. Biri ardından itiyor, yani kovuyor, öbürü önünü kesiyor, yani "Gelme!" diyor. İşçinin elinde İngiliz anahtarı, koltuğunda ekmek. Bir ileri, bir geri gidip geliyor. Bocalıyor da diyebilirsiniz buna. Konu bu kadar açık. Başka çizerler ve yazarlar da işledi. Faruk, bir tek bununla bir kitaplık mesaj koyuyor ortaya."

Resim 33

Almanya'daki işçileri konu alan F.Çağla karikatürünün yer aldığı sergi afişi.

Resim 34 Almanya'daki işçileri konu alan F. Çağla karikatürü.

Faruk Çağla; 1985 yılında bir kez daha gitti, bu kez 2 yıl kaldı ve 3 ameliyat daha geçirdi. 1987 yılında tekerlekli sandalye ile döndü. Sonra bastonları attı.

1988 yılından 2005 yılına kadar bastonsuz yürüyebilen Faruk Çağla, bu yıllar içinde sakatlığını unutarak sağlam bir insan gibi yaşadı. Evlendi, yuva kurdu, evlat sahibi oldu, gazetelerde karikatürcü olarak, reklam ajanslarında grafiker ve sanat yönetmeni olarak çalıştı. Daha birçok ödüller kazandı, sergiler açtı. (Resim 35, 36, 37, 38, 39 ve 40)

Resim 35 Faruk Çağla Pars McCann ajansında flomaster ile çizim yapıyor.

Resim 36 F.Çağla Pars McCann ajansında arkadaşlarıyla beraber. Sol başta atölye şefi Serdar Tan, yukarıda Ali Sarıkaya yanında Atilla Yasa, önünde Renan Ayan, Faruk Çağla, Salih Çokava, Melek Feza.

Resim 37 F.Çağla Tanım Ajansta 1989 yılında o günün teknolojisiyle letraset diziyo pikaj yapıyo.

Resim 38 F.Çağla'nın 1987 yılındaki Taksim Sanat Galerisi karikatür sergisi

Resim 39 Faruk Çağla 1993 yılında H&H Ajanstaki odasında art direktör olarak çalışırken.

Resim 40 F.Çağla sergisinde karikatür kitabını imzalıyor.

2005 yılından sonra o güne kadar toplam 7 ameliyat geçiren bacağı artık ağırlaşan bedenini çekemez duruma geldi.

Engelli kartı sahibi ve engellilik oranı % 79 olan Faruk Çağla, uzun yol yürüyememekte, kısa mesafeleri ise bastonsuz olarak yürüyebilmektedir. Toplu taşıma araçlarını kullanamamaktadır, tek ulaşım aracı olarak engelli kayıtlı otomobilini kullanabilmektedir. Benzin fiyatlarının ve otopark fiyatlarının yüksekliğinden şikâyetçidir. Benzin ve otopark fiyatlarının motorize sakatlar için yüzde 50 ucuz olmasını önermektedir.”

(<http://www.fcagla.com/component/content/article/67-gokyuzunden-gelen-cizerlik-ilhami-ve-sakatlik-hikayesi.html> 23.06.2019)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

FARUK ÇAĞLA’NIN KARİKATÜR ESERLERİ

4.1. Sakatlık konulu çizimleri:

Faruk Çağla karikatürist olarak görev yaptığı Güneş Gazetesinde o sırada yazar olarak görev yapan Haluk Şahin, Çağla’nın karikatür albümünde yer alan sakatlık

temalı karikatürleri gördükten sonra 20 Mayıs 1989 tarihinde yazdığı “Faruk, Ron ve Bizler” başlıklı köşe yazısında şunları yazmıştır:

“Faruk Çağla ödüller almış, sergiler açmış başarılı bir karikatürist. Ben bu karikatür işinden biraz anladığımı vehmederim: Bakıyorum çizgileri yalın, esprileri dozunda, konuları çağdaş... Evrensel düzeyi yakalamış genç bir sanatçı. Faruk Çağla'da iş var. Faruk Çağla aynı zamanda bir sakat. Faruk Çağla sakat demiyorum, "bir sakat" diyorum, çünkü arada büyük fark var.

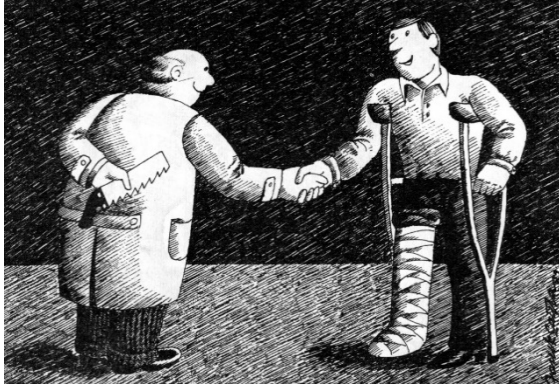
Faruk Çağla sakatlığını saklamıyor; sakatların insanca yaşam sürebilmesi için çaba gösteriyor.

Faruk Çağla sakatların toplumsal trajedisini karikatürlerinde de ele alıyor. Yüksek merdivenlerin tepesine oturtulmuş ortopedi kliniğine nasıl çıkacağını düşünen sakatın şaşkın bakışında, toplumumuzun sakatlara yaklaşımının tüm ipuçları yer almakta...”

Almanya’da Faruk Çağla ile birlikte bir hafta süreyle çeşitli kültürel etkinliklerde bulunan, Faruk Çağla’nın açtığı sergide kitaplarını Almanlara okuyan ünlü romancımız Fakir Baykurt, Çağla’nın sakatlıkla ilgili karikatürleri ve genel olarak sanatı için Almanya’da yayınlanan Yazın Dergisi’nin Kasım 1985 sayısında “Seçkin Bir Sanatçı” başlıklı yazısında şunları ifade etmektedir:

“Kendi öyküsünden yola çıkıyor Faruk. Bütün sanatçıların ilk çalışmalarında, az çok öz yaşamsal etkiler vardır. Faruk da kendini sakat bırakan doktoru, ameliyat olduğu ve uzun süre yatarak yakından tanıdığı hastane ortamını çiziyor. Biri birinden önemli, etkili ve güzel yapıtlar çıkıyor ortaya. Örneğin, hastasını ameliyata hazırlayan doktor. Elinde testere, ama arkasına gizlenmiş. Gülerek el sıkıyor. Hastası da gülüyor, doktoruna güveniyor çünkü (Resim 41). Ama sonuç her zaman olumlu değil işte!.. Ayak bacak sakatlığı üstüne pek çok yapıtı içinde, sakatlara gösterilen ilgi, daha doğrusu ilgisizlik, estetik biçimler içinde, vurucu bir açıklıkla gösteriliyor... Örneğin, iki kişi el edip yoldan geçen otomobili durduruyor. Biri sakat, biri bayan. Otomobili süren, bayanı alıyor, sakatın yüzüne

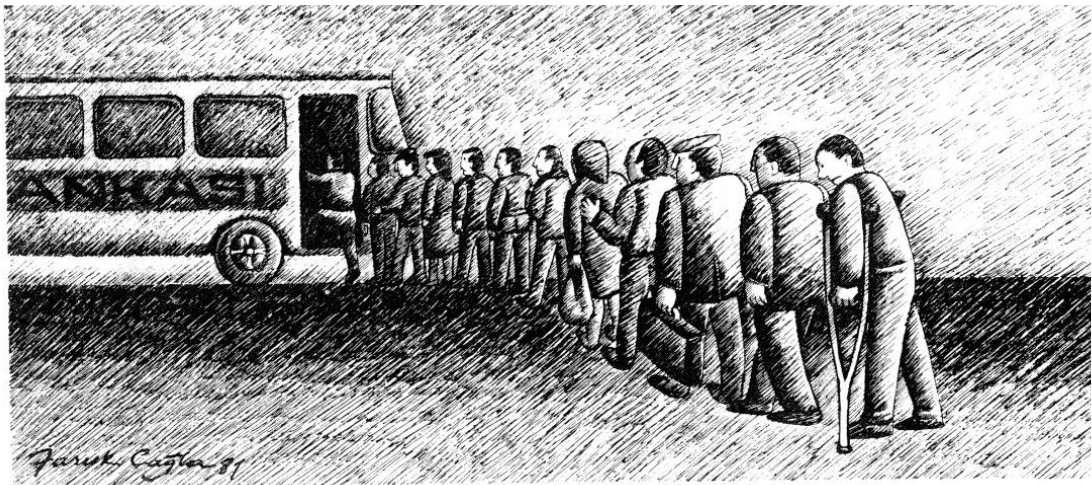

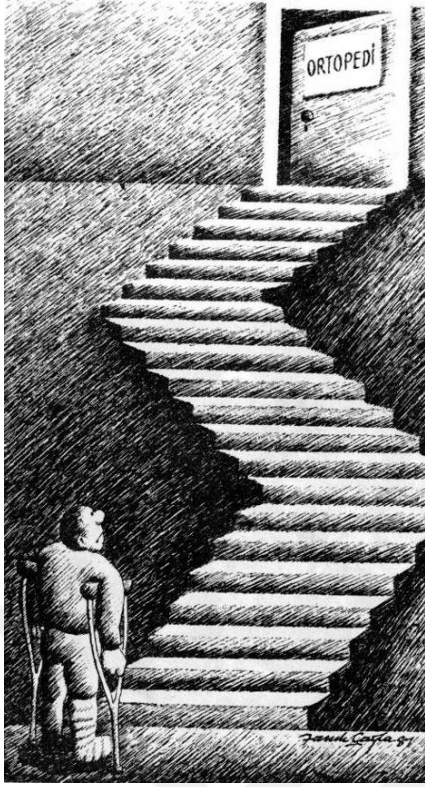
Resim 41 F.Ç.'nin Engelli Karikatürü. **Resim 42** F.Ç.'nin Engelli Karikatürü.

bakmadan geçip gidiyor... (Resim 42) Başka biri: Otobüs durağında bekleyen insanlar. Otobüs geliyor. Sırayla biniyorlar. Kuyrukta bir sakat var. Ama o en arkadan binebilir ne yazık!..(Resim 43) Başka biri: Bir sakat, ortopedi kliniğine çıkacak. Klinik tepede, bilmem kaçınıcı katta. Asansörü yok. Sakat insanı merdivenlerin dibinde görüyoruz. Merdivenler uzayıp gidiyor. Tâ yukarda bir yazı: "Ortopedi"!...(Resim 44) Başka biri: Sakat bir kadın, merdivenlere yönelmiş, yukarı çıkacak. Yanda asansör de var, ama kapısına "Doktorlar içindir!" yazmışlar. Bu yapıt Faruk'un kitabına sığmamış, Cumhuriyet'te görmüştüm...(Resim 45)

Bütün bunların hepsi özyaşamsal. Kendi derdini anlatırken bir hayli de abartıyor. Ama abartma sanatta bir yöntemdir. Sanatçı konusunu böylece daha iyi gösterebilir. Diyeceğini daha belirgin diyebilir. Siz eğer gerçeği görmek istiyorsanız, abartmanın payını atınız, kalanı alınız, sonuç gene acıdır.”

Resim 43 F.Çağla'nın engelli konulu karikatürü.

Resim 44 F.Ç. 'nın Engelli Karikatürü.

Resim 45 F.Ç. 'nın Engelli Karikatürü.

Fakir Baykurt, Çağla'nın bütün eserlerinde sakatlık konusunu işlemediğini, başka konularda da eser verdiği, kendi özelinden insanlığın geneline ulaşma başarısını gösterdiğini şu cümlelerle açıklıyor:

“Acıları duyurması bir başarıdır sanatçının, tıpkı sevinçleri duyurması gibi. Ama kendi özyaşamsal acılarını sürgit anlatmakla insan sanatçı olabilir mi? İlk yapıtlarda nerdeyse kaçınılmaz olan bu yöneliş, belirli bir süre sonra yerini öteki insanların acılarına, sevinçlerine bırakmalıdır. Kepçeyi sürekli özyaşamına daldıran sanatçılar, çorbayı yeterinden çok sulandırmış aşçılara benzerler...

Ama bence Faruk Çağla, kendi acılarını başka insanların acılarına bağlayabilmiştir. Bir kişinin halinden insanlığın haline geçebilmiştir. Bu, çok zor elde edilebilen bir başarıdır. Bunu sağlayan sanatçı artık bulunduğu yerde kalmaz. Nitekim Faruk Çağla'nın konuları birden genişliyor: Savaşın yergisi, barışın övgüsü. Özgürlükler için verilen savaşında cezaevine düşenlerin çilesi. Militarizmin eleştirisi. En çok da dört duvar içinde yaşamak zorunda bırakılan insanlar. Savaşımı orada sürdürenler, orada okuyup, spor yapıp var kalmaya

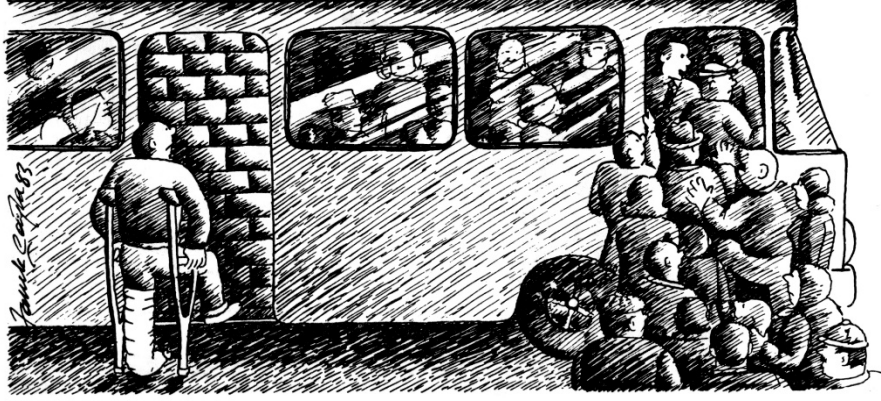
Resim 46 F.Çağla'nın engelli konulu karikatürü.

çalışanlar, zeki ve duyarlı bir sanatçının kaleminden sanat düzleminde yaşama ve tarihe geçiriliyorlar... Onun bunlar kadar öne çıkan bir konusu da çevreyi kirleten, kirletmek de söz mü, öldüren akılsız bir endüstrileşmedir. Bu tür endüstrileşme içinde ölüme karşı duran, yıkılmayan yaşam, Faruk'un çizgilerinde kimi zaman yeni, kimi zaman yepyeni yaklaşımlarla önümüze geliyor.”

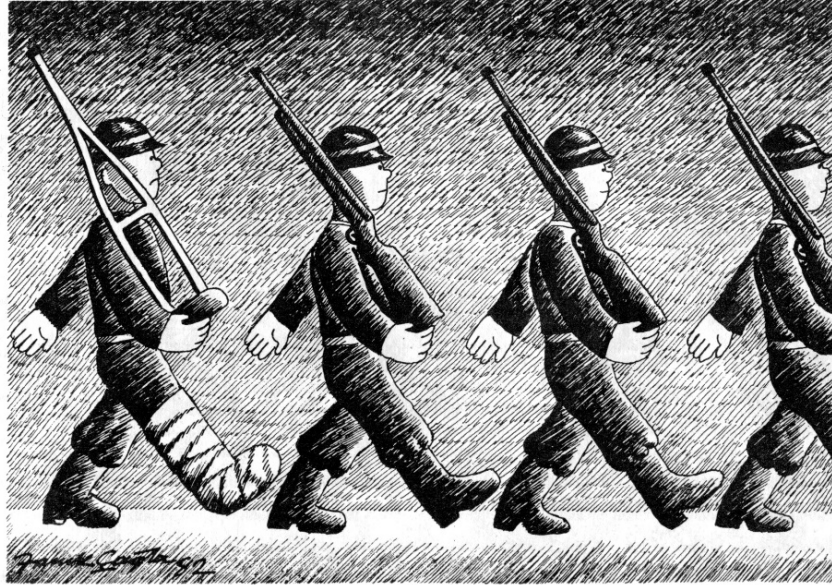

Resim 47 F.Çağla'nın engelli konulu karikatürü.

Yılların usta karikatürcüsü Tan ORAL, 1984 yılında yayınlanan Faruk Çağla'nın karikatür albümünün ön sözünde Çağla'nın çizgilerindeki grafik unsurlara işaret ederek şunları yazar:

Resim 47a F.Çağla'nın engelli konulu karikatürü.

Resim 48 F.Çağla'nın engelli konulu karikatürü.

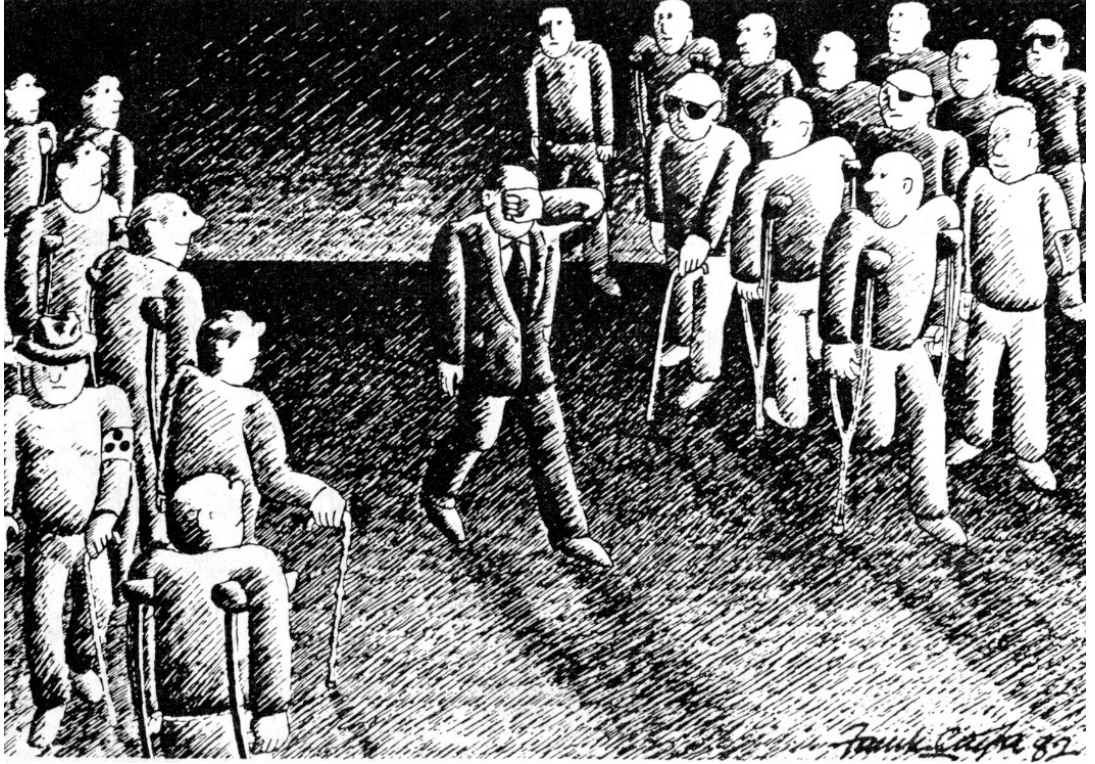
“Başarısız bir ameliyat sonrası sakat kalan bacağına yürürken destek olan bastonu, Faruk Çağla'nın duyduğu acı ve öfke karşısında çaresiz kalıyordu. Ama Çağla o bastonu kalemle değiştirmeyi başardı. Şimdi hem gidiyor hem çiziyor.

Ve iyi çiziyor. Mizah biraz da kişioglunun kolay geçemediği engeller karşısında yılmayışının, yenilmeyişinin öyküsü değil midir? Başından beri Çağla'nın

karikatürleri, içe sindirilmeyen bir kaderin öyküsünü çizgilediği kadar, o kadere başkaldırmanın ve onu değiştirmenin meşru bir aracını da oluşturmuş gibidir. Onun mizahının ilginçliği ve özgün niteliği işte bu meşru nedenden kaynaklanıyor olmalı. Burada Çağla'nın önceden grafik eğitimi almış olması da onun işini kolaylaştıran bir başka etmen. Karikatürün öte adı da grafik-mizah değil mi zaten?"

Usta çizer Tan Oral da Fakir Baykurt gibi Çağla'nın kendi kişisel öyküsünden yola çıkıp çizerlik ufkunu genişletip başkalarının toplumsal öykülerini de çizgilerine konu edindiğini şu satırlarla ifade ediyor:

"Onun karikatürlerinde görülen içtenlik ve duyarlık, onlara bir kişisel serüveni anlatmanın da ötesinde işlevler yüklüyor, toplumsal bir boyut getiriyordu. "Halk Sağlığı konulu karikatür yarışmasında kazanılan "Büyük ödül" anlamlı bir örnek oluşturuyordu." (Resim 49)

Resim 49 F.Çağla'nın "Halk Sağlığı konulu karikatür yarışmasında "Büyük Ödül" kazandığı engelli konulu karikatürü.

4.2. Ödül aldığı karikatürleri:

Çağla'nın Tatbikiden okul arkadaşı ve Çağla gibi hem karikatürist hem grafik sanatçısı hem de akademisyen olan Necati Abacı Çağla'nın karikatürlerindeki grafik özellikten şöyle söz eder:

“Aralık ayı içerisinde Çağla, Taksim Sanat Galerisinde 8. kişisel sergisini açtı. Sergisini açtığı günlerde de "Karikatürler" adlı albümünü yayımladı. Albüm kendi düzenlediği kapak grafiğinden, çizdiği "gravür" tadındaki karikatürlere kadar, gördüğü sağlam grafik eğitiminin izlerini hep taşıyor.”

Abacı, Çağla'nın karikatürlerinde gravür stilinden giderek illüstratif stile geçişi şöyle ifade etmiştir: “Çağla'nın çalışmalarında ilk dönem karikatürleriyle, son dönem çalışmalarında biçimsel bütünlük olmasına karşın, biçem tasasında kimi zaman ayrıcalıklar göze çarpıyor. "Sakatlar" konulu ilk dönem çalışmalarında yer yer grotesk bir yapıya bürünen işçilik, kadın erkek ilişkilerini içeren son dönem karikatürlerinde illüstratif bir anlatıma ulaşmış.”

Gerçekten de aşağıdaki 1990 yılında çizdiği TSE yarışmasında ödül alan karikatürünün taramaların çok azaldığı daha çok desen ağırlıklı illüstrasyon nitelikli olduğu görülmektedir.

Necati Abacı yazısında; Fakir Baykurt ve Tan Oral'ın değerlendirmeleriyle paralel olarak, Çağla'nın kendi özelinden toplumun geneline açıldığına şöyle işaret etmiştir:

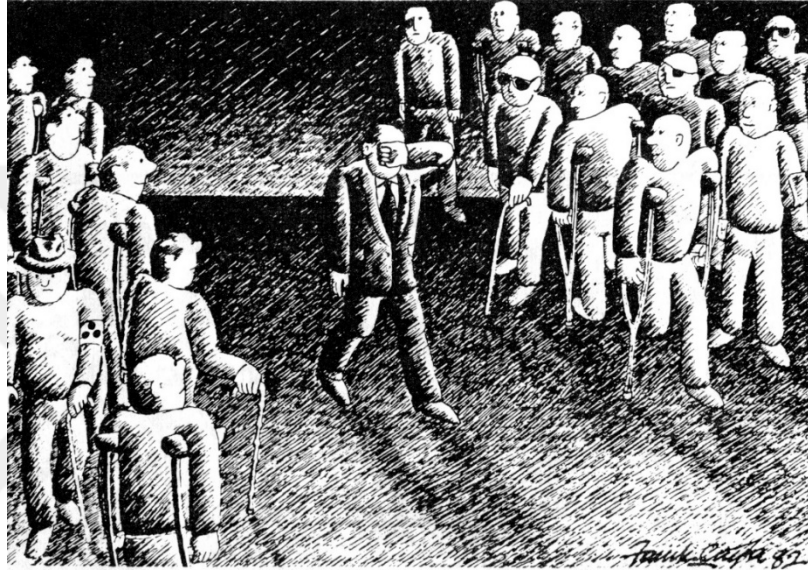
“İlk sergisinin örnekleri "hüznün somutluğu" olarak nitelendireceğimiz bir konu egemenliğiyle donatılmışken, son çalışmalarında, çağdaş yaşam biçiminin Çağla'da yarattığı duyarlılıklara rastlıyoruz.”

Abacı; Çağla'nın karikatürlerinin güncel ve anlık karikatürler olmadığını, karikatürün grafikte birleşmesinden kalıcı eserler doğduğunu, Çağla'nın kalıcı karikatürler çizdiğini şöyle ifade ediyor:

“Grafik, çağın sanatı olma özelliğini, kimi zaman karikatürle birleştirenince, karikatürün taşıdığı işlevsellik bir kitap kapağından afişe, basın ilanından kitap resimlemesine kadar sürüyor. O zaman karikatür de plastik değer bütünlüğünü

beraberinde taşımak zorunda. Karikatürün esprisinin dışında, kullanılacak malzeme, leke düzenlemesi, çizgisel denge arayışları karikatürün hiç de kolay bir sanat olmadığını gösteriyor. Çağla da bu sorumluluklar bilincinde oluşturmuş karikatürlerini. Konularının da güncellikten uzak olmasını buna bağlamak gerek kuşkusuz. Çünkü Çağla kalıcı karikatürü seviyor.”

1982 yılında İstanbul Eczacılar Odası "Eczacılık, İlaç ve Halk Sağlığı" konulu karikatür yarışmasında Büyük Ödül alan karikatürü. (Resim 50)

Resim 50 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü.

1982 Almanya'da Duisburg kentinde düzenlenen "Yabanelde Çalışanlar" konulu uluslararası karikatür yarışmasında Dördüncülük Ödülü kazandı. (Resim 51)

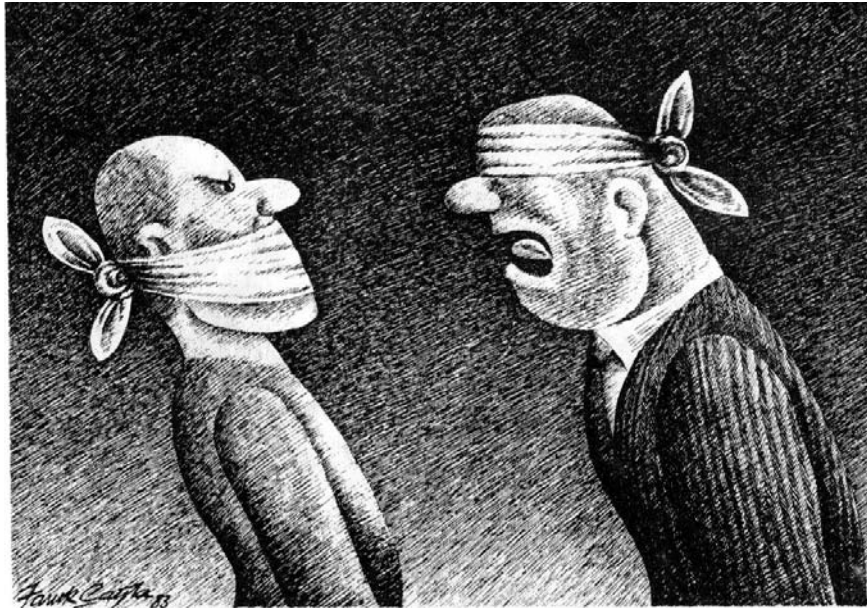
Resim 51 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü.

Yarın Dergisi "Gençlik'82" konulu karikatür yarışmasında Başarı Ödülüne layık görüldü. (Resim 52)

Resim 52 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü.

1983 yılında İstanbul Mimarlar Odası "Sorunlarımız" konulu karikatür yarışmasında Büyük Ödülü aldı. (Resim 53)

Resim 53 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü.

1989-90 Yılları arasında Türk Standartları Enstitüsü "Kalite Kontrol ve Tüketici" konulu karikatür yarışmasında üç eşit ödülün birini aldı. (Resim 54)

Resim 54 F.Çağla'nın ödül alan karikatürü.

4.3. Cumhuriyet Gazetesi Ciddiyet sayfası için çizilenler:

1982 yılında Faruk Çağla hakkında aşağıda görülen haberlerin (Resim 55) basında yer alması üzerine yayın yönetmeni Salim Alpaslan ve Cumhuriyet Gazetesi Ciddiyet sayfası yöneticisi karikatürist Tan Oral, Çağla'ya her Pazar günü Ciddiyet sayfasında çizmesini teklif etmiştir.

17 Subat 82 CUMHURİYET

Sol ayağı her yıl 1-2 cm. kısalıyor

Faruk Çağla, karikatür çalışmalarını tümüyle sakatlara yöneltti

Selim YALÇINER

«Sakatlığımı fahişleyorum. Dünyada benim gibi milyonda insan var bedensel istediği gibi kullanılmıyor. Kendime acı duyuyorum da, elimden geldiğince sorunları diğer kardeşlerime çalışıyorum. Ancak, en çok istediğim gibi çalışamama üzülüyorum. Çalışmak, çalışabilmek için evde çıkmak, dışarıya çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum...»

«Sakatlığımı fahişleyorum. Dünyada benim gibi milyonda insan var bedensel istediği gibi kullanılmıyor. Kendime acı duyuyorum da, elimden geldiğince sorunları diğer kardeşlerime çalışıyorum. Ancak, en çok istediğim gibi çalışamama üzülüyorum. Çalışmak, çalışabilmek için evde çıkmak, dışarıya çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum...»

«Sakatlığımı fahişleyorum. Dünyada benim gibi milyonda insan var bedensel istediği gibi kullanılmıyor. Kendime acı duyuyorum da, elimden geldiğince sorunları diğer kardeşlerime çalışıyorum. Ancak, en çok istediğim gibi çalışamama üzülüyorum. Çalışmak, çalışabilmek için evde çıkmak, dışarıya çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum ama, belki vapura binmek, merdivenler çıkmak istiyordum...»

17 Subat 82 CUMHURİYET

Ayağını sakat bırakanları karikatürlerle teşhir etti

Faruk ARAR

Yanlış bir cerrahi müdahale sonucu sakat kalan Faruk Çağla adındaki genç ressam kendi durumunda olanları anlatan bir karikatür sergisi açtı.

Ayağındaki hafif aksaklığın düzelmesi için bıçak altına yatan Faruk Çağla, ameliyat sonunda bir daha sol ayağını kullanamadı. Ayağının bir daha eski durumuna dönmeceğini öğrenen ve bugün koltuk değneğiyle dolaşabilen Çağla basından geçen acı olayı ve toplumda aynı durumda olanların dramını belirten karikatürler çizerek sergiledi.

DGSA mezuru Faruk Çağla, ameliyatta kobay olarak kullanıldığını savundu

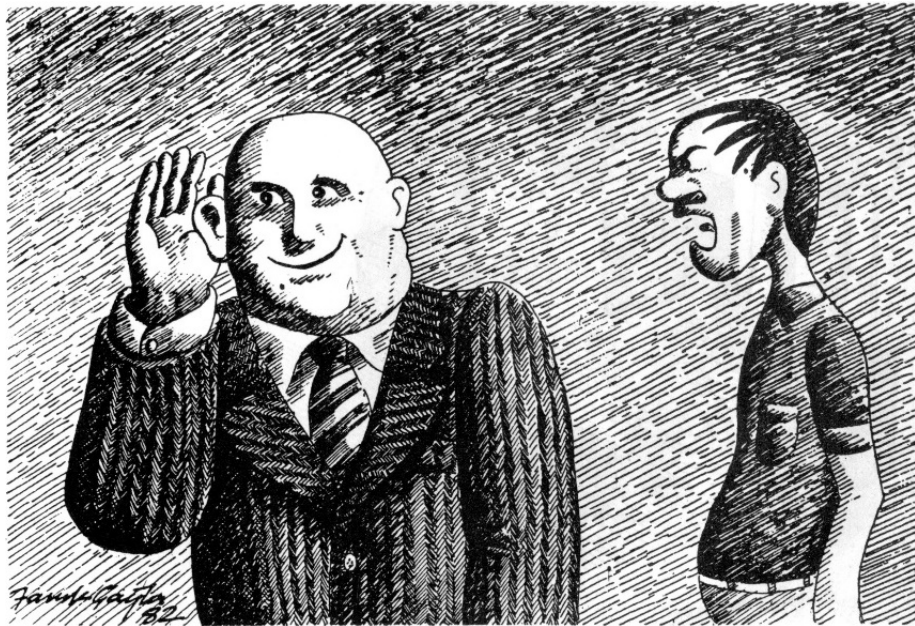

Genç ressam, olayı, mahkeme salonu yerine sergi galerisinin duvarlarına yansıtarak başkalarına yardımcı olmayı amaçladığını söyledi.

10 NISAN 82 GÜNEŞ

Resim 55 F.Çağla hakkında basında çıkan haberler.

Bu teklif üzerine Çağla'nın aşağıdaki karikatürü (Resim 56) 1982'de Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan ilk karikatürü olmuştur. Bu karikatür ile Çağla ilk kez karikatürden telif hakkı almış ve çizgileri yayımlandıkça ayda dört kez her hafta telif hakkı alarak evde oturan işe gidemeyen bir engelli olarak az da olsa düzenli bir gelir elde etmiştir.

Resim 56 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan ilk karikatürü.

Her hafta kendisine çizeceği bir konu verilen Faruk Çağla düzenli olarak çizmeye ve çizdikleri yayınlanmaya devam ederken, 1982 yılında Kenan Evren 82 Anayasasını halk oylamasına sunduğu sırada Tan Oral, Faruk Çağla'dan bu konu üzerine çizmesini istemiştir. Konu ile ilgili aşağıdaki karikatürü (Resim 57) çizen Çağla'nın bu çizimi 25 yıl sonraki ikinci Anayasa referandumu sırasında da sosyal medyada sıkça paylaşılmış, hatta taklitleri başka çizerler tarafından aynı metinle başka çizgilerle çizilmiştir. Bu da bu karikatürün mesajının 25-30 yıl sonra bile geçerli olduğunu göstermiştir.

Resim 57 F.Çağla'nın anayasa konulu Cumhuriyet Gazetesi'ndeki karikatürü.

Bu karikatürde Çağla, ANAYASA kelimesinin önüne ve sonuna sadece birer harf ekleyerek çizim yeteneğinin yanı sıra metin yazma yeteneğini de göstermiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu metin, amaca uygun simgesel görsel tiplmelerle de beslendiğinde ortaya başarılı bir görsel iletişim eserinin çıktığı görülmektedir.

Aşağıda günün anlam ve önemine göre gazete yazı işleri tarafından tespit edilen konuya göre Çağla'nın çizdiği ve Cumhuriyet'in Ciddiyet sayfasında yayınlanan karikatürleri o günün tarihleriyle birlikte yer almaktadır. (Resim 58-59)

12 EYLÜL 82

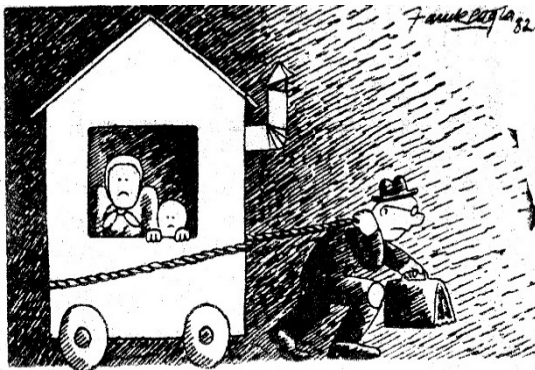
4 TEMMUZ 82

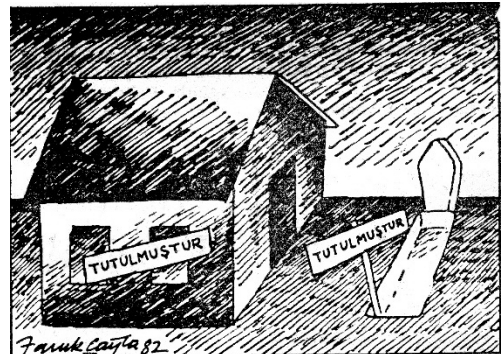
28 KASIM 82

15 AĞUSTOS 82

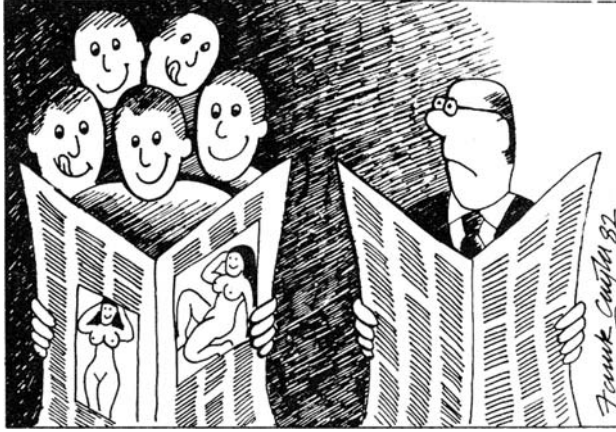
2 MAYIS 82

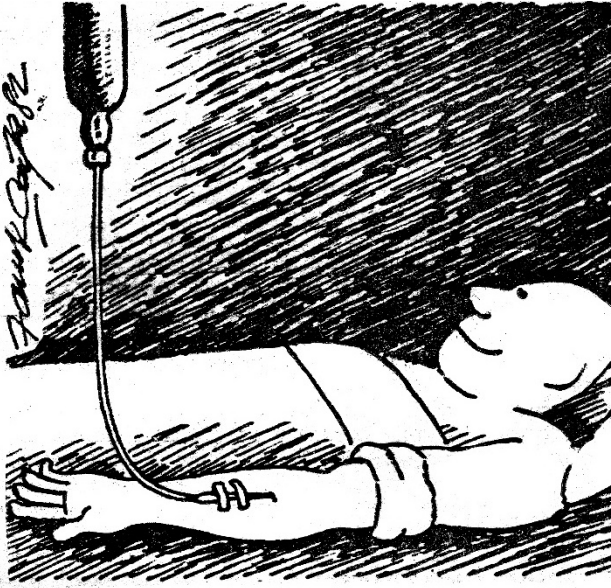
30 MAYIS 82

Resim 58 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.

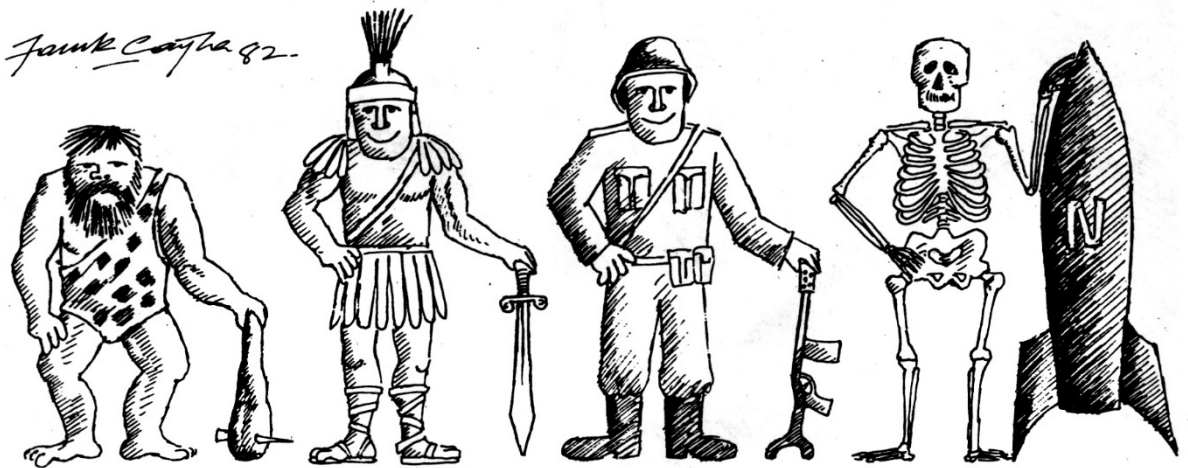

19 Eylül 82

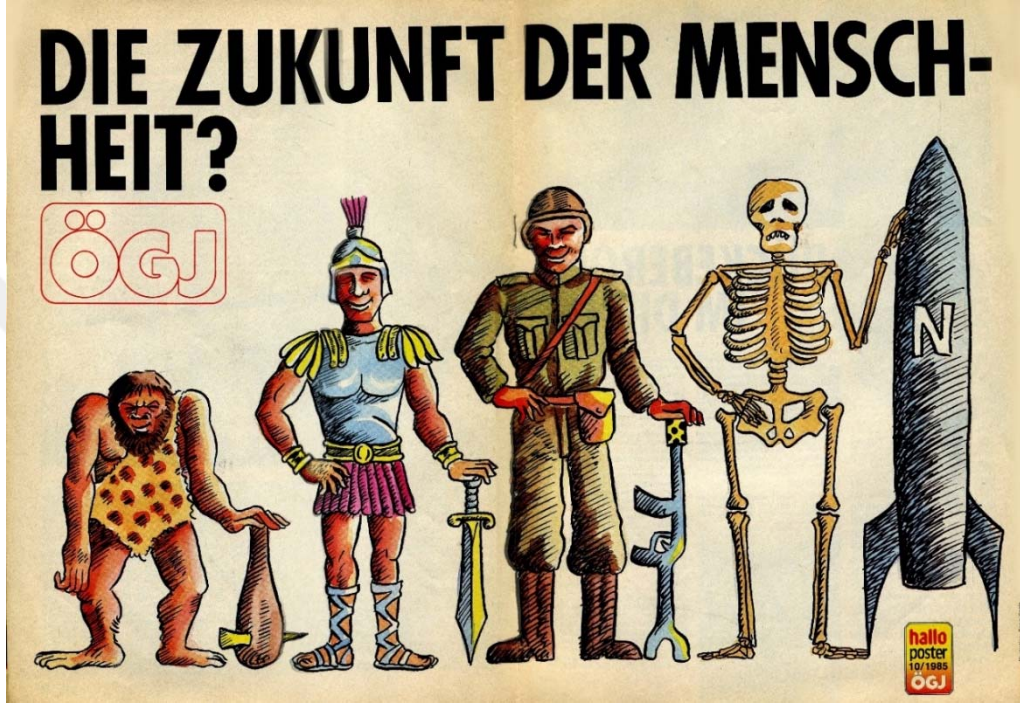
29 Ağustos 82

Resim 59 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.

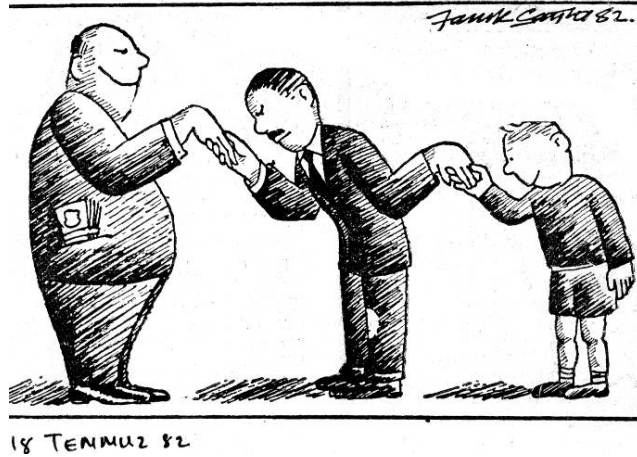

Faruk Çağla'nın 1982'de çizdiği yukarıdaki Nötron bombasının insanlığın sonu olacağını ifade eden karikatürü, 1985 yılında gittiği ve sergi Açtığı Viyana'daki Avusturya Gençlik Teşkilatının (ÖGJ) yayın organı HALLO adlı bir gençlik dergisi tarafından beğenilerek renkli versiyonu Çağla'ya yaptırılmış ve derginin ortasında çift sayfa olarak, "insanlığın geleceği bu mu?" başlığı ile yayınlanmış (Resim 60), Çağla'ya da Viyana'da bir ay geçineceği kadar telif ücreti ödenmiştir.

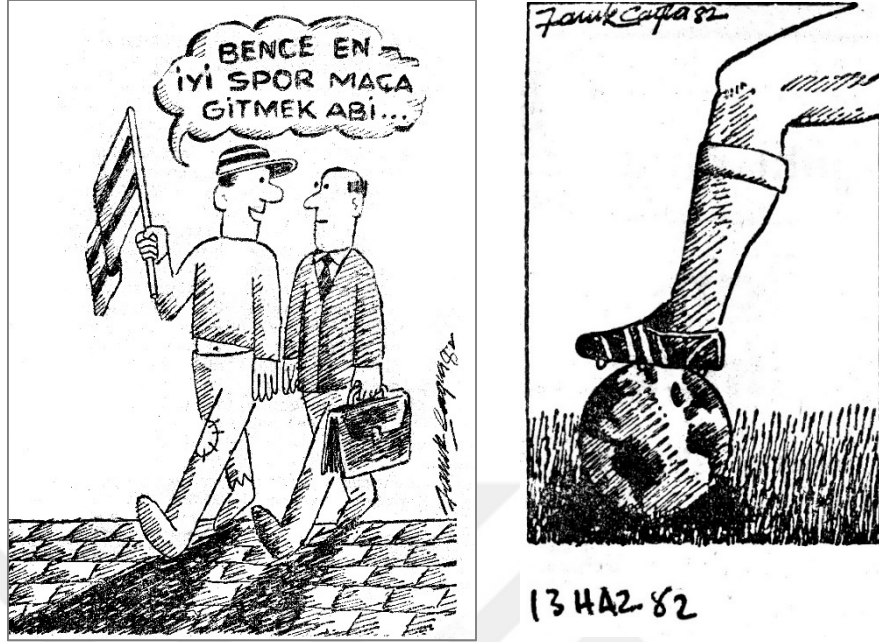
Resim 60 F.Çağla'nın Almanya HALLO dergisinde yayınlanmış karikatürü.

Aşağıda babalar günü çizimi olarak "en büyük baba parası olandır" fikrini işleyen ve patronu ile bakmakla yükümlü olduğu çocukları arasında sıkışmış kalmış mutsuz bir babayı ifade eden Çağla'nın karikatürü görülmektedir. (Resim 61)

Resim 61 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürü.

Aşağıda spor yapamayan yoksul kesiminin futbol tutkusunu ve dünyanın futboldan ibaret olduğunu işleyen karikatürler görülmektedir. (Resim 62)

Resim 62 F.Çağla'nın Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.

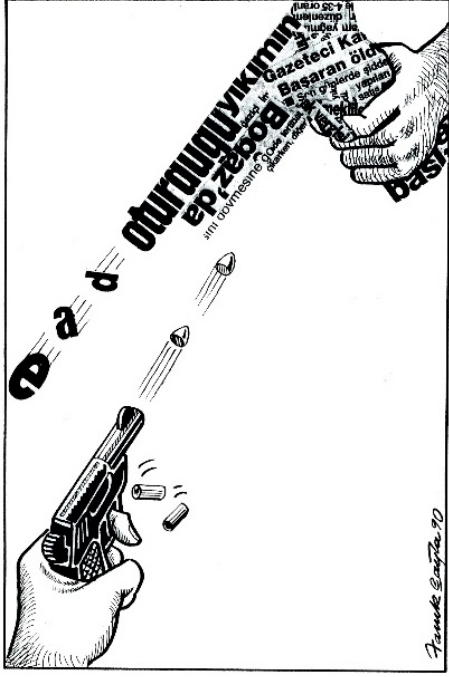
Buraya kadar yapılan incelemelerden Faruk Çağla'nın küçüklükten gelen ve Tatbiki eğitimiyle geliştirmiş olduğu çizim yeteneğini yazılı karikatürlerde çelişkiyi mizahi şekilde ifade eden konuya uygun metinlerle birleştirebildiği görülmektedir. Çizdiği yazılı-yazısız tüm gazete karikatürlerinde klasik deseni sembolik grafik figürlerle birleştirerek konuyu karmaşık fazlalıklardan ayıklayıp durumu olduğu gibi tespit eden ya da mizahi ve eleştirel bir iletişime dönüştüren grafik dil yakaladığı izlenmiştir.

4.4. Güneş Gazetesi için çizilenler

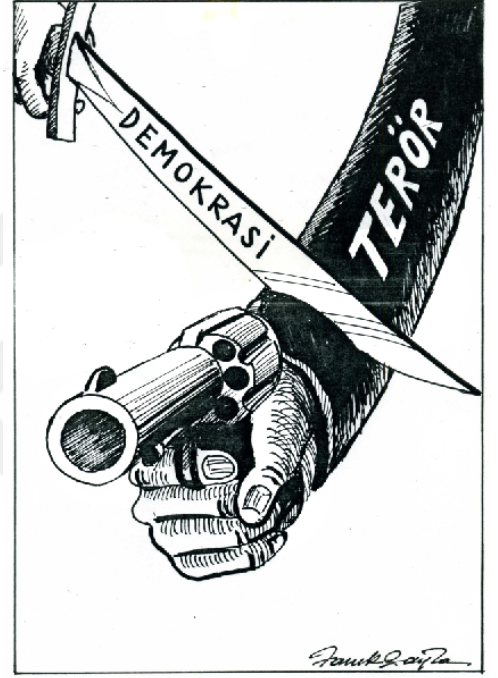
Çağla, 1990 yılında Asil Nadir'in sahibi olduğu Güneş Gazetesine kadın erkek ilişkileri konulu bant karikatürler çizmek için sözleşme yapmışken, yazı işleri tarafından gazetenin baskısına çok az bir süre kala kendisinden günlük siyasi olayları konu alan veya haberlerin yanına vinyet tarzında acil çizimler de istenmiştir. Basın karikatürcülüğünde karikatürcünün kendi istediği bir konuda değil, sipariş verilen bir konu için anında espri bulması ve bulunan konuyu anında çizgiye dökmesi önemli bir sınav olmaktadır. Çok yönlü bir sanatçı olarak

değerlendirilmesi gereken Faruk Çağla'nın bu sınavı verip veremediğini göstermesi bakımından çizdiği günlük siyasi karikatürler aşağıda yer almaktadır.

1990 yılı siyasi cinayetlerin işlendiği bir yıl olmuştur, terör ve gazetecileri, bilim adamlarını hedef alan faili meçhul cinayetler günlük haberlerde yer alması üzerine, karikatürcü gündemi çizer prensibi gereği Faruk Çağla aşağıdaki karikatürleri çizmiştir (Resim 63-64-65):

Resim 63

Resim 64

Resim 65

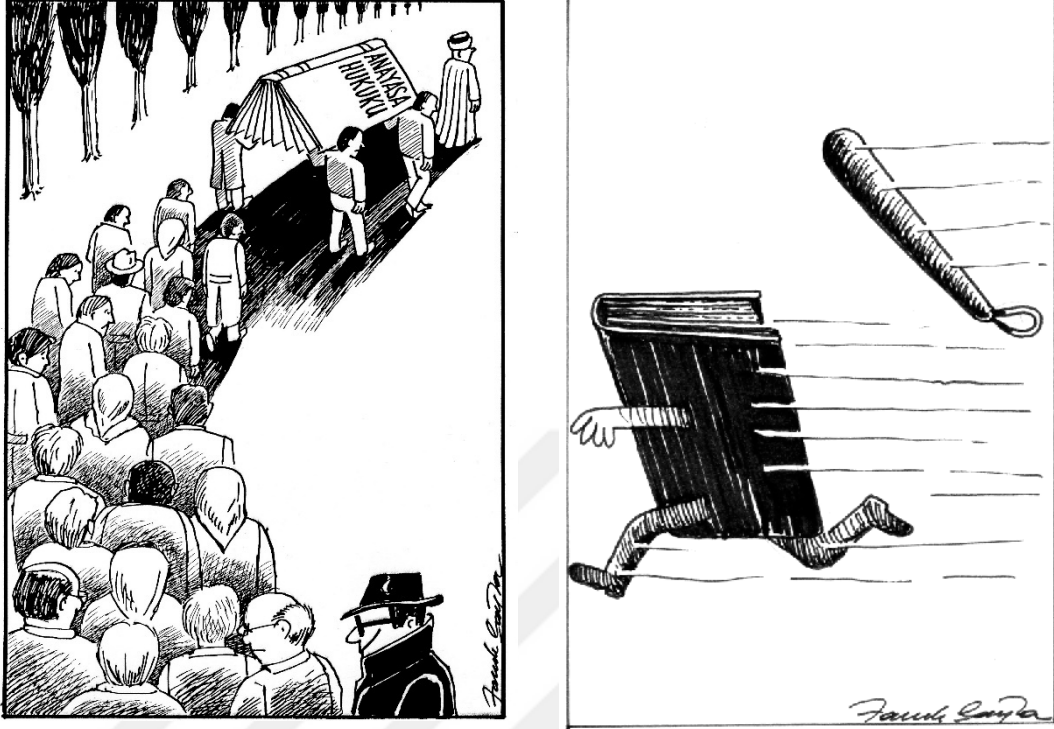
Faruk Çağla'nın gazetede görev yaptığı 1990 yılında bilim insanları Muammer Aksoy, Bahriye Üçok ve gazeteci Çetin Emeç katledilmiştir. Güneş gazetesinde fotoğraf gibi çizebilen ressam aranmış, sonunda grafikerlik ve ressamlık yapabilen karikatürist Faruk Çağla'dan Çetin Emeç'i vuran silahın eldeki fotoğrafının baskıya elverişsiz olması nedeniyle fotoğraf gibi, silahın detaylarını gösteren resminin çizilmesi istenmiştir. Kadın erkek ilişkilerini çizmek için işe alınan karikatürist Çağla, o günlerde fırça ve guaş boya kullanmak suretiyle aşağıdaki iki illüstrasyonda İsrail yapımı UZİ marka olan silahı çıplak ve aksesuarlarıyla çizmiş ve gazetede basılmıştır (Resim 66). Bu örnek, grafik tasarımda temel sanat ve çizim eğitiminin ne kadar önemli olduğunu ve Çağla'nın her koşulda farklı görsel disiplinlerde çalışabilen çok yönlü bir sanat kişiliği olduğunu göstermektedir.

Resim 66 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde çalışırken çizdiği illüstrasyon.

Aşağıda Güneş gazetesinde yayınlanan, ülkenin o günkü koşullarında Anayasa Hukukunun cenazesinin kaldırıldığını, bilim ve hukukun baskı altında olduğunu

gösteren Anayasa Hukukunun tabut halinde gösterildiği, bilimin polis jopu ile kovalandığı temalarını işleyen illüstrasyon veya grafik afiş tadındaki karikatürleri yer almaktadır. (Resim 67-68)

Resim 67-68 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan karikatürleri.

Aşağıda; terör tarafından öldürüldüğü sırada bile barışı düşünen fikir adamlarını işleyen karikatürü görülmektedir. (Resim 69)

Resim 69 Faruk Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde çalışırken çizdiği karikatür.

Resim 70 ve 71’de o günün koşullarındaki siyasi olaylarla ilgili çizdiği yayınlanmış karikatürleri görülmektedir. Bunlardan bazıları 1990’da çizildiği halde bugün de geçerliliğini korumaktadır. Örneğin, boğaz köprüsü geçiş fiyatlarını eleştiren ve Ayasofya Müzesinin cami yapılması isteğini hicveden aşağıdaki karikatür gibi.

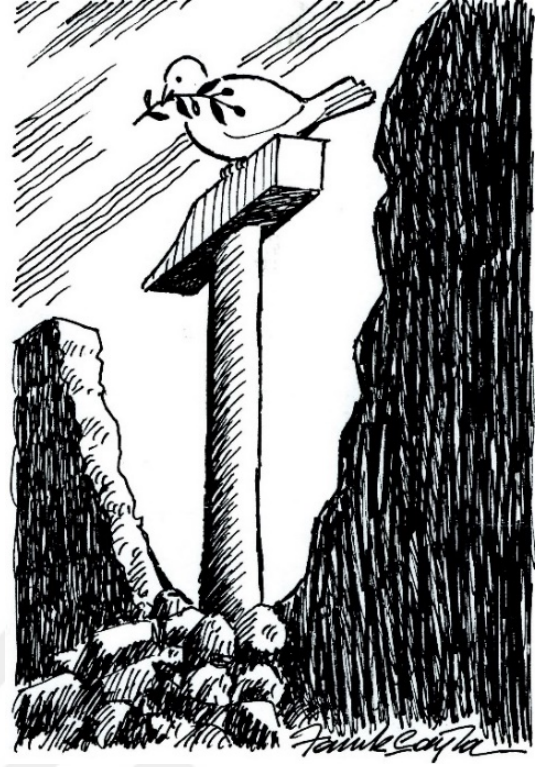

Resim 70

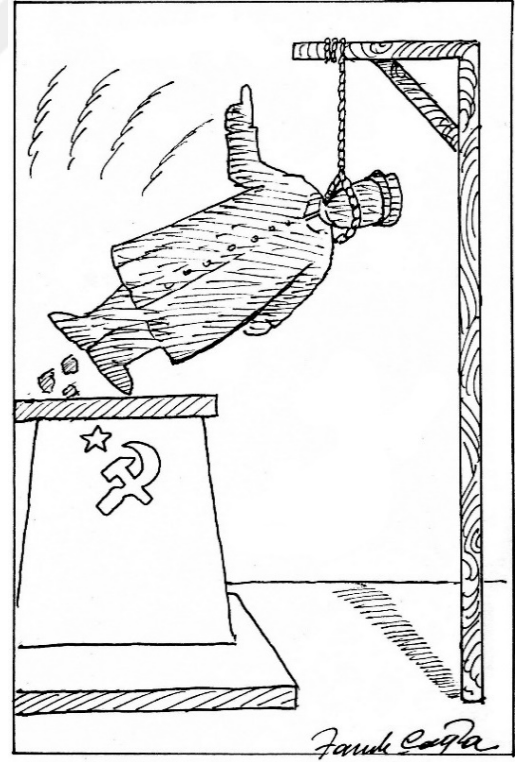

Resim 71

1990’da Dünya’da en önemli olayları arasında Doğu Bloğunun Batı Bloğu ile yaklaşması, Doğu Blok’unu temsil eden Berlin Duvarının yıkılması gelmektedir. Faruk Çağla’nın bu olaylarla ilgili Güneş gazetesinde yayınlanmış dış politika karikatürlerinden örnekler aşağıda resim 72 ve 73’de yer almaktadır.

Resim 72-73 F.Çağla'nın dış politika karikatürleri.

Resim 74

Resim 75

Yukarıdaki karikatürde (Resim 74) Sovyetlerdeki maden işçileri hareketi sonrasında gelen rejim değişikliğini mizahi dille ifade eden, Rus lider Gorbaçov'un alnında çocukluğundan beri bulunan yara izini maden işçisinin

kazma darbesinin oluşturduğunu işleyen karikatür görülmektedir. Yanındakinde ise (Resim75), Sovyetler döneminde heykeli dikilenlerin şimdi sağ olsalardı idam edileceğini gösteren ve rejim değişikliğini ifade eden çizim görülmektedir.

Bunlardan anlaşılan odur ki, Çağla kendi öz yaşamına ait sakatlık gibi konularda sınırlanmamış, Fakir Baykurt'un deyimiyle kendi halinden insanlığın haline kolayca geçip insanlığın dertlerini dert edinerek dünya ve ülke siyaseti üzerine çizmeye çok çabuk uyum sağlamıştır.

Bilindiği üzere ülkedeki ve dünyadaki birçok çizer kendi uzmanlık alanı dışında çizmezler, çizemezler. Örneğin dış politika konuları üzerine uzmanlaşmış bir çizer, aile ve çocuk konuları üzerine çizemez veya çizerken zorlanır... İç siyaset konularını çizen bir çizer spor konularından anlamaz, ilgilenmez ve çizemez.

Bu noktada çok yönlü spor olan dekatloncularda olduğu gibi, koşma, atlama yüzme, jimnastik, atıcılık vs. gibi çok yönlü becerileri varsa, Faruk Çağla'nın da çok çeşitli konulara hemen uyum sağlayarak, çok çeşitli stillerde çizbildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Çağla'nın Güneş gazetesinde yayınlanan iç politika ile ilgili çizdikleri aşağıda yer almaktadır (Resim 76-77-78-79). 1990 yılındaki maden işçileri ölümlerini işleyen karikatürünün (Resim 76) Soma maden kazası ile bugün de güncelliğini koruduğu görülmektedir.

Resim 76

Resim 77

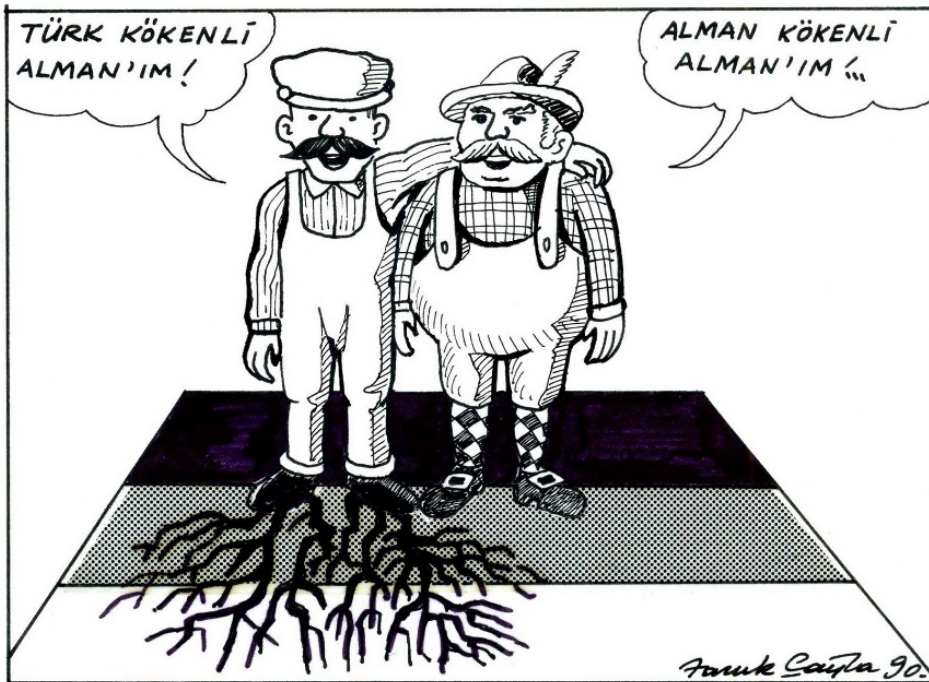

Resim 78

Resim 79

Çağla'nın 1990'yılı boyunca Güneş'te yayınlanan diğer karikatürlerinden bir tanesi Almanya'ya kök salmış fakat Türklüğünden vaz geçmeyen işçileri konu anlatmaktadır (Resim 80). Diğeri savaşın yoğun olduğu bölgelerde okula gidemeyen çocukları işlemektedir (Resim 81).

Resim 80

Resim 81 Savaşın olduğu bölgede okula gidemeyen çocuklar konulu F.Çağla karikatürü.

Aşağıdaki karikatürü fikir suçlarına verilen ağır cezaları konu almıştır. (Resim 82)

Resim 82

Aşağıdaki çizimler; o günkü İstanbul'un kirliliğini ve dünyadaki savaşların eleştirisini işlemektedir. (Resim 83-84)

Resim 83 F.Çağla'nın İstanbul'daki kirlilik konusunu işlediği karikatürü.

Resim 84 F.Çağla'nın dünyadaki savaşlar konulu karikatürü.

Buraya kadar olan incelememizde sanatçının yazısız karikatürlerinde grafik iletişim üslubu ile mesajını verebildiği görülmektedir. Yazılı karikatürlerinde ise görsel ile metin arasındaki ilişkiyi bir görsel iletişimci ve bir reklamcı gibi dengeli olarak kurabildiği, reklam yazarlığı disiplininde metinler yazabildiği söz ile göz arasındaki bağlantıyı iyi çözümleyerek doğru mesajlar verebildiği tespit edilmiştir.

4.5. Kadın-Erkek ilişkileri konulardaki karikatür çizimleri:

Yaşadığı bedensel sakatlık üzerine kendi özel durumundan hareketle tüm sakatların genel sorunlarını konu edinen karikatürler çizen Faruk Çağla, büyük romancımız Fakir Baykurt'un dediği gibi; "kendi acılarını başka insanların acılarına bağlayabilmiştir. Bir kişinin halinden insanlığın haline geçebilmiştir".

Usta karikatürist Tan Oral da, Çağla'nın kendi kişisel öyküsünden yola çıkıp çizerlik ufkunu genişletip başkalarının toplumsal öykülerini de çizgilerine konu edindiğini şu satırlarla ifade etmektedir:

“Onun karikatürlerinde görülen içtenlik ve duyarlık, onlara bir kişisel serüveni anlatmanın da ötesinde işlevler yüklüyor, toplumsal bir boyut getiriyordu.”

Faruk Çağla artık ustalaşmış bir çizer önceden kendi öz yaşamından hareketle, bedensel sakatlıkları işlediği gibi, yine kendi evliliklerinde yaşadıklarından yola çıkarak toplumda gördüğü kadın-erkek ilişkilerindeki sakatlıkları işleme gereği duymuştur. Bu konuda çizdiklerini beğenen Asil Nadir'in sahibi olduğu Güneş Gazetesinin genel yayın yönetmeni Kıbrıslı gazeteci Metin Münir, Çağla'ya yüksek maaşla Güneş'in kadın sayfasında çizmesini teklif etmesi üzerine reklam ajanslarında grafiker olarak çalışmaktan yorulan Çağla, ajanstan aldığı maaşın üç-dört katına üstelik özlediği karikatür çizme işi için Güneş'e geçmiştir. Güneş'te çizer olarak okul arkadaşı Köksal Çiftçi, büyük çizgi roman ustası Haldun Sevel ve rahmetli duayen usta Bedri Koraman'ın yanında eğitim alarak fotoğraf gibi ışıklı gölgeli karikatür çizebilme konusunda ustalaşmış karikatürcü Musa Kart ile aynı kadroda görev yapmaya başlamıştır.

Birkaç ay sonra kadın sayfasındaki kadın hakları savunucusu bayan editörlerin Çağla'nın bant karikatürlerinde kadınların eleştirisine sıcak bakmadıklarını, erkekleri eleştiren karikatürlerin yayınlanmasını daha çok istediklerini anladığını ifade eden Çağla; çizdiği karikatürlerin feminist denetimden geçirilmesini ve çoğu kez çizdiklerinin editörler tarafından baskıya gönderilmesinin engellendiğini görmüştür. Bu kez maaşını hak etmek için kadın sayfası dışında baş sayfaya ve iç sayfalarda siyasi konularda çizmeye başlamıştır. Gazetede yazı işlerinin çizi işlerine haksız baskı yapmasını reklam ajanslarındaki metin yazarlarının grafikerlere haksız baskısına benzeten Çağla bu konuda yıllar sonra doğruları gösteren bazı makaleler yazmıştır.

Bunlardan biri olan

http://www.farukcagla.com/art_directorluk_nereye_gidiyor.html adresindeki makaleyi 11 Mart 2007 tarihinde yazmıştır.

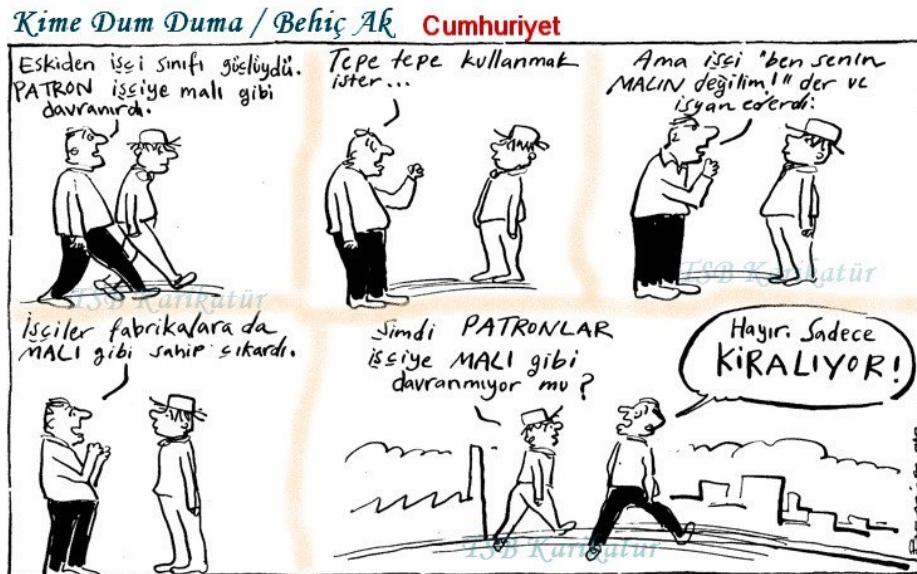
Çok ilginçtir, başına gelecek bu durumu yıllar önce fark etmiş ve 1983 yılında kendisiyle yapılan bir röportajda, adresinde, “Karikatürün işlevi çizildikten sonra başlar. İnsanlarla bağ kurması için yayınlanması, çoğaltılması gerekmektedir. Bu yüzden çizilen karikatürü basacak yayın organlarının bulunması zorunludur. Yayınlanmayan bir karikatür sadece sanat ürünüdür ve onun varlığını yalnızca çizen bilir. Bence günümüzde böyle bir yayınlama sorunu var.” demiştir.

(Girgin, 1983)

Faruk Çağla, Sakatlık konusunu Türkiye’de ilk kez gündeme getiren bir çizer olduğu gibi, kadın-erkek ilişkilerini de özel olarak çizen ilk çizer olmuştur. Fakat bu çizgiler anlatılan nedenlerle ve bir yılda iki defa genel yayın yönetmeni değiştiren başarısız yönetilen Güneş’in 1992 yılında el değiştirmesiyle uzun ömürlü olmamıştır.

Faruk Çağla 1982 yılında Cumhuriyetin Ciddiyet sayfasında haftada bir çizmeye başladığı sırada, insanlar arasındaki sadece kadın-erkek ilişkilerini değil, her türlü ilişkilerindeki tuhaflıkları konu edinen Kim Kime Dum Duma başlığı altında Behiç AK adında yeni bir çizer, Cumhuriyetin iç sayfalarında her gün çizmeye başlamıştır.

Aşağıda Behiç Ak’ın Kim Kime Dum Duma başlıklı bant karikatürlerinden bir örnek görülmektedir... (Resim 85)

Resim 85

(Türkiye Sanatçılar Birliği (TSB Karikatür) 9 Temmuz 2012)

(<https://www.facebook.com/Turkiye.Sanat.Bir.karikaTure/photos/a.385607101498174/398909110167973/?type=3&theater>)

Faruk Çağla 1982-83 yıllarında Cumhuriyette haftada bir defa yazı işlerinin belirlediği konuları çizmiş, 1983 yılında Almanya'ya ameliyat ve sergi için gitmiş, 83 sonunda dönmüş 1984'den 85'e kadar Karagöz Ansiklopedisinde illüstratör olarak çalışmış, 84 yılında büyük usta Bedri Koraman kendisine asistanlık teklif etmiş, Almanya'ya gideceği için kabul etmeyen Çağla 1985'de bir dizi ortopedik ameliyat olmak için Almanya'ya gitmiş, 1986 sonunda yurda dönmüş, 1987'de ilk evliliğini, 1989'da ikinci evliliğini yapmış ve sonunda yine yaşadıklarından ilham alarak Kadın-Erkek ilişkisi üzerine yoğunlaşmış, toplumdaki karşı cinsler arasındaki ilişkileri de gözlemleyerek söz konusu bant karikatürleri çizmiştir. Çizdikleri 1989'un sonunda Güneş gazetesinde yayınlanmaya başlamış, 1990'ın sonuna kadar sürmüştür. Behiç AK ise, o günlerden itibaren günümüze kadar bu günlere kadar Kim Kime Dum Duma'yı Cumhuriyet'te kesintisiz olarak yayınlamaktadır.

Faruk Çağla 1990'dan sonra yukarıda belirtilen nedenlerle Güneş'ten ayrılmak zorunda kalmış, Güneş'te Kadın-Erkek ilişkilerini konu alan bant karikatürlerini çizememiş ve yayınlamamıştır.

Faruk Çağla'dan sonra, özellikle kadın erkek ilişkilerini irdeleyen karikatürler alanında basında bir boşluk doğmuş ve bu boşluk Ademler ve Havalar olarak çok güzel bir isimle başka bir çizer tarafından doldurulmuştur.

Cumhuriyet'te daha önce Piknik başlığı altında bir kedinin maceralarını bant karikatür halinde çizen Piyale Madra; Çağla'dan sonra 1994 yılında kadın erkek konusunu Ademler ve Havalar başlığı altında Piknik'te kullandığı çizgi stilinden bambaşka çizgilerle yayınlamaya Yeni Yüzyıl gazetesinde başlamıştır. Daha sonra Radikal'de devam etmiştir.

(<https://www.biyografya.com/biyografi/8199>)

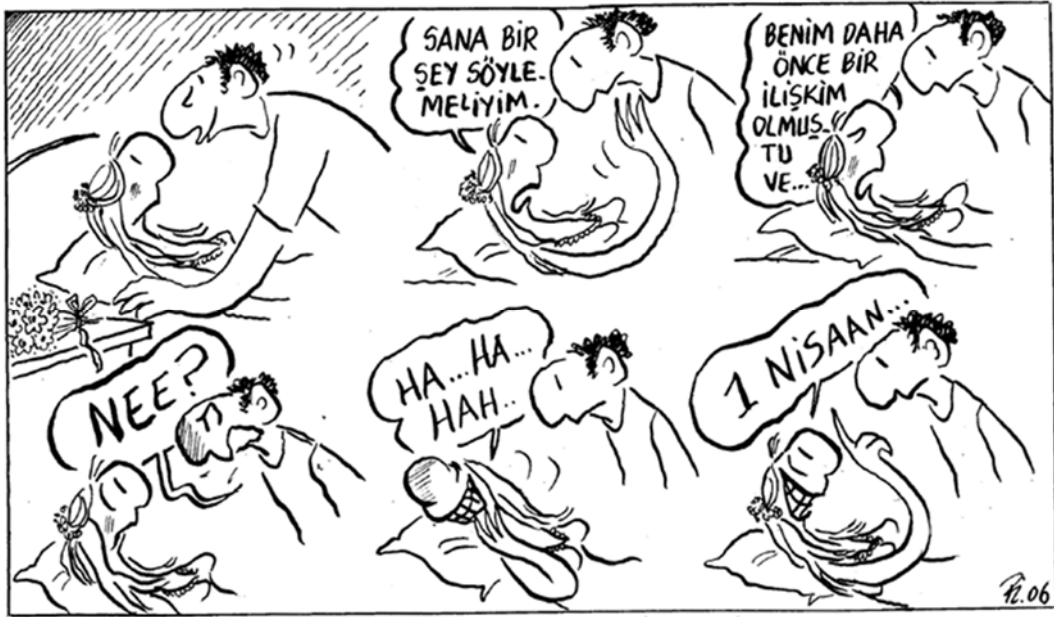
Aşağıda Resim 86’da, Madra’nın önceki Piknik bant karikatürlerinden bir örnek görülmektedir.

Resim 86 Piya Madra, Piknik bant karikatürlerinden bir örnek.

(<https://twitter.com/leventcantek/status/778286556683591680>)

Aşağıda Resim 87’de, Madra’nın sonraki Ademler ve Havvalar bant karikatürlerinden bir örnek görülmektedir.

Resim 87 Madra’nın Ademler ve Havvalar bant karikatürlerinden bir örnek.

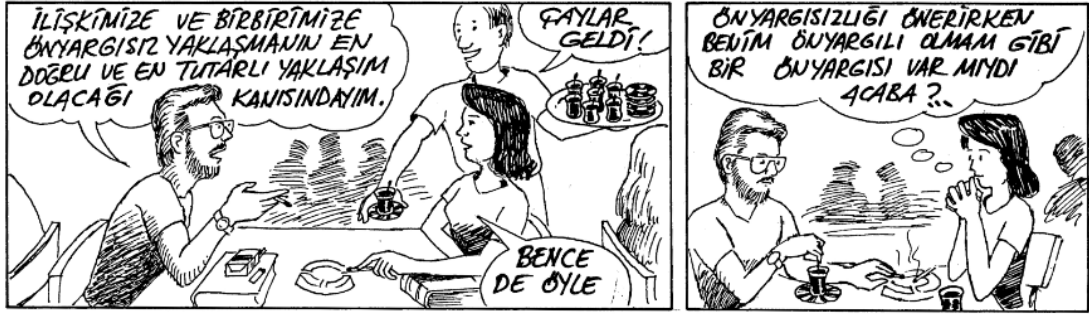
(<http://hennesy.blogcu.com/piyale-madra-radikal/179403>)

4.5.1. Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazılı bant karikatürleri

Aşağıda 1990 yılında Güneş gazetesinin Kadın sayfasında Çağla'nın feminist denetimden geçip yayınlanan ve geçemeyip yayınlanamayıp daha sonra başka yayın organlarında yayınlanan veya sergilenen yazılı bant karikatürler yer almaktadır.

Resim 88 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü.

Resim 89 F.Çağla'nın Güneş Gazetesi'nde yayınlanan kadın-erkek ilişkileri konulu bant karikatürü.

Yukarıdaki birinci karikatür Faruk Çağla kendisini çizmiştir. Yoksul koşullar altında yapılan ilk evliliğinde eşler arasında farklı hayaller kurulması nedeniyle çıkan anlaşmazlığı hicvetmektedir.

İkinci karikatürde Çağla yine kendisini çizmiş, bu kez ikinci evliliğinde eşler arasındaki dürüst olmama veya kuşkuçuluk halini işlediği görülmüştür. Aşağıdaki üç karikatürde de yine eşler arasındaki dürüstlük noktasındaki davranışları yansıtılmıştır. (Resim 90, 91 ve 92)

Resim 90

Resim 91

Resim 92

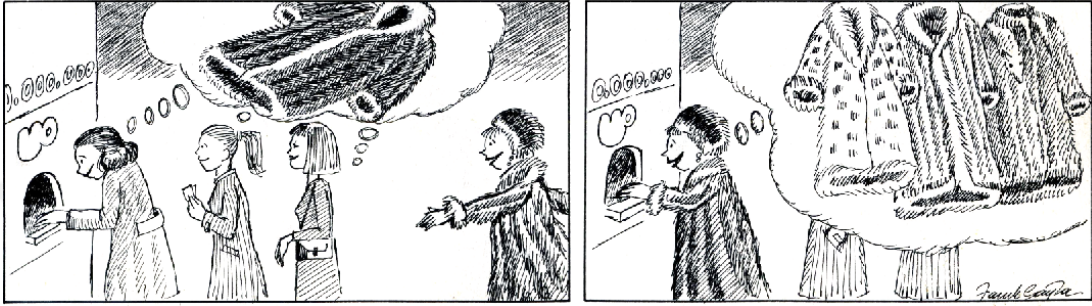
Aşağıdaki iki karikatürde (Resim 93-94) doğru konuşmanın her zaman doğru sonuçlar vermediğini, karşı cinsle ilişkide doğrucu Davut olmanın bazen zararlı olabildiği konusu işlenmiştir.

Resim 93

Resim 94

Resim 95

Resim 96

Resim 97

Resim 98

Yukarıdaki karikatürlerde (Resim 94,95,96,97,98) bayanların tüketim tutkusunun işlendiği görülmektedir. Birinci karikatür yazısız karikatür olup tümüyle aynı görsel elemanlarla grafik sembolik bir anlatımla çizildiği görülmektedir. En sondaki alttaki karikatürde her iki karede de aynı metinlerin ve aynı sahnelerin kullanılarak, az yazıyla grafik ve sembolik bir anlatım yapıldığı anlaşılmaktadır.

Resim 99

Resim 100

Resim 101

Resim 102

Yukarıdaki karikatürlerde bayanların erkek egemen ataerkil sisteme karşı dominant olma tutkularının işlendiği görülmektedir. Birinci karikatürdeki kadın kocasının kılıbıklığını istememekte fakat zor kullanarak kazak erkek olmasını istediği kocasını baskıyla korkutarak yine kılıbık hale sokmaktadır. İkinci ve üçüncü sıradaki çizimlerde kadınların tüm ataerkil toplumda hakimiyeti ele geçirip feminist ve anaerkil bir yapı oluşturdukları zaman neler olabileceği işlenmiştir. Sonda yer alan bantta ise cinsiyete dayalı iş bölümünde değişiklik yapma arzusu işlenmekte kadının erkeğe fiziksel güç bakımından özenmesi hicvedilmektedir. (Resim 99, 100, 101 ve 102)

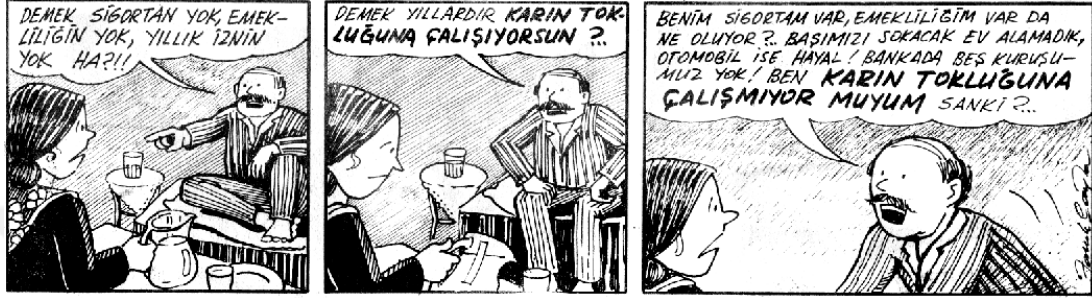
Resim 103

Resim 104

Yukarıdaki karikatürlerde bir aile için çocuk yetiştirmenin malî zorlukları ve hayat pahalılığı nedeniyle evde yılbaşı eğlencesinin bile yapılamaz hale geldiği, dolayısı ile aile ekonomisi ve ailenin geçim sıkıntısı sorunları mizahi bir dille, resimsel bir üslupla işlenmiştir. (Resim 103, 104)

Aşağıda Resim 105 ve 106'da yer alan karikatürlerde dışarıda çalışmayan ev hanımının sosyal güvencesinin kocası olduğu, aslında kocasının da sosyal ve ekonomik olarak hiç iyi durumda olmadığı anlatılmaktadır. Diğerinde okumuş ve modern bir kadının bir köy kadınına bilinçlendirmeye çalışırken, köy kadınının erkekler karşısında kendi kadınlık avantajını kullanarak her türlü sosyal ve ekonomik haklara evlilik yoluyla ulaşacağına farkında olması gerçeğiyle karşılaşmasını anlatmaktadır.

Resim 105

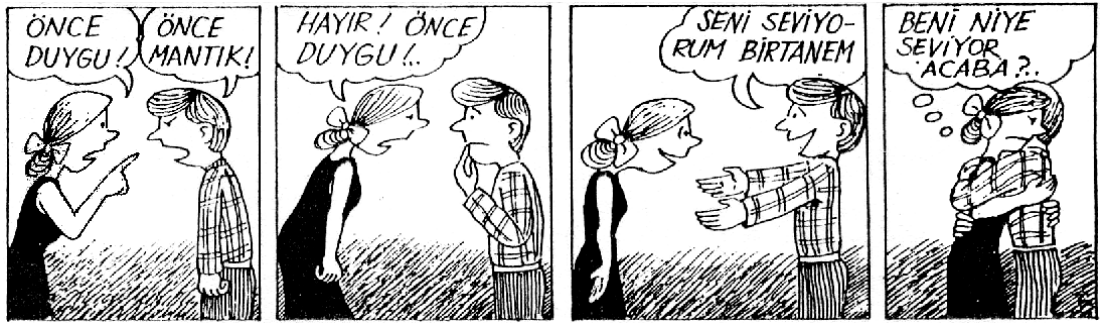
Resim 106

Çağla'nın çok sağlam sosyolojik gözlemlerde bulunduğu bu çizimlerinden ve konu seçimlerinden anlaşılmaktadır. Çağla'nın kadın erkek ilişkilerinde kişilerin kendilerine bile itiraf edemedikleri, çok derinde sakladıkları mahrem duygu ve düşüncelerin ayağa düşürülmeden düzeyli bir şekilde ifşa ve itiraf edildiğini görmekteyiz. Aşağıdaki karikatürde kadınların erkekleri yönetmek için nasıl ince oyunlar yaptığı, oyun tutmadığında yine üste çıktıkları hem metinle hem de tiplerindeki ekspresyonla (dışa vurumla) anlatılmaktadır. Diğerinde ise, erkeklerin ne zaman hangi duygularının esiri oldukları çok ince bir ironiyle anlatılmaktadır. (Resim 107, 108)

Resim 107 ve 108

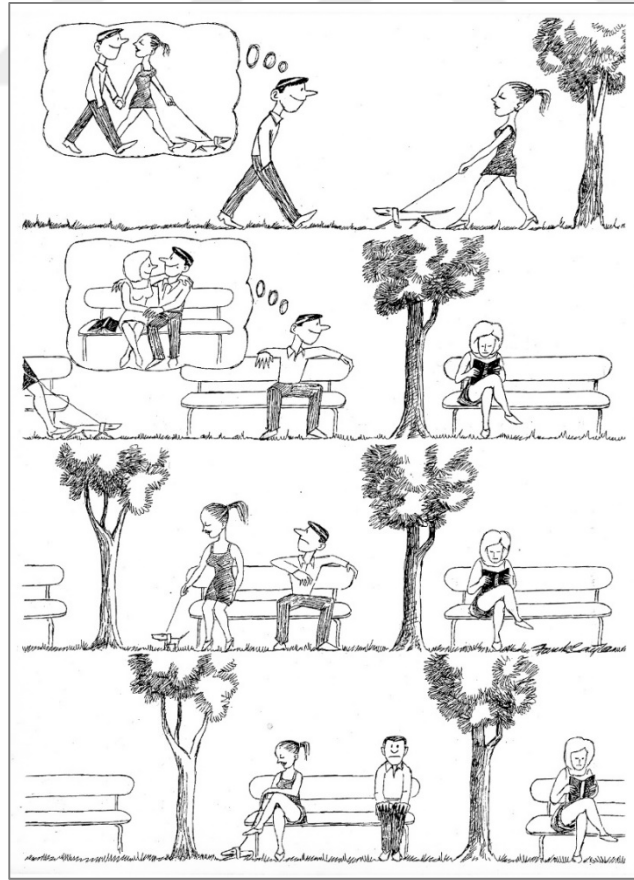
Aşağıdaki çizimde ise bayanların duygusal gibi gözükmelerine rağmen mantıksal düşünmekten vaz geçmedikleri anlatılmaktadır. (Resim 109)

Resim 109

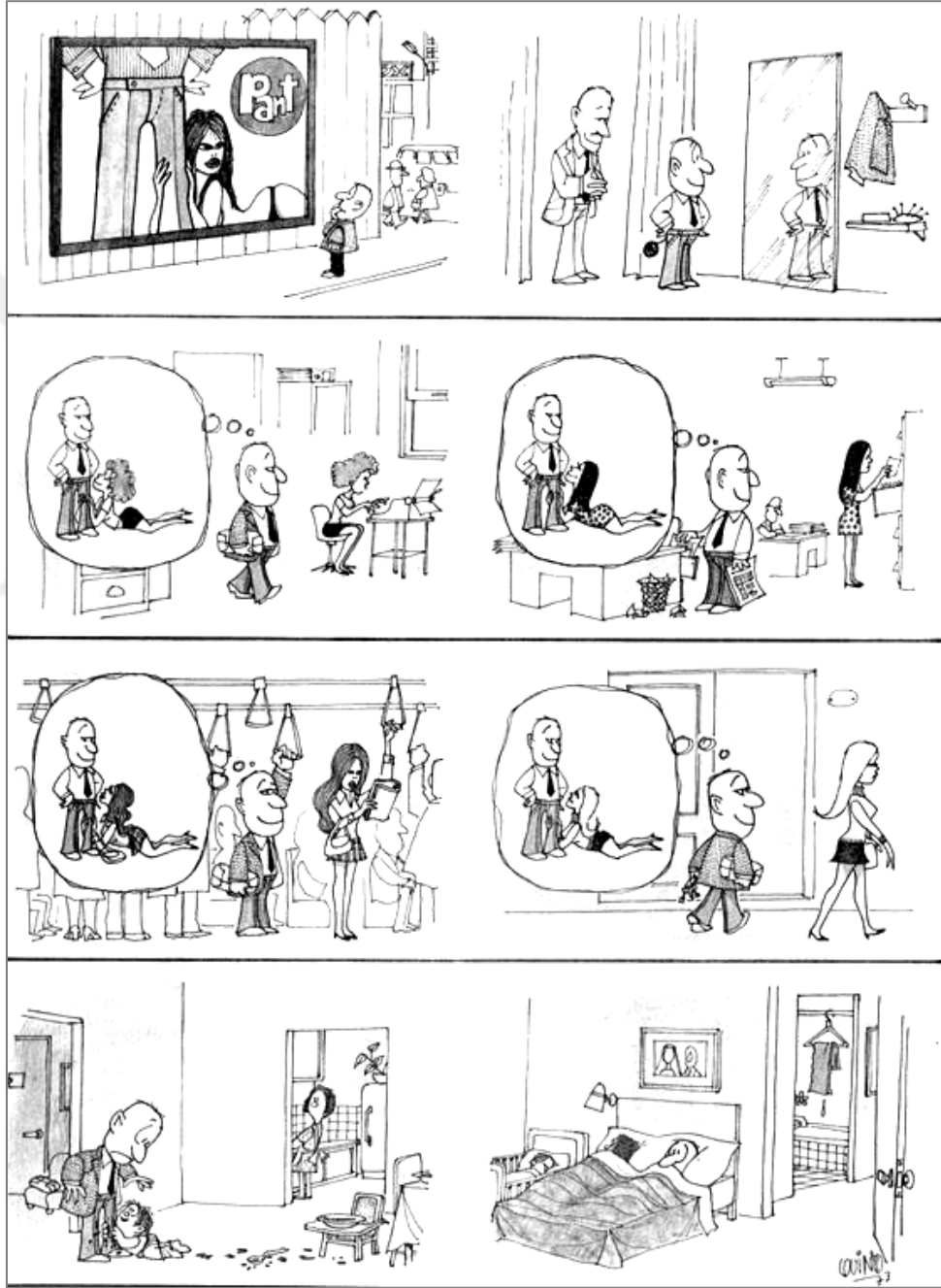
4.5.2. Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant karikatürleri

Faruk Çağla, yazılı bant karikatürleri iç piyasa için çizdiğini Türkçe okuyan okuyucu için özellikle de gazete okuyucusu için çizdiğini özel sohbetlerinde beyan etmiştir. Tekraren belirtmek gerekirse yazılı bant karikatürleri evlilik hayatında yaşadıklarından esinlenerek 1989-90 yıllarında çizdiği bilinmektedir. Yazısız bant karikatürlerini ise, ilk evliliğini yaptığı 1987 yılından önce sadece ilişkileri dışarıdan gözlemlene sayesinde elde ettiği verilerle çizdiğini biliyoruz. Çıkış noktası ise Türkiye’de kadınlar ve erkeklerin birbirlerine çok ihtiyaçları olmasına rağmen hiç ihtiyaçları yokmuş gibi davranmaları ve cinselliğin ayıp ve tabu olarak değerlendirilmesi, taraflar arasında ilişki kurulabilmesinin çok zor olması veya zorlaştırılmış olmasıdır. Aşağıdaki çizimde bu zorluk piktografik olarak ideogram semboller çizilerek, tiplerde mimikler ve beden hareketleri kullanılarak evrensel bir görsel dille anlatıldığı görülmektedir. Kaderin garip bir cilvesidir, Çağla’nın yazılı bant karikatürlerinin yayını Güneş Gazetesi’nin Kadın sayfasında bazen engellenirken, yazısız kadın-erkek ilişkileri bantları Gençlik sayfasında editörler tarafından her zaman beğenilerek yayınlanmıştır.

Resim 110 F.Çağla’nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü.

Bu karikatürlerin yazısız olmasının birinci nedeni uluslararası düzeyde anlaşılır olmasını sağlamak, ikinci nedeni ise bu tarz ideografik anlatım dilinin grafik tasarımcı Faruk Çağla'ya daha uygun gelmesidir. Bu konuda Mordillo ve Quino gibi çizerlerin yazısız bant karikatürlerini çok beğenmesinin de etkili olduğunu belirtmiştir. Aşağıda Quino'nun yazı kullanmadan sembolik anlatımlarla çizdiği yazısız kadın erkek konulu bant karikatürü görülmektedir. (Resim 111)

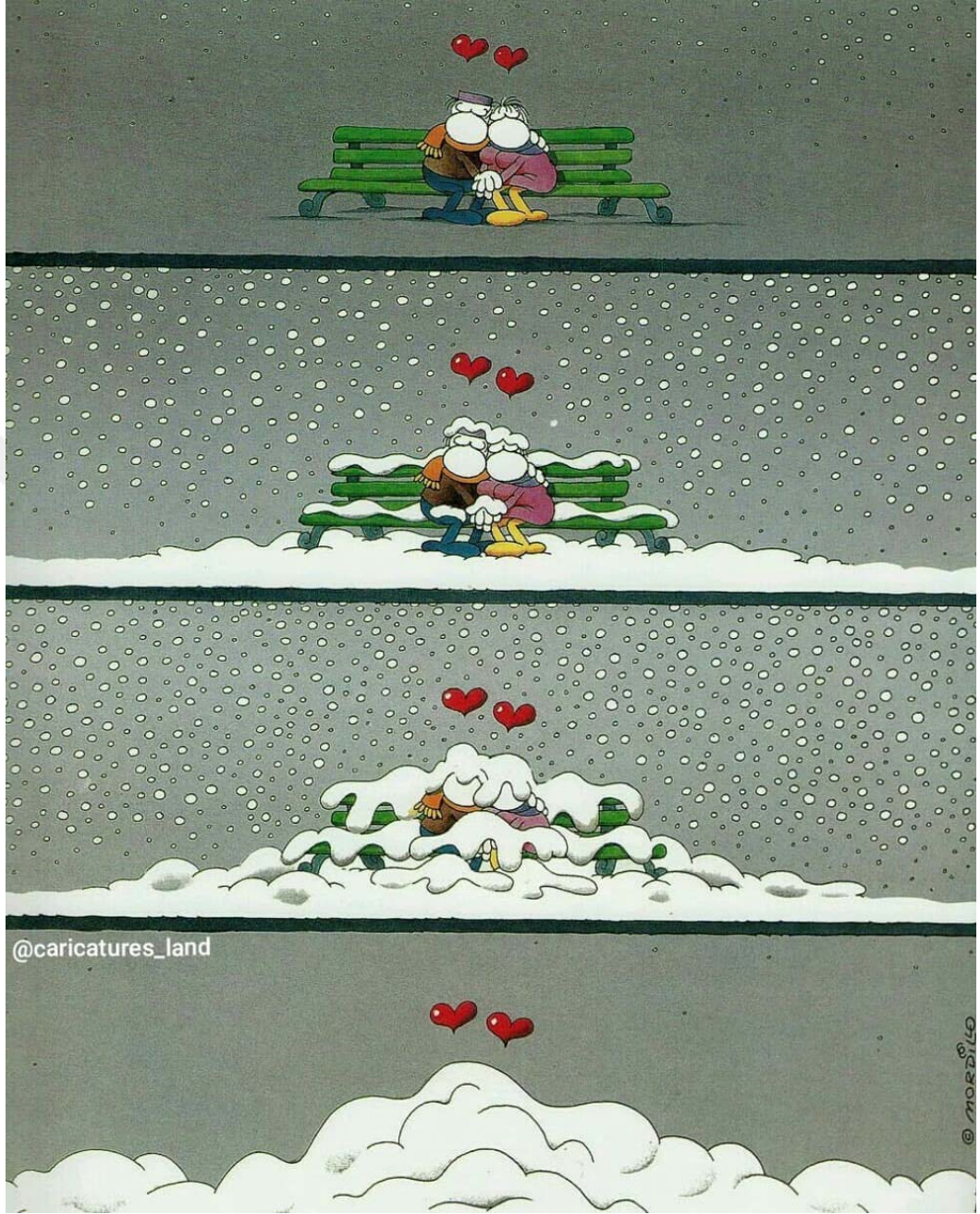

Resim 111 Quino'dan yazısız bant karikatür örneği.

(<https://i.pinimg.com/564x/b8/8d/c2/b88dc275690a430121c9295526f0e2d9.jpg>)

Aşağıda Mordillo'nun yazı kullanmadan sembolik anlatımlarla çizdiği yazısız kadın erkek konulu bant karikatürü görülmektedir. (Resim 112)

Resim 112 Mordillo'dan yazısız sembolik anlatımlı bant karikatür örneği.

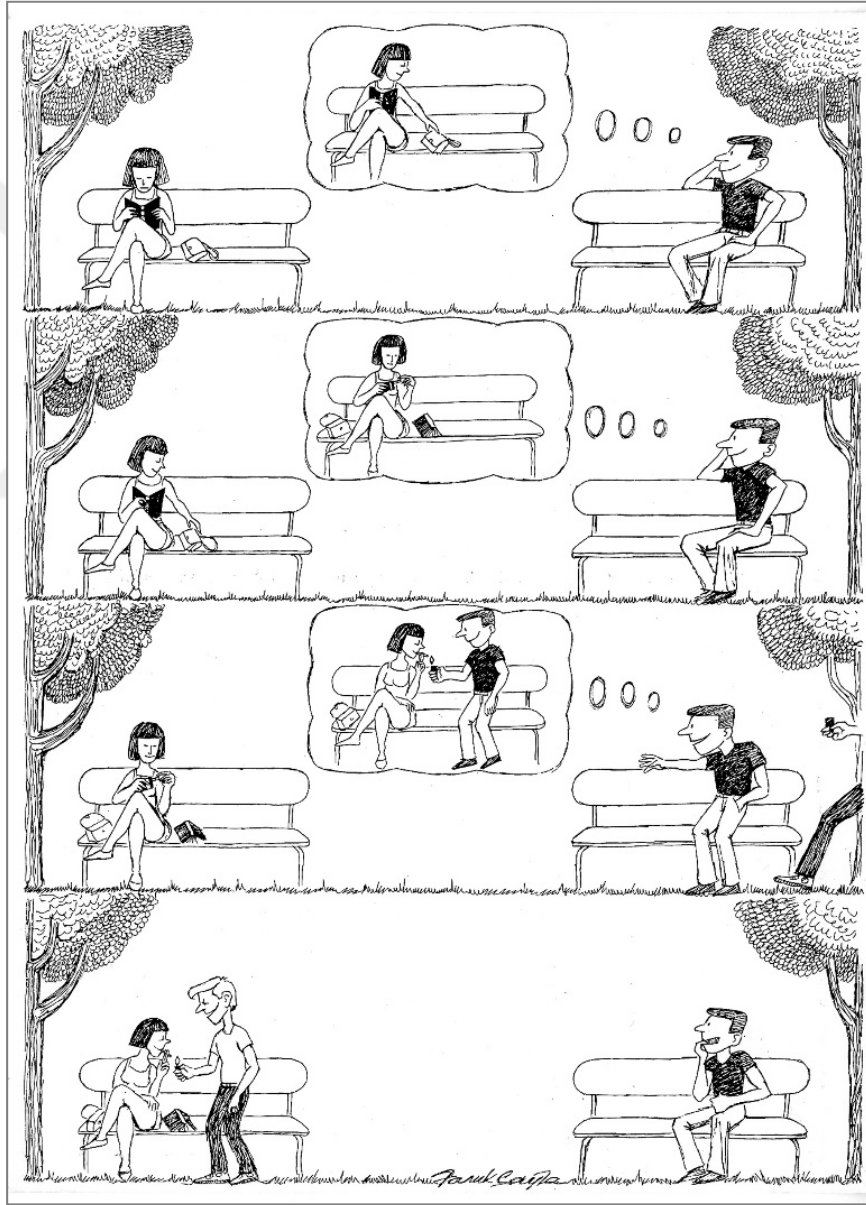
<https://scontent-atl3>

[1.cdninstagram.com/vp/f02a6523ddff3a2f433b4c6541fb8d38/5D96CE79/t51.288515/e35/47690653_320009822180787_5220909619852658379_n.jpg?_nc_ht=scontent-atl3-1.cdninstagram.com](https://scontent-atl3-1.cdninstagram.com/vp/f02a6523ddff3a2f433b4c6541fb8d38/5D96CE79/t51.288515/e35/47690653_320009822180787_5220909619852658379_n.jpg?_nc_ht=scontent-atl3-1.cdninstagram.com)

Çağla, Türkiye’deki kadın-erkek ilişkilerinde taraflar arasındaki iletişimsizliği, çekingenliği, güvensizliği, korkuyu ve samimiyetsizliği gözlemlemiş özellikle bu konuda kendisini rahatsız eden yaklaşımları Mordillo ve Quino’nun kullandığı uluslararası görsel dile benzer fakat kendine özgü çizgilerle ifade etmiştir.

Aşağıda çekingenlik nedeniyle düşündüğü eylemi doğru zamanda yapamayıp şansını daha hızlı davranan başkasına kaptıran ve pişmanlık duyan genci anlattığı çizgileri görülmektedir. (Resim 113)

Resim 113 F.Çağla'nın kadın erkek ilişkileri konusundaki yazısız bant karikatürü.

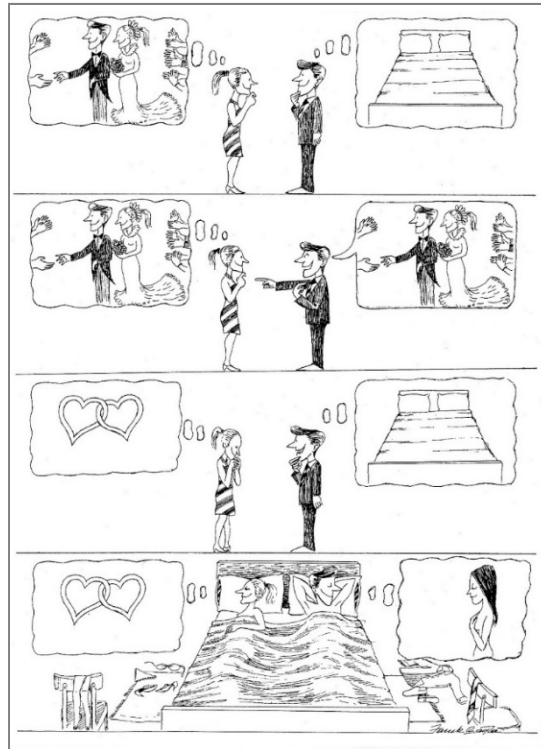
Resim 114, 155 ve 116'da evlilik öncesi ilişkide evlilik şartının ne kadar önemli olduğu, evlilik için ise başka birçok şartın yerine getirilmesi gerektiği, erkeklerin genelde cinsellik düşündüğü, kadınların ise cinselliğe kolay razı olmadıkları, aslında ilişkinin bir pazarlık unsuru yapılarak çıkar çatışması haline getirildiği, Çağla'nın bunları yazısız olarak anlaşılır çizgilerle başarıyla anlattığı tespit edilmektedir.

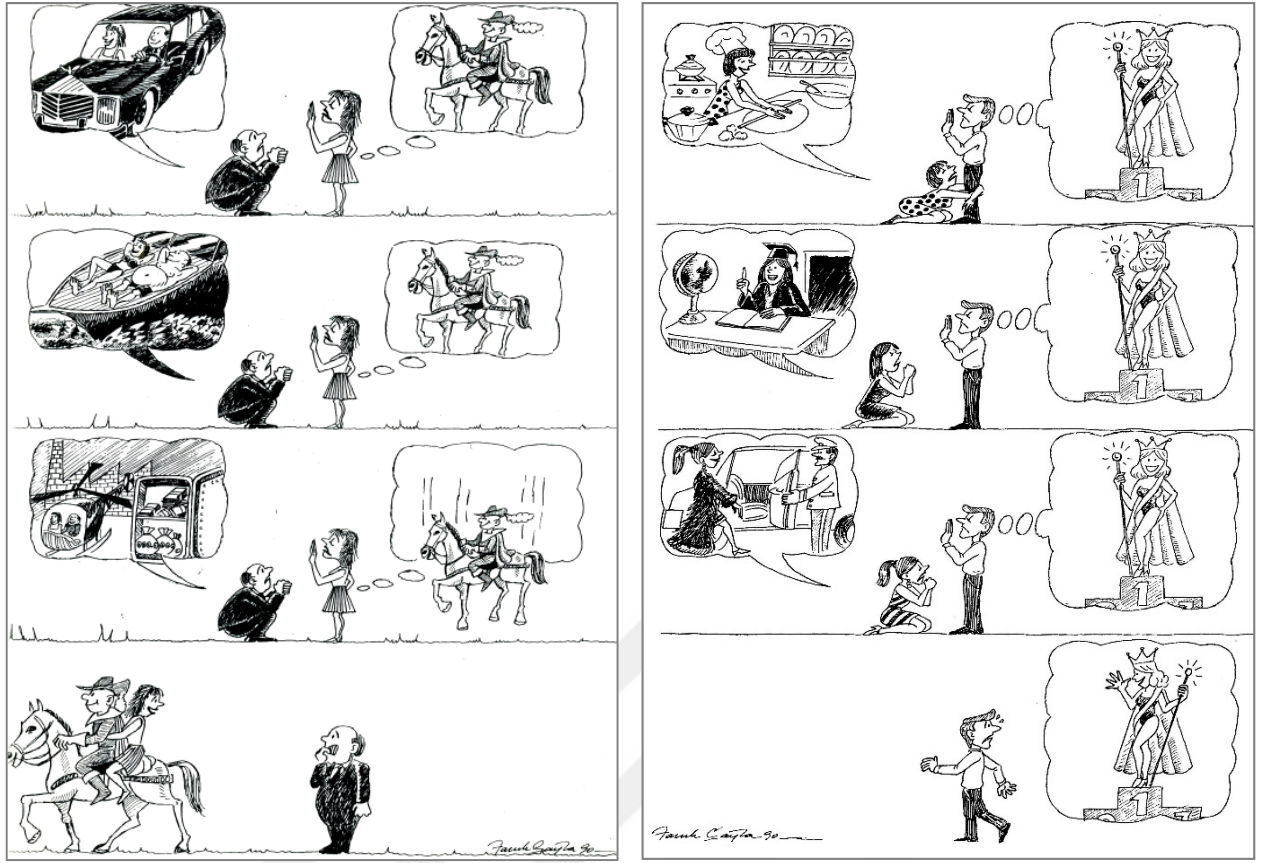
Resim 114

Resim 115

Resim 116

Resim 117 ve 118

Yukarıda birinci çizimde (Resim 117) insanların bazen ayaklarının altına serilen maddi imkanları reddedip sevgiye değer verip sadece hayalindeki sevgiliyi hayal ettikleri ve imkansız olarak görülürken buna da kavuşabildikleri anlatılmıştır. İkinci çizimde ise (Resim 118) kendisine sunulanların değerini bilemeyip çok daha fazlasını isteyenlerin elindekinden de olduğu anlatılmaktadır.

Çağla'nın bu çizimlerle Türkiye koşullarında geçerli olan yaygın psikolojik, sosyolojik ve ekonomik koşulları gözlemleyerek aşkın felsefesini çizgilerle yaptığı görülmektedir. Faruk Çağla, bu çizimlerini henüz internetin yaygınlaşmadığı ve insanların birbirlerine tebrik kartları postaladığı zamanlarda birkaç yüz bin adet kartpostal olarak bastırıldığını ve bu kartpostalların çok satıldığını, işlenen konuların gençlerin hayli ilgisini çektiğini, aynı kartpostaldan ikişer adet alıp birini postayla gönderip diğerini kendisine saklayan gençlerin bulunduğunu belirtmiştir.

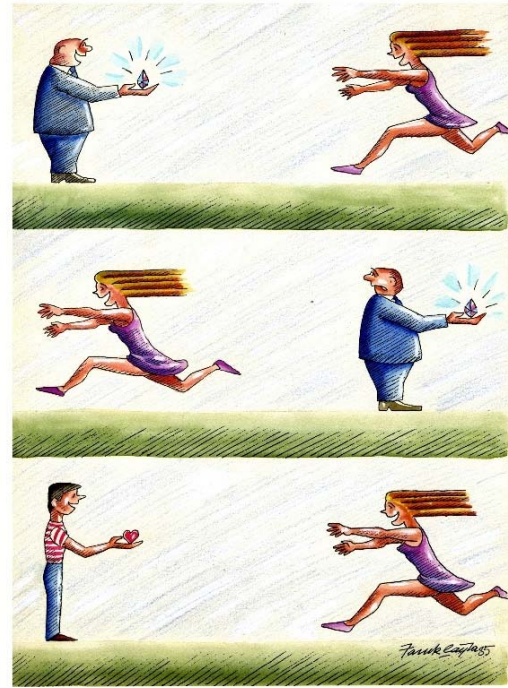
Bu karikatürlerde dikkat çeken ortak nokta öykünün sonunda son karede okuyucunun beklemediği şekilde şok etkisi yaratmasıdır.

4.5.3. Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant koşu karikatürleri

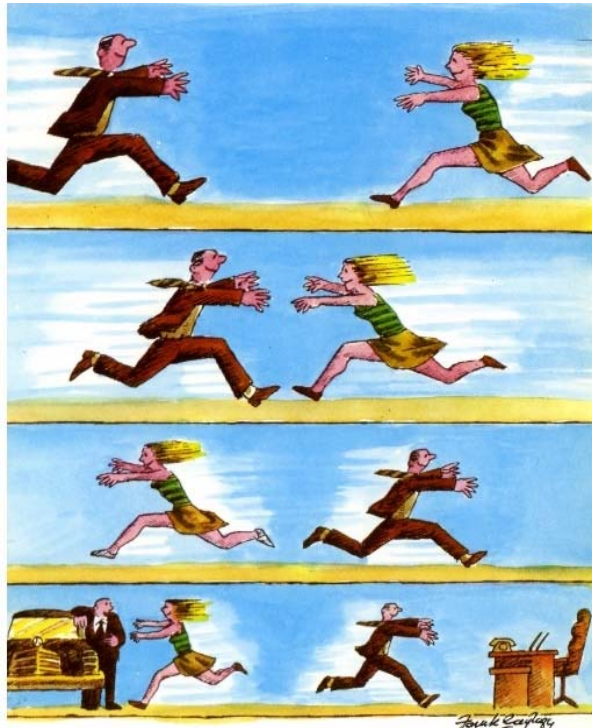
1986 yılında Almanya'dan Türkiye'ye dönen Faruk Çağla'ya Gelişim yayınlardan Erkekçe Dergisinin genel yayın yönetmeni Hıncal Uluç tarafından dergi için renkli karikatürler çizmesi istenmesi üzerine çizilmiş olan bu karikatürler aylık çıkan dergide "Bir Koşudur Gidiyor" başlığı altında yayınlanmıştır. Aşağıdaki çizimlerde aşk ve para ilişkisi mizahi olarak sorgulanmaktadır.(Resim 119, 120, 121)

Resim 119

Resim 120

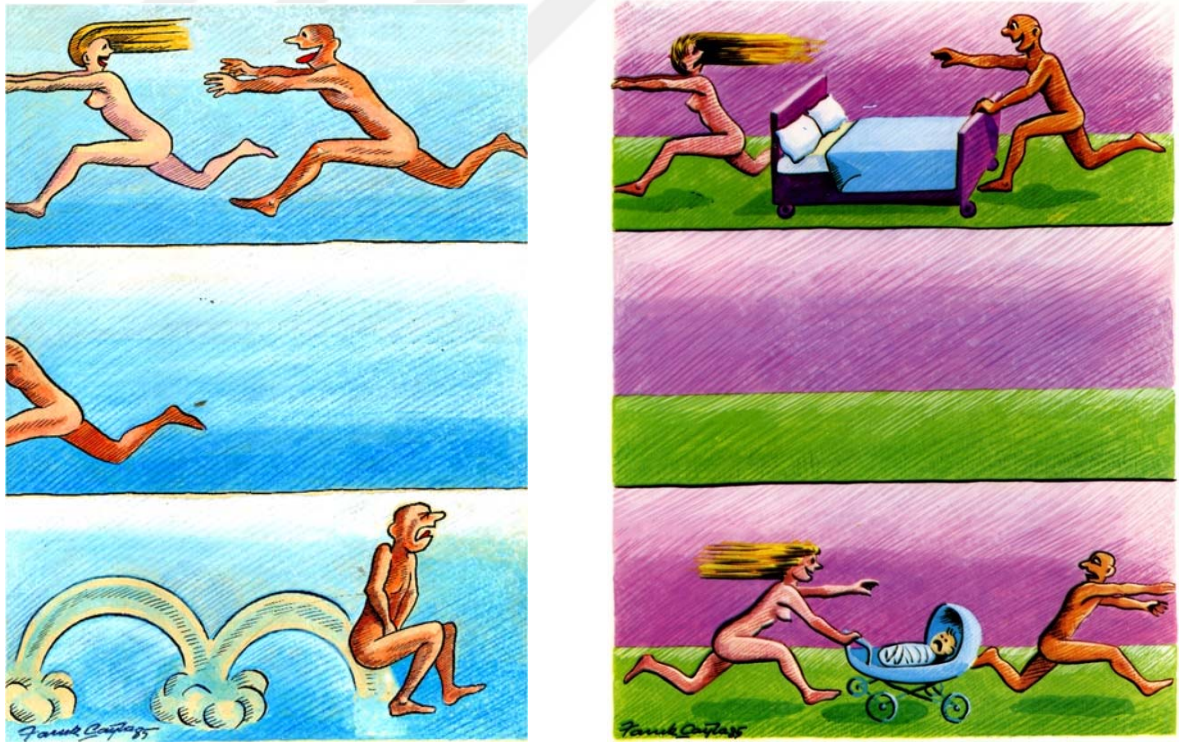
Resim 121

Bu koşu dizisinde de önceki siyah beyazlarda olduğu gibi öykünün sonundaki karede okuyucunun tahmin edemediği şok edici sonuçla karşılaşılmaktadır. Faruk Çağla bu karikatürleri 1987'deki ilk evliliğinde önce, 1983 yılında siyah beyaz çizmiş, 1984 yılında bastırıldığı karikatür kitabının sonuna bu karikatürlerden birkaç tanesini almıştır.

Necati Abacı, kitaptaki bu çizimler için illüstratif nitelemesini şu cümlelerle yapmıştır: "Çağla'nın çalışmalarında ilk dönem karikatürleriyle, son dönem çalışmalarında biçimsel bütünlük olmasına karşın, biçem tasetasında kimi zaman ayrıcalıklar göze çarpıyor. "Sakatlar" konulu ilk dönem çalışmalarında yer yer grotesk bir yapıya bürünen işçilik, kadın erkek ilişkilerini içeren son dönem karikatürlerinde illüstratif bir anlatıma ulaşmış."

(Abacı, 1985)

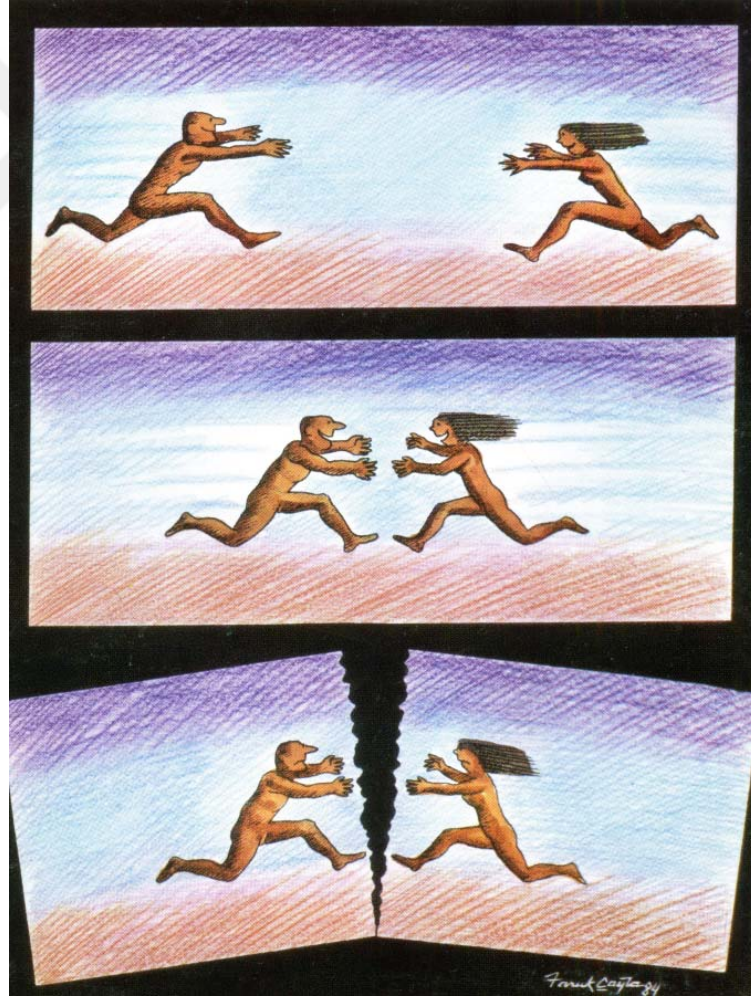

Resim 122-123 F.Çağla'nın Kadın-erkek ilişkileri üzerine yazısız bant koşu karikatürleri

Fakir Baykurt, koşu dizisi için 1985 yılında şunları yazmış:

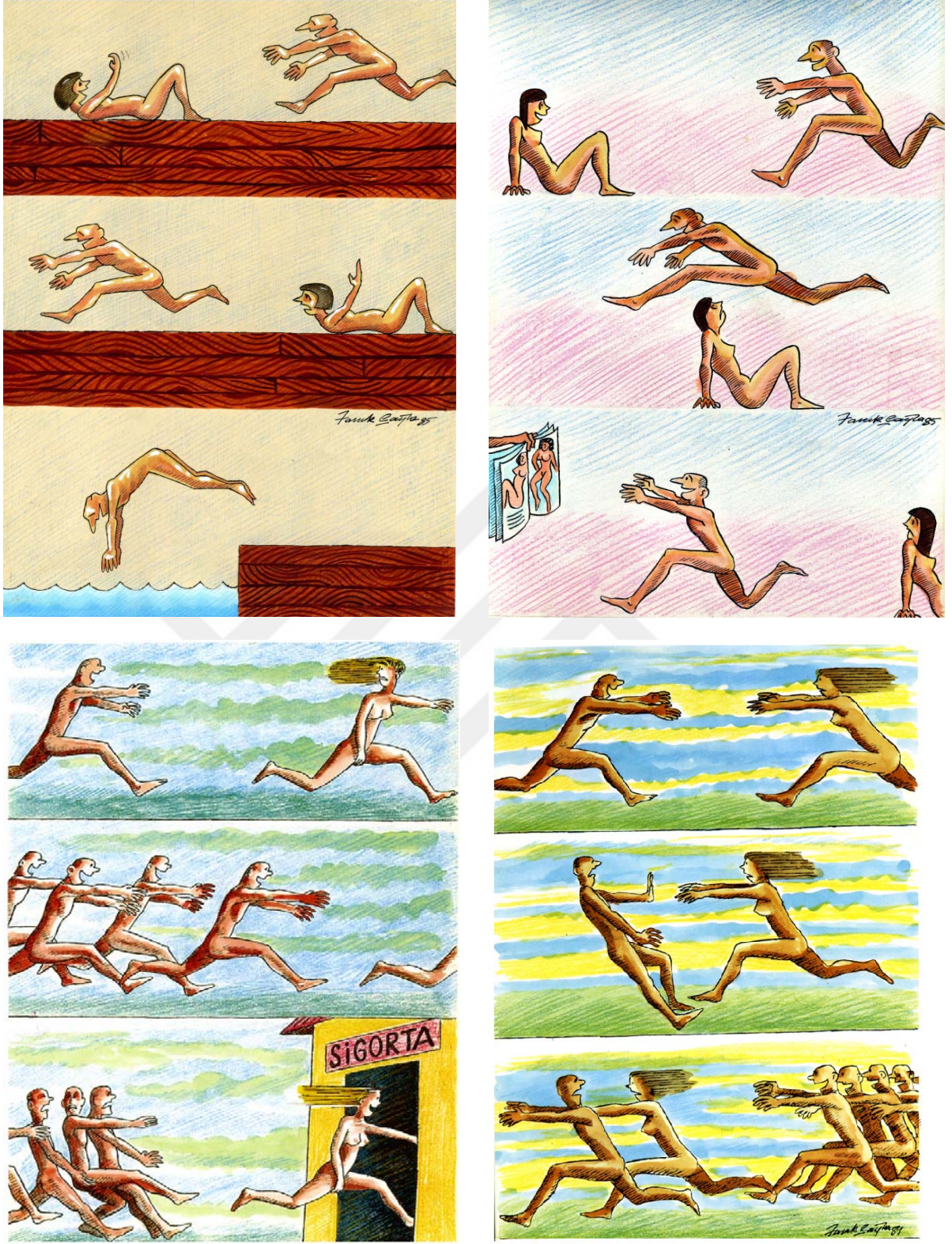
“Konuları değiştikçe biçemi de değişiyor: Eskilerin "Aşk" dediği, sanatın ilk gününden bugüne, hiçbir zaman boşlamadığı ana konularından biri olan seviyi de ele alıyor elbet. Kadın ile erkek alabildiğine incelmışler bura da. İki cinsin insanları uçar gibi biri birlerinden yana koşuyorlar. Kartpostal büyüklüğünde bir dörtgeni üçe bölmüş örneğin. Birinciye, karşılıklı koşan kadın ile erkeği çizmiş. İkincide, kavuştu kavuşacak kadar yaklaşmış bun-lar. Birikmiş özlemleri gidermeye yarım adım ya kalmış, ya kalmamış. Üçüncüde, caaart! diye yırtılıveriyor kâğıt. Kavuşma, olanaksız duruma gelmiş. Meğer kâğıt üzerinde oluyormuş o koşu!” (Resim 124)

(Baykurt, 1985)

Resim 124 Fakir Baykurt’un yazısında bahsettiği F.Çağla’nın Kadın-erkek ilişkileri üzerine çizdiği son karede kağıdın yırtıldığı yazısız bant koşu karikatürü.

Resim 125

Yukarıdaki çizimlerde koşunun sonucunda umulmadık sonuçlara ulaşıldığı işlenerek, Erkekçe adındaki derginin okuyucu profiline uygun, müstehcen ve porno olmayan cinsellik barındıran konuların felsefi derinliğe girmeden ele alındığı görülmektedir. (Resim 125)

4.6. Serbest konulu bant karikatürleri:

Bu kategorideki çizimler Faruk Çağla'nın çizgi ekonomisi yapmak istediği daha az çizgiyle çizmek istediği bir dönemde çizilmişlerdir. Çağla bu çizgi üslubuyla formda soyutlamaya gitmiş, fakat soyutlamanın çok aşırıya giderek anatomik şekil bozuklukları oluşturmasına izin vermemiştir. Çizimler incelendiğinde, altında sağlam bir klasik desen bilgisinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Çağla, çizgileri öyle bir yerde kopuk bırakmaktadır ki, bu kopukluk ana formun algılanmasında eksiklik yaratmamakta, çizgilerin tamamlanmadığı boşluk yerlerini okuyucunun gözü tamamlamaktadır.

Çağla'nın çizim tekniği olarak tarama ucu ve çini mürekkebi kullandığı anlaşılmakta, tarama ucunu bastırdığı yerlerin kalın, bastırmadığı yerlerin ince çizgi oluşturduğu, böylece çizimin bütününe kıvraklık kazandırdığı görülmektedir.

Düşünce tekniği olarak yine son sahnede vurucu mesajın verildiği her türlü ailesel, toplumsal ve siyasal konu sanatçının ilgilendiği ve işlediği geniş bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çağla bu çizimleri 1990 yılının sonlarında Güneş gazetesinde işlerin ters gittiği zamanda kadın erkek konulu bant karikatürlerinin sansüre uğradığı dönemde, gazetenin iç sayfalarında tek karelik politik karikatürler çizerken yeni bir proje olarak sunmak gayesiyle meydana getirmiştir. Gazeteden ayrılmak durumunda kalınca proje hayata geçmemiştir.

Aşağıdaki karikatürde 1990 yılında gündemde olan idam cezası teması işlenmiştir.(Resim 126)

Resim 126 F. Çağla'nın idam konusunu işlediği serbest konulu bant karikatürü.

Resim 127 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.

Yukarıdaki çizimde (Resim 127) daha yargılama olmadan sonucu belli olan bir mahkemenin idam cezası verme sevdası hicvedilmektedir. Aşağıdaki çizimde ise (Resim 128) ince eleyip sık dokumadan idam cezası verme durumu anlatılmakta, zaten idamına karar verileceği önceden kararlaştırılmış sanığa cenaze namazı sonrasında musalla taşındaki mevta muamelesi yapıldığı ironik şekilde ifade edilmektedir.

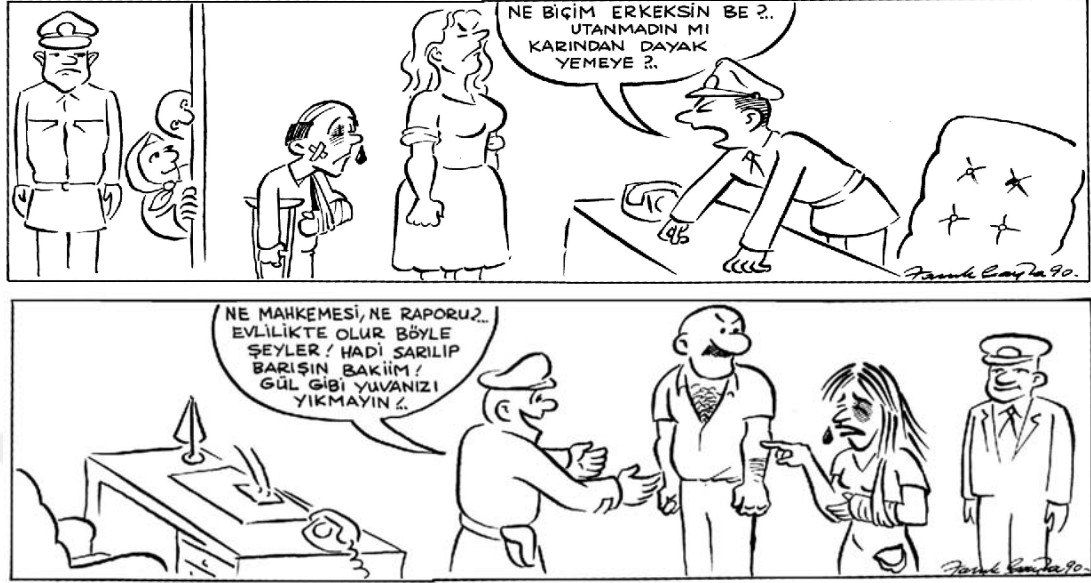
Resim 128 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürü.

Aşağıda görevini yapmaktan aciz veya yapmak istemeyen devlet memurları işlenmiştir. (Resim 129, 130)

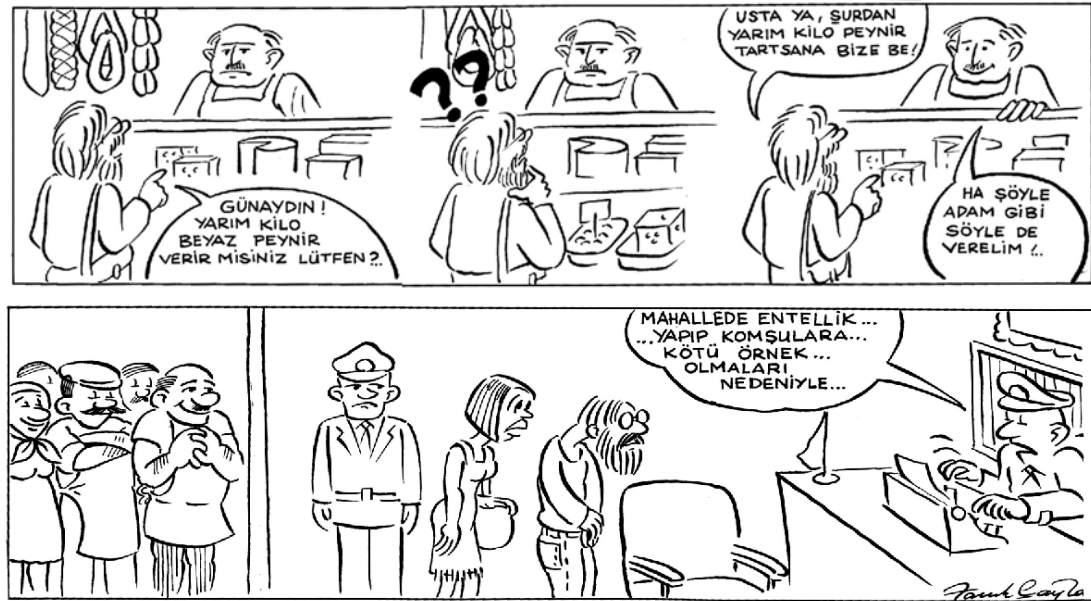
Resim 129 – 130 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri.

Aşağıdaki çizimlerde erkek egemen toplumun polis karakolunda yapılan cinsiyet ayrımcılığı ve çifte standart gösterilmektedir. Çağla yine kadın erkek ilişkileri konusunu işlemiştir. (Resim 131,132)

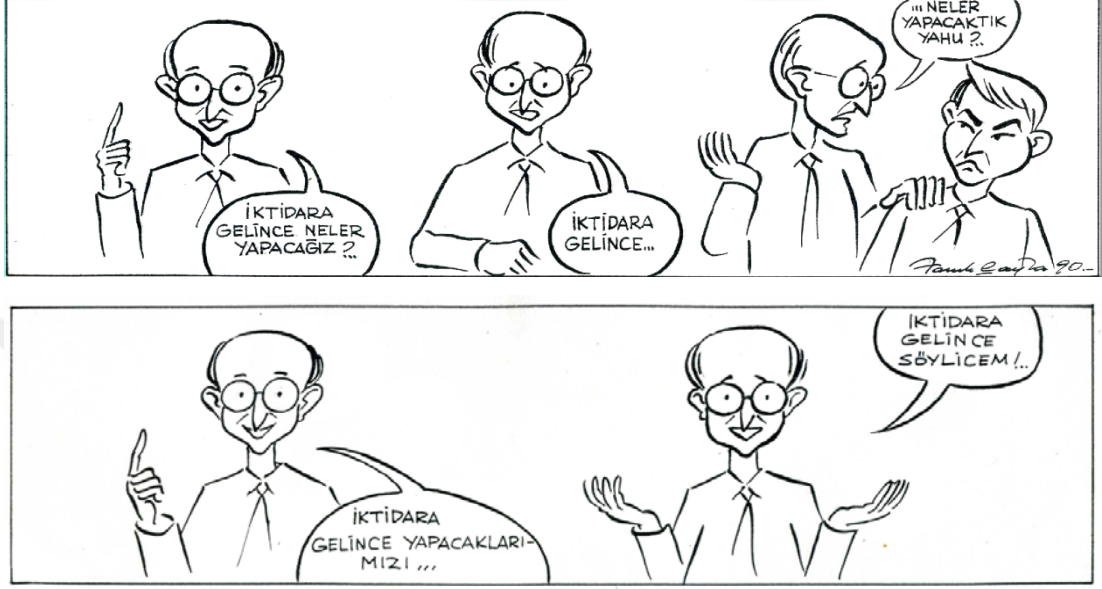
Resim 131 – 132 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri.

Aşağıdaki çizimlerde (Resim 133, 134) entelektüel kişilerin polis dahil olmak üzere toplumun halk kesiminde hoşgörülle karşılanmadığı, kendilerinden sayılmadığı, aykırı tipler olarak görülüp yadırgandığı anlatılmaktadır. Buradan aydın kesime ötekileştirmenin ve aydın düşmanlığının 1990'larda başladığının Çağla tarafından tespit edildiği anlaşılmaktadır.

Resim 133 – 134 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri.

Aşağıda, 1990 yılındaki sosyal demokrat hareketin beceriksizliğinin eleştirisi görülmektedir. Bu çizimlerde az ve soyut çizgilerle siyasilerin portrelerinin başarıyla çizilmiş olduğu, az çizgiyle yüzdeki ana hatların yakalanmış olduğu ve az çizgiyle istenen ifadelerin verilmiş olduğu dikkat çekici unsurdur. (Resim 135, 136)

Resim 135 – 136 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri

Yine kadın erkek arasındaki samimiyetsizle işaret eden Çağla, aşağıdaki çizimlerinde ölüm döşeğindeki eşinin kaybına üzüleceği yerde çıkarını düşünen kimseleri eleştirmektedir.(Resim 137-138)

Resim 137-138 Faruk Çağla'nın serbest konulu bant karikatürleri

4.7. Akıllı çocuk konulu bant karikatürleri:

Bu proje 2003 yılında Türkiye gazetesi için hazırlanmış bulunan Çocuk Sayfasının içinde yer alan ve onun bir parçası olan projedir. Aşağıda gazeteye teklif edilen Çocuk sayfasından bir örnek sayfa görülmektedir. (Resim 139)

Türkiye Gazetesi'nin Çocuk Köşesi

BİZİM ÇOCUK

Hazırlayan: Faruk Çağla

"Çocuklar geleceğimizi" değeri olan olumlu ve olumsuz davranışlarından hareketle bizim çocuklarımız için hazırladığımız bu köşeyi umarız beğenecektir. Çocuklarımız bu köşemize diye olabilecekler, köşemize aktif olarak katkıda bulunabileceklerdir. Kendilerine ait olan resim, şiir ve hikayelerini yolladıkları takdirde seve seve yayımlayacağız. Her öyemiz, köşemizin amatör yazarları tarafından hazırlanmaktadır. Kendilerine ait olan resim, şiir ve hikayelerini yolladıkları takdirde seve seve yayımlayacağız.

Ayrıca çocuklara yönelik giysi, eğitim, kültür ve eğlence faaliyetlerinde bulunan tüm firmaların ve hizmetlerinin tanıtımına yönelik reklamların yayımlanması için "Günün Reklamı" köşemize bayındır.

Aslanlar

Memeliler grubundan, kedi ailesinin kaplından sonra ikinci büyük üyesidir. Antlop, ceylan, impala, yabani mamba, zebra ve zürafa gibi hayvanlar başlıca besinlerdir. Erkekleri, dişilerden iridir.

Ornül 15 yıl kadardır. Ama hayvanat bahçelerinde 30 yaşına kadar yaşayan aslanlar da olmuştur. Aslanlar, filmlerde ve çizgi romanlarda anlatıldığı gibi sık ormanlarda yaşamayı sevmezler. Uzun otlar bitirir, az ağaçlı, açık arazileri tercih ederler.

Eskiden Avrupa'da, Asya'da ve Afrika'da yaşarlardı. Bugün esas olarak Afrika'nın orta, doğu ve güney bölgelerinde yaşarlar. Asya'da ise pek azın kaldığını görürüz. Hindistan'da Gujarat eyaletindeki Gir ormanında koruma altında bir miktar Asya aslanı yaşamaktadır.

Örneğin, milattan 500 yıl önce Makedonya'da, yani Balkanlarda aslanlar yaşardı. Yunanistan'dan, Hindistan'a kadar uzanan geniş bir coğrafyada aslanlara rastlamak mümkündür. (Devami Yarı)

Günün Fıkrası

Küçük Kayserili'ye öğretmeni sormuş :

- Altı kere altı?
- Otuz dokuz.
- Otuz, sıfır.
- Arkadaşı sormuş :
- Bilmediğin halde neden otuz dokuz dedin?

- Pazarlık edecektim, anlamadım...

Günün fotoğrafı

İnsanlar konuşsa, hayvanlar konuşsa, hayvanlar konuşsa anlaşsınlar.

Günün Reklamı

Buraya çocuk konfeksiyonu, ana okulu, özel okul, kırtasiye ve oyuncak, çocuk tiyatrosu, kitap, sinema ve sair ilanlar girecek, gazeteye giridi sağlanacak !!!

Biliyor muydunuz?

Eğer çok şiddetli hırpırma, kaburgaların hissi kırılacağına biliyor musun?

Hırpırması engellenmeye çalışsın, başındaki veya boyunundaki derisinden birinin yırtılacağına ve ölmeceğine biliyor musun?

Güzel Sözlür

"Kusurumuz ne kadar çoksa o kadar kusur ararız."

CENAP ŞEHABETTİN

Akıllı Çocuk

FARUK ÇAĞLA

ÇİTİR İLE PİTİR

FARUK ÇAĞLA

HACİVAT İLE KARAGÖZ

FARUK ÇAĞLA

Günün Bilgisi

Karagöz Nedir? (1)

Karagöz, dünyaca tanınan ve sevilen Türk gölge tiyatrosunun tanısıdır. Karagöz, Türk Halk Tiyatrosu'nun bir dalıdır. Diğer ismi Türk Gelenek Tiyatrosu olan ve kökeni Orta Asya'ya giden bu tiyatrosuzun diğer dalları da oryansuz, meddahlık, kakla, köy ve tulul tiyatrosudur.

Bu dalların hepsinin ortak özellikleri vardır ve Karagöz de bunların içindedir. Bu ortak özellikler, gösterilerin güçlükle eğlenceli ve öğretici amaçlı olması, seyircilerle bağ kurabilmesi ve önceden bir ezberleme gereğinin bulunmamasıdır.

Karagöz'ün örnek alınarak sanatçı oynatacağı oyunu özete bilir fakat ezberlenmez ve isterse seyircilerle de konuşarak komisy serbesti olarak perdede işler. Bu olaya "tulul" ve günümüzde "döğüşleme" denilmektedir.

Karagöz, Türk Halk (Gelenek) Tiyatrosu'nun özürdür ve son temsilidir. (devami yarı)

ALİ DAYI İLE AYI

FARUK ÇAĞLA

Resim 139 Çocuk sayfası, karikatür, metin, mizanpaj, konsept: Faruk Çağla

Bu sayfada görülen her şey grafik mizanpaj, metinler, bant karikatürler ve çizgi romanlar dahil olmak üzere bütün konsept ve işçilik Faruk Çağla tarafından yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Sanatçıdan alınan bilgiye göre, her şeyiyle kendisi tarafından tek başına hazırlanmış hem gazetecilik hem grafikerlik hem de çizerlik bakımından komple bir çalışma olan Proje ilk baştan olumlu bulunmuş sonradan vazgeçilmiştir.

Bu sayfalarda yer alan Akıllı Çocuk, Karagöz ve Ali Dayı ile Ayı başlıklı çizgi romanlar Çağla'nın elinde kalmış ve devamı çizilmemiştir. Yine burada Çağla'nın bu olaydan yıllar önce 1983 yılında verdiği bir demeçte "çizmek ve üretmek değil, yayınlamak sorundur" sözünün isabeti ortaya çıkmaktadır. (Girgin, 1983)

Çağla, yine 1983 yılında kendisiyle yapılan bir söyleşide “Karikatür çizerek yaşamı kazanabilmek sadece günlük gazetelerde kadrolu olarak çalışmakla mümkündür. Bunun dışında “tinsel (manevi) bir doyum" ve "cep harçlığı" sağlayabilir insana.(...) Yani tek tümce ile özetlersek karikatürü basından, gazete sayfalarının sınırlı boyutlarından ve yayınlanmama durumundan kurtarmak istiyorum.” diyerek yine karikatürün üretilmeme değil yayınlanmama sorununa işaret ettiği görülmektedir.

(İnsanımızdan umutluyum, çünkü sanatçımızdan umutluyum.), (Dobrucalı, 1983)

Çağla'nın yıllar sonra 13 Nisan 2006'daki yine bir demeci aynı doğrultudadır, Çağla'ya göre acı gerçek hiç değişmemektedir, şöyle diyor: “Anladım ki, gazetelerde baş sayfa çizerleri dışındaki çizerler adeta illüstratör gibi muamele görüyor ve reklam ajanslarındaki yaratıcı yönetmenler nasıl genellikle hep metin yazarlarından çıkıyorsa, gazetenin karikatüre "izin ve yön veren" yönetmenleri de bırakın sayfa editör ve şeflerini, isimsiz ve tecrübesiz bir muhabir bile olabiliyordu.(...) Bu şartlarda bir karikatürcünün bir köşe yazarı gibi düşünüp, araştırıp, gündemi belirleyip, onurlu bir şekilde çizmesi, ya da yarışmaya hazırlanır gibi hazırlanması elbette beklenemez.(...) Sedat Simavi gibi, Abdi İpekçi gibi çizerlikten gazeteciliğe ve yazarlığa geçmiş karikatürün ne olduğunu bilen şefler yoktu başımızda.” (<http://www.farukcagla.com/kar-rek.htm>)

Faruk Çağla'nın Cumhuriyette çizebilmesinin bir nedeni de karikatür mizah servisinin başında işten anlayan Tan Oral'ın bulunmasıdır.

Yukarıda sözü edilen koşullar altında Çocuk Sayfası Türkiye Gazetesi'nde yayınlanmaya değer görülmemiş ve içindeki çizgiler de proje olarak yarım kalmıştır. Bu projede yarım kalan Akıllı Çocuk çizimlerinden örnekler aşağıda yer almaktadır. (Resim 140)

Resim 140 Akıllı Çocuk karikatür dizisi: Faruk Çağla

Akıllı çocuk çizimlerinde taramalı çizgiler kullanılmadığı görülmektedir. Faruk Çağla, bu çocuğun akıllı oluşunun nedeninin düşündüğü şeyleri harekete geçirebilme yeteneği olduğunu, Türkiye’de ve dünyada ilk kez düşünce ve konuşma balonunun aktif olarak konuya dahil olarak ana espri unsuru olduğunu, bunun yazılı karikatürde çok ilginç bir yenilik olduğunu ifade etmiştir.

Gerçekten de yukarıda konuşma balonunun çocuğu ıslanmaktan koruduğu, çocuk ne düşüyorsa balonun düşünülen nesnenin özelliklerine dönüştüğü görülmektedir.

Aşağıdaki çizimlerde çocuk ne düşünüorsa balonun içinde düşünülen nesnenin yer aldığı, örneğin dondurma düşünerek dondurmayı yemiş gibi olduğu görülmektedir. Barış'ı düşündüğünde düşünme balonunun güvercin şeklini alması karikatürün söz yazıldığı yer olan balon kısmının da karikatür tarihinde ilk defa yazıyla değil, şekille mesaj verilen yer olarak kullanıldığını göstermektedir. (Resim 141)

Resim 141 Akıllı Çocuk karikatür dizisi: Faruk Çağla

Aşağıdaki çizimde de düşündüğü ağır şeylerin gerçekten ağırlaşarak onu ezdiği görülmektedir. İlginç özellikteki bu proje hayata geçirilememiştir. (Resim 142)

Resim 142 Akıllı Çocuk karikatür dizisi: Faruk Çağla

BEŞİNCİ BÖLÜM
FARUK ÇAĞLA’NIN ÇİZGİ ROMAN ESERLERİ

Bu başlık altında yer alan “Karagöz ve Hacivat” ile, “Ali Dayı ile Ayı” başlıklı çizgi romanlar 2003 yılında Türkiye gazetesi için hazırlanmış bulunan fakat yayınlanmamış Çocuk Sayfasının içinde yer alan ve bir onun bir parçası olan projelerdir. Çağla’nın; Superman, Batman gibi klasik resim çizgileriyle değil, karikatür tarzında çizdiği görülmektedir.

5.1. Siyah Beyaz “Ali Dayı ile Ayı” Çizgi Roman çizimleri:

“Karagöz ve Hacivat” ile, “Ali Dayı ile Ayı” başlıklı çizgi romanların en büyük özelliği manzum metinlerinin şiir formatında çizer Faruk Çağla tarafından yazılmış olmasıdır. Bu da sanatçının yazarlığını özellikle her çizimde olmayan manzume yazarlığı yönünü göstermektedir.(Resim 143)

Resim 143 Faruk Çağla’nın Ali Dayı ile Ayı adlı çizgi romanı.

Resim 144 Faruk Çağla'nın Ali Dayı ile Ayı adlı çizgi romanı.

Karikatür stilinde fakat resim ve illüstrasyon tadında çizilmiş bu çizgi roman manzume gibi uyaklı-kafiyeli metinleriyle okuyucuda halk türküsü veya halk ozanlarının atışmaları gibi bir etki bırakmakta olduğu görülmüştür. Çizim tekniği olarak sinema kamerasının çekim açılarına uygun olarak olayın geçtiği mekanı da fazla öne çıkarmadan canlandırarak şekilde çizildiği anlaşılmaktadır. Örneğin pencerenin cam ve çerçeveleri çizilmemiş, böylece figürlere ve konuşmalara olan dikkat dağıtılmamış, ama evin duvarı içten ve dıştan gösterilerek mekan tanımlanmıştır. (Resim 144)

Ayrıca her bölümün sonuna gelecek bölümle ilgili merak uyandırıcı mesajlar eklenerek ilginin canlı tutulmaya çalışılmış olduğu gözlemlenmektedir (Resim 145). Odanın içinden dışarıdaki tarla manzarası, uzaklaşan ayı, odanın içindeki yer sofrası, ekmek ve su testisi olması gereken dozda yardımcı görsel öğeler olarak değerlendirilmiştir. Faruk Çağla'nın ifadesine göre; bu çizgi roman gazetede yayınlanmamasına rağmen, üretildiği tarih olan 2003 yılından günümüze kadar geçen sürede en az yüze yakın çocuk ve yetişkine gösterilmiştir. Hemen hemen hepsi tarafından büyük ilgiyle okunmuş ve devamında neler olduğu sorulmuş, devamının çizilmediğini öğrendiklerinde büyük üzüntü duyarak devamının çizilmesini kesinlikle istediklerini belirtmişlerdir.

Resim 145 Faruk Çağla'nın Ali Dayı ile Ayı adlı çizgi romanı.

5.2. Siyah Beyaz “Karagöz ile Hacivat” Çizgi Roman çizimleri:

Faruk Çağla'nın 2003 yılında Türkiye Gazetesi'ne proje teklifi olarak hazırladığı bu çizimler projenin kabul edilmemesi nedeniyle hayata geçmemiştir. Çağla, metin yazmadaki ustalığını bu konuda da göstermiş, Karagöz'le Hacivat arasındaki diyalogları perde oyunundaki aslına uygun olarak kafiyeli-uyaklı ve gülmece tarzında yazmıştır.

Çağla, karagöz tiplerini çizerken hiç zorlanmadığını, çünkü 1984 yılında Karagöz Ansiklopedisine çizdiği renkli karagöz tiplerini ezberlediğini, bu nedenle çok kolay çizdiğini belirtmiştir. “Karagöz ile Hacivat” çizgi romanını Türkiye Gazetesi Çocuk Sayfası için tasarlayan Çağla, çizgi romanda işlediği konunun ve kullandığı kelimelerin gazetenin genel yayın politikasına uygun olmasına özellikle dikkat ettiğini, Karagöz ve Hacivat tiplerinin yıllardır bu coğrafyada yaşayan insanların ortak tiyatrosu ve eğlenceli eğitim aracı olduğunu ifade etmiştir. Özellikle çocuk sayfasında çocuklar ve gençler için kültürel değerlerimizin işlenmesinin yararlı olacağını düşünerek bu çizgi romanı tasarladığını, üretildiği tarih olan 2003 yılından günümüze kadar geçen sürede çizgi romanı okuyan yüzlerce çocuk ve yetişkinin çok beğendiğini ve devamını da okumak istediklerini belirtmiştir.

Resim 146 Faruk Çağla'nın “Karagöz-Hacivat” isimli çizgi roman çalışmaları.

Aşağıda Çağla'nın 1984 yılında ansiklopedi için renkli olarak çizdiği Karagöz sahnesi (Resim 147) ile onun altında 2003 yılında Türkiye Gazetesi için çizdiği çizgi roman sahneleri görülmektedir (Resim 148). Her iki çizimde sağ tarafta yer alan Dede Korkut tiplerinin birbirinin çok benzeri olduğu görülmektedir.

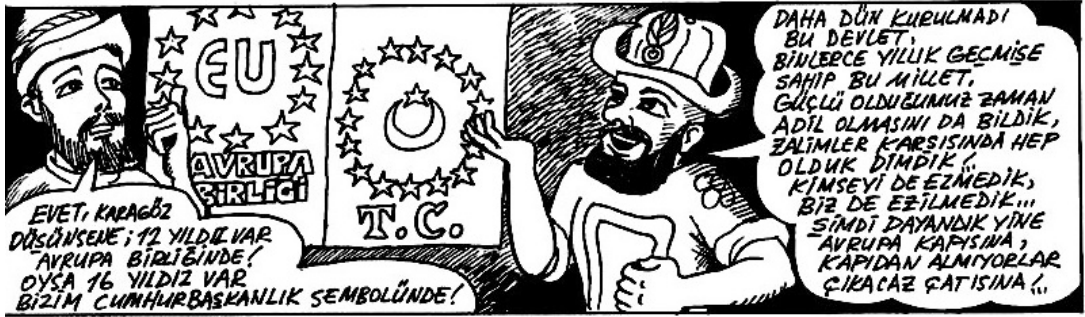
Resim 147 Çağla'nın 1984 yılında ansiklopedi için renkli olarak çizdiği Karagöz sahnesi

Resim 148

Buradan da sanatçının yıllar önce çizdiklerini ezberlediği, yıllar sonra benzer şeyleri çizerken zorlanmadığı anlaşılmaktadır. Aşağıdaki görüntülerde ulusal bilinç ve adalet kavramı konuları işlenmiş, güçlünün haklı olması durumunda adaletin gerçekleşeceği, güçlünün haksız olması halinde zulüm olacağı belirtilerek eğitime dönük mesajlar ilgi çekici şiirsel üslupla verilmiştir. (Resim 149)

Öykünün sonunda Türk toplumunun dünya üzerindeki yerinin önemine vurgu yapılmış manevi değerlere işaret edilmiş, Karagöz ve Hacivat'ın aslında çizgi filmin temeli olduğundan söz edilerek, eğlendirerek öğrettiği ifade edilmiştir.

Resim 149

Faruk Çağla, üzerinden yıllar geçmesine rağmen bu çalışmasının eskimeyeceğini, mesajlarının çok önemli ve değerli olduğunu belirtmiştir.

5.3. Renkli Çizgi Roman çizimleri:

Tezimizin önceki sayfalarında “Güneş gazetesinde çizilen karikatürler” başlığı altında belirttiğimiz üzere, Kadın Erkek İlişkilerini bant karikatürler halinde çizmek üzere gazetenin Kadın Sayfasında göreve başlayan Çağla, işini özgürce yapamaz hale gelince gazetenin başka sayfalarında günlük siyasi karikatürler çizmeye başlamıştı. Yazısız kadın-erkek ilişkileri bantlarının Gençlik sayfasında editörler tarafından beğenilerek yayınlanması üzerine, Çağla; aşağıdaki Renkli Çizgi Romanları çizmiş ve onlar da itirazsız yayınlanmış ve yeni siparişler almıştır. Bu da, “marifet iltifata tâbidir, alıcısı olmayan mal zayıdır” sözünün haklılığını göstermektedir. Aşağıda gençleri tek tip davranmaya ve yaşamaya zorlayan özgürlük karşıtı otoritenin gençler üzerinde kurduğu baskıya itiraz edenlerin fiziksel şiddete de maruz kaldığını (veya kalacağını) gösteren çizgi roman görülmektedir (Resim 150). Faruk Çağla'nın bu çalışması yıllar sonra meydana gelecek gençlik olaylarını önceden öngördüğünü göstermektedir. Konuşma balonlarının içindeki metinler Çağla'nın arşivinde bulunamamıştır.

Resim 150 Faruk Çağla'nın “HEEY ÖZGÜRLÜK!” adlı çizgi roman çalışması

Aşağıda Güneş'in Gençlik ekinde yayınlanan gençlerin ileride sorumluluk alacaklarını ve sorumlulukları nedeniyle bazı özgürlüklerinden ödün vermek zorunda kalacaklarını anlatan çizgi roman görülmektedir. (Resim 151)

Resim 151 Faruk Çağla'nın "En Bi Haşin Rüya" adlı çizgi roman çalışması

Aşağıda Dünya’da ve Uzaylıların ülkesinde bile gençleri ailelerinin merak ettiği, gençlerin ise kaçamaklar yaptığı, kuşak çatışmasının her yerde olabileceği görüşü işlenmektedir. (Resim 152)

Resim 152 F. Çağla'nın "GÖKTEN İNDİM ŞEHİRE!" adlı çizgi roman çalışması

ALTINCI BÖLÜM

FARUK ÇAĞLA'NIN İLLÜSTRASYON ESERLERİ

Çeşitli gazetelerde, dergilerde karikatürleri yayınlanan Çağla'nın bazı sanat edebiyat dergilerinde şiirin veya makalenin yanında hatta gazete haberinin yanında okunmayı kolaylaştırıcı veya dikkati yazıya çekecek nitelikte çizimler yaptığı, bu çizimlere de illüstrasyon denildiği bilinmektedir. Bu bölümde Çağla'nın çizdiği illüstrasyonlardan örnekler ele alınacaktır.

6.1. Kitap ve Dergi metinleri için çizilmiş İllüstrasyonlar:

Aşağıdaki çizim 1984 yılında Somut dergisinde yayınlanan Osmanlı'daki ilim ve edebiyatı konu alan bir makale için çizilmiştir. Padişahın elindeki tespih tanelerinin esaret zinciri halkaları halinde çizilmiş olması o dönemde özgürlüğün kısıtlama altında olduğunu göstermektedir. Çağla tespihi böyle çizerek sıradan bir çizer olmadığını göstermiş, çizgisine zeka ve yaratıcılık katmıştır. (Resim 153)

Resim 153 F.Çağla'nın somut dergisinde yayınlanan illüstrasyonu.

Aşağıdaki illüstrasyon 1982 yılında Gösteri dergisinde yayınlanan Haydar Ergülen'in "Tarihiniz cici olsun, muhterem" isimli şiiri için çizilmiştir. Bu çizimde yine Çağla kullandığı görsel objeleri başka bir objeye benzetmek suretiyle yaratıcılığını kullanmıştır. Çizimde padişahın sarığının idam halatı şekline dönüşüp idam fermanı haline geldiği anlatılmak istenmiştir. Dolayısı ile Padişah figürlü bu iki çizimde, tespihin zincire, sarığın halata dönüşmesi Çağla'nın yaratıcılığı besleyen grafik eğitimi nedeniyle sembolik anlatıma yatkınlığını göstermektedir. (Resim 154)

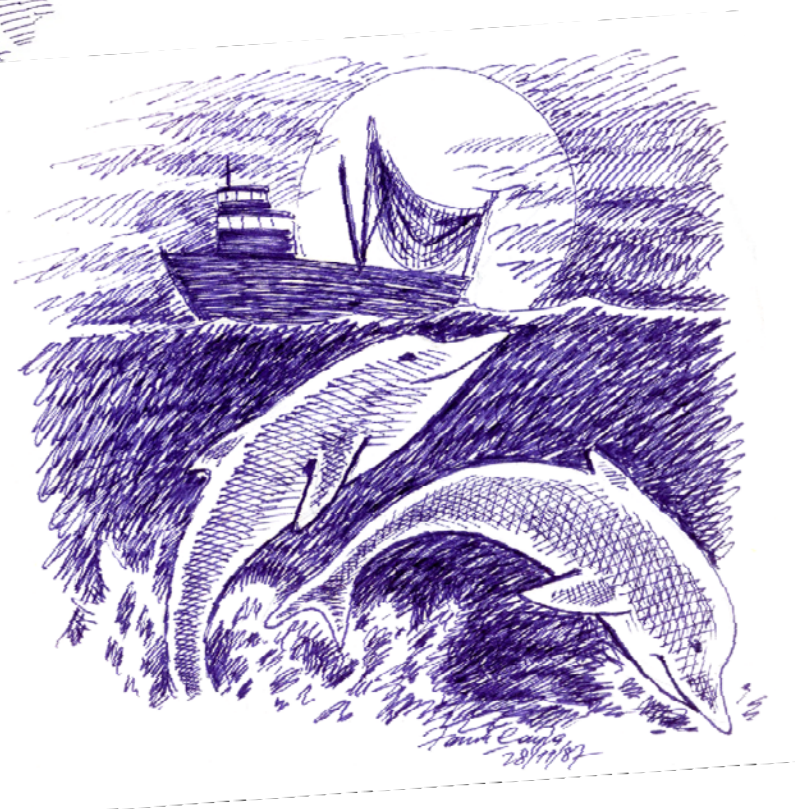

Resim 154
F.Çağla'nın 1982
yılında gösteri
dergisinde
yayınlanan
illüstrasyonu.

Aşağıdaki çizimler 1987 yılında balıkçılık ve denizcilik konusunda yayınlanmış bir kitap için Çağla tarafından çizilmiş iki örnektir. Birinci çizimde (Resim 155) kameranın yukarıdan bakış açısı, martıların sandalın çevresinde halka oluşturması ve martıların gagalarının dolma kalem ucu oluşu yine çizerin yaratıcılığını göstermektedir. İkinci çizimde (Resim 156) ise sanatçının ışık gölgeyi, perspektifi ve resim sanatındaki ön plan-arka plan farkını bildiği, açık-koyu leke dengesini yerinde kullandığı görülmektedir.

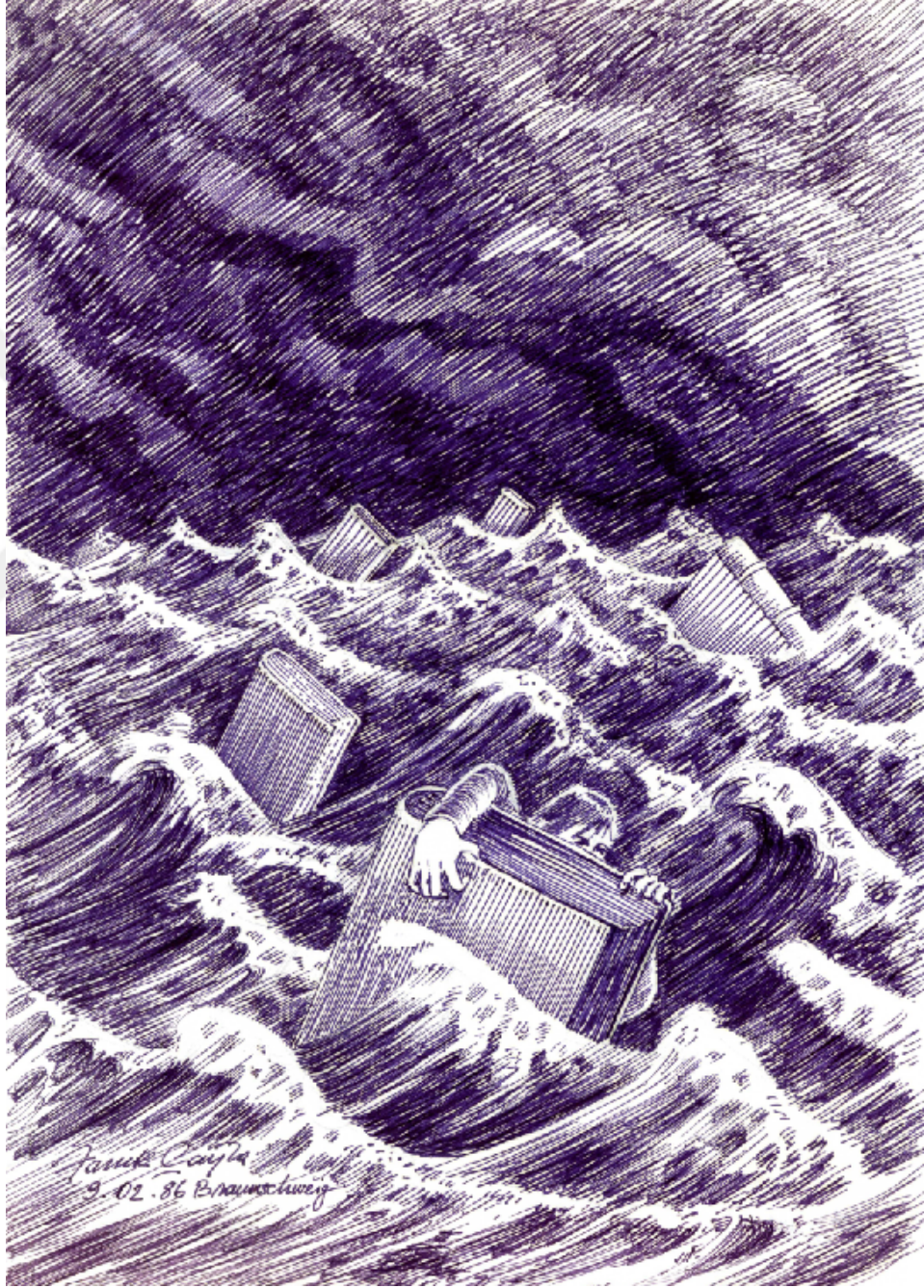
Resim 155

Resim 156

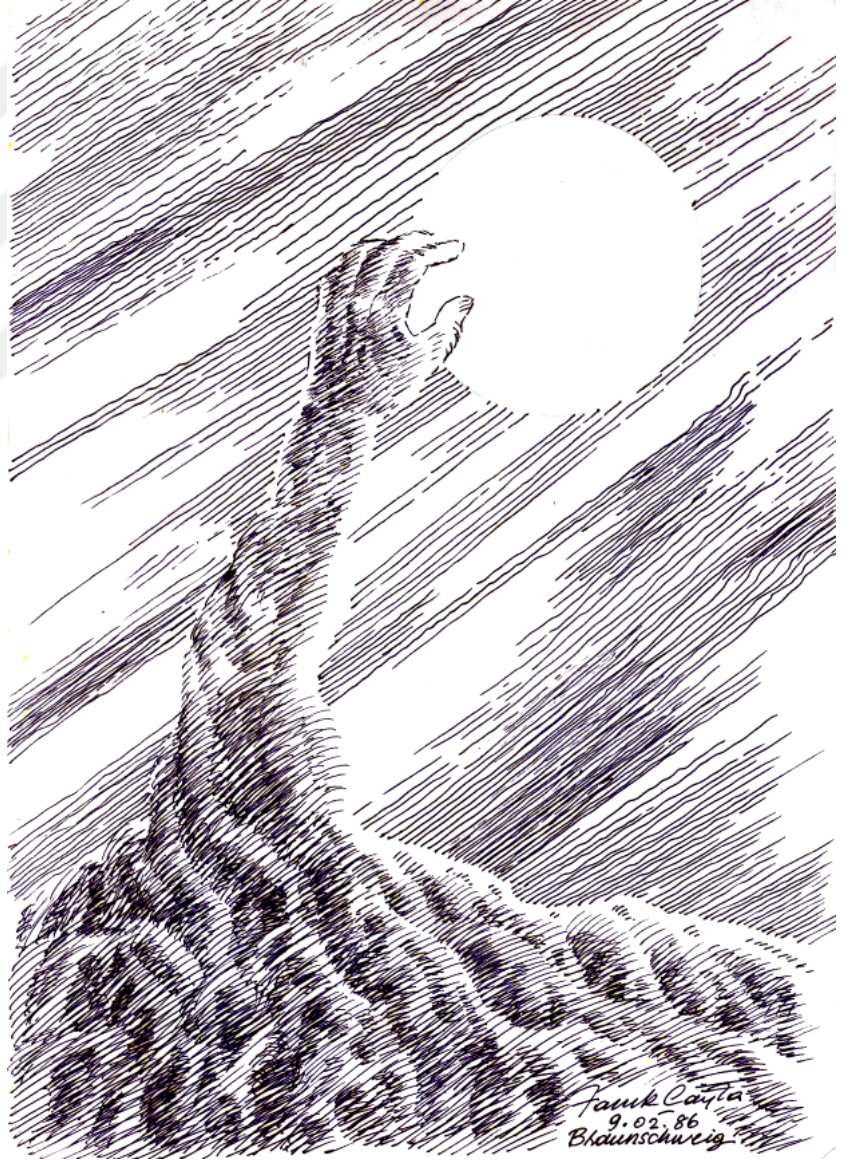
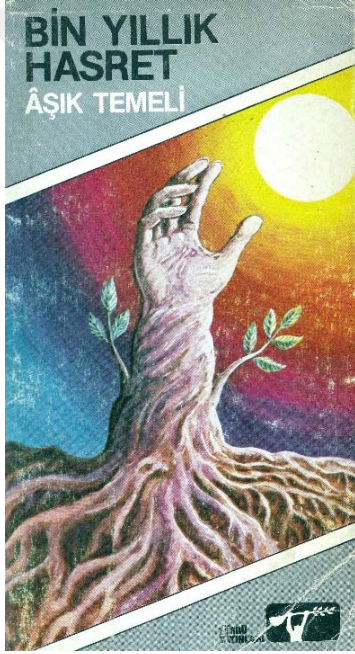
Aşağıdaki çizim, Sanatçının ifadesine göre 1986 yılında Çağla Almanya’da tek kişilik öğrenci odasında yaşarken, en iyi dostlarının okuduğu kitaplar olduğunu şiddetle anladığı anda kitapları hayatın azgın dalgaları arasında cankurtaran olarak düşünmesinin sonucunda çizilmiştir. Bir sipariş üzerine çizilmeyen bu illüstrasyonu Çağla, bir başyapıt olarak nitelemektedir. (Resim 157)

Resim 157 F.Çağla'nın Almanya'nın Braunschweig kentinde 1986 yılında çizdiği illüstrasyon

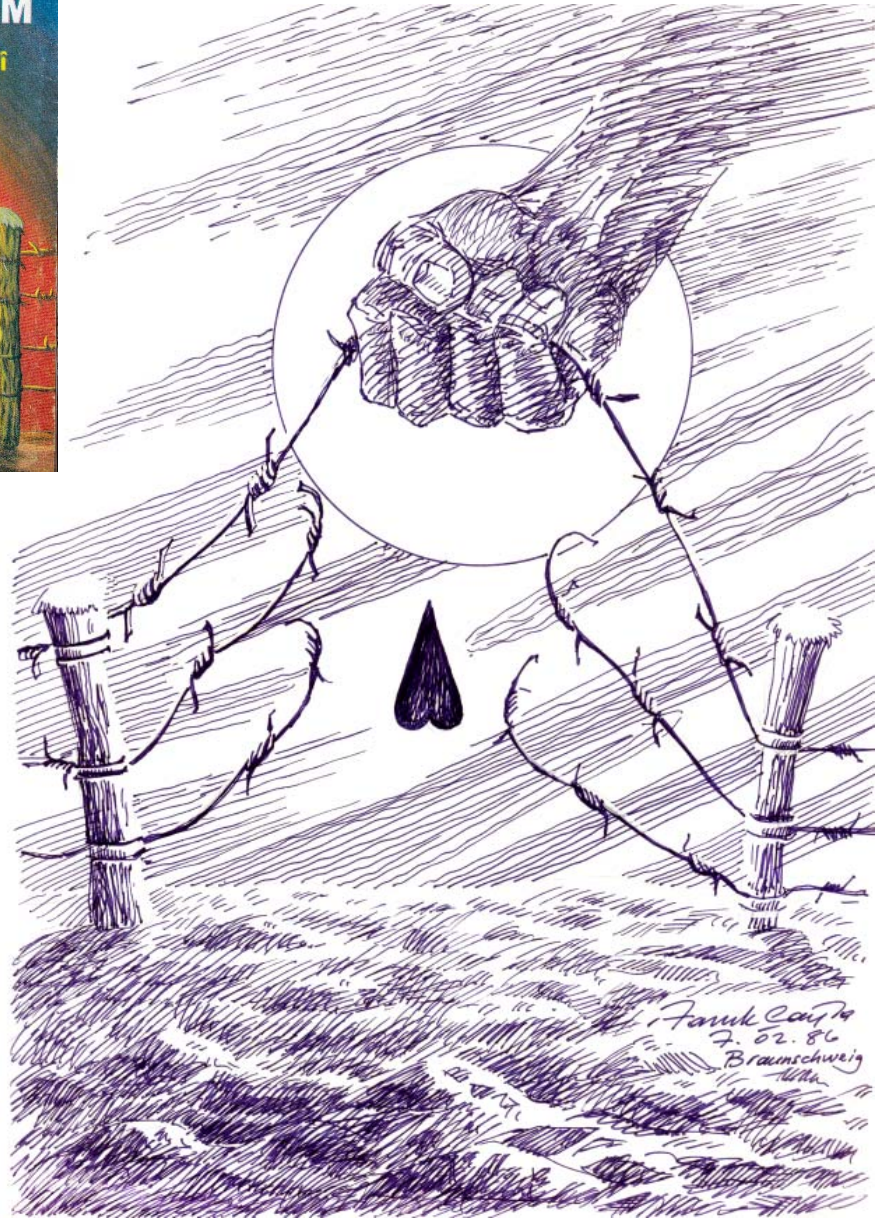
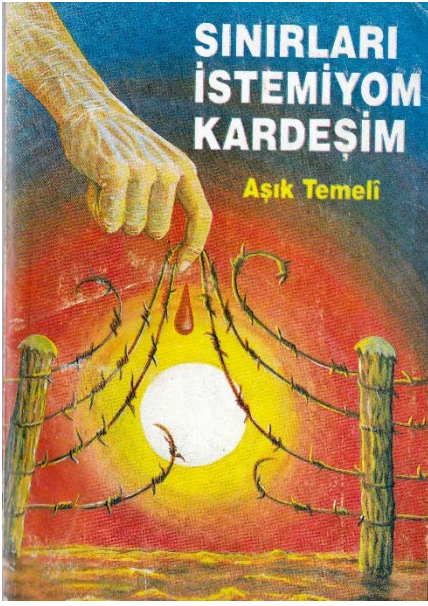
Çağla 1984 yılında Türkiye’de Karagöz Ansiklopedisine renkli illüstrasyonlar çizdiği sırada, Almanya’da yaşayan Ozan Aşık Temeli’nin şiir kitabının kapağının tasarlanması ve kapak resminin çizilmesi teklifi gelmesi üzerine, Çağla aşağıdaki renkli çalışmayı hazırlayıp göndermiş, kitap basılmış, Ozan Temeli bu çalışmayı çok beğenmiş ve Çağla’nın 1985’de Almanya’ya gelmesini sağlamış ve evinde misafir etmiştir. Çağla, 1986’da Almanya’da Sanat Yüksek Okuluna devam ederken illüstrasyon dersi için bu kapağı siyah beyaz ve çapraz tarama tekniği ile yeniden çizmiştir. Çizimde toprağın güneşe duyduğu bin yıllık hasret ağacının yaşlı kökleriyle işlenmiş olup, Çağla’nın ifadesine göre elin güneşe yönelmesinin ilham kaynağı da Nazım’ın, “akın var güneşe akın, güneşin zaptı yakın” dizeleridir. (Resim 158)

Resim 158

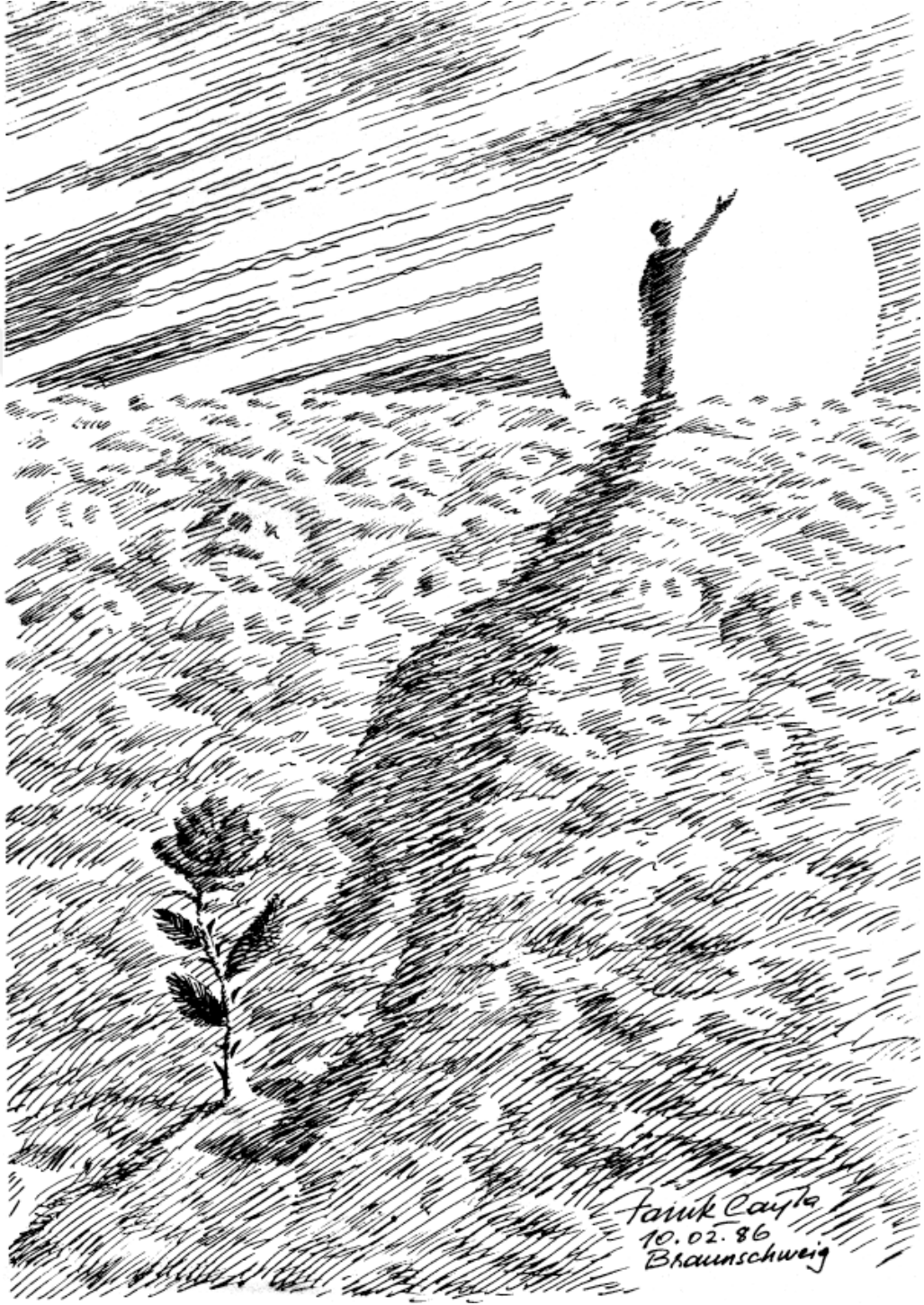

1985’de Almanya’da Ozan Temeli’nin evinde misafirken sazlı sözlü sohbetler arasında Çağla; sınırların insanların sevgilerini ve sevgilileri böldüğünü, ayırdığını söyleyerek “Sınırları istemiyorum kardeşim” demesi üzerine Ozan Temeli aynı temayı işleyen bir dizi halk şiiri yazmış ve aynı başlıkla bunu kitaplaştırmıştır. Kitabın kapağını da yine Çağla tasarlamıştır. Çağla, ozanın evinden ayrılıp başka bir şehirde öğrenci olduğu 1986 yılında aynı temayı bu kez kan damlasını kanayan yürek şeklinde gravür tadındaki çizgilerle tekrar çizme gereği duymuştur. Aşağıda her iki çizim de yer almaktadır. (Resim 159)

Resim 159

Aşağıdaki çizim, Çağla'nın ifadesine göre, toprağın altında bulunan belli belirsiz çizilmiş binlerce kuru kafanın üzerinde filiz vermiş gülü ve ona sahip olmak için güneşe yönelmiş bir gencin tutkusunu ifade eden felsefi bir çizimdir. Bu çizim de gül ile simgelenmiş bir hasreti, bir özlemi betimlemektedir. (Resim 160)

Resim 160 F.Çağla'nın Almanya'nın Braunschweig kentinde 1986'da çizdiği illüstrasyon

Aşağıdaki çizim, İstanbul'da yayınlanan Somut dergisinde yer alan edebiyatla ilgili bir yazı için Almanya'dan çizilmiş olup kitap sayfalarının kalemden yapılmış yuvaya dönen kuşlar olarak betimlenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Çağla'nın gökyüzünde daire şeklinde yer alan güneş veya ay figürünü sıklıkla kullandığı görülmüş, bunun nedeni sorulduğunda, daire formunun karışık formlar arasında her zaman dikkat çekici bir dizons noktası olduğunu, odaklanma etkisi yarattığını, grafik çarpıcılık bakımından bu daire formunu kullandığını ifade etmiştir. (Resim 161)

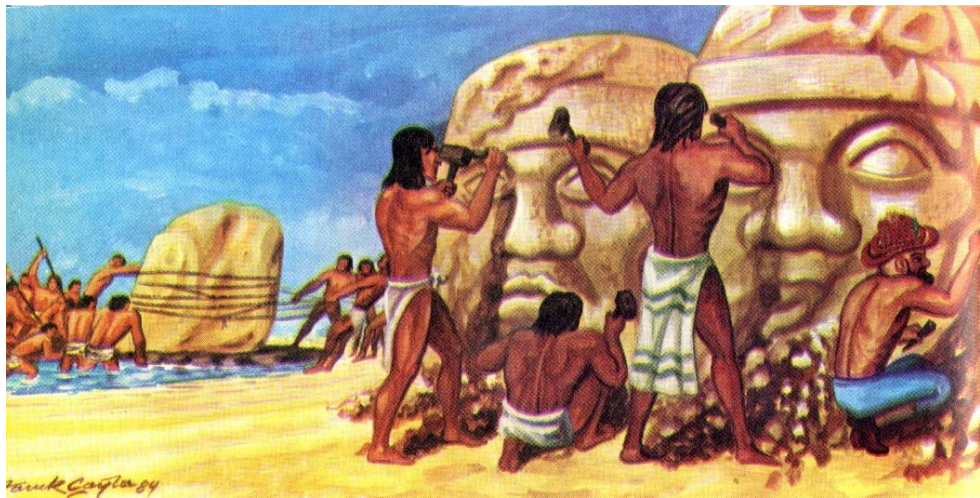
Resim 161 F.Çağla'nın Almanya'nın Braunschweig kentinde 1986'da çizdiği illüstrasyon.

6.2. Karagöz ansiklopedisi için çizilmiş İllüstrasyonlar:

1984 yılında bilimsel ve kültürel özgürlük adına Türkiye’de ilkokul ve ortaokul öğrencilerine hitap edecek tamamen yerli üretim bir ansiklopedi yayınlanması düşünülmüş ve Amerika’da Walt Disney üretimi olan ve çocukların çok beğendiği Vakvak Amca Ansiklopedisi benzeri olması kararlaştırılmıştır. Yazılı metinleri ilgi çekici kılan Vakvak Amca karikatürleri gibi yerli bir maskot karakter araştırılmış ve bunun Karagöz olması kararlaştırılmış ve ansiklopediye Karagöz Ansiklopedisi adı uygun görülmüş, gazetelere ilan verilerek ressam aranmıştır. Bu ilana başvuran aralarında üniversitelerde ders vermekte olan tanınmış akademisyenlerin de bulunduğu onlarca aday arasından Ergün Atalar, Bahadır İşler, Selçuk Erdoğan ve Faruk Çağla’nın başvuruları kabul edilmiştir.

Aşağıda görülen çizimler, Çağla’ya verilen briefler doğrultusunda internette araştırma olanaklarının bulunmadığı bir dönemde, çizilecek objenin giysilerinin, kullandığı araç gerecin, mimari yapının çeşitli kitaplardan araştırılması suretiyle elde edilen görsel verilerin birleştirilmesiyle, verilen metne uygun olarak mümkün olduğunca gerçekçi stilde çizilmiş resimlemelerdir.

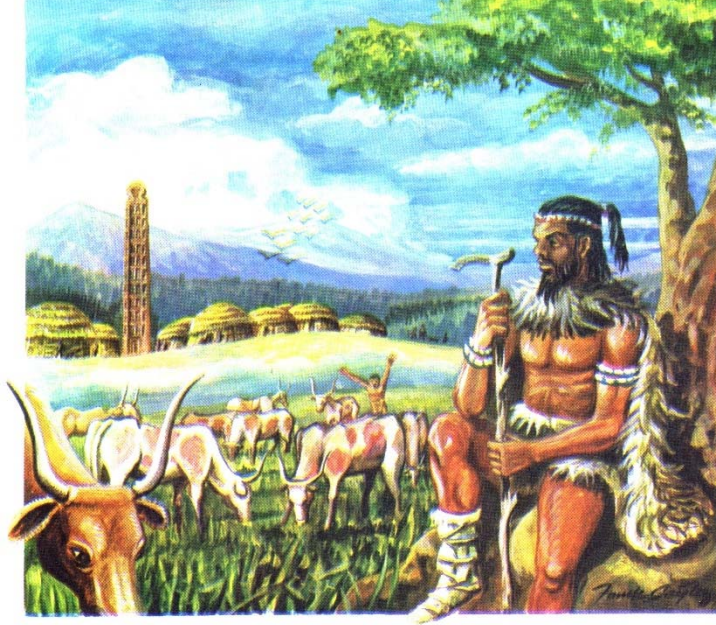
Aşağıdaki illüstrasyon, orta Amerika’da İnka’lar ve Maya’lardan önce İ.Ö. 900-400 yıllarında yaşayan ve mimarlıkta çok başarılı olan Olmekler denilen kavimin 40 km ötedeki adalardan sal ile getirilen taşlarla uygarlıklarını simgeleyen dev heykeller yaptıklarını ve onlara yardım eden Karagöz’ü ifade etmektedir. (Resim 162)

Resim 162 F.Çağla’nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Aşağıdaki illüstrasyonda Faruk Çağla'nın, Afrika'nın İsa'dan Önceki devirlerde bereketli topraklarında hayvancılık yapan Afrikalı bir çobanı yerel sığırlarıyla ve dikilitaş yazıtlarının bulunduğu köy evleriyle birlikte resimlemiş olduğu görülmektedir. (Resim 163)

Resim 163 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Aşağıdaki çizimde (Resim 164) buzul çağında kuzeydeki donmuş topraklardan orta ve güney Amerika'ya göç eden yontma taş devrinin Asya kökenli eskimo kızılderilileri resimlenmiştir. Bunlar Meksika, Şili ve Arjantin'de yaşayanların atalarıdır.

Resim 164

Resim 165 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıdaki gravür tekniğinde çizilmiş illüstrasyonda (Resim 165) Kanuni'nin Fransa kralı I. Fransuva'ya tanıdığı kapitülasyon hakkını imzalarken ona engel olmak isteyen ve arkada olacakları çok önceden gördüğü için ağlayan Hacivat resmedilmiştir. Aşağıdaki çizimde (Resim 166) Rus Çariçesi Katerina'nın Baltacı Mehmet Paşayı ikna etmesi üzerine Çar I. Petro ile imzalanacak barış antlaşması sahnelenmiş olup, Karagöz sözleşmeyi engellemeye çalışmaktadır. Resimdeki tipler aslına uygun çizilmiştir.

Resim 166
F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

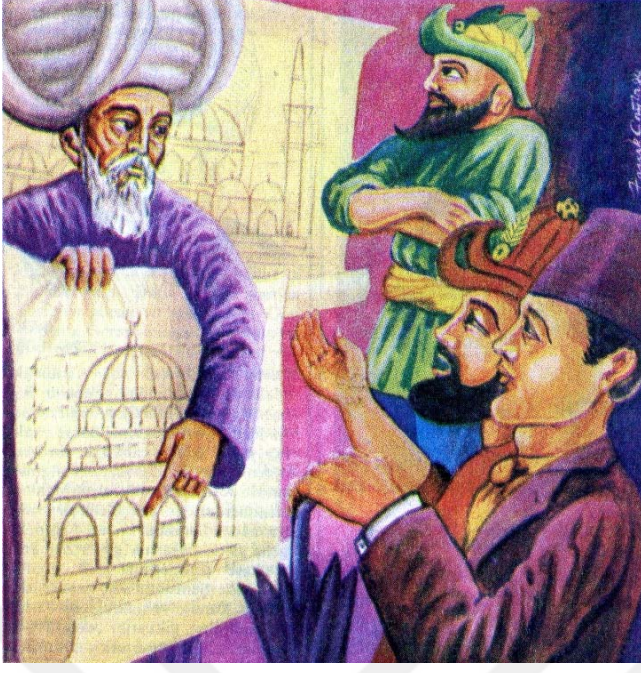
Resim 167 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıda İstanbul'u fetheden Fatih, Bizanslı papazlara din işlerini serbestçe yapabileceklerini söylerken (Resim 167). Çağla tarafından muhafızlar padişaha saldırıya karşı tedbirli ve dikkatli olarak çizilmiştir. Aşağıda Kazıklı Voyvoda Osmanlı askerlerinin işkenceyle öldürülmesi emrini verirken...(Resim 168)

Resim 168 F. Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Resim 169 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıda Selimiye Camiinin planları hakkında bilgi veren Mimar Sinan... (Resim 169) Aşağıda astronomi ve matematikte ün yapmış Müslüman bilim adamı Ali Kuşçu, rasathanede gökyüzü ve yıldızlar hakkında Karagöz'ü aydınlatırken...(Resim 170)

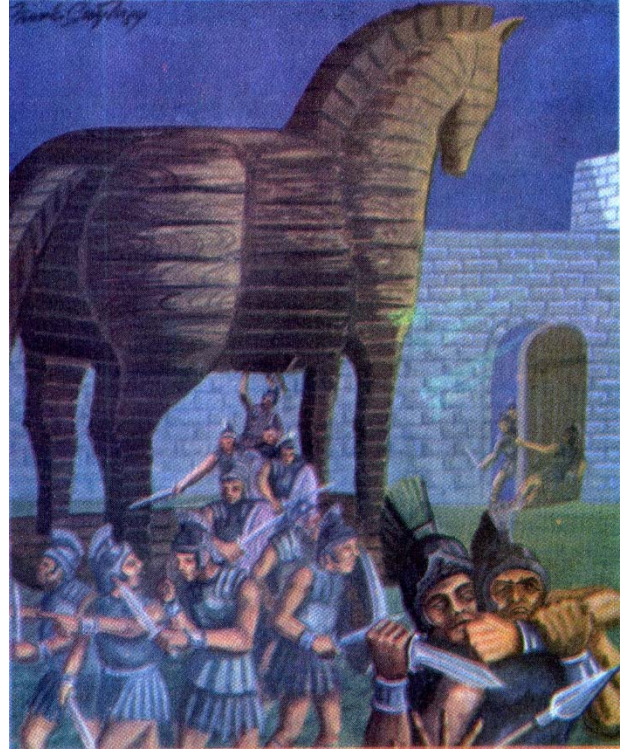
Resim 170 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Resim 171 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıda Roma parlamentosunda soylular arasındaki demokratik tartışmalar... (Resim 171) Aşağıda Truva atının içinden gecenin maviliğinde gizlice çıkan askerler...Sağ alttaki saldırı sahnesinde dikkat orada toplanmış, arka plandakiler daha silik çalışılmış. Şehrin kapısı açılıyor. (Resim 172)

Resim 172 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Resim 173 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıda (Resim 173) Mısır uygarlığında ilkel aletlerle toprağın çapalanması ve ilkel çamaşır sıkma makinası... Aşağıda Likya kaya mezarlarının fotografik çalışması... (Resim 174)

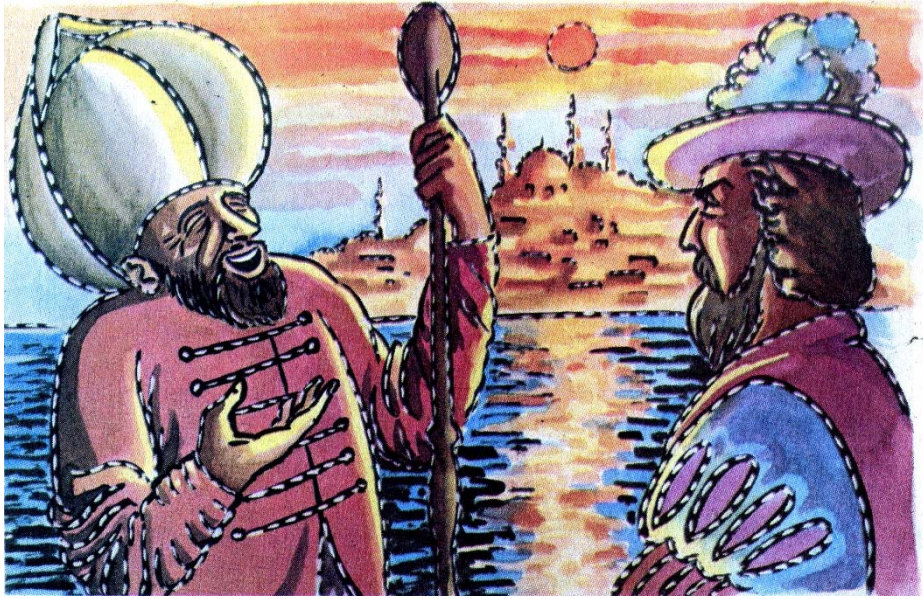
Resim 174 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Resim 174a F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıda Don ve Volga nehirlerinin bir kanalla birleştirilmesi projesini anlatan Sokullu Mehmet Paşa...(Resim 174) Aşağıda İnebahtı Deniz Savaşında Osmanlıların Donanmasının yakılması üzerine Venedik elçisine Sokullu Mehmet Paşa, “siz donanmamızı yakmakla bizim sakalımızı kestiniz biz şehri almakla sizin kolunuzu kestik” derken... (Resim 175) Aşağıdaki çalışmanın geleneksel gölge oyunundaki deriden yapılmış Karagöz figürlerine uygun üslupla çalışıldığı görülüyor.

Resim 175 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Resim 176 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

Yukarıda Orta Asya'da Karagöz, Dede Korkut'la birlikte Orhun Yazıtlarını incelerken... (Resim 176) Aşağıda Fatih İstanbul'a girerken klasik tarzda çalışıldığı görülüyor. (Resim 177)

Resim 177 F.Çağla'nın 1984 yılında karagöz ansiklopedisi için çizdiği illüstrasyon.

6.3. Çocuk kitabı için İllüstrasyonlar:

Bu bölümdeki illüstrasyonlar ilkökul öğrencilerine trafik bilgileri vermek amacıyla 2005 yılında Eminönü Belediyesi tarafından bastırılan kitap için Çağla tarafından manuel yöntemle kağıda çizildikten sonra, bilgisayarda renklendirilerek hazırlanmıştır. Aslında bir metne bağlı olarak çizildiği halde metinden bağımsız olarak da kullanılabilir özellikte karikatür niteliğinde illüstrasyonlar olduğu görülmektedir.

Aşağıda alkollüyen araç kullanmanın tehlikeleri anlatılırken güzel bir yorumla arabayı içki şişesinin kullandığı mizahi benzetmesi yapılmıştır. (Resim 178)

Resim 178 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.

Resim 179 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.

Yukarıda “Acele giden ecele gider” özdeyişine uygun bir mizahi çizim görülmektedir (Resim 179). Trafik canavarı hem kendine hem de başkalarına zarar verebilecek şekilde altındaki aracı tabut olarak kullanırken resmedilmiştir. Aşağıda ilkel bir savaşçı durumundaki trafik canavarı, kullandığı araç da kendi gibi canavar olmuş... Çağla'nın bu çizimlerinde grafik stilizasyonu başarıyla kullandığı görülmektedir (Resim 180).

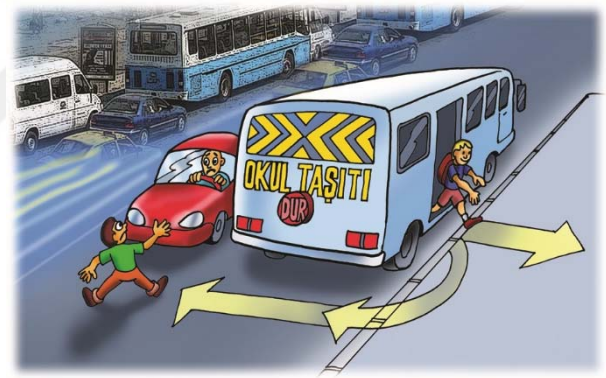
Resim 180 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla.

Resim 181 Çocuk kitabı illüstrasyonları: F.Çağla.

Yukarıda “sürat felakettir” özdeyişine uygun olarak aşırı hız yapan bir aracın kanatlanarak uçtuğunu gösteren Çağla, yanındaki çizimde trafikte inatçı keçi gibi araç kullanmanın araçların tokuşmasına ve kazalara neden olabileceğini anlatmaktadır. (Resim 181)

Resim 182-183 Çocuk kitabı illüstrasyonları: F.Çağla.

Yukarıda solda sokak hayvanlarının bile yaya geçidinden ve kendilerine yeşil yanınca geçtiklerini gösteren Çağla, yanındaki çizimde duran aracın arkasından karşıya geçilmeyeceğini, geçmenin tehlikeli olduğunu anlatmıştır. (Resim 182-183)

Aşağıda solda emniyet kemerinin çocukların boğazına gelmemesi ve yükseklik ayarının yapılması gerektiğini anlatırken, yanındaki çizimde çocukların tehlikeli hareketler ve yaramazlıklarıyla araç kullanan büyüklerinin kaza yapmasına neden olabilecekleri anlatılmaktadır. (Resim 184 – 185)

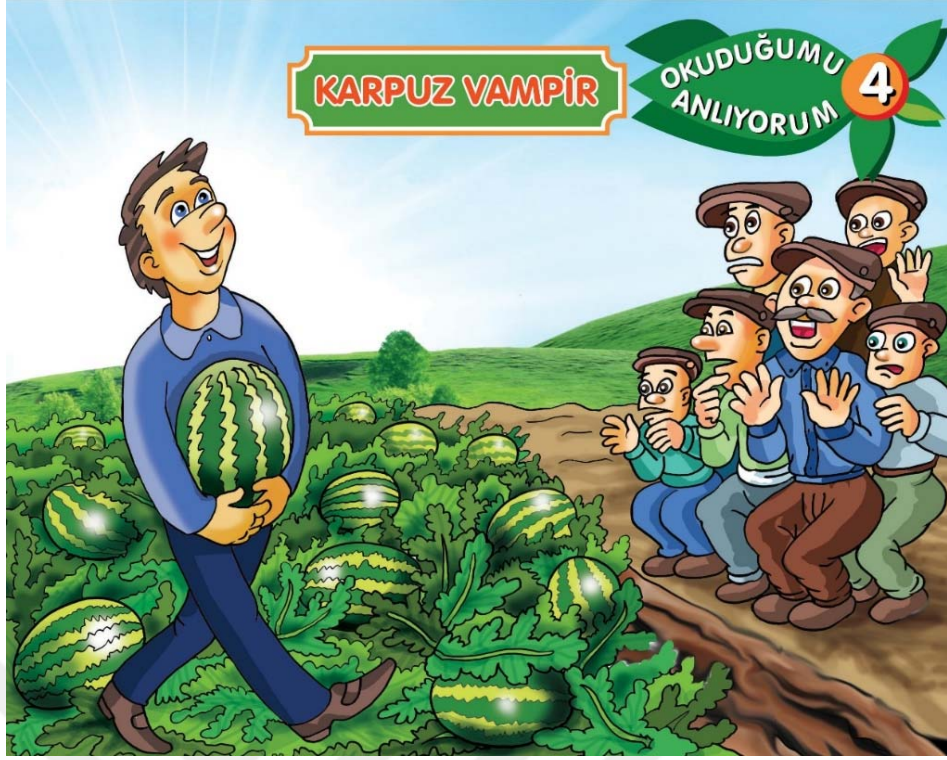
Resim 184-185 Çocuk kitabı illüstrasyonları: F.Çağla.

Aşağıdaki çizimler ilkokullar için yazılmış yardımcı ders kitabında yer alan okuma parçaları için Faruk Çağla tarafından 2015 yılında hazırlanmıştır. Kağıt üzerine çizilmiş olan illüstrasyonun bilgisayarda renklendirilmesi yöntemiyle oluşturulmuştur. (Resim 186, 187, 188, 189, 190)

Resim 186 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla

Resim 187 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla

Resim 188 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla

Resim 189 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla

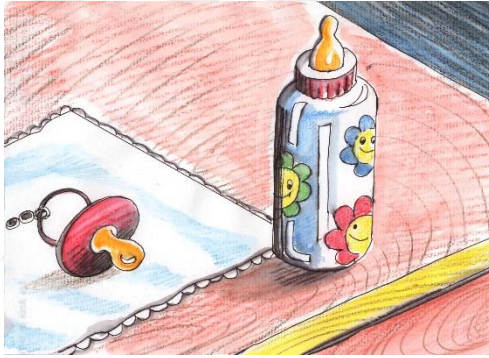

Resim 190 Çocuk kitabı illüstrasyonu: F.Çağla

6.4. Story Board İllüstrasyonları:

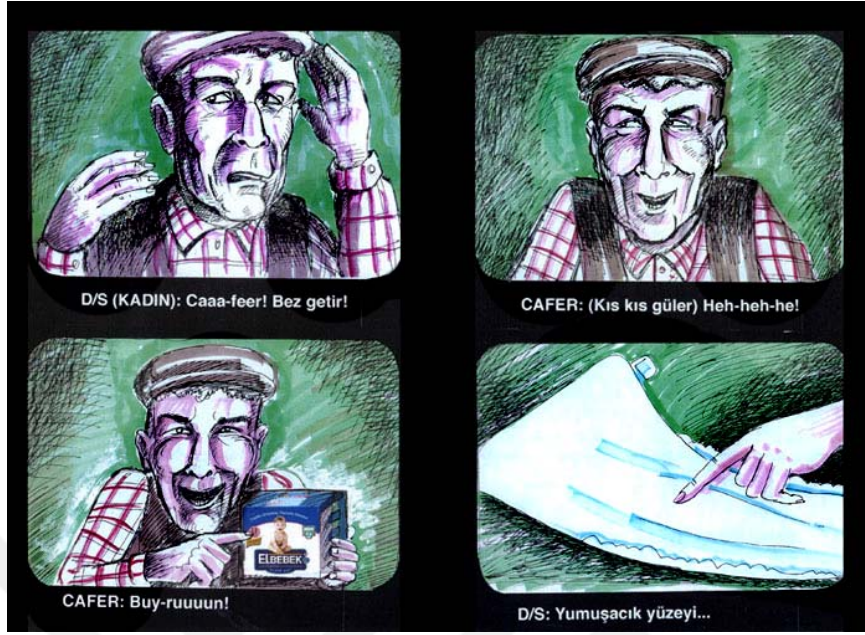
Bu bölümdeki çizimler Faruk Çağla'nın reklam ajanslarında grafiker veya sanat yönetmeni olarak çalıştığı yıllarda reklam filmi çekilmesi amacıyla çizdiği story boardlardan oluşmaktadır. Aşağıdaki story-board çizimi Karaman'da faaliyet gösteren bir bebek bezi firması için hazırlanmıştır. (Resim 191)

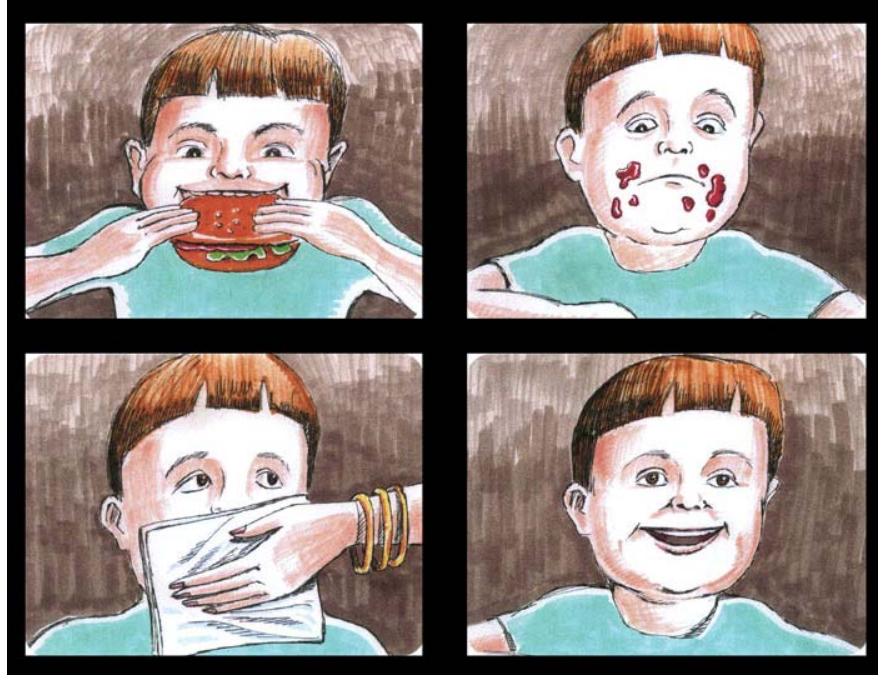
Resim 191 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.

Aşağıdaki birinci story-board çizimi Karaman'da faaliyet gösteren bir bebek bezi firması için yapılmıştır(Resim 192). Reklam filminde o günlerde popüler bir dizi olan Bizimkiler dizisinde kapıcı Cafer rolündeki Ercan Yazgan'ın rol alacağı düşünülerek bu story-board hazırlanmıştır. Filmdeki en önemli konuşma; Cafeer bez getir, ifadesi olmuştur. Reklam veren senaryoyu beğenmiş fakat filmin masrafları ağır geldiği için

proje yarım kalmıştır. İkinci story board ise yine aynı firmanın ıslak mendil ürünü için hazırlanmış, fakat uygulanamamıştır.

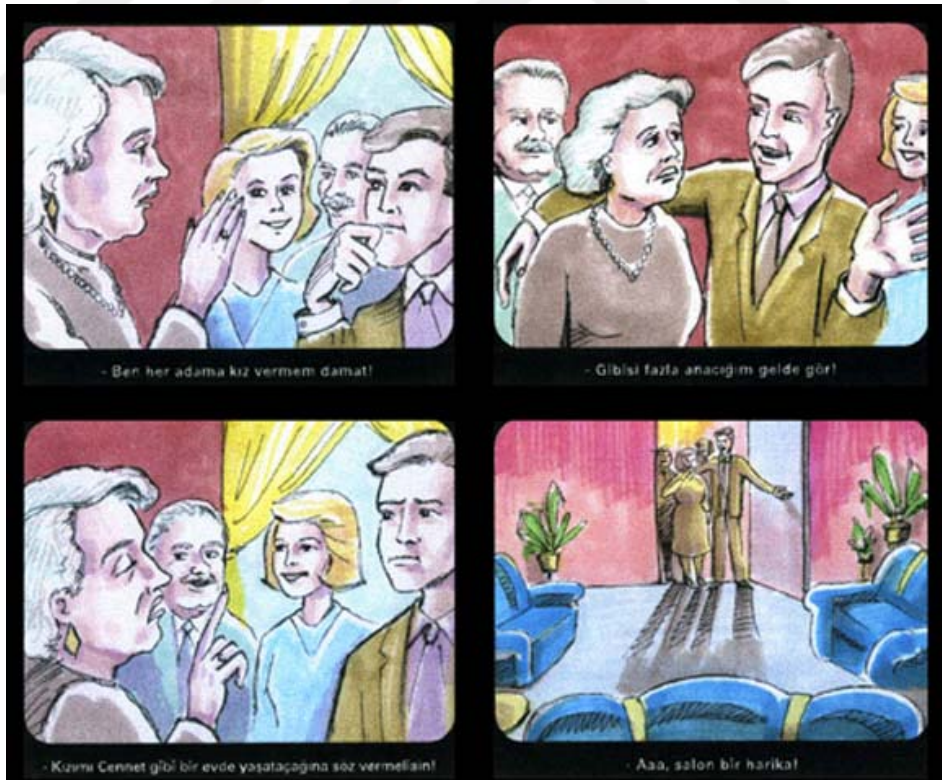
Resim 192 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.

Resim 193 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.

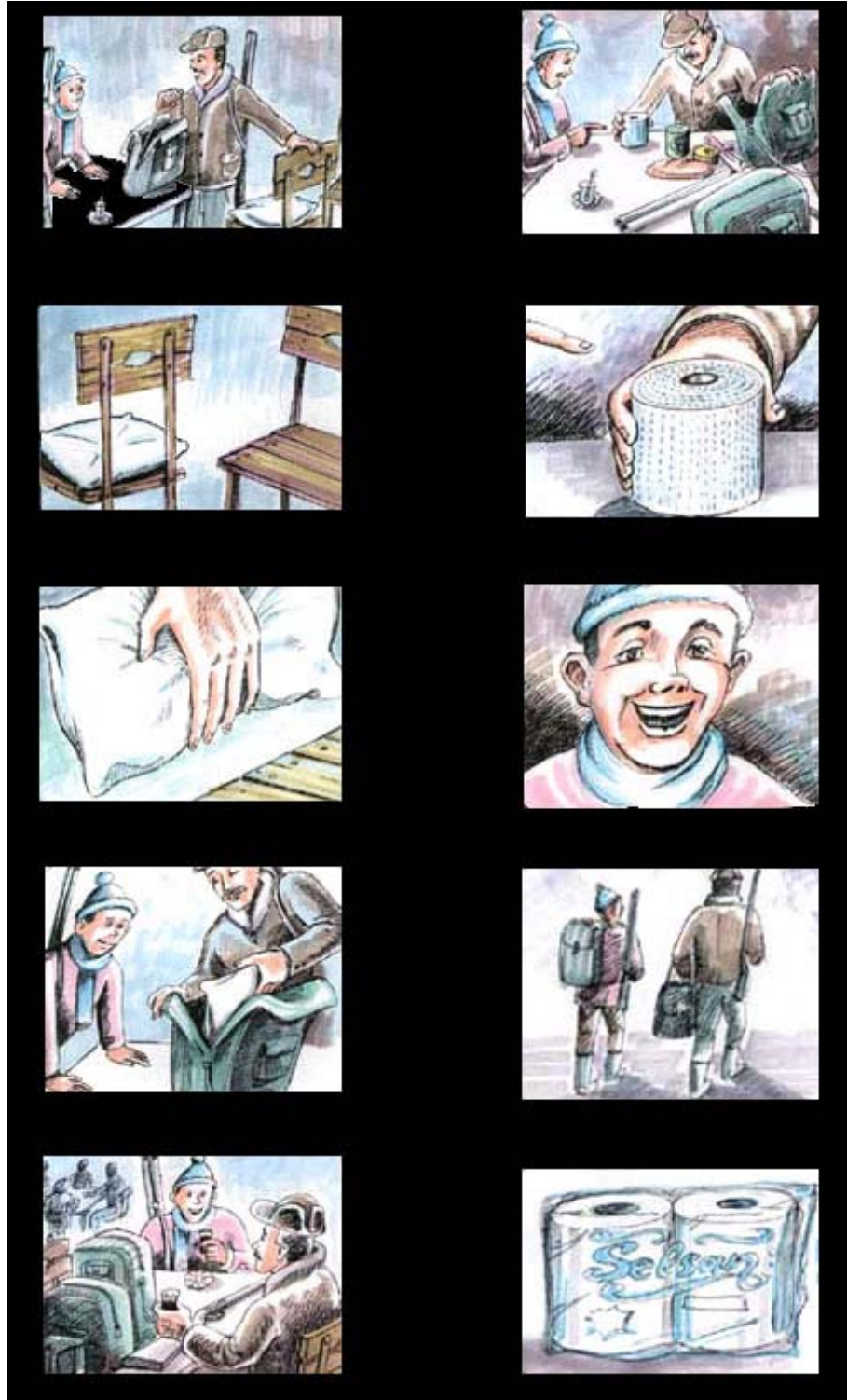
Aşağıdaki story-board çizimi Kayseri’de faaliyet gösteren bir yatak ve mobilya firması için yapılmıştır. Evlenecek olan genç çift için yatak ve koltuk takımı bakmak üzere mağazaya giden kaynananın yıllar önce de aynı markayı aldıklarını esprili bir dille anlatması konu edilmektedir. (Resim 194)

Resim 194 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.

Aşağıdaki story-board çizimi Karaman’da faaliyet gösteren bir tuvalet kağıdı firması için yapılmıştır. Senaryoda ava giden avcılardan birinin av çantasında tuvalet kağıdı taşıdığı, oturacağı tahta sandalye üzerine de yumuşak minder koyacak kadar rahatına düşkün biri olduğu işlenmekte, bedenine değer verenlerin bu tuvalet kağıdını kullanmaları gerektiği mesajı verilmektedir.(Resim 195)

Resim 195 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.

Aşağıdaki story-board çizimi Almanya pazarına tahin helvası üretimi yapan bir gıda firması için keçeli kalemle yapılmıştır. Senaryoda 50-60 sene önceki köylerde yapılan klasik helva ile reklam filmine konu şirketin ürettiği helvaların eskiyle aynı tatta olduğu, yöresel lezzetler arayanların ilgili markayı tercih etmeleri gerektiği mesajı verilmektedir. (Resim 196)

Resim 196 Storyboard illüstrasyonu: F.Çağla.

6.5. Portre çizimleri:

Portre ressamlığının başlı başına bir uzmanlık alanı olduğu bilinmektedir. Portre karikatürçülüğü de öyledir. Portre çizimi konusunda uzmanlaşmış ressamlar ve karikatüristler vardır. Faruk Çağla özel sohbetlerinde Bilgisayarlı yeni eğitim sistemiyle birlikte Grafik tasarımcılar içinde portre çizmek şöyle dursun, desen çizebilenlerin sayısının da azalmış olduğunu ifade etmektedir. Grafik tasarımcısının resimle olan ilişkisini yılların duayen hocası, hatta hocaların hocası Prof. Halis Biçer Faruk Çağla'nın kendisiyle yaptığı söyleşide şöyle ifade etmiştir: “Grafik tasarımı, çağdaş yani çağımızın en etkin ve uygulanabilen bir sanat dalıdır. Her dalın kendi özellikleri vardır. Ama sonuçta “yeni biçimler yaratma” çabası hepsinde de vardır. Görsel algı yetisi olmayan birisi başarılı bir tasarımcı olamaz. Bu yetiyi de resim çizdirerek, yeni biçimler çizdirerek anlayabiliriz. Resim çizmesini bilmeyen yeni biçimler üretmez. Grafik için de bu geçerlidir. Ressamlıkla grafikerlik tabii ki aynı değildir. Yani resmi tablo yapmak için kullanıyorsanız o biraz farklı bir şey. Ama Grafik için resmi kullanıyorsanız, o illüstrasyondur, serbest grafiktir, amblem, logodur, kaligrafidir. En yakın örnek benim sevgili Faruk. Tablo, logo, kaligrafi, tipografi, ambalaj tasarımı ve benzeri bir çok şey yaptım. Eğer onlarda bir kalite varsa “Resim” sayesinde.” (<https://www.tgdd.org.tr/roportajlar/hocalarin-hocasi-prof-halis-bicerle-ses-getirecek-soylesi-grafik-egitimi-almayan-sanatta-yeterlilik-veya-yuksek-lisans-yapamamasi-gerekir.html>)

Resim 197 Prof. Halis Biçer ile Faruk Çağla'nın yaptığı röportaj görseli.

Azerbaycan'dan Türkiye'ye 1996 yılında göç etmiş, Rusya'da St. Petersburg Üniversitesi Grafik Bölümü mezunu Aydın Süleymanzade, Tüm Grafikerler Dayanışma Derneği kültür etkinlikleri kapsamında Faruk Çağla'nın sorduğu sorulara şöyle yanıtlar vermiş; “Türkiye'de grafikerlik yanlış anlaşılmış. 3 aylık kurs bitirince grafiker olunacağını zannediyorlar. Oysa ki grafikerliğin, tüm sanat dallarının daha üzerinde olması lazım gelir. Çünkü grafikerin tüm sanat dalları hakkında bilgisi olması lazım, mitoloji bilmesi lazım. Ressamlık ve resim sanatı bilmeden grafiker olunamaz. Olsa da taklitçi olur. (...) Eskiden kim grafikerdi kim değildi belli oluyordu. Grafiker resim de yapardı grafik de yapardı. Şimdi fontlara kadar her şey bilgisayarda hazır. Bilgisayar öncesi tasarım daha başarılıydı. Bilgisayar sadece işi kolaylaştıracak bir unsur olarak kullanılmalı. Tasarımcının kafasında fikir yoksa, o kişiye hiçbir bilgisayar yardım edemez. Grafikerler daha saygındı çünkü hepsi temel sanat eğitimi almış kişilerdi. Saygınlık aslında teknolojiyle değil, alınan eğitim ve tasarım gücüyle alakalı bir şey.”

(<https://www.tgdd.org.tr/roportajlar/20-yildir-turkiyede-yasayan-azerbaycan-asilli-grafik-tasarimci-aydin-suleymanzade-diyor-ki.html>)

“Eskiden **kim grafikerdi** kim değildi **belli oluyordu**. Grafiker resim de yapardı grafik de yapardı. Şimdi fontlara kadar her şey bilgisayarda hazır. Bilgisayar öncesi tasarım daha başarılıydı.

Bilgisayar sadece işi kolaylaştıracak bir unsur olarak kullanılmalı. Tasarımcının **kafasında fikir yoksa, o kişiye hiçbir bilgisayar yardım edemez.** Grafikerler daha saygındı çünkü hepsi temel sanat eğitimi almış kişilerdi. **Saygınlık** aslında teknolojiyle değil, **alınan eğitim ve tasarım gücüyle** alakalı bir şey.”

#6 **Grafik Tasarımcı**
Aydın SÜLEYMANZADE

TGDD
TÜM GRAFİKERLER
DAYANIŞMA DERNEĞİ
tgdd.org.tr

Resim 198 Aydın Süleymanzade ile Faruk Çağla'nın yaptığı röportaj görseli.

Süleymanzade, iki şey üzerinde duruyor; biri grafik tasarımcının resim eğitimi alması gerekir, ikincisi bilgisayar tasarım yapamaz, resim yapamaz, ancak tasarımcının işini kolaylaştırır. Sayın Süleymanzade, Sayın Prof. Biçerin söylediklerinin aynısını söylemektedir.

Prof. Halis Biçer; öncelikle, Grafikerin resmi bilmesi gerektiğini, resim grafik sanatı içinde yapılırsa illüstrasyon olacağını ifade ediyor. İkinci olarak aynı röportajda şunları söylüyor: “Bilgisayar icat oldu, mertlik bozulmadı Grafik Tasarım uygulamalarını realize etmek kolaylaştı. Bilgisayar gelişmiş bir alet. O kendi kendine tasarım yapamaz. O’nun önündeki kişi “Grafiker” önemlidir.”

Günümüzdeki dijital çizim teknolojisinde çizim tabletleriyle ve çizim/boyama programları yardımıyla tıpkı kağıt üzerine çizer gibi suluboya efektleri ve kağıt dokuları yaratarak çizmek mümkün hale gelmiştir. Fakat grafik tasarımcı olmadan kendi kendine resim ve tasarım yapan alet henüz keşfedilmemiştir.

Her ne kadar Türkçemizde “ alet işler el övünür” diye araç gerecin önemine işaret eden sözler de olsa, aracı kullanan elin daha önemli olduğuna işaret eden, “eli görmeyen yazıyı kalem yazdı sanır” sözü nedense pek bilinmemekte yahut önemsenmemektedir.

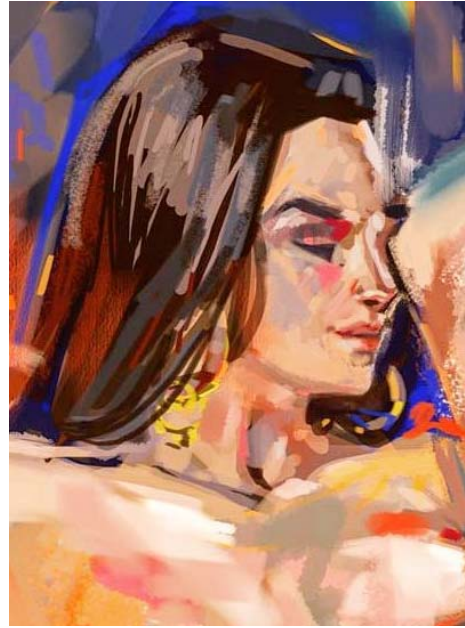
Faruk Çağla, gençliğinde tabelacılık yapmak için sokakları dolaştığında bir bakkal kendisini durdurup dükkanının camına “Karadeniz Gıda Pazarı” yazısını kaç para yazacağını sorar. Çağla o zamanki parayla 300 lira, der. İsteddiği fiyat o zamanın bir aylık ev kirasıdır. Dükkanacı “kaç paralık boya kullanıyorsun ki bu kadar çok para istiyorsun?” deyince, Çağla, boyayı ve fırçayı adama vererek “al sen yaz, ben sana 500 lira vereceğim” deyince adam 250 ye razı olur...

Ülkemizde tasarımı alet yapıyor, malzeme yapıyor gibi düşünülmemekte veya böyle düşünmek/düşündürmek birilerinin işine gelmektedir. Çağla, 48 yıllık meslek hayatında bunun çok sıkıntısını çektiğini fakat Almanya’da böyle sıkıntılar yaşamadığını ve özellikle Portre Çizimi konusunda Almanya’da yaşadığı bazı anıları olduğunu ifade etmektedir.

Çağla, 1986'da Almanların genellikle her akşam işten çıkışta eve gitmeden önce uğradıkları ve adına Gast Haus (konuk evi) dedikleri kafeteryalardan birine bir şeyler içmek için gider. Barda oturup Barmenle kırık Almancasıyla sohbet ederken yanında oturan tüylü şapkalı askılı pantolonlu tipik bir Alman köylüsü, Çağla'nın çizim-resim-grafik okulunda okuduğunu öğrenince hemen oracıkta kendisinin bir resmini çizmesini Çağla'dan rica eder. Çağla resmi çizer, adamın adına imzalar ve verir, adam kırmızı yanaklı Noel Babaya benzeyen tonton bir tiptir, resmi beğenir, o zamanki parayla 5 Mark parayı Çağla'ya vermek ister. Çağla, "hediyem olsun" dese de Alman köylüsü; " sen aklını mı kaçırdın, sen bunu çizebilmek için kaç yıldır dirsek çürütüyorsun, al bunu, bu senin hakkın, hem siparişi ben verdim, parasını da vermeliyim" der. Bunu bir yüksek dereceli memur değil, bir köylü söylemiştir.

Bilgisayarda tabletle çizim ve tuval üzerine yağlıboya çizim konularında, Türkiye'de değeri anlaşılmadığı için Almanya'ya yerleşen İranlı sanatçı Morteza Rakhtalaa'nın aşağıdaki iki eseri (Resim 199) teknolojinin değil el becerisinin ve eğitimin daha önemli olduğu konusuna isabetli bir örnek olacaktır. Soldaki resim tuval üzerine gerçek akrilik boya ile yapılmıştır. Sağdaki ise bilgisayar tableti üzerine ve dijital programlar kullanılarak yapılmıştır. Her ikisinde de aynı üslup, aynı el, aynı fırça, aynı desen ve aynı renk anlayışı dikkat çekmektedir. (<https://www.facebook.com/morteza.rakhtaala/photos>)

Resim 199 İranlı sanatçı Morteza Rakhtalaa'nın portre çizimleri.

Morteza'nın, birbirinden farklı tarzda fakat yine hepsinde kendisinin hususiyetini katarak aşağıdaki portre eserleri ürettiği görülmektedir. (Resim 200)

Resim 200 İranlı sanatçı Morteza Rakhtalaa'nın portre çizimleri.

Soldaki suluboya ile kağıt üzerine, ortadaki tablet ile dijital çizimdir. Sağdaki kontürler çini mürekkebi ile çizilmiş gibi gözükmekle birlikte yine tablet üzerine dijital çizimdir.

Tez konumuz olan Faruk Çağla'nın, portre çizimleri arasında yer alan Karagöz Ansiklopedisinde vinyet şeklinde çizdiği tarihi şahsiyetlerin portreleri aşağıdadır. (Resim 201, 202)

Resim 201 Faruk Çağla'nın karagöz ansiklopedisi için yaptığı portre çizimleri.

DANTE ALIGHIERI
(1265-1321)

AMERIGO VESPUCCI
(1454-1512)

Zerdüş

Nefi

Koçl Bey

GAZNELİ MAHMUT
(970-1030)

MİKELANJ
(1475-1564)

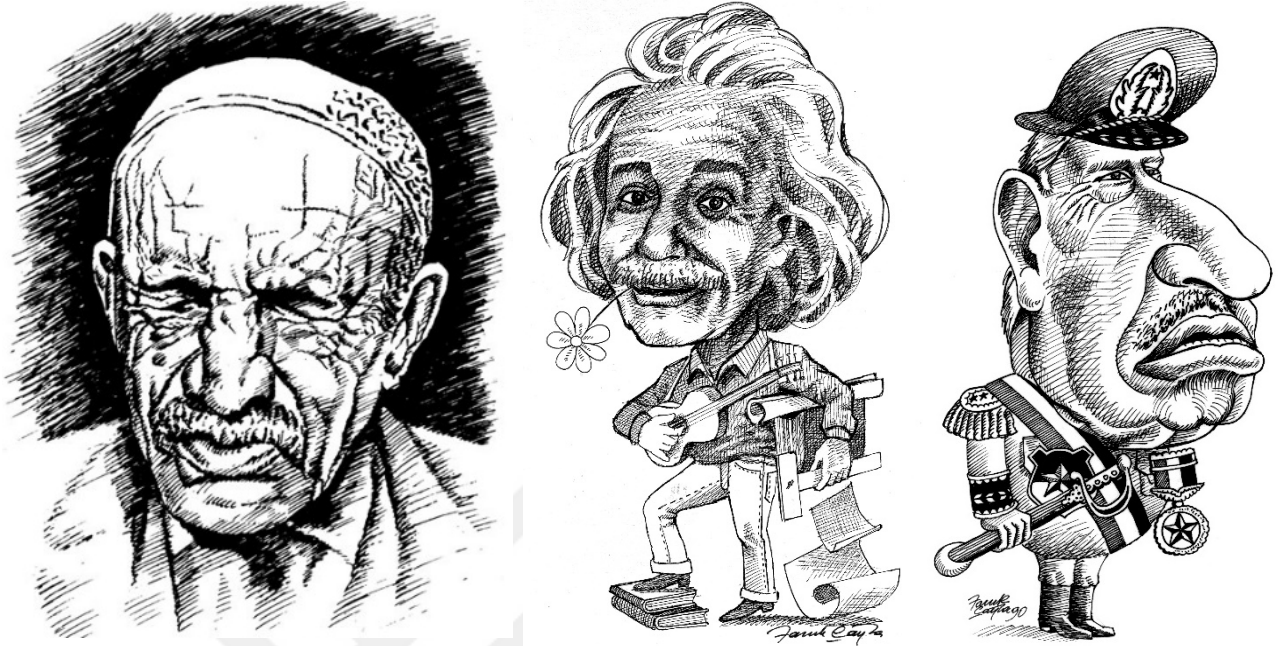
THOMAS MORE
(1478-1535)

CERVANTES (1574-1616)

Resim 202 Faruk Çağla'nın karagöz ansiklopedisi için yaptığı portre çizimleri.

Bu portrelerde Çağla'nın, illüstrasyonlarında kullandığı kendi hususiyetini yansıtan tarama çizgi tekniği ile çalıştığı görülmektedir. (Karagöz, 1984)

Resim 203 Faruk Çağla'nın portre çizimleri.

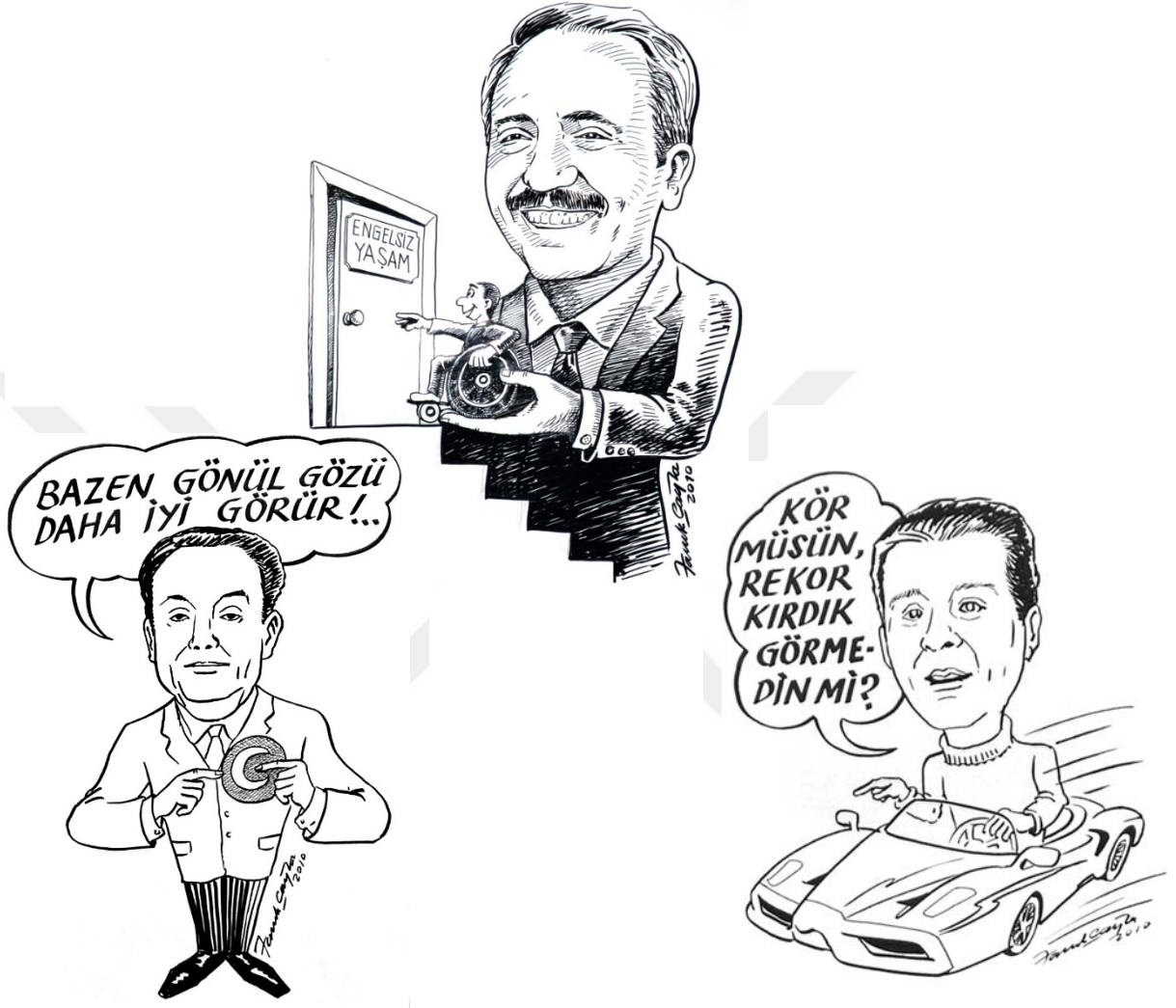
Yukarıdaki görüntülerde Çağla'nın, solda 1984'de Karagöz Ansiklopedisi için Aşık Veysel'in portresini, ortada 1987'de Pars Mac Cann Reklam Ajansı için Albert Einstein'in portre karikatürünü, sağda ise 1990'da Güneş Gazetesi için Şili diktatörü Pinoche'nin yüzde abartı yaptığı portresini çizdiği ve yine kendi üslubunu yansıtan tarama çizgi tekniği ile çalıştığı görülmektedir. (Resim 203)

Resim 204 Faruk Çağla'nın portre çizimleri.

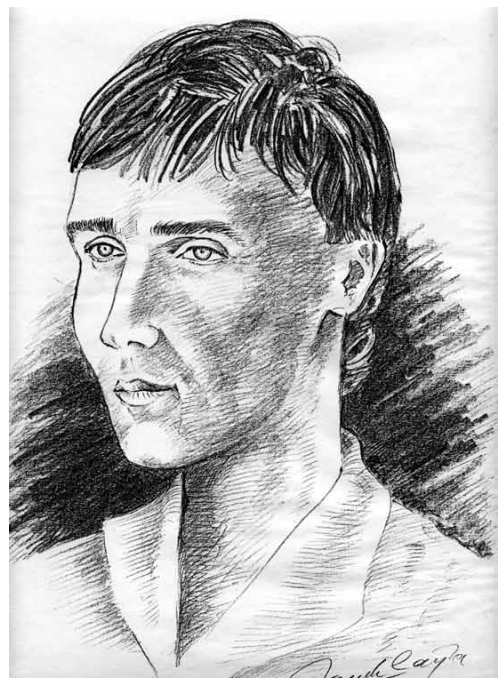
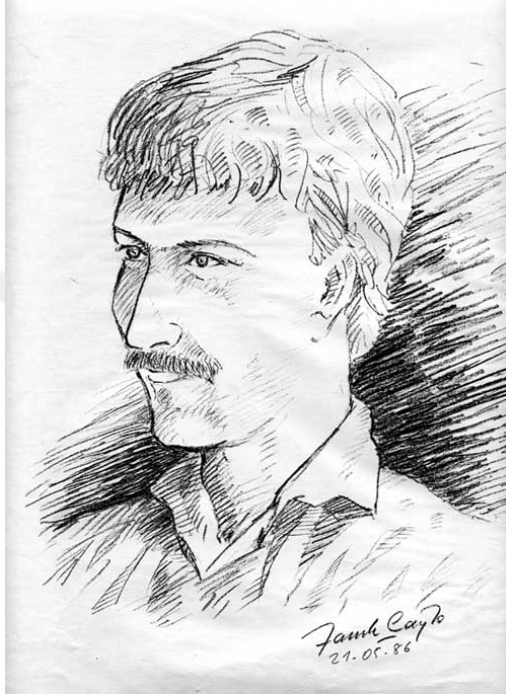
Yukarıdaki çizimlerde Çağla'nın, solda 2019'da göz doktoru Kazım Şen'in, ortada 2010'da Küçükçekmece Belediye Başkanı Aziz Yeniay'ın, sağda ise 2018'de Arel üniversitesi çalışanı arkadaşının portresini yıllar geçse de aynı üslupla çizdiği görülmektedir. (Resim 204)

Resim 205 Faruk Çağla'nın 2010 yılında yaptığı portre çizimleri.

Faruk Çağla'nın sakatlar için çizdiklerinin üzerinden 30-40 yıl geçmesine rağmen engellilerle ilgili etkinliklere katkı sunmaya devam etmektedir. Yukarıdaki çizimler Küçükçekmece Belediyesinin 2010 yılında düzenlediği Engellilere tekerlekli sandalye dağıtım etkinliği için çizilmiştir. Çağla'nın yukarıdaki çizimde Belediye Başkanını bu etkinliği icra ederken karikatür-illüstrasyon şeklinde çizmiştir. Solda görme engelli milletvekili Lokman Ayva'yı, sağda görme engelli ses sanatçısı espirtüel Metin Şentürk'ü çizdiği görülmektedir. Şentürk o günlerde gözleri görmediği halde yarış otomobili ile rekor kırdığından, Çağla, bu temayı Şentürk'ün şakacı konuşmalarına uygun şekilde metin yazarak

karikatürleştirmiştir. Çağla, soldaki çiziminde, görmeyenlerin gören gözünün Beyaz ay derneği olduğunu milletvekili Lokman Ayva'ya söyletmiştir. (Resim 205) Faruk Çağla Almanya'nın Giessen Şehrindeki Hastanede 1986 yılında yattığı sırada hastane personelinin portrelerini çizmiştir. Aşağıdaki Portreler sanatçı tarafından A3 1. hamur kağıda yumuşak kurşun kalemle hasta yatağında çizilmiştir. Çağla fotokopileri almış, asıllarını sahiplerine vermiştir. (Resim 206)

Resim 206 Faruk Çağla'nın 1986 yılında Almanya'da yaptığı portre çizimleri

Resim 207

Resim 208

Resim 209

Üstte soldaki portre 1975 yılında Tatbiki Güzel Sanatlarda okurken desen dersinde sınıf arkadaşı Mutlu Aydınoglu'nun Çağla tarafından çizilmiş portresidir (Resim 207). Ortadaki çizimi Çağla, 1985 yılında Almanya'da Braunschweig kentinde güzel sanatlar okulunda okurken çizmiştir. (Resim 208)

Çağla'nın naklettiğine göre; Çizimdeki model, Türkiye'de ilkokulu bitirdikten okumayan, daha sonra Almanya'ya gelen, ilkokul mezunu olduğu halde çok başarılı resimler yapması nedeniyle Almanya'daki okula sadece yetenek sınavıyla hoca olarak alınmış Türk kızı Necla Gür isimli bayandır.

Sağdaki resim ise yine 1985 yılında Çağla tarafından çizilmiş olup Türk kahvehanelerindeki bir delikanlıya aittir (Resim 209). Aralarında 10 yıl farkla çizilmiş bu resimlerin çizim üslubunda ve çizgi stilinde değişiklik olmadığı, Çağla'nın özelliklerini yansıttığı görülmektedir.

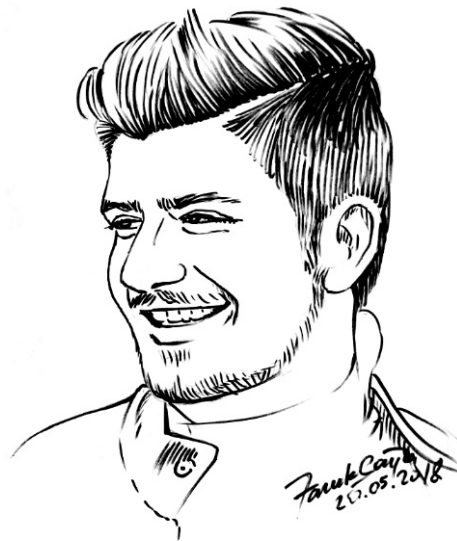

Resim 210

Resim 211

Üstteki çizimler 1985 yılında çizilmiş olup Türk kahvehanelerindeki bir başka delikanlıya aittir (Resim 210-2011). Bu çizimlerde de yine Çağla'nın yan tarama ve tonlama tekniği görülmektedir. Aşağıdaki çizim tire tekniği ile tonlama olmadan keçeli kalemle 2018 yılında çizilmiştir (Resim 212). 1984 yılında Karagöz için çizilenlerin tekniğine yakın bir çizim olduğu görülmektedir.

Resim 212

Aşağıdaki portre 1984 yılında bir renkli fotoğraftan bakarak çizilmiştir (Resim 213). Çağla'nın naklettiğine göre, o günlerde Milliyet ve Güneş gazetelerinin efsane karikatüristi Bedri Koraman, bozulan gözleri nedeniyle yanına yardımcı karikatürcü-ressam aramakta fakat ışık-gölge, renk ve leke bilgisi olan kesinlikle güzel sanatlar mezunu olmasını şart koşmaktadır. Sınav yapmak amacıyla, yabancı dergiden kopardığı bir reklam sayfasını Çağla'ya verir ve aynısını guaş boya ile yapmasını ister. Çağla yapıp getirir, Koraman, bir iki küçük fırça darbesi ile resimdeki kulak ve çene kısımlarına zemindeki gri-mavi rengi ekleyerek şimdi oldu der, işe kabul edildiğini söyler. Ücrette anlaşamazlar. Çağla Almanya'ya sergi açmaya ve tedaviye gider, Koraman'ın yanına Musa Kart girer ve gerçekten renkli karikatürde ustasından çok şey öğrenir... Yıllar sonra 1990'da Musa Kart ve Çağla Güneş gazetesinde mesai arkadaşı olurlar. Musa Kart baş çizer olmuştur.

Resim 213 Bedri Koraman'ın isteği üzerine F.Çağla'nın guaş boya ile yaptığı renkli portre çizimi.

6.7. Renkli karikatürler ve illüstrasyonlar;

Bu bölümdeki çalışmalar, Çağla'nın sergilenmesi ve tablo gibi duvara asılması amacıyla eski çalışmalarının yeniden yapılmış renkli versiyonlarından veya yeni yapılmış renkli çalışmalardan oluşmaktadır. Çağla'nın aşağıdaki çalışması 1984 yılında yayınladığı karikatür kitabının kapağındaki siyah-beyaz çalışmanın 1986 yılında yeniden renkli olarak yorumlanmasıdır (Resim 214). Barışın ve özgürlüğün ancak kültür ve bilimle sağlanacağını ifade etmektedir.

Resim 214 Faruk Çağla'nın barış, özgürlük, kültür ve bilim konulu renkli karikatürü.

Çağla'nın aşağıdaki ilk eseri (Resim 215) yok olmak durumunda olan bir varlığın boşuna direnmesini göstermekte, ikinci eserinde ise ne kadar entelektüel olursa olsun insanların bazı zaafı olabileceğine işaret etmektedir (Resim 216).

Resim 215 Faruk Çağla'nın renkli karikatürü.

Resim 216 Faruk Çağla'nın renkli karikatürü.

Çağla'nın aşağıdaki 1984 yapımı ilk karikatüründe çok zeki bir ticaret erbabı olan yılan önce yasak elmayı ısırılmalarını sağlıyor, sonra utanma duygusu ve giyinme ihtiyacı ortaya çıkınca giysi (yaprak) satıyor (Resim 217). Yine 1984 yılında çizdiği aşağıdaki ise seri üretimin el yapımı klasik değerleri yok ettiği işleniyor (Resim 218).

Resim 217 Faruk Çağla'nın yasak elma konulu renkli karikatürü.

Resim 218 Faruk Çağla'nın seri üretimin el yapımı klasik değerleri yok ettiği konulu renkli karikatürü.

Çağla'nın aşağıdaki çalışması 1987 yılında üretilmiş olup, daha önce 1986 yılında Almanya'da çizdiği karikatürün renkli versiyonudur. Baş parmağın güvercin başına benzetilerek aynı zamanda dünyayı çizen bir kalem olması dünya barışı özlemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Resim 219). Alttaki çalışma nükleer silahlanmanın ilkelik olduğunu vurgulayan daha önceki benzer çizimlerinin yeni versiyonudur (Resim 220), 1987 çizimidir.

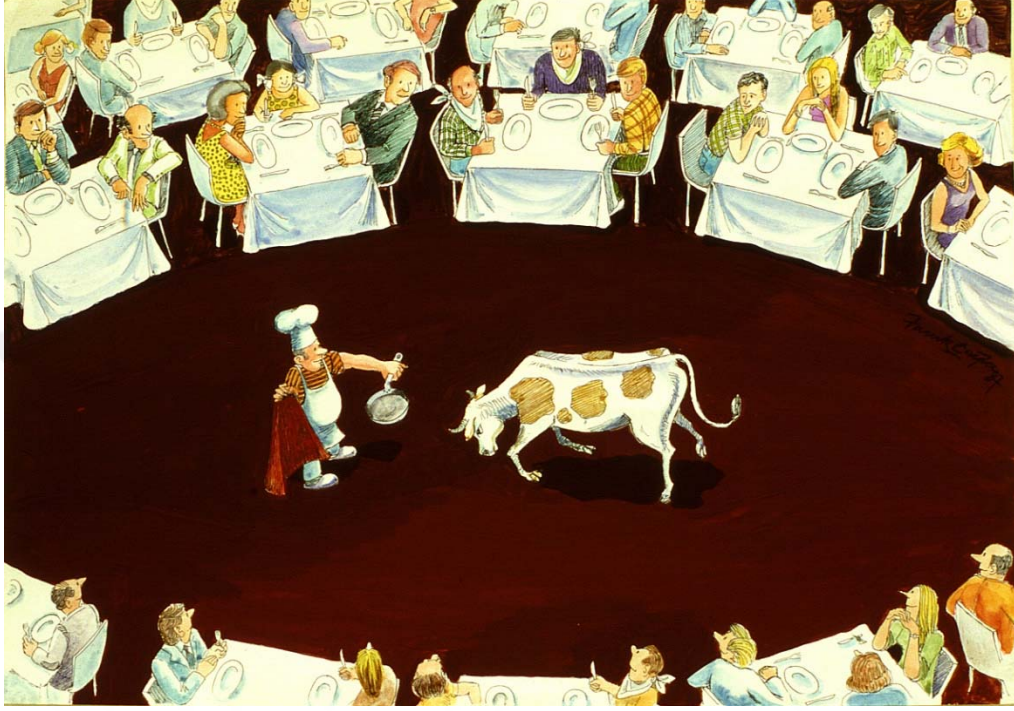

Resim 219 Faruk Çağla'nın barış güvercini ve dünya konulu renkli karikatürü.

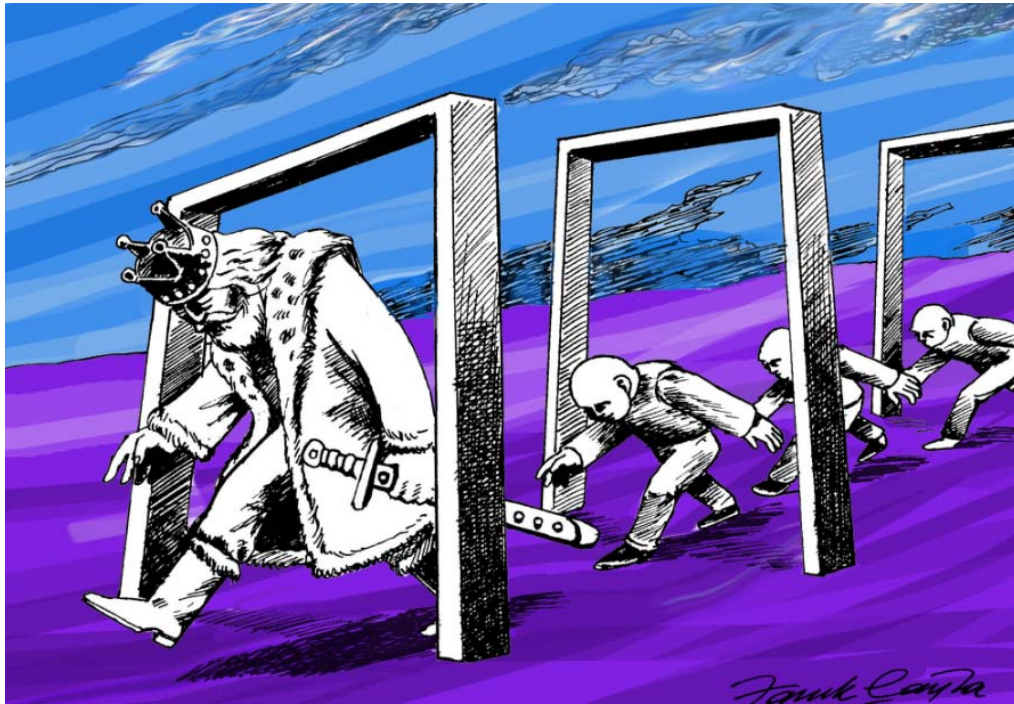

Resim 220 Faruk Çağla'nın nükleer silahlanma konulu renkli karikatürü.

İlk çalışmada Çağla yemeğin pişmesini bekleyen müşterilerin çok daha fazla süre bekleyeceklerini anlatarak elips şeklindeki grafik bir kompozisyonda müşterilerin her birinin hareketlerini ayrı ayrı çizerek detaylandırmıştır (Resim 221). Altta (Resim 222) ise resimli roman çizgileriyle kraldan çok kralcılığın, otoriteye yağcılığın, taklitçiliğin görsel ifadesi yer almaktadır.

Resim 221 Faruk Çağla'nın restoran-matador konulu renkli karikatürü.

Resim 222 Faruk Çağla'nın kraldan çok kralcılık konulu renkli karikatürü.

Bu karikatürlerde Çağla aile kavramına yoğunlaşmıştır (Resim 223). Yuvayı kuranın dişi kuş olmasına rağmen besleyenin erkek kuş olduğunu işlemiştir. Kameranın çekim açısı ve uzaktan gözükten kır ve sürülmüş tarla manzarası çizerin perspektif ve resim bilgisini göstermektedir. Resim 224’de ise, doğumunda resmini duvara astıkları biricik evlatlarının yaramazlığından bıkip eğitemeyip bir kafese kapatan aile temasında çocuk ve ebeveyn ilişkisi sorgulanmaktadır. Çizimlerin her ikisi de 1987 yılı tarihlidir.

Resim 223 Faruk Çağla'nın aile konulu renkli karikatürü.

Resim 224 Faruk Çağla'nın ailenin çocuğa yaklaşımı konulu renkli karikatürü.

Bu karikatürlerde sanatçının çocuk ve aile temasını işlediği görülmektedir (Resim 225). Almanya’da dönüşü gözlemlerini çizmiştir. İki toplumun annelik farklarını yansıtmış, anne sütünün önemine işaret etmiş, Alman toplumunda bebek yerine köpek sevgisi olduğuna vurgu yapmıştır (Resim 226). Çizimler 1986 tarihlidir. Çizgi ve boyama tekniği olarak geleneksel yan tarama tekniğinin renkli uyarlaması olup klasik resim tadında karikatürler olduğu görülmektedir.

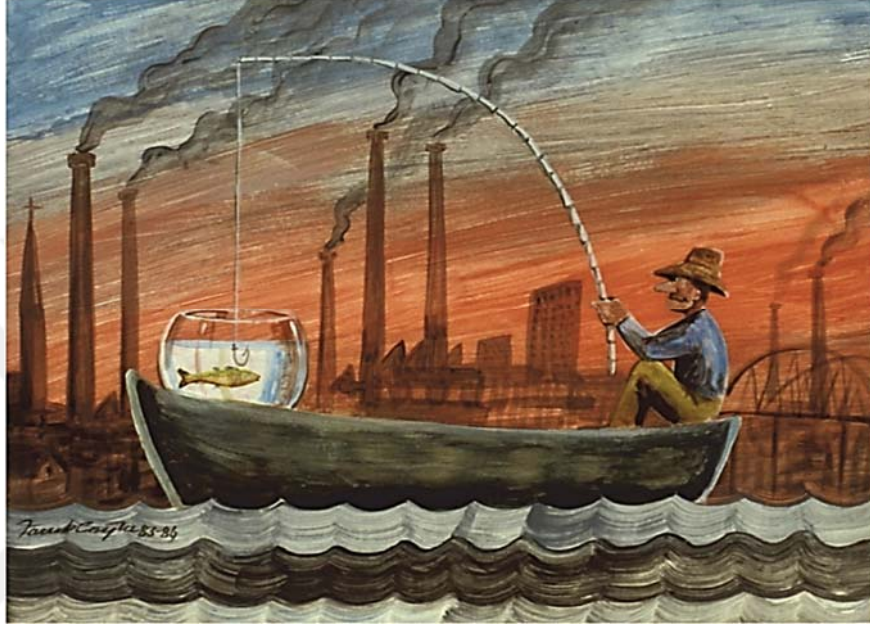
Resim 225 Faruk Çağla'nın çocuk ve aile temalı renkli karikatürü.

Resim 226 Faruk Çağla'nın Alman toplumu konulu renkli karikatürü.

Çağla'nın aşağıdaki çalışması 1986 yılında üretilmiş olup, 1983 yılındaki siyah beyaz çizimlerinin gelişmiş versiyonudur. Üstteki çizimde (Resim 227) Hamburg limanında sanayi atığı nedeniyle tutacak balık kalmadığını, diğer çizimde İstanbul boğazındaki çöplerin yarattığı kirliliği işlemiştir (Resim 228). Çizgi ve boyama tekniği olarak karikatür tiplerini klasik resim üslubu ile yorumlanarak illüstrasyon stili oluşturulmuştur.

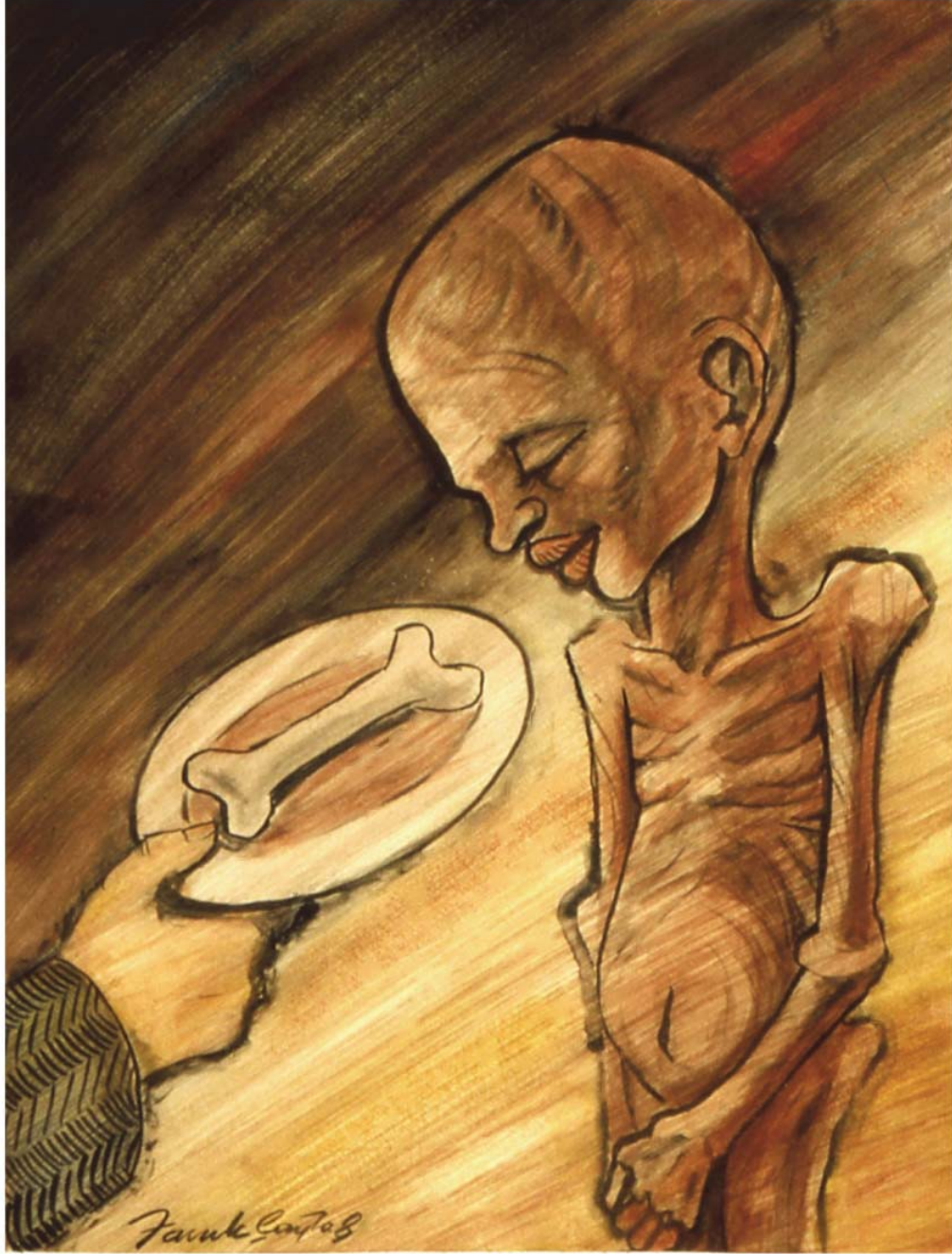

Resim 227 Faruk Çağla'nın Hamburg'un çevre kirliliği konulu renkli karikatürü.

Resim 228 Faruk Çağla'nın İstanbul boğazındaki çevre kirliliği konulu renkli karikatürü.

Sanatçının başyapıt niteliğindeki aşağıdaki hüznü eseri “eti benim kemiği senin” diyenlerin eliyle Afrika’daki açlığın nedenini ironik biçimde açıklamaktadır (Resim 229). Bu karikatürün çizim ve boyama tekniği sanatçının kendine özgü yan tarama tekniğinin resimsel illüstrasyon haline dönüşmüş şekli olduğu anlaşılmaktadır. Kontürlerde çini mürekkebi, renklendirmede akrilik boya kullanılmıştır. Eser 1986 yılında yapılmıştır.

Resim 229 Faruk Çağla'nın Afrika konulu renkli karikatürü.

Sanatçı aşağıdaki eserini 1985 yılında Almanya’da siyah-beyaz olarak çizmiş, daha sonra 1986 yılında Türkiye’de renklisini akrilik boya ile realize etmiştir (Resim 230). Bu yapıtın kartpostallarını bastırmış ve daha sonra başka çizerler tarafından aynısı çizilmiş sosyal medyada çokça paylaşılmıştır.

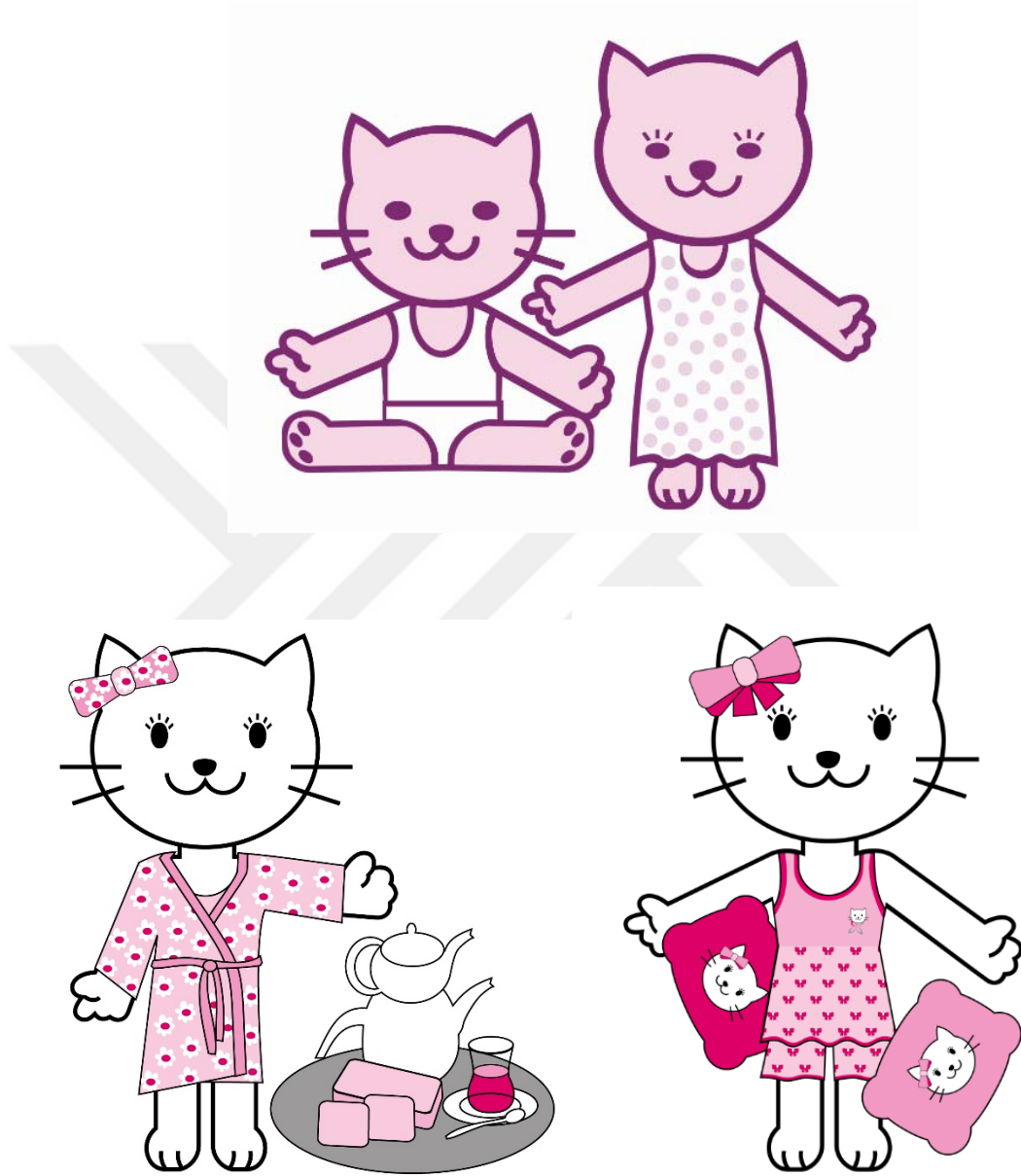
Buraya kadar yaptığımız incelemelerde sanatçının renkli karikatürlerinin uluslararası kalitede işler olduğu, Çağla’nın çok farklı tekniklerde fakat kendi stilini koruyarak çizebildiği sonucuna varılmıştır.

Resim 230 Faruk Çağla’nın Tarzan konulu renkli karikatürü.

6.8. Reklam grafiği çalışmalarında bilgisayar programları ile çizilmiş illüstrasyonlar:

Aşağıdaki maskotlar Faruk ağla tarafından Sevim amaşır firması için vektörel programda çizilmiş ve renklendirilmiştir. (Resim 231)

Resim 231 Vektörel maskot alışması: F.ağla.

Aşağıdaki maskotlar Rota Marketler Grubu için vektörel programda çizilmiş ve Photoshop'ta renklendirilmiştir. Çağla karikatüristlikten gelen çizim tecrübesini dijital teknolojide kullanmıştır. (Resim 232)

Resim 232 Maskot çalışması: F.Çağla.

Aşağıdaki ilk sıradaki illüstrasyon çizimleri Verita Tropikal Meyve firması için bilgisayar ortamında vektörel program kullanılarak çizilmiş ve renklendirilmiştir. Çizimlerdeki grafik stilize ve sade anlatım dikkat çekicidir.(Resim 233)

Resim 233 Faruk Çağla'nın vektörel tropikal meyve illüstrasyonları.

Resim 234 Faruk Çağla'nın kanguru maskot illüstrasyonu.

Yukarıdaki çizimler Kanguru Mobilya firması için vektörel programda çizilmiş ve Photoshop'ta renklendirilmiştir. (Resim 234)

Aşağıdaki (Resim 235) illüstrasyonlar 2006 yılında bir süt firması için Photoshop programında çizilmiş ve Photoshop'ta renklendirilmiştir

Resim 236 Faruk Çağla'nın süt illüstrasyonları.

Aşağıdaki maskot Süperkuruş firması için vektörel programda çizilmiş sonra Photoshop programında renklendirilmiştir. (Resim 237)

Resim 237 Faruk Çağla'nın kuruş şeklinde çizdiği maskot illüstrasyonu.

Aşağıdaki baklava kutuları Dilberoğlu firması için 2004 yılında Photoshop programında çizilmiş ve boyanmıştır. Sadece baklava resimleri fotoğraf olup, onun dışındaki her şey Photoshop programında hazırlanmıştır. (Resim 238 ve 239)

Resim 238 Faruk Çağla'nın baklava kutuları illüstrasyon çalışması.

Resim 239 Faruk Çağla'nın baklava kutuları illüstrasyon çalışması.

Aşağıdaki kitap ciltleri ve kutuları Timaş Yayınları için Çağla tarafından fotoğraf kurallarına uygun olarak realist tarzda Photoshop programında 2007 yılında çizilmiş ve boyanmıştır. (Resim 240)

Photoshop Çalışmasıdır

Photoshop Çalışmasıdır

Photoshop Çalışmasıdır

Resim 240 Faruk Çağla'nın 3 boyutlu illüstrasyon çalışması.

Aşağıdaki çalışmalar Adam & Eva otelleri için hazırlanmış proje olup, realize edilmeden önce gerçeğe uygun şekilde Photoshop programında çizilmiş ve boyanmıştır.(Resim 241)

Photoshop Çalışmasıdır

Photoshop Çalışmasıdır

Photoshop Çalışmasıdır

Resim 241 Faruk Çağla'nın 3 boyutlu illüstrasyon çalışması.

Aşağıdaki Ahşap Bakraç çizimleri Purina Yem firması için hazırlanmıştır. Önce kağıda siyah keçeli kalemle çizilip scannerden geçirilmiş, Photoshop'a aktarılarak Photoshop programında resim kurallarına uygun olarak ahşap ve metal dokusu verilerek boyanmıştır. Süt resmi, Photoshop'da sıfırdan yapılmıştır. (Resim 242)

Faruk Çağla, dijital tasarım programlarını kullanıp illüstrasyon, ve foto manipülasyon yapmaya 2003 yılında başlamıştır. 48 yıllık meslek tecrübesinin içinde 15 yıllık dijital tasarım tecrübesi bulunmakta olduğunu ifade etmektedir.

Resim 242 Faruk Çağla'nın süt kovası illüstrasyon çalışması.

Aşağıdaki çalışmalar Silver King firması için hazırlanmış sprey kutu çalışması olup, realize edilmeden önce simülasyon olarak Faruk Çağla tarafından Photoshop programında çizilmiş ve boyanmıştır (Resim 243). Gerçek ürünün fotoğrafı çekilmiş gibi bir etki bırakmaktadır. Bunun için ışık ve gölge kurallarını iyi bilmek ve dijital fotoğraf işleme programını iyi kullanabilmek gereklidir.

Faruk Çağla, piyasa tecrübesi denilen şeyin bu konularda deneyim ve pratik sahibi olmak anlamına geldiğini ifade etmektedir. Çağla, 1990'da gelişen bilgisayarda tasarım teknolojisine ayak uyduramayan gerçek tasarımcıların sektör dışında kaldığını, tasarım eğitimi almamış kişilerin dijital teknolojiyi kullanarak fikir değil işçilik sattığını belirtmektedir.

Resim 243 Faruk Çağla'nın ayakkabı deodorantı illüstrasyon çalışması.

YEDİNCİ BÖLÜM REKLAM GRAFİĞİ TASARIMLARI

7.1. Logo ve Amblem tasarımları

Resim 244 Faruk Çağla tarafından 1992 yılında yapılan İstanbul Metro’sunun logosu.

İstanbul Metro logosunun (Resim 244) tasarımcısı Faruk Çağla, logonun tasarım sürecini Dijimig adlı internet sitesine verdiği röportajlar şu şekilde anlatıyor;

“1990 veya 91 yılıydı. Forum Ajans adındaki bir ajansta çalışıyordum. O zamanki İstanbul Belediyesi Başkanı Nurettin Sözen Metro’nun temellerini attı ve logo yarışması düzenledi. 4-5 reklam ajansı katıldı. Ben de çalıştığım ajans adına katıldım. Rahmetli patronum şimdiki kullanılan logoyu görünce, bu ödül almaz başka yap demişti, başka da yaptım. Yanımda Meral Demir adlı bir yardımcı grafikerim de vardı. Sonuçlar açıklandı, bizim logolar ilk üç dereceyi almıştı. Ajansa yüksek bir ödeme yaptılar. Hatta ajans patronunun oğlu, belediyeden gelen bir telefona verdiği cevapta, Faruk bey ödül tutarlarını ajansımıza bağışladı, ajansımıza karanlık oda alacağız o parayla dedi. Böylece o logolardan bana bir

kuruş para verilmedi, jest olsun diye prim veya ikramiye de verilmedi. Geçenlerde internette ünlü reklamcıların hayatını konu edinen ve ünlü reklamlarından örneklerin verildiği “Logoyu Büyütenler” adında bir video gösterime girdi ve benim saf grafiker kardeşlerim o filmi çok beğendiler ve beğendim deyip işaretlediler. Oysa logoyu büyütenler, logoyu böyle büyütüyorlar, grafikerler küçülürken onların cepleri büyüyor, saf kardeşlerim de beğeniyor. Forum Ajansa dönersek, 2-3 ay daha çalıştım, maaşıma zam istedim, istediğim oranda zam yapılmadı, bu; çek git anlamına geliyordu, çekip gittim. Çok üzgündüm. Buruktum, kırgındım.

Bir kaç yıl sonra şimdi rahmetli o günkü yaşlı patronumu gördüm; bana; sen akşam saat altıda işini bitirip giderdin ve gece çalışmazdın sana çok kızardım, senden sonra bir çok art direktör çalıştı, hepsi geceler boyu çalıştı yine de işi bitiremiyorlardı, senin değerini o zaman anladım, dedi. Sonra rahmetli oldu. Oğlu ve yeğeni de ajansı yürütemediler, ajans da battı gitti. Şimdi İstanbul Belediyesine sorun; Metro logosunu kim yaptı deyin, biz belediyeye geldiğimizde vardı diyorlar... Sanki gökten zembille gelmiş, anasız babasız çocuk gibi, kimden olduğu belli değil diyorlar. Bir sanatçının ürettiği eser üzerindeki, bırakın mali hakkını, manevi hakkını, sanatçının ismini belirtme hakkını bile çok görüyorlar. Şükür ki, o yıllarda bazı grafik kitaplarında o logonun benim eserim olduğuna dair belgeler yayımlandı ve bazı tanıklar var. Kimse de çıkıp bu logoyu kendisinin yaptığını iddia edecek kadar yüzsüz değil. Fakat belediye, dünyanın en güzel metro logosunun sahibinin belli olmadığını söyleyebiliyor. Sanata değer veren bir belediye olsa, yıllar sonra bana bir çiçek veya plaket vererek gönlümü alabilir. Ama bunu ancak gönlü yüce insanlar yapabilir.” (Burak Kazan, Faruk ÇAĞLA röportajı, <http://www.dijimig.com/faruk-cagla-roportaj/>)

Metro logosu yarışmasında birincilik haricinde, ikincilik ve üçüncülük ödüllерinin de kendisine ait çalışmalara verildiğini belirten Çağla, halihazırda kullanılan ve birincilik ödülü alan dairesel metro logosu dışındaki diğer iki çalışmanın tünel kazan köstebek ve toprak altından giden tren figürünü barındıran logo tasarımları olduğunu ifade etmiştir.

METRO logosunun grafik öğelerini incelediğimizde daire formunun tüneli sembolize ettiği, daire renginin lacivert olması karanlığı çağrıştırmakta olduğu, kırmızı okun ise toprağın altını, hızı ve treni çağrıştırdığı görülmektedir.

Daha derinlemesine incelediğimizde ise majiskül ve bold olarak kullanılan M harfinin hemen altında kırmızı ok figürü yerleştirilmiş bu şekilde logonun hem dikkat çekiciliği artmış hem de M harfinin iki bacağı arasında kalan M'nin alt ucu doğal ok işlevi görerek toprağın altına inme vurgusu güçlenmiştir. Bu şekilde logoda aslında bir değil iki okla aşağısı gösterilmiştir.

Logonun Lacivert daire kısmı logonun dolu kısmını oluşturmuş, aradaki beyaz M logonun boş kısmını oluşturmuş ve yerin altını gösteren kırmızı ok da logonun yine dolu kısmını oluşturarak dolu/ boş / dolu konfigürasyonu meydana getirilmiş ve iki dolu arasında kalan beyaz M harfi çok dikkat çekici ve vurucu hale gelmiştir.

Ayrıca logo tasarımında Metro kelimesinin tamamı yazılmadan sadece baş harfinin logoda kullanılmasının ise tasarımda detaylarla karışıklığa sebep olmadan sembolik anlatımla logoya bakan kişinin zihninde toprak altından giden tren yani metronun canlanmasını başarılı olarak sağlanmıştır.

Çağla'nın 1992 yılında tasarladığı İstanbul METRO logosunun evrensel grafik ve iletişim kurallarına uygun bu özellikleri sebebiyle meslektaşları tarafından logonun dünyanın en iyi metro logosu olduğu belirtilmektedir.

Teknik bilgi olarak açıklanması gereken husus şudur; Çağla, Metro logosuyla birlikte diğer ödül aldığı Kuşadası ve Manisa logolarını pergel, cetvel ve rapido kalemi, çini mürekkebi kullanarak manuel olarak yapmıştır.

Daha sonraki yıllarda gelişen dijital teknoloji ile tasarım bilgisini birleştirerek çağa ayak uydurmuş, yüzlerce logo daha yapmıştır.

Çağla'nın sohbetlerinde ve yazılarında naklettiğine göre; tasarım programları barındıran bilgisayarların bakkala manava bile kontrolsüzce satılması nedeniyle, aleti kullanan fakat tasarım yapamayanlar internetin de yaygınlaşması ile birlikte kopyala yapıştır yaparak tasarımcı kisvesine bürünmüşlerdir. Çağla, bunları

mübaşir iken hâkimlik yapan, arzuhalcıyken avukatlık yapan, hastabakıcı iken doktorluk yapanlara benzetmektedir.

KUŞADASI

Resim 245 Faruk Çağla tarafından 1980 yılında yapılan Kuşadası logosu.

Faruk Çağla'nın 1980 yılında Kuşadası Belediyesi'nin düzenlediği logo yarışmasında birincilik ödülü kazandığı KUŞADASI logosunun (Resim 245) da farklı bir hikayesi vardır. İlginçtir ki Çağla'nın birincilik ödülü kazanan logolarından hiç birinde ödül parasını almak Çağla'ya kismet olmamıştır.

Kuşadası'ndaki yarışmanın sonuçları açıklanmış, Çağla'ya Belediyeden gönderilen mektupta Kuşadası'nda 2 kişilik bir hafta ücretsiz tatil yapma hakkı tanındığı, para ödülünü alması ve tatil yapması için Kuşadası'na davet edildiği yazmaktadır. 7 Eylül tarihinde Çağla otele yerleşir ve 11 Eylül gecesi düzenlenen ödül töreniyle ödül plaketini Belediye Başkanının elinden alır. Para ödülünü alması için yarın Belediyeye gelmesi söylenir.

Sabah olduğunda belediyeye giden yollarda tankların ve askerlerin olduğunu görür. Sabahın erken saatlerinde 12 Eylül 1980 darbesi ile ordu yönetime el

koymuştur. Ordu sadece ülke yönetimine el koymamış, belediyenin hesaplarına ve ağla'nın alacağı ödül tutarına da el koymuştur.

Çağla ertesi gün elinde plaketiyle Kuşadası'ndan ayrılır, İstanbul'a döner. 2 ay sonra hafif kusurlu bacağını düzelttirmek için İstanbul'da ameliyat olur ve sakat kalır.

Aradan yıllar geçer Almanya'ya 2 defa gidip gelir, ameliyatlar olur evlenir ve 1995 yılında eşiyle ve 2 yaşındaki oğluyla tekrar Kuşadası'na gittiğinde parası ödenmeyen eserini şehrin her yerinde tabelalarda, otobüs duraklarında şapkalarda ve tişrtlerde görür. 15 yıl geçmesine rağmen olağanüstü hal ve askeri darbe nedeniyle dava açma hakkının kaybolmadığını ve zaman aşımına girmediğini öğrenerek Aydın'ın en pahalı avukatına belediyeye dava aması için vekalet vererek İstanbul'a döner. Dava 2 yıl sürer, 2 yılın sonunda dava kazanılır ve Avukatı kendisine kk bir miktar tazminat bedeli gönderir. Hiç olmazsa davayı kazandığına sevinen ağla avukatına belediyenin 15 yıllık faizle ve manevi tazminatla birlikte çok yüklü miktarda ödeme yaptığını yıllar sonra öğrenir.

Bu olayı talihsizlik olarak yorumlayanlar da vardır, ülkede sanatçıya verilen değer olarak da yorumlayan da vardır, hukuk sisteminin ve avukatlık mesleğinin incelikleri olarak yorumlayan da vardır. Yıllar sonra ağla, adalet bakanlığı bünyesinde Sanat ve Tasarım bilirkişiisi olarak görev yaptıkça hukuk sistemini yakından tanıyacak ve inceliklerini öğrenecektir.

Kuşadası logosu teknik ve estetik olarak incelendiğinde Metro logosundaki gibi dolu / boş / dolu prensibiyle tasarlandığı anlaşılmaktadır. Logoda st bölümdeki kırmızı güneş dolu kısım, alttaki mavi deniz de dolu kısım, güneşle denizin arasında kalmış suyun üzerinde yüzer gibi kanatlarını aarak duran beyaz güvercin de boş kısım olarak gözükmektedir. Mavi denizle kırmızı güneş arasında kalan kuşun kanatlarının kalınlığının denizin dalgalarından daha kalın olması ve kuşun boynu ile başının güneşin dairesinin içine geniş bir beyazlık olarak girmesi logonun dikkat çekici noktasını oluşurmaktadır. Böylece ilk bakışta beyaz kuş görülmekte adeta bu kuş bu da ada, yleyse burası kuş adası algısını oluşurmaktadır.

Çağla 1979 yılında üniversitede henüz öğrenciyken Manisa Belediyesi logo yarışmasında da 3.lük ödülü almıştır. Ödül tutarı bu kez kendisine ödenmiştir.

Resim 246 Faruk Çağla tarafından 1979 yılında yapılan Manisa Belediyesi logo yarışmasında ödül alan logo.

Yukarıda Çağla'nın Manisa Belediyesi yarışmasında ödül aldığı logo görülmektedir (Resim 246). Bu logoda hayli kalın dış çizgiler ve dolu alanlar sayesinde göze çarpan beyaz boş alanların bulunduğu görülmektedir. Logoda kademeli olarak arkaya doğru gidildikçe ikinci katman olan arka planda incelmış dış çizgiler ve incelen beyazlıklar olduğu anlaşılmaktadır. Öndeki daha kalın birinci katmanda Lale soyutlaması biçiminde bir M harfi ve alt tarafında İyon sütunu başlığı göze çarpmaktadır. Çağla'nın Manisa'nın M harfini ustalıkla hem lale ile hem de İyon sütunu ile birleştirdiği fakat yine de M'yi M olmaktan çıkarmadığı görülmektedir. Bu noktada tipografinin figüratif olarak sembolize edilmesinin başarıyla uygulandığını söylemek doğru olacaktır.

İkinci plan olan arka planda ise lalenin ortadaki üçüncü yaprağı caminin penceresi olmuş, hem yaprak hem pencere olarak birinci plandaki M ile arkadaki camiyi birleştiren bir köprü görevi görmektedir. En arkadaki minarelerinin yarısının kesik oluşu ve caminin lalenin sınırlarından daha içerde oluşu dikkatleri öndeki M şeklindeki laleye çekmektedir. Bütün bunlar Çağla'nın her şeyi çok ince hesapladığını göstermektedir. Bir karikatür ve illüstrasyon uzmanı olan Çağla'nın logo ve tipografi uzmanı da olduğunu da söylemek yanlış olmayacaktır.

Çağla'nın diğer logolarının her birini kapsamlı olarak incelemek ayrı bir kitap konusu olacağından aşağıdaki diğer logolara kısa kısa değinmek uygun olacaktır.

Resim 247 Faruk Çağla engelsiz ulaşım logo tasarımı.

Yukarıdaki logoyu Çağla, Basakşehir Belediyesi için tasarlamış olup, sandalyenin tekerleklerinin minibüsün tekerlekleri olması en önemli espri ve yaratıcı buluştur. Arkadaki mavi daire logoyu toparlamış, minibüsün iki tekerleğine göz etkisi vererek dikkat tekerleklere toplanmıştır. (Resim 247)

Resim 248 Faruk Çağla ADK araç değer kaybı logo tasarımı.

Yukarıdaki logo sadece arkadan çarpmalarda oluşan kazalarda önemli hale gelen aracın değer kaybını karşı taraftan tahsil ederek araç sahiplerinin haklarını koruma noktasında hizmet veren şirketin logosudur (Resim 248). Logoda Çağla'nın arkadan çarpılmış ve parçaları dökülen bir aracı sembolize ettiği görülmektedir.

Resim 249 Faruk Çağla idea insan bilimleri dergisi logo tasarımı.

Yukarıdaki logonun baş harfi olan İ harfinin düşünen bir insanı çağrıştırdığı bir kolunu “d” harfinin üzerine koyduğu, insanın kafasının formunun giderek büyüyen düşünce balonları haline geldiği anlaşılmaktadır. Dolayısı ile idea'nın da fikir-düşünce anlamına geldiği hatırlanacak olursa bir düşünce dergisinin logosu olarak başarılı bir logo olarak değerlendirilmelidir. (Resim 249)

Resim 250 Faruk Çağla Merkez Civata logo tasarımı.

Yukarıdaki logoda vidanın üç tane dişlisinin küçük “m” harfi olduğu, vidanın başının ise büyük “C” harfi olduğu düşünülürse subliminal olarak “mC” harfleriyle vida-civata resmi yapıldığı görülmektedir. (Resim 250)

Resim 251 Faruk Çağla Fernas İnşaat logo tasarımı.

Yukarıdaki logo bir inşaat firması logosu olup, inşa ettiği binaların çizgileriyle logodaki harf karakteri uyum içinde olan başarılı bir logodur. (Resim 251)

Resim 252 Faruk Çağla Aser Gaz logo tasarımı.

Resim 253 Faruk Çağla Selen Enerji logo tasarımı.

Yukarıdaki ASER logosunun gaz kontrol ve gaz alarm cihazları satan firmaya ait olduğu alevin eller aracılığı ile koruma altına alınmasından anlaşılmaktadır.(Resim 252) SELEN logosunda ise S ve E harflarının tipografik birleşimi ve uyumu dairenin dikkat çekici özelliği ile öne çıkarılmıştır.(Resim 253)

Aşağıdaki birinci logo trafik işlemleri ve sigortacılığı yapan bir firmaya hazırlanmıştır (Resim 254). İkinci logo etkinlik koordinasyonu (event organization) yapan bir firmaya (Resim 255), alttaki üçüncü logo ise İbni Sina demek olan Avicenna Hastanesi için tasarlanmıştır (Resim 256).

Resim 254 Faruk Çağla'nın Lider Grup logo tasarımı.

Resim 255 Faruk Çağla'nın coordinart logo tasarımı.

Resim 256 Faruk Çağla'nın Avicenna Hospital için yaptığı logo tasarımı.

Aşağıdaki ilk logo Pastat, Pasta ve Tatlı firması için, ortadaki aynı firmanın diğer markası için, en alttaki piliç eti ürünleri restoran zincirleri için tasarlanmıştır. (Resim 257, 258, 259)

Resim 257 Faruk Çağla'nın Pastat Tatlı için yaptığı logo tasarımı.

Resim 258 Faruk Çağla'nın Tatlıhane firması için yaptığı logo tasarımı.

Resim 259 Faruk Çağla'nın Chickenberg Tavuk firması için yaptığı logo tasarımı.

Aşağıdaki ilk iki logo farklı iki kozmetik ürünleri mağazalar zinciri için tasarlanmıştır. Alttaki logo ıslak mendil firması için yapılmıştır. (Resim 260, 261, 262)

Resim 260 Faruk Çağla'nın CosmoCity için yaptığı logo tasarımı.

Resim 261 Faruk Çağla'nın ComoWorld için yaptığı logo tasarımı.

Resim 262 Faruk Çağla'nın Aquella ıslak mendil firması için yaptığı logo tasarımı.

Aşağıdaki birinci logo araçlara otogaz montajı yapan firma için tasarlanmış olup damla formu LPG gazının sıvılaşmasını ifade etmektedir (Resim 263). Ortadaki logoda E harfinin yatay çizgilerinin çoğaltılmasıyla firmanın yaptığı merdiven işi sembolize edilmiştir (Resim 264). En alttaki logo uluslararası ölçekte global yatırımları yöneten bir firma için yapılmış olup firmanın baş harfinin dünya yüzeyine sarılmasıyla global güç hissi verilmiştir (Resim 265).

Faruk Çağla, tüm bu logoları bilgisayarda vektörel tasarım programları kullanarak oluşturmuştur.

Resim 263 Faruk Çağla'nın Demirhan Lpg firması için yaptığı logo tasarımı.

Resim 264 Faruk Çağla'nın Cömert Merdiven için yaptığı logo tasarımı.

Resim 265 Faruk Çağla'nın Vivec International için yaptığı logo tasarımı.

Aşağıdaki birinci ve ikinci logolar üniversite dışında ömür boyu eğitim veren kurumların logoları olup, logo içeriğindeki figürler konuyla bütünleşmektedir (Resim 266, 267). En alttaki logo, bir avukatlık ortaklığı için yapılmış olup figürler aynı kökten gelen avukatların hukukta birleştiklerini sembolize etmektedir (Resim 268).

Görüldüğü gibi Çağla'nın çizerliğinden gelen görsel düşünme ve ifade edebilme yetisi logo tasarımlarında da etkili olmaktadır.

Resim 266

Resim 267

Resim 268

Aşağıdaki birinci logoyu Çağla, yönetim kurulu başkanı olduğu meslek derneği için tasarlamıştır (Resim 269). Çatı formuyla tüm grafiklerini tek çatı altında toplama isteği ifade edilmekte, çatının altında mutlu grafikerler betimlenmiştir. Ortadaki logo, Neriman Uygur Hukuk Bürosu için tasarlanmış (Resim 270), en alttaki kapı imalatı yapan bir firma için hazırlanmıştır (Resim 271).

Çağla'nın logo yapımında en önemli özelliği sembolik figürleri tipografi ile birleştirebilmesidir.

Resim 269

UYGUR HUKUK BÜROSU

Resim 270

Resim 271

Faruk Çağla, aşağıdaki ilk logonun Türkiye'nin belki de dünyanın en güzel SÜT logosu olduğunu iddia etmektedir (Resim 272). Çağla'ya göre Ü harfine yaptığı ufak eklemelerle gülen ve geniş getiren bir inek yüzü elde etmiştir. Bu logoyu Çağla 2009 yılında yapmış olup, telif haklarını Noterde tescil ettirmiş olduğunu belirtmektedir. Ortadaki logo, seramik (porselen) kupa ve tabaklar üzerine dekor baskı yapan bir firmaya tasarlanmış olup Osmanlı çinilerindeki Osmanlı Lalesi referans alınmıştır (Resim 273). Alttaki ise ahşap oyuncaklar üreten bir firmaya yapılmış olup, tüm logolarda Çağla'nın figürle yazıyı bütünleştirme özelliği görülmektedir (Resim 274).

Resim 272

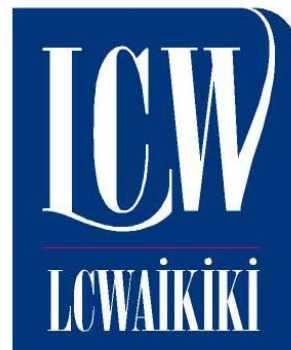
Resim 273

Resim 274

Aşağıdaki logoların hepsi bir giyim firmasının yeni ve eski markasına proje teklifi olarak hazırlanmıştır (Resim 275).

Resim 275 LC Waikiki firması için logo tasarımları.

Aşağıdaki logoların hepsi ilgili kamu kurumuna proje teklifi olarak hazırlanmıştır (Resim 276).

Resim 276 GSGM için logo tasarımları.

Aşağıdaki ilk iki logo sigortacılıkla ilgili dergi için çalışılmış (Resim 277), en alttaki logo kalorifer kazanları üreten firma için tasarlanmıştır (Resim 278).

Resim 277 Faruk Çağla'nın Sigorta Dünyası Dergisi için yaptığı logo tasarımları.

Resim 278 Faruk Çağla'nın Enkon Kazan için yaptığı logo tasarımı.

Aşağıdaki ilk logo et lokantası için çalışılmış (Resim 279), ortadaki giyim firması için (Resim 280) alttaki logo pizza restoranı (Resim 281) için tasarlanmıştır.

Resim 279

Resim 280

Resim 281

Aşağıdaki ilk logo denizcilik firmasına (Resim 282) diğer iki logo kozmetik firmalarına tasarlanmıştır (Resim 283, 284).

Resim 282

Resim 283

Resim 284

Aşağıdaki ilk logo kartvizit basan bir matbaaya (Resim 285), ortadaki logo bir eğitim firmasına (Resim 286), en alttaki ise bir matbaaya tasarlanmıştır (Resim 287).

Resim 285

Resim 286

Resim 287

Aşağıdaki ilk logo çanta firmasına (Resim 288), ortadaki logo hediyelik eşya satan mağazaya (Resim 289), en alttaki ise Koç Holding'in düzenlediği Klasik otomobil festivali (İKOF) için tasarlanmıştır (Resim 290).

Resim 288

Resim 289

Resim 290

Aşağıdaki ilk logo Romanya'daki bir otogaz firmasına (Resim 291), ortadaki logo Türkiye'deki bir soğutma ve sanayi tipi klima firmasına (Resim 292), en alttaki oto lastik firmasına hazırlanmıştır (Resim 293).

Resim 291

Resim 292

Resim 293

Aşağıdaki logolar kurulması düşünülen yeni bir siyasi parti için 2009 yılında proje teklifi olarak hazırlanmıştır.(Resim 294-295)

Resim 294

Resim 295

Aşağıdaki logolar İtalyan otogaz firması için İtalyan bayrağı renklerinde hazırlanmıştır. (Resim 296)

Resim 296

7.2. Broşür- Katalog tasarımları

Faruk Çağla, katalog ve broşür gibi çok sayfalı işlerin emek yoğun olarak fazla rutin işçilik gerektirmesi nedeniyle art direktör ile birlikte grafik operatörün veya yardımcı / uygulayıcı grafikerin birlikte çalışmasının faydalı olacağını ifade ederek grafik tasarımcılık mesleğinde ekip çalışmasının hız ve kaliteyi getireceğini, tasarruf sağlayacağını, verimi arttıracığını söylemektedir. Sosyal medyada paylaştığı bir mesajında şöyle demektedir:

GRAFİKERLİKTE EKİP ÇALIŞMASI

Ben sınavlarda grafik tasarımcı olacak genç öğrencilerimden önlerine koyduğum dergi reklamına bakarak aynı ilandan hiç bir ögeyi atmadan 3 farklı tasarım yaratmalarını isterim. Aynı konudan türetilmiş fakat birbirinden farklı ve apayrı olarak 3 ayrı dizayn olarak üretilmiş çalışmalara en yüksek notu veririm. 3 adet fakat benzer çalışma yapana daha düşük not, 2 tane fakat apayrı çalışma yapana ise 3 tane fakat benzer yapandan daha yüksek not veririm. 2 tane fakat benzer yapana ise hepsinden düşük not veririm.

Dolayısı ile benzer üreticilik sayısal (niceliksel) çalışkanlıktır, fakat aynı konuda çok sayıda fakat her biri benzer olmayan tasarım üretmek niteliksel (kaliteli) çalışkanlıktır. İşte buna yaratıcılık denir. Bunu yapana yaratıcı üretkenliği var denir.

Bu nedenle 36 sayfalık katalogda 6 sayfayı mükemmel tasarlayan grafikerdir, geri kalan 30 sayfayı o benzerlikte devam ettiren yardımcı grafiker veya operatördür. Grafik tasarımcı ilk birinci sayfayı 2 günde, diğer 5 sayfayı iki günde, toplam altı sayfayı 4 günde tasarlamıştır. Ama işi kolaylamış ve yol açmıştır. Artık operatör o verileri alarak kalan 30 sayfayı 3 günde bitirir. 36 sayfalık iş $4+3=7$ günde ama mükemmel olarak tasarlanmıştır.

İşte ekip çalışması budur. Bu ekibe para ödemek istemeyenler 36 sayfayı yardımcı grafikere tasarlatmak istemektedir. Böyle olunca da "kopya tasarımlar" konusu gündeme gelmektedir. Yarım tasarımcıdan yarım tasarım elde etmek ve dolayısı ile tasarım kirliliği gündeme gelmektedir. Böyle olunca yaratıcı tasarımcının aç bırakılması, işsiz kalması veya onu çaresiz bırakarak kriz ve işsizlik korkusuyla 36 sayfanın tamamının ona tasarlatılması gündeme gelmektedir, tıpkı otomobilin altına

girip tamir eden ustaya çekici veya anahtarı verecek kimsenin bulunmayışı veya ameliyat sırasında neşter isteyen doktora "kalk neşterini kendin al" denilmesi gibi...

İşte grafikerlikte iş bölümünü savunmayıp, işbölümünü savunanlara çamur atanlar, grafikerliği katledenlerin tetikçiliğini yapmaktadırlar.

Grafikerliğin gelişmesi ve hak ettiği değeri tekrar elde etmesi için yaratıcılığı destekleyen bir işbölümü mantığının geliştirilmesi şarttır.

İşbölümüne karşı olanlar gerçeğinin yerini sahtesinin almasını isteyenlerdir. (15.Temmuz.2009 Saat (<https://www.facebook.com/groups/1485524781723949/>))

Bilgisayarda grafik tasarımın yaygınlaşmasıyla birlikte bilgisayar öncesindeki grafik ekibinde var olan art direktör, grafiker, yardımcı grafiker gibi hiyerarşi ile işleyen aslında ustalık çıraklık sistemi giderek azalmış ve ancak büyük ajanslarda ender bulunan bir hale gelmiştir. Artık herkesin önünde bir bilgisayar bulunmakta tasarımcılar arasındaki usta çırak ilişkisi ve işbölümü yok olmakta herkes kendi tasarımını kendisi yapmaktadır.

Tez konumuz olan Faruk Çağla uzun yıllar bilgisayarsız tasarım yapılan reklam ajansları ve grafik atölyelerinde resim yapabilme ve hızlı konsept bulup metin yazabilme yeteneği ve tecrübesi sonucunda tüm bunları birleştirip kurşun kalemlerle kağıt üzerine taslak çizip yardımcısına işi aktardığında bilgisayar öncesi dönemde görevinin bitmiş olduğunu belirtmektedir.

Bilgisayar yaygınlaşmaya başladığında yukarıdaki alıntıda belirtilen nedenlerle bütün yaratıcılığı ve işçiliği de kendisi yapmak zorunda kalan Çağla, artık art direktörlüğün bittiğine, ustaların elinden çırakların alındığına, hak etmedikleri halde çırakların usta sayıldıklarına, bu nedenle tasarım kirliliği yaşandığına inandığını her fırsatta ifade etmektedir.

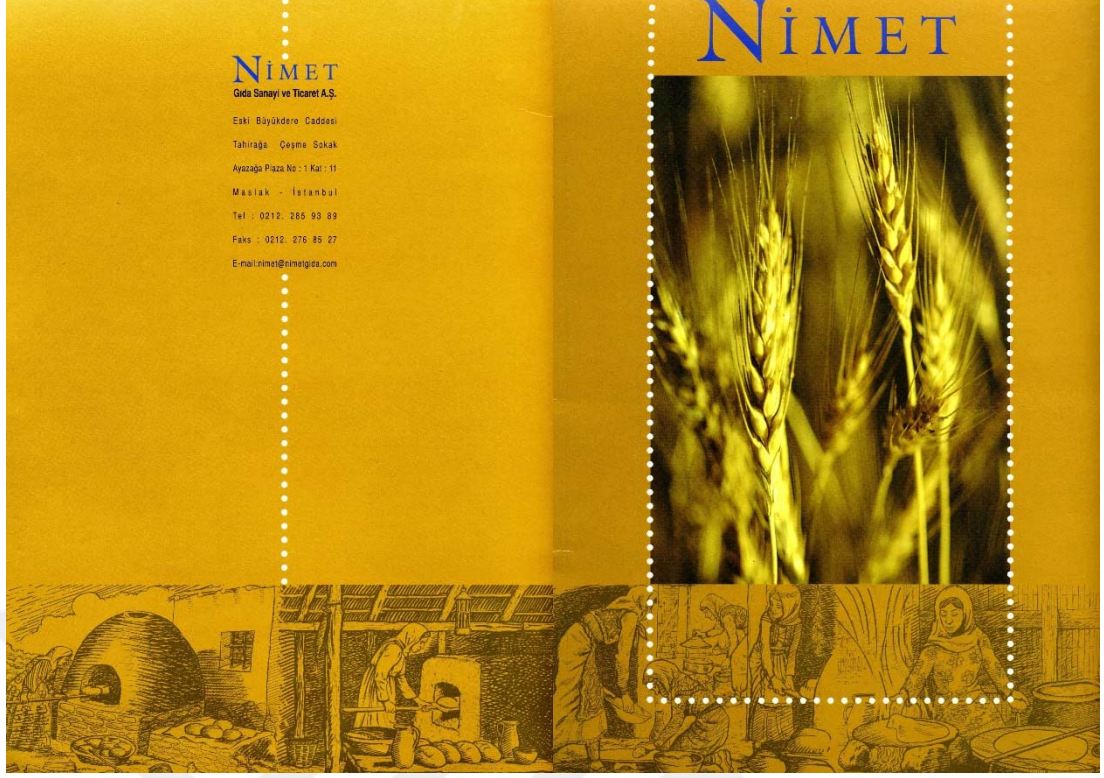
Tezin ilerleyen sayfalarında görülen tüm katalog, broşür ve föy çalışmalarının tümü çırak yardımı almadan yaratıcılık ve işçilik yönüyle, ayrıca matbaa ve basım takibi dahil olmak üzere Faruk Çağla tarafından yapılmıştır.

Resim 297 Nimet Ekmek firması katalog tasarımı ve illüstrasyon: F.Çağla.

Yukarıda görülen Nimet ekmek ürünleri firması için Çağla tarafından tasarlanan katalogda yer alan illüstrasyonlar da Çağla tarafından bu iş için özel çizilmiş olup, halkın kullandığı “Ekmek Nimettir” deyişini de alıp tasarımda slogan olarak kullanan Çağla olmuştur. (Resim 297)

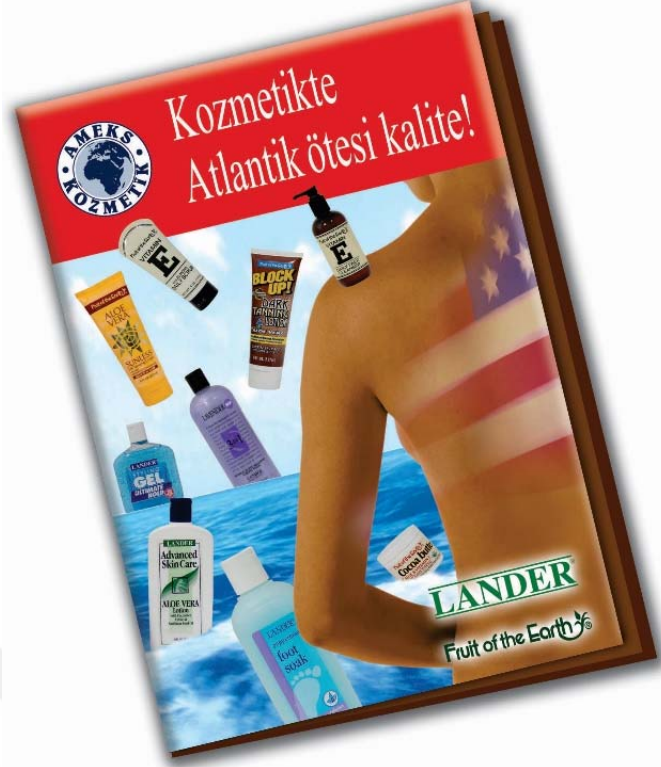
Resim 298 Nimet Ekmek firması katalog tasarımı ve illüstrasyon: F.Çağla.

Yukarıda Çağla tasarımı cepli dosyanın ön arka kapağı ve sanatçının çizdiği yüzyıllar boyu ekmek üretimini gösteren otantik illüstrasyonlar görülmektedir. Çağla'nın küçüklükten beri resim çizmiş olması nedeniyle kendisi bütün tasarımlarına özel olarak çizmekte internetten çizim görüntüleri aramamaktadır. Hazır bulunanlar da her zaman konsepte uygun olmamaktadır.

Çok büyük bütçeli uluslararası ajanslar bu çizimleri profesyonel illüstratörlere yaptırmakta, öyle olunca da maliyet artmakta, Türkiye'deki KOBİ'ler yüksek fiyatlarla reklam yaptıramamakta, bu kez tasarımcı olmayan grafik operatörlerine yaptırılan reklamlardan da verim alınmamaktadır.

Çağla, bu gibi meslek sorunlarının ülke ekonomisi yararına üniversiteler ve meslek kuruluşlarınca gündeme getirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Resim 299 Amex Kozmetik firması katalog tasarımı: F.Çağla.

Yukarıda Amerikan kozmetik firmasının Çağla tarafından yapılan kapak ve iç sayfa tasarımı görülmektedir. Ürünlerin dekupe edilmesi dahil tüm Photoshop işçiliği Çağla tarafından yapılmış olup leke dengesi sol sayfa dolu, sağ sayfa boş gözükecek biçimde dengelenmiştir. Ayrıca aynı kadın model Photoshop'ta döndürülerek birinin rengi koyulaştırılmış, böylece krem nedeniyle bronzlaşmış etkisi verilmiştir. (Resim 299)

Resim 300 Merkez Cıvata katalog tasarımı: F.Çağla.

Yukarıda Merkez Cıvata katalogunun arka ve ön kapakları, aşağıda sağda ise küçültülmüş karşılıklı sol ve sağ iç sayfaları görülmektedir. İç sayfalarda yine soldaki dolu, sağdaki boş etki vererek boş sayfada cıvata somunlarının dikkati çekmesi sağlanmıştır. Yukarıdaki kapakta ilkel çağlardan beri taş devri, maden devri ve şimdi cıvata devri şeklinde uygarlığa gönderme yapılarak merkez cıvata ile bağlantı kurulmuş ve görsel düzenleme yapılmıştır. Konsept, tasarım ve metin Faruk Çağla'ya aittir. (Resim 300)

Faruk Çağla tarafından yazılan, cıvatanın önemine işaret eden ve cıvatanın merkezinin neresi olduğunu söyleyen arka kapaktaki metin şöyledir:

Yeni keşifler ve icatlar yeni devirlerin başlamasına neden oldu.

Taşın işlenmesi, Taş Devri'ni, madenin işlenmesi Maden Devri'ni başlattı.

İşlenmiş küçük madeni parçalar, büyük işler başardı. Bazen bir araçta bir vida eksik olduğunda araç işlemedi.

Köprüler, binalar, barajlar, yollar, gökdelenler ve her türlü motorlu taşıtların tek ama tek bağlantı elemanı vardır: CİVATA !

İşte bu nedenle devir artık Civata Devri'dir.

Dünyada ne kadar civata çeşidi varsa hepsi tek merkezde toplandı: Merkez Civata'da!

Devir ; artık Merkez Civata devridir.

Çağlanın katalog tasarımlarının ürünlerin asker gibi dizildiği tek düze kompozisyonlar içermediği, aslında basın ilanı ve reklam kampanyası gibi fikir üzerine kurulduğu görülmektedir.

Grafik Tasarımda yaratıcı fikrin önemi üzerine aşağıdaki alıntı çok önemlidir:

“Grafik Tasarım; bir kaynaktan, karşı tarafa iletilmek istenilen bir mesajın, yapılan araştırmalar sonrasında geliştirilen yaratıcı bir konsept çerçevesinde, anlamlı, zekice göndermeler ve tasarım ilkelerine uygun biçimde bir araya getirilen görseller aracılığı aktarılmasıdır. En yalın tanımıyla grafik tasarım; bir mesaj verme sanatıdır. Bu mesajın iletimi için kullanılan malzemeler farklılık gösterebilmektedir. Bazen yalnızca tipografi kullanılarak, bazen de bir fotoğraf karesi ya da illüstrasyon ile söz konusu mesaj hedef kitleye iletebilir. Bu noktada, kullanılacak olan malzeme; konu, verilmesi hedeflenen mesajın türü, hedef kitlesi ve uygulanacak olan konseptte göre farklılıklar göstermektedir. Grafik Tasarım ürününde malzeme seçimi; var olan bir fikri iletmekte etkili bir faktör olduğuna göre, bir görselin grafik tasarım ürünü olarak

nitelendirilebilmesi için yaratıcı bir fikir ve konsept içermeye zorunluluğu olduğunu söylemek mümkündür.” (ERTAN ve SANSARCI)

Mesaj vermek söz konusu olduğunda, mesajın içinde bulunan veya mesajı oluşturan fikir kavramı gündeme gelmektedir; bu fikrin sıradan değil yaratıcı olması gerekmektedir: “Yaratıcı fikir, grafik tasarımın temel taşıdır. Tasarım, fikrin üzerine inşa edilir. Söz konusu çalışma, herhangi bir fikir ve yaratıcı düşünce içermez ise; bu çalışmanın amacına ulaşması mümkün değildir. Amacına ulaşamayacak nitelikte hazırlanan ve iletilmesi gereken mesajı hedef kitleye net bir şekilde aktaramayan çalışma, grafik tasarım olarak nitelendirilemez.” (ERTAN ve SANSARCI)

Resim 301 Katalog tasarımı: F.Çağla.

Yukarıdaki Çağla'nın tasarımı olan katalog kapağında sıradan bir ahşap profil üretiminin keman gövdesine benzetilmek suretiyle, profilde zarafet ve estetik bulunduğunu işleyen yaratıcı fikir görülmektedir. Böylece yukarıdaki makine kaba bir torna makinesi olmaktan çıkmış sanat eseri üreten bir hale gelmiştir. (Resim 301)

Resim 302 Katalog tasarımı: F.Çağla.

Yukarıdaki tasarımda ise makinenin ürettiği profil keman yerine bu kez kadın bedeninin silüetiyle karşılaştırılarak ne kadar estetik olduğuna vurgu yapılmıştır (Resim 302). Burada bütün mesele, sağdaki ahşap profile uygun kadın silüetini görüntü bankalarında bulabilecek görsel araştırmayı yapabilmek, bulunmadığında ya canlı manken bulup fotoğrafını çekmek ya da photoshopta çizip dışına eritme ve yumuşatma (blur) verip görüntüyü bizzat sanal olarak üretecek yeteneğe sahip olmaktır. Aşağıda karikatürlerini Çağla'nın çizdiği ve sayfa tasarımlarını yaptığı taşradan kente göç konulu katalog görülmektedir (Resim 303).

Resim 303 Zeytinburnu Bld. Katalog tasarımı: F.Çağla.

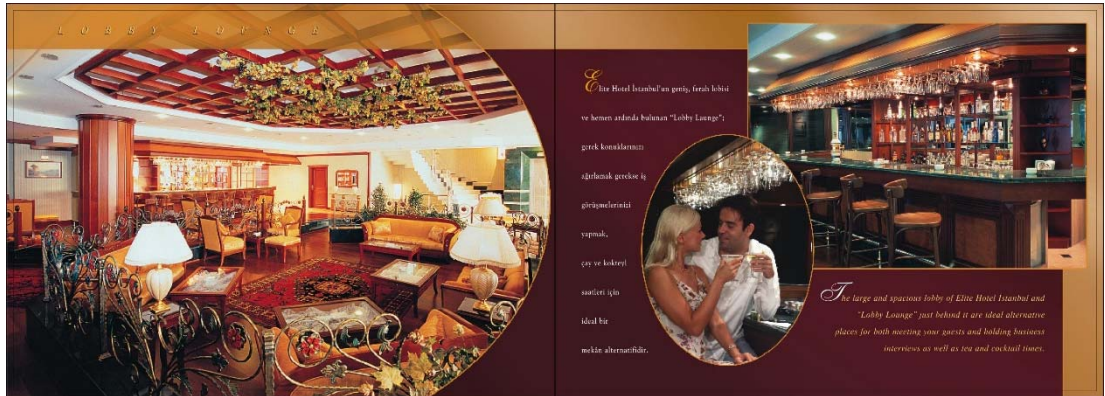

Resim 304 Zeytinburnu Bld. Katalog tasarımı: F.Çağla.

Yukarıdaki katalog “Büyük Kente Göç eden Ailelerin Kente Uyumu” konusunu işlediğine göre Faruk Çağla gelenleri “Göçmen Kuşlar” olarak işlemiş, hem konseptin ilginçliği hem de karikatür yeteneği ile projeyi gerçekleştirebilmiştir (Resim 304).

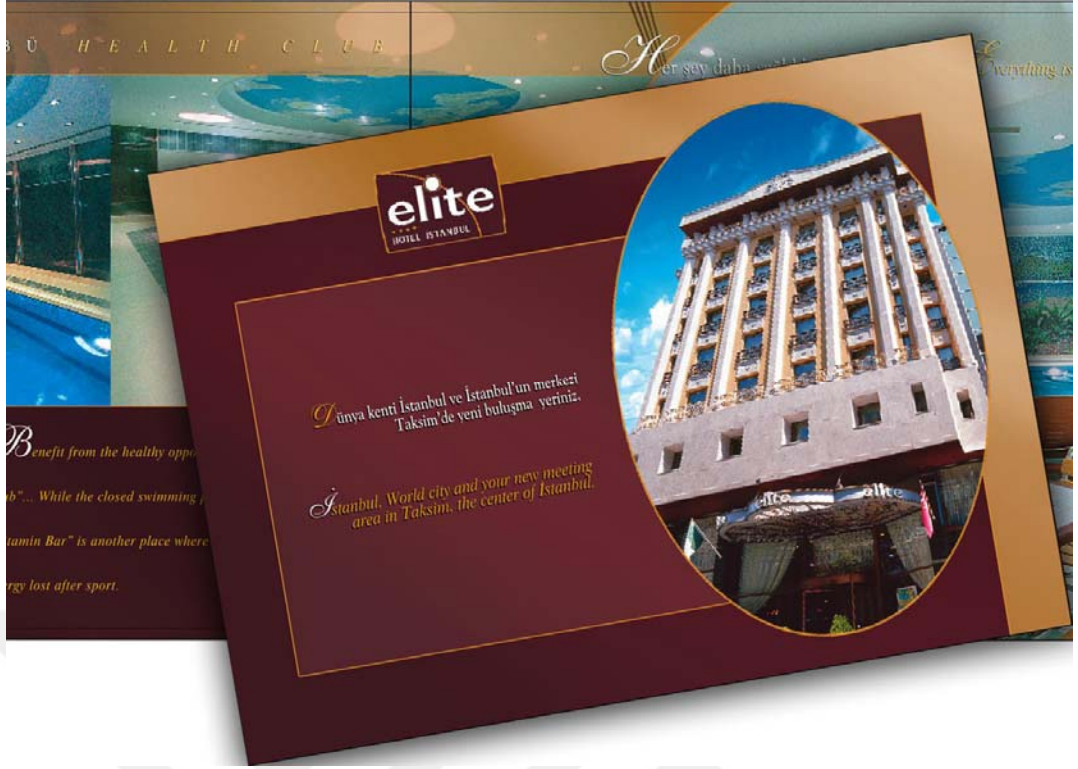
Burada bilgisayarı kullanmak kadar aklını kullanmak, kültürünü ve yeteneğini kullanmak gibi faktörler devreye girmektedir.

Aşağıda adı Elit olan bir otelin katalogu için Çağla’nın aklından ve elinden çıkan iç sayfa tasarımı görülmektedir (Resim 305). Fotoğraflar elips alan içinde olup renkler altın rengidir. (Resim 305)

Resim 305 Elite Hotel Katalog tasarımı: F.Çağla.

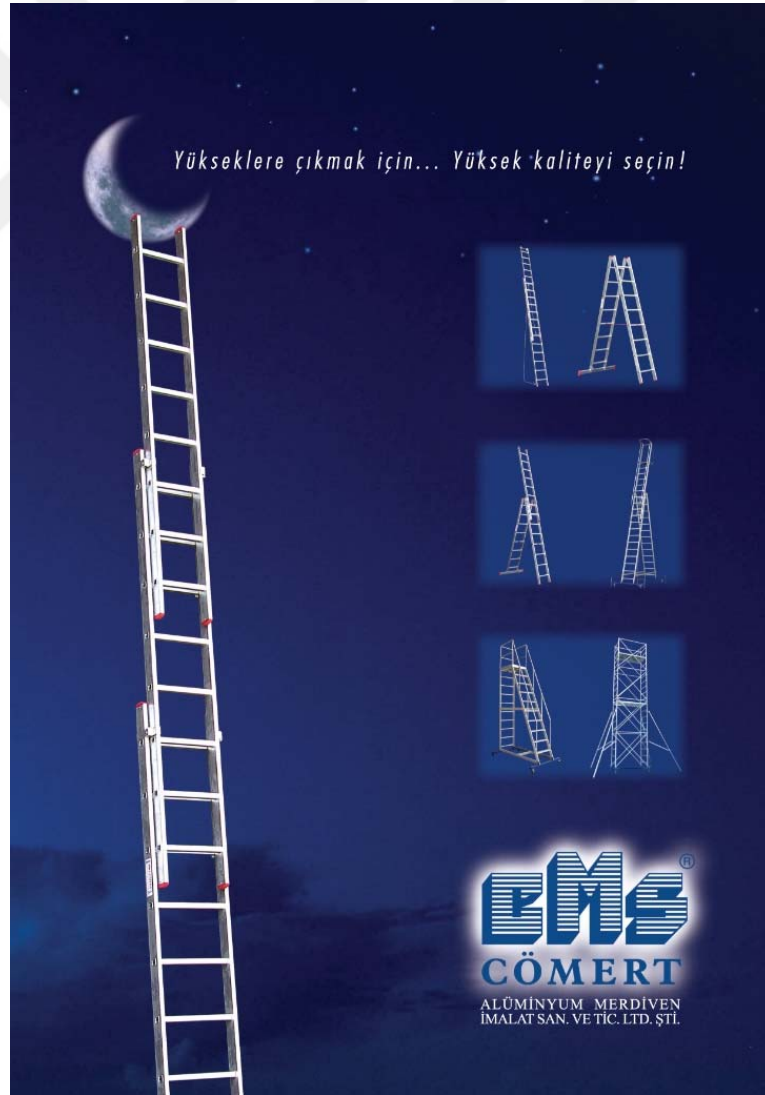
Resim 306 Elite Hotel Katalog kapak tasarımı: F.Çağla.

Yukarıda Elit Otel'in kataloğunun kapağı görülmekte olup, kırmızı kahve, bakır ve altın renkleri kullanılarak, fotoğraflar klasik elips çerçeve içine yerleştirilerek Elit Otel'e elit bir hava verilmek istenmiştir. Aşağıda, alüminyum merdiven üreticisi firmaya Çağla'nın tasarladığı ürün kataloğunun iç sayfası görülmektedir (Resim 307).

Resim 307 Cömert Merdiven katalog tasarımı: F.Çağla.

Söz konusu iç sayfalar incelendiğinde, Katalog sayfalarında yer alan görsellerin önce merdiven fotoğrafları çekilip bilgisayar ortamına aktarılarak piksel tabanlı görüntü işleme (genellikle photoshop) programında arka planından ayrıldığı, ürünlerin ışık ve renk ayarlamalarının yapılarak fotoğrafa vuran ışığın açısına göre özel gölgelendirme yapıldığı, merdivenin kişiyi yükseklerle ulaştırmasından dolayı sayfaların üst kısmında gökyüzü kullanıldığı, metal rengine uyumlu koyudan açığa giden zemin tasarlanarak ürüne vurgu yapmak amacıyla parlak renklerde spot ışıklarını andıran şekilde elips formlarının çizilerek zemine yerleştirildiği görülerek, ürünlerin dibindeki renkli elipsler üzerine ürünlerin gölgesinin düşürüldüğü görülmüştür. Dolayısı ile alüminyum merdiven gibi tekdüze bir araç-gereç adeta bir gazinoda sahneye çıkan bir yıldız gibi albenili hale getirilmiştir. Aşağıdaki kapak kompozisyonu itibariyle de diğer sıradan merdiven kataloglarından ayrılmaktadır (Resim 308).

Resim 308 Cömert Merdiven katalog kapak tasarımı ve konsepti: F.Çağla.

Katalogun kapağı, sıradan bir kapak olmayıp kullanılan slogan ve kullanılan grafik espri ile başlı başına yaratıcılık gerektiren afiş-poster niteliğinde olduğu gözlemlenmiştir. Kapakta Çağla tarafından bulunan “yükseklere çıkmak için yüksek kaliteyi seçin” sloganı görülmektedir. Sloganla uyumlu biçimde gecenin karanlığında gökyüzündeki aya kadar uzanıp aya dayanmış merdiven figürünün sürrealist algı ile bu merdiven sonsuz yükseğe çıkar, algısı yaratıldığı anlaşılmıştır. Böylelikle gerçek üstü bir sanatsal abartıyla reklamı yapılan ve ürünü temsil eden markanın yüksek kaliteli olduğu, bu sayesinde insanların fiziksel olarak yüksek yerlere ulaşacakları mesajı verilirken aynı zamanda yüksek kaliteli ürün kullanan kişilerin de iş hayatında yükselecekleri fikrinin işlenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan bu ürünü kullanacak kişilerin merdivenle ulaşabilecek oldukları en yüksek noktaya, merdivenin yüksek kalitesi sayesinde güvenle ulaşabilecekleri vurgusunun yapıldığı anlaşılmıştır.

Bütün bunları büyük ajanslarda 3-4 kişilik ekibin başardığı bilinmekte, Faruk Çağla'nın ise tek başına yaptığı görülmektedir. Buraya kadar yapılan incelemelerde Çağla'nın sadece karikatür ve illüstrasyonda değil, grafik tasarım üretiminde de çok yönlü bir sanatçı olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Aşağıda sanatçının kozmetik firması için tasarladığı katalogdan görüntü yer almaktadır (Resim 309)

Resim 309 Kozmetik firması katalog tasarımı: F.Çağla.

Aşağıda iç sayfalardan bir örnek görülmektedir. Burada Jöle ile gençliğin dinamizminin birleştirildiği izlenmektedir. Kız ve erkek çocuklarının arkasındaki disko zemini Faruk Çağla tarafından Photoshop'da yapılmıştır. Çocukların hareketlerindeki titreşim ve yansımalarının da Çağla tarafından yapıldığı bilinmektedir (Resim 310).

Resim 310 Kozmetik firması katalog tasarımı: F.Çağla.

Çağla'nın hiçbir foto manipülasyon yapmadan, metin yazmadan, sadece Mondrian tablolarında olduğu gibi kare alanların içine değişik renklerde ürünler yerleştirmek suretiyle, müşterinin talebi üzerine bir çok ürünü aynı yerde göstererek dolu/boş dengeyi gözeterek geometrik kompozisyonlu bir broşür tasarımı aşağıda görülmektedir. Ortadaki beyaz alan boşluk olup metin buradadır (Resim 311).

Resim 311 Koltuk firması katalog tasarımı: F.Çağla.

Aşağıda Çağla'nın yine kutucuklar kullanarak oluşturduğu teknik bir katalogun kapağı yer almaktadır. Zeminde görülen fotoğrafın üzerine değişik pastel renklerde saydam kare zeminler yerleştirilerek bu kareler sağ tarafta ve alt tarafta seyrek hale getirilerek o kısımlarda ürün resimleri dikkat çekici şekilde yerleştirilmiştir. Bu kapakta görüldüğü üzere Çağla, fiyat listelerinde sıkça görülen şekilde zemine tek bir renk atıp üzerine çerçeve içinde birkaç ürünü yerleştirmemiş, ürün katalogunun kapak zeminini kare kare dantel gibi işlemiş, ürünleri dekupe ederek uygun açılarda yerleştirerek dengeli bir kompozisyon kurarak şık ve zarif hale getirebilmiştir (Resim 312)

Resim 312 Mutlusan Elektrik firması için katalog kapak tasarımı: F.Çağla.

Aşağıda katalogun karşılıklı iç sayfaları görülmektedir. Çağla'nın teknik bir fiyat listesini bile alışılmışın dışında estetik hale getirdiği anlaşılmaktadır (Resim 313).

URUN KATALOGU 2007 PRODUCT CATALOGUE Mutlusan Elektrik A.Ş.

80 x 60 AKSESUARSIZ **100 x 36 APARATLI**

100 x 40 APARATLI

Ürün Kodu	Eko Seri	Maks Seri	Ürün Kodu	Eko Seri	Maks Seri
000 48	001 48	001 48	000 48	001 48	001 48
Ambalaj Şekli	Projet	Kutu	Ambalaj Şekli	Projet	Kutu
Adet / m	24 m	30 m	Adet / m	24 m	30 m
Ağırlık	24.817 kg	25.500 kg	Ağırlık	24.817 kg	25.500 kg
m ²	0.102	0.123	m ²	0.102	0.123

AKSESUARLARI

Kod	Ürün	Ambalaj	Adet (n)	Ağırlık	Kutu Ebadı
2100	Dış Eşya	Kutu	12	972	19 x 28 x 18,5
2101	90° L Eşya	Kutu	8	892	14 x 18 x 29
2103	T Eşya	Kutu	12	1342	19 x 28 x 18,5
2102	Y Eşya	Kutu	8	1024	19 x 28 x 18,5
2104	Ek Parça	Kutu	40	512	13,7 x 19 x 10,8
2105	Sondama	Kutu	40	954	13,7 x 19 x 10,8

Resim 313 Mutlusan Elektrik firması için katalog tasarımı: F.Çağla.

Aşağıda Çağla'nın Viko için tasarladığı katalogun iç sayfaları görülmektedir (Resim 314). Dolu/boş ve leke dengesi, turuncu rengin bittiği sınırdaki metnin de blok olarak bitmesi, ortadan sayfayı ikiye ayıran turuncu kuşağın vurucu etkisi üzerinde yer alan başlık, bunların tümünün ince hesaplanmış tasarım öğeleri olduğu anlaşılmaktadır.

Alçak Gerilimde Çıta Yükseliyor!

V:IKO

VİKO Elektrik ve Elektronik İnşaatları Sanayi ve Ticaret A.Ş. gelişen teknoloji ile paralel olarak, gelişen alan Elektrik İnşaatçılığı ve müşterilerinin yüksek kaliteli hizmetlere ihtiyacı doğrultusunda çevre-hemerközü, "Alçak Gerilimde Çıta Ürünleri" alanında faaliyet gösteren, uluslararası VIKOTECH İNŞAATLARIYLA, HALİZEHİRLİ İSİK ve PAZARLAMA DİG TİC. A.Ş.'yi kurarak birlikteliklerini gerçekleştirdiler.

Bu yıla büyük bir başarıyla sonuçlanan yılın çalışmalarını sunmakta olan, grubundaki faaliyet gösteren, stratejik planlamadan itibaren ve

Özetleme, pazartırma faaliyetlerinden oluşan işler için tüm süreç yönetimini alan VIKOTECH, sektörde, hizmet ve gereklilik doğrultusunda odaklanmış ve uzmanlaşmıştır.

VIKOTECH tarafından pazara sunulan VIKO markalı çiteler, son teknoloji hizmetler olarak alınarak geliştirilerek farklı kullanım alanlarına sahiptir.

Kalite ve mükemmellik yolculuğuna hız kesmeden devam eden VIKO, alanında yeni kurduğu VIKOTECH ile elde ettiği müşterilerine Alçak Gerilim Çıta Ürünleri kapsamında da en iyi hizmeti sunarak, özyükümlü hizmetlerini sürdürmektedir.

İstün

www.vikotech.com

Resim 314 Viko Elektrik firması için katalog tasarımı: F.Çağla.

7.3. Afiş - Pano – Tabela tasarımları

Çağla'nın aşağıdaki yazısı Grafik tasarımcılık ve Reklamcılık mesleğinde önemli bir soruna işaret etmektedir.

TÜRKİYE'DE BILLBOARD'lar ve GRAFİK KİRLİLİĞİ

1-Billboardlar 50 km ile giden araç içindekilerin okuması, bakması ve mesajları algılaması için tasarlanmış olmaları gereken afişlerdir.

2-Türkiyede yaya olarak yürüyen ve durup okuyabilen kişiler için tasarlanan afişler gibi, veya ele alınıp sayfa sayfa incelenen broşürler gibi tasarlanmaktadır.

3-Aynı yanlışlığı seyredilerek anlaşılması gereken TV reklam filmlerinin, dinleyerek anlaşılabilir Radyo reklamları tarzında bol metinli hazırlanmasında görüyoruz.

4-Bol metinli Billboardlar nasıl broşür mantığı ile hazırlanıyorsa, bol metinli TV filmleri de radyo reklamı mantığı ile hazırlanmaktadır.

Bunun nedeni;

A)-Reklam Ajanslarında genellikle kreatif direktörler YAZARLARDAN çıkmaktadır. Yazmak; yaratmanın tek koşuludur anlayışı yaygındır, yazının egemenliği söz konusudur.

B)-Art direktörler'den yeteri kadar yararlanılmamakta, art direktörler pahalı ve gereksiz eleman olarak görülmektedir.

C)-Art direktörlerin yerine tasarımcı grafikerler istihdam edilmektedir.

D)-Ekonomik zorluk ve piyasa darlığı gerekçe gösterilerek müşterilerin olur olmaz isteklerine dirayet ve mukavemet gösteremeyen ajanslar, reklamcılığın olmazsa olmaz kurallarından taviz vermektedir.

E)-Yani Ajans ve müşteri ilişkilerinde, müşteri ilişkileri departmanında sorunlar olduğu düşünülmelidir.

F) Son olarak tüm bunların temel nedeni GRAFİK TASARIM KİRLİLİĞİ dir. Bunun da altında yatan nedenlerden en önemlisi kısa süreli kurslarla grafik tasarımcı yetiştirileceğine inanılmasıdır.

Faruk Çağla (<http://www.fcagla.com/yazilar/makaleler/81-turkiyede-billboardlar-ve-grafik-kirliligi.html>)

Yukarıdaki yazıdan anlaşılan bill-board ile afiş (poster) arasındaki en önemli farkın bill-boardın daha az yazılı olması gerektiğidir. Çünkü araçta giden kişi bakıp kısa sürede mesajı almalıdır. Afiş ise bill-boardtan daha fazla yazıya sahip olabilir, çünkü afişin önünde durup okumak mümkündür. Fakat afiş, broşürdeki gibi fazla yazıya sahip olmamalı, dikkat çekici olmalı, önünden yürüyerek giden kişiyi durdurmalıdır. Otobüs duraklarında raket adı verilen reklamlar da afişin başka türüdür. Otobüs bekleyen kişiler raket üzerindeki detaylı açıklamaları okuyabilmek için yeterli zamana sahiptir. Ayaklı panolar da satış yerinde, dükkan önlerinde, alışveriş merkezlerinde afiş asmak için duvar olmadığı yerlerde çok isabetli bir iletişim aracıdır. Aşağıda Çağla'nın tasarımı olan bu panolardan örnekler görülmektedir (Resim 315).

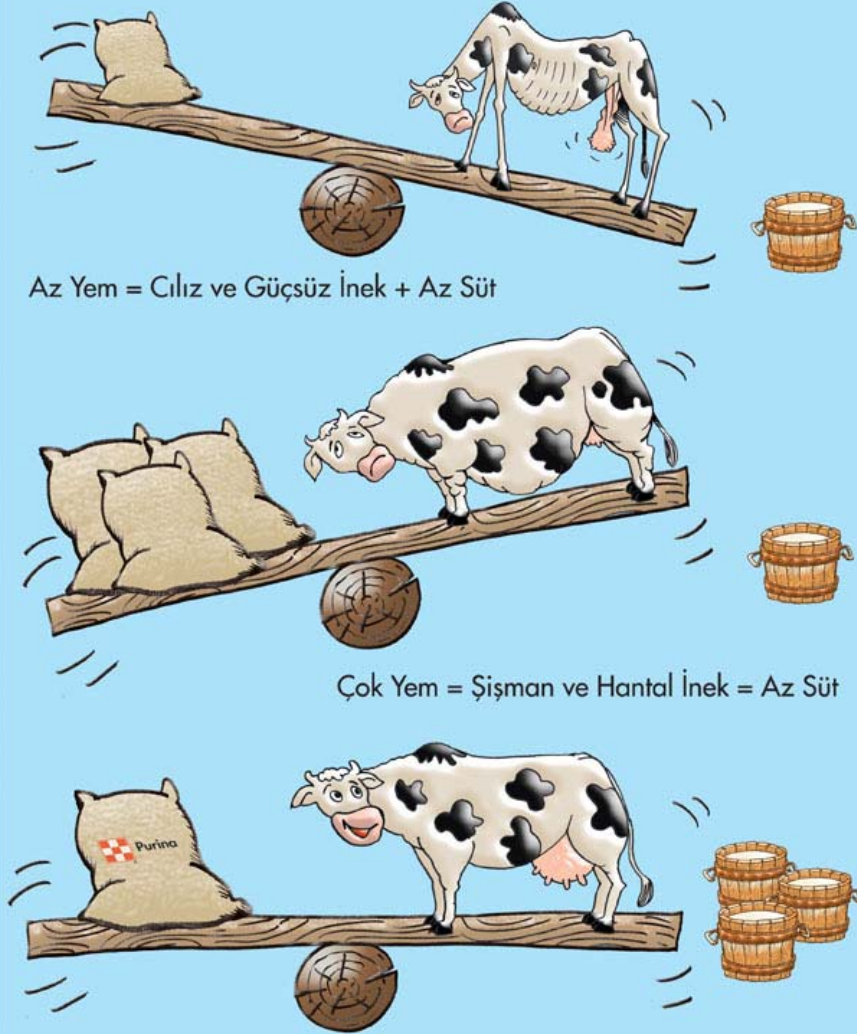

Resim 315 F.Çağla'nın Timaş için yaptığı pano tasarımları.

Aşağıda Çağla'nın Purina Yem firması için yaptığı çiftçiyi bilgilendirmek ve eğitmek amaçlı karikatür kullandığı afiş görülmektedir (Resim 316).

DENGELİ BESLENME = DAHA FAZLA SÜT

Az Yem = Cılız ve Güçsüz İnek + Az Süt

Çok Yem = Şişman ve Hantal İnek = Az Süt

Çeşitli Mineral ve Vitaminlerin Uyumlu Birleşiminden Oluşan Purina Yem = Sağlıklı ve Besili İnek + Bol Süt

 Purina
Agribonds Purina Besin Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.

Gönen: 0 266 762 34 89 • Lüleburgaz: 0 288 412 48 01 • Bolu: 0 374 275 31 08

Resim 316 F.Çağla'nın Purina yem firması için yaptığı karikatür destekli afiş tasarımı.

Aşağıda Çağla'nın Purina Yem firması için yaptığı çiftçiyi bilgilendirmek ve eğitmek amaçlı kendisinin çizdiği ahşap süt kovasının illüstrasyonunun bulunduğu iyi ile kötüyü karşılaştırarak mesaj verdiği afiş görülmektedir (Resim 317).

**DENGELİ
BESLENME :
DAHA FAZLA SÜT
SAĞLIKLI İNEK**

**DENGESİZ
BESLENME :
DAHA AZ SÜT
ÇEŞİTLİ HASTALIKLAR**

Çeşitli besin maddelerinin uyumlu birleşiminden oluşan Purina yemleri ve programları hayvanlarınızın dengeli beslenmesini sağlar, beslenme ile ilgili metabolizma ve üreme problemlerine yakalanma riskini azaltır.

 Purina
Ağrıbrandis Purina Besin Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.

Gönen: 0 266 762 34 89 • Lüleburgaz: 0 288 412 48 01 • Bolu: 0 374 275 31 08

Resim 317 F.Çağla'nın Purina yem firması için yaptığı illüstrasyon destekli afiş tasarımı.

Aşağıda Çağla'nın Ford OTOSAN firmasına hazırladığı afişler görülmektedir. Bu afişlerde bulunan illüstrasyonlar Çağla tarafından çizilmiş ve metinler de kendisi tarafından yazılmıştır (Resim 318).

Ustaların Ustası

Türkiye'de üretilen Ford araçlar için motor yenilemede kullanılan tüm yedek parçalar artık Ford markası ile...

İşinin uzmanı ustalar Ford motorlarına Orjinal Ford **Yedek Parça** kullanıyor. Hesabını ve işini biliyor.

Ford **Orjinal Yedek Parçaları**, Ford **Güvencesi** ile...
Emeğinize değer katar !

Koç FordServis **Ford**

Resim 318 F.Çağla'nın FORD Otosan için yaptığı illüstrasyon destekli afiş tasarımı.

Aşağıda Çağla'nın Ford OTOSAN firmasına hazırladığı afişler görülmektedir. Bu afişlerde bulunan illüstrasyonlar Çağla tarafından çizilmiş ve metinler de kendisi tarafından yazılmıştır (Resim 319).

Resim 319 F.Çağla'nın FORD Otosan için yaptığı illüstrasyon destekli afiş tasarımı.

Resim 319a F.Çağla'nın kozmetik firması için yaptığı manipülasyon destekli afiş tasarımı.

Yukarıdaki afişler kozmetik firması için tasarlanmıştır. Bu afişler AVM'lerdeki binanın sütunları üzerine yapıştırılmak için sütun ölçüsüne göre dikey ve uzun tasarlanmıştır. Çağla, bu tasarımlardaki foto manipülasyon işlemlerini kendisi yapmıştır. "Sen tarzını söyle, gerisi Unnix jöle" sloganı Çağla tarafından bulunmuştur (Resim 319).

Aşağıdaki afiş kitapçıların ve kırtasiyelerin camına asılmak için sipariş verilmiştir. Başlık ve tasarım Faruk Çağla'ya aittir.

İdea, fikir- düşünce demek olduğuna göre, her okuyanın bir fikri olmalı anlamına gelen bu söz aslında her okuyan kişi İdea adlı dergiyi okumalı anlamında kullanılmış, edebi bir sanat yapılmıştır (Resim 320).

Sahibi: Belge Uluslararası Yayıncılık adına Ragıp Zarakolu

Editör: Cengiz Çağla, Yıldız Teknik Üniversitesi

Editör Yardımcıları:
Elif Bali, Yıldız Teknik Üniversitesi
Cihan Deniz Zarakolu, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Yayın Kurulu:
Besim F. Dellaloğlu, Galatasaray Üniversitesi
Neriman Hacısalihoğlu, İstanbul Üniversitesi
Nesrin Kalyoncu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Nedim Nomer, Sabancı Üniversitesi
Nermin Saybaşı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Danışma Kurulu:
Fikret Adanır, Sabancı Üniversitesi
Samir Amin, Arab African Research Center (AARC)
Fulya Atacan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Ruhi Ayangil, Yıldız Teknik Üniversitesi
Mustafa Aydın, Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Suavi Aydın, Hacettepe Üniversitesi
Gülen Bal, Institut für Kunst und Gestaltung, Wien
Richard Boyd, Georgetown University
Hamit Bozarslan, École des Hautes Études en Sciences Sociales
Nergis Canefe, York University (CA)
Gökhan Çetinsaya, İstanbul Şehir Üniversitesi
Philippe Corcuff, Institut des Études Politiques de Lyon
İsmail Coşkun, İstanbul Üniversitesi

Janet Coleman, London School of Economics and Political Science
Çiğdem Dürüksen, İstanbul Üniversitesi
Beliz Güçbilmez, Ankara Üniversitesi
Haldun Güllalp, Yıldız Teknik Üniversitesi
Zeynep Günsur, Yıldız Teknik Üniversitesi
Sema Erder Gürsel, Bahçeşehir Üniversitesi
Mehmet Hacısalihoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Meltem Karadağ, Gaziantep Üniversitesi
Levent Köker, Gazi Üniversitesi
Fulco Lanchaster, Università degli Studi di Roma "La Sapienza"
Gencer Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Mehmet Olmez, Yıldız Teknik Üniversitesi
Yetkin Özer, Dokuz Eylül Üniversitesi
Korkut Tuna, İstanbul Üniversitesi
Faruk Ülgen, Université Pierre Mendès France
David Wootton, York University (UK)

Her okuyanın bir İDEA'sı olmalı!

*Siyaset bilimi, sosyoloji, felsefe, tarih, iktisat, görsel kültür, müzikoloji, edebiyat ve sanatın tüm dallarına açık,
•Disiplinlerarası çalışmaları destekleyen,
•Teoriyi öne çıkaran,
•Düşünce ve ifade özgürlüğünden taviz vermeyen,
•Etik ilkelere titizlikle bağlı,
•Akademik ve entelektüel geleneğe katkı yapmayı amaçlayan

bağımsız bir dergi.

MODERNLEŞME, DEVLET VE ORDU
Gencer Özcan, Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Ordusunda Prusya Etkisi.
Sacit Kutlu, Alman Kaynaklarına Göre Osmanlı Ordusu'nda Prusya Etkisi ve Osmanlı-Almanya İlişkileri
Ceylan Pınar de Rosay, Ahmet Mithat Efendi'nin Anlatıktarıyla Osmanlı Modernleşmesi
Levent Ünsaldı, Military Symbolism and Military Interventions in Politics in Turkey

SERBEST KONULU MAKALELER
Daron Acemoğlu, The Crisis of 2008: Structural Lessons for and from Economics
Evren Balta Paker, Küresel Güvenlik Siyaseti ve İnsan Hakları
Semih Yücel, Siyasal İslam'ın Entelektüel Karşılığı: Bilgi ve Hikmet Örneği

KİTAPLAR
Remzi Altunpolat, Sürüne Sürüne Erkek Olmak
G. Gürkan Öztan, Jön Türkler ve Makedonya Sorunu (1890-1918)
Nedim Nomer, 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler

KONFERANS NOTLARI
Zafer Doğan, Mehmet Ali Aybar Toplantısı

şimdi kitapçılarda!

www.ideahumanities.com
E-mail: idea@ideahumanities.com

Belge yayıncılık

İsteme adresi: Belge Uluslararası Yayıncılık, Divanyolu Cad. Binbirdirek İşhanı No: 15/1 Sultanahmet / İstanbul Tel / Fax: 0212 638 34 58

Resim 320 Faruk Çağla'nın IDEA dergisi için yaptığı afiş çalışması.

King ayakkabı boyaları için yapılan bu afiş, yine Çağla'nın karikatürcülüğünden gelen mizah özelliği ve grafikerliğinden gelen kestirme anlatımının ürünü olduğu anlaşılmaktadır. İşte bu ayak, bu da ayağın kabı, yani ayak kabı, bu da boyası... anlamında toplam 2 kelimelik "ayakkabı boyası" ifadesini 3 kelime haline getirerek ayak... kabı... boyası şeklinde yazarak, her kelimeye uygun bir resim bularak kısa ve net bir reklam tasarımı yapılmıştır. Sonuç olarak "ayakkabının boyasının adı King'dir" algısı oluşturulmuş, başarılı bir afiştir (Resim 321).

Resim 321 Faruk Çağla'nın KING ayakkabı boyaları için yaptığı afiş tasarımı.

Aşağıdaki afiş Pastat'ın yeni ürünü Trileçe tatlısı için Çağla tarafından tasarlanmış olup ürün fotoğrafını da Çağla çekmiştir. Kafiyeyle başlık, "Süt ile karamel birleşince, Trileçe" şiir tadında metinler yazabilen Çağla'nın buluşudur. Photoshop çalışmasını da Çağla yapmıştır. Trileçe logosu da Çağla'ya ait olup, afişin sol alt köşesinde görülen ürün kâse ambalajını da Çağla tasarlamıştır (Resim 322).

Resim 322 Faruk Çağla'nın Pastat Tatlı firmasının trileçe tatlısı için yaptığı afiş tasarımı.

Fazla kilolarınızı Corner'a bırakın !

Gelin Corner'a fitness yapın.
Fazla kilolarınızı atın...

Deneyimli uzman çalıştırıcılar eşliğinde,
hijyenik koşullarda sağlıklı ve zinde bir
yaşam için Corner'da spor yapın.

Spor yapmanın kolaylığını ve zevkini
Corner'da tadın.

CORNER
HEALTH & FITNESS

Şenlikköy Mah. Florya Cad. No: 67 348100 Florya Tel : 212. 425 28 28
pr@cornerfitness.com www.cornerfitness.com

CORNER
HEALTH & FITNESS

AERO STEP
SPINNING
LATIN AEROBIC
YOGA
GYM MIX
STRET AND H.A.T
AQUA GYM
TOTAL BODY CONDITION
PILATES
AIKI JIUJITSU
AEROMIX
TAE-BO
AXE
BEGINNER CLASS
SHAPE UP
ÇOCUK JİMNASTİĞİ
ÇOCUK BALESI
SQUASH
YÜZME
SOLARIUM
MASAJ
TÜRK HAMAMI
BUHAR BANYOSU
SAUNA
KAR ODASI

Resim 323 Faruk Çağla'nın Corner spor merkezi için yaptığı billboard tasarımı.

Yukarıdaki panoda görülen çim saha ve bayrak Faruk Çağla tarafından Photoshop programında yapılmış, bayan fotoğrafı üzerine eklenmiş ve gölgesi de yapılarak sahaya düşürülmüş, başlık ve metinler de Çağla tarafından yazılmıştır (Resim 323). Aşağıdaki görselde mönü Çağla tarafından bilgisayarda yapılmış, meyveler dekupe edilmiş, kafiyeli metinler de Çağla tarafından yazılmıştır (Resim 324).

Verita

**Seçkin Oteller,
Restoranlar, Cafe ve Barlar...**

**Şimdi Mönü'lerde
Taze Tropikal Meyveler Var!**

Çünkü artık Verita var... **Verita**
"Tropikal lezzet"

Mönü

Resim 324 Faruk Çağla'nın Verita için yaptığı afiş tasarımı.

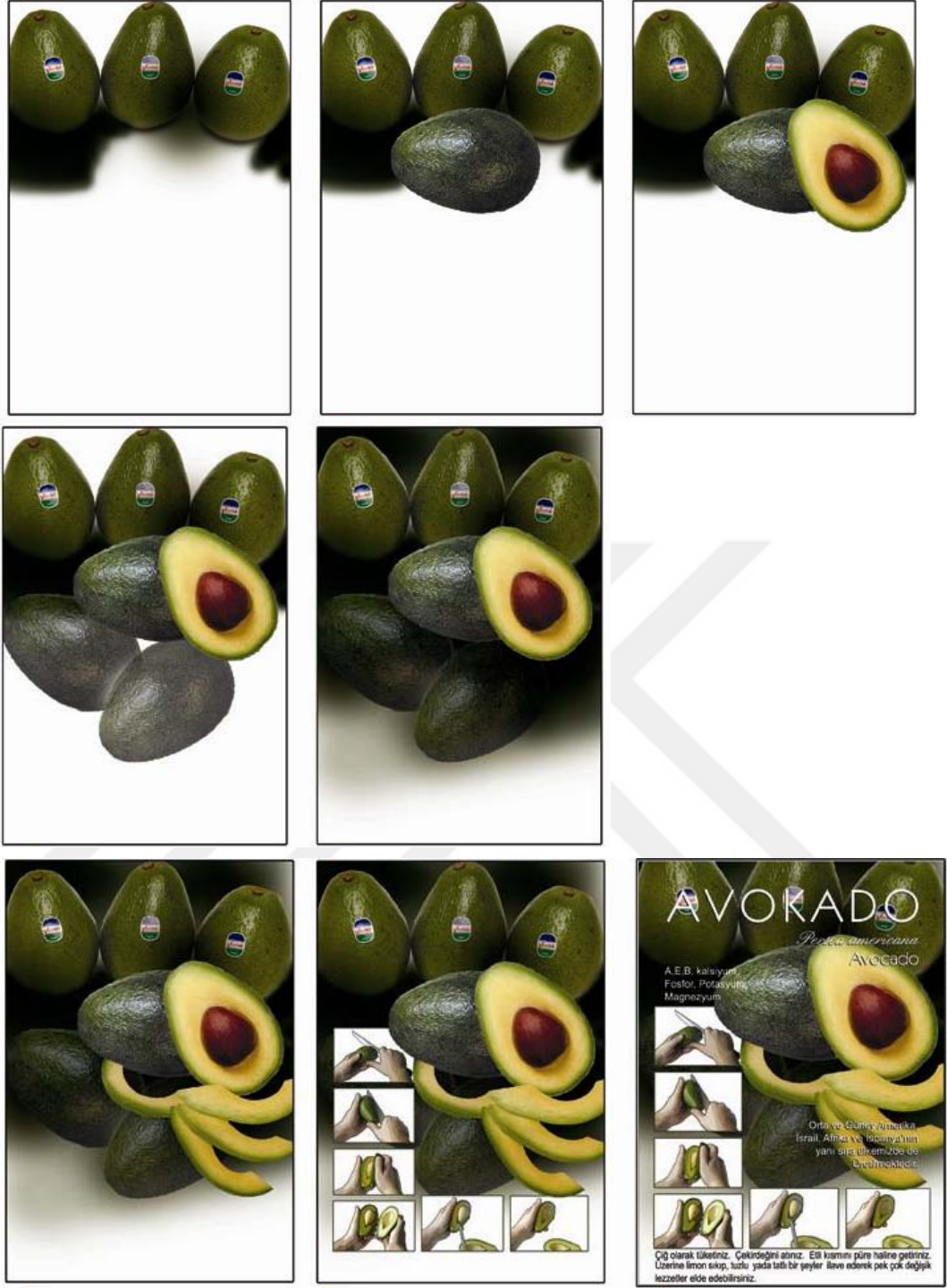
Resim 325 Faruk Çağla'nın Verita için yaptığı afiş tasarımı.

Yukarıdaki panoda görülen arka plandaki kadın Faruk Çağla tarafından Photoshop programında özellikle bulanıklaştırılarak dikkat öndekilere çekilmiş, sağ tarafa ürün sunan eller resmi eklenmiştir. Doğanın en doğal ambalajı, sloganı da kendisinin ürünüdür. Aşağıda kadın, meyveler ve arka fon birleştirilerek 3 ayrı resimden tek resim oluşturulmuştur (Resim 325). Sepetteki meyveler de tek tek bir araya getirilmiştir (Resim 326).

Resim 326

Resim 327

Yukarıdaki afişte Faruk Çağla'nın Photohop çalışması aşamalarıyla gösterilmiştir (Resim 327).

Buraya kadar yapılan incelemelerde piyasa şartları adı verilen grafikerin hayatını kazandığı çalışma ortamında Çağla'nın tıpkı Köroğlu'nun atını çamurda koşturması gibi zorluklar içerisinde ustalaştığı, çizimden, fotoğraftan, tasarımdan metin yazmaya

kadar bir çok alanda iş üretebilen çok yönlü bir sanatçı olduğu, yaratıcılık yönünden sanatçı, uygulama yönünden zanaatçı özelliklerine sahip Alman Bauhaus ve İstanbul Tatbiki okullarının son temsilcilerinden biri olduğu sonucuna varılmıştır.

7.4. Ambalaj ve Kutu tasarımları

Çağla'nın tasarımcılıkta zevkle çalıştığı alanlardan birisinin de ambalaj tasarımı olduğunu kendisi sıklıkla ifade etmektedir. Aşağıda 2005 yılında Kervan Gıda için hazırladığı tasarımlar yer almaktadır (Resim 328).

Resim 328

Baskı Öncesi Bilgisayarda 3 Boyutlu Maket Çalışması

Baskı Öncesi Bilgisayarda 3 Boyutlu Maket Çalışması

Resim 329

Yukarıda Nehir gıda için Çağla'nın hazırladığı yumuşak ambalaj tasarımı taslakları görülmektedir. Çağla, yukarıdaki çalışmalarını bilgisayarda Photoshop programında gerçeğe uygun bir şekilde yapmıştır (Resim 329).

Aşağıda görülen motor yağı kutu ambalaj tasarımını gerçekleştiren Çağla'nın ürünün logosunu da yaptığı bilinmektedir. Aşağıda sağda Çağla'nın illüstrasyonunu ve logosunu da yaptığı Lavabo Aç ambalajı görülmektedir (Resim 330).

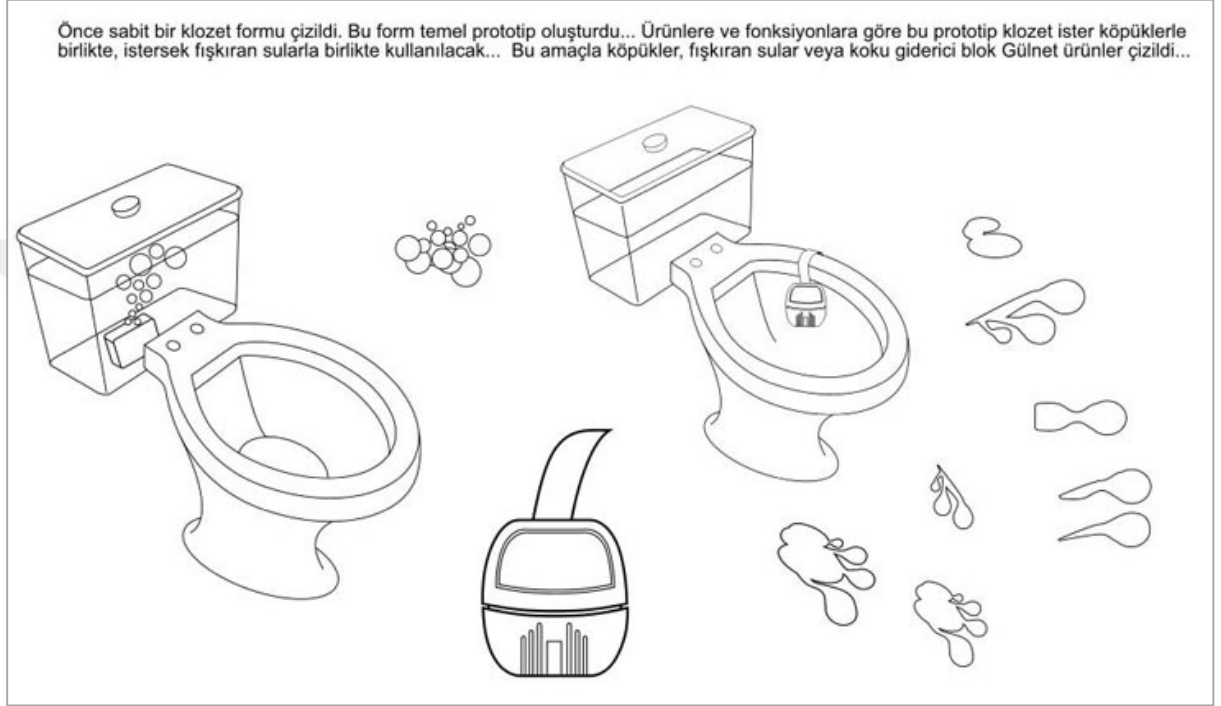
Resim 330

Aşağıda görülen Trileçe ve Sufle kutu ambalaj tasarımını gerçekleştiren Çağla'nın ürünün logosunu da yaptığı bilinmektedir. Sufle'deki fotoğraf görüntü bankasından temin edilmiş olup, Trileçe'nin fotoğrafı Çağla tarafından çekilmiştir. "Süt ile karamel birleşince; Trileçe" sloganı Çağla'nın buluşudur. Sağ tarafta Çağla'nın tatlılara ait kâse tasarımları yer almaktadır (Resim 331).

Resim 331

Aşağıda Faruk Çağla'nın Gülnet markasının Rezervuar blok tableti için yaptığı vakumlu ambalaj üzerine tasarım çalışmasının ders verir gibi aşamalarıyla Çağla tarafından kendi web sitesinde açıklandığı görülmektedir. Çağla önce oluşturacağı kompozisyonda bulunan görsel elemanları vektörel programda çizmiştir. İnternette hazır görüntü indirmemiştir. Konuya uygun hazır görüntü de olamayacağından özel çizim gereklidir. (Resim 332, <http://farukcagla.com/guncel.htm>)

Resim 332

Çağla'nın, çizim yeteneğine bilgisayarda çizim bilgi ve becerisi de eklenince ortaya aşağıdaki çizimler çıkmaktadır (Resim 333). Vektörel çizimler üzerine Photoshopta renklendirilme yapılmış, Çağla'nın çalışmasıyla olayın başlangıcı ve bitişi anlaşılır hale gelmiştir. Aşağıda solda, ambalajın zemini de Çağla tarafından çalışılmış, kesim alanları belirlenmiş, altta sağda ise yazılar yerleştirilmiş basıma uygun hale getirilmiştir.

Resim 333

Aşağıda ambalajın matbaada basılmış, içinde mavi tabletin bulunduğu vakum yapılmış ve marketin rafında yer alan bitmiş ambalaj hali görülmektedir (Resim 334).

Resim 334

Buraya kadar yapılan incelemelerde 60 yaşın üstündeki tasarımcı Faruk Çağla'nın bir ambalaj tasarımını A'dan Z'ye kadar illüstrasyon çizimi, logo yapımı, fotoğraf çekimi, metin yazımı ile birlikte tek başına hazırlayıp kusursuz bir şekilde basıma gönderdiği anlaşılmaktadır.

Çağla'nın grafik tasarımla ilgili birçok dersi tek başına verdiği de tezin başındaki bölümlerde yer aldığından, çok yönlü bir tasarımcı ve grafik sektörü deneyimli bir eğitimci olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

7.5. Araç Giydirme tasarımları

Dijital basım teknolojileri geliştikten sonra esnek folyolar üzerine tıpkı kağıda broşür ve afiş basar gibi üstelik kağıttan daha büyük alana örneğin 5 metre genişliğe kadar çok renkli baskılar yapabilmeye olanağı doğmuştur. Eskiden bina duvarlarına ve kamyon kasalarına tabelacıların fırça ve boya ile yaptıkları işler, inkjet ofis printerlarındaki baskı tekniğinin aynısının çok daha büyüğü ile duvar boyu veya kamyon boyu basılabilir hale gelmiş, böylelikle eski tabelacıların el becerilerine ihtiyaç kalmamıştır. Bu durumda, artık bilgisayarda otomobilin teknik çiziminin üzerine folyoya basılacak reklam tasarımı grafiker tarafından kompoze edilmekte, daha sonra basılıp, sonra da uygulayıcı tabelacılar tarafından araçların üzerine kaplama işlemi yapılabilmektedir.

Tasarımı yapacak grafikerin aracın ve basılmış esnek folyonun özelliklerini çok iyi bilerek hatasız bir kompozisyon kurması gerekmektedir. Aşağıda Çağla'nın tasarladığı ve daha sonra uygulayıcılar tarafından araç üzerine kaplaması yapılmış işler görülmektedir. İlk görüntü tasarım, sonraki görüntü gerçekte uygulanmış halidir (Resim 335).

Resim 335

Araç üstü kaplamada grafik tasarım yapmak düz kağıt üzerine tasarım yapmaya benzemektedir. Düz kağıt üzerine tasarım yapmak asfalt koşu pistinde koşmaya benzerse, araç üstü tasarımlar engebeli arazide taşların kayaların üzerinde koşmaya benzemektedir çünkü gerçekten aracın yüzeylerinde aracın camları, kapıları, kapı kolları, lastik ve tamponları gibi tasarımcıyı engelleyen tasarımı bozan bazı faktörler vardır.

İyi bir tasarımcının düz kağıda basılacak tasarım yapar gibi değil, bu engelleri dikkate alarak tasarım yapması gereklidir. Hatta bu engelleri tasarıma katarak dezavantajı avantaja çevirmesini bilmelidir. Aşağıda, Çağla'nın aracın tekerleğinin üzerindeki çamurluk kısmına, bir tepenin üzerinde duran tekerlekli iskemleli engelli kişiyi yerleştirdiği görülmekte olup, bu durum Çağla'nın aracın dezavantajını tasarımda avantaja çevirdiğini göstermektedir. Engelli kişinin önündeki güneşi de tasarımın dizinans noktası olarak konumlandırmış, güneş ışınları dikkati o noktaya toplamış böylece minibüsün tekerleği sayesinde o bölge tasarımın en önemli bölgesi olmuştur (Resim 336).

Resim 336

Aşağıda Çağla'nın müşterisi Pastat firmasının aracına yaptığı giydirme tasarımı ve onun altında tasarımın araca uygulanmış hali yer almakta olup (Resim 337), aracın tekerleğinin tasarımın bir unsuru haline gelmesi olayı bu tasarımda da görülmektedir.

Çağla, aracın arka tekerleğinin yuvarlaklığını dikkate alarak yuvarlak kadayıf tepsisini o bölgeye yerleştirmiş, onun da üzerine profiterol tepsisini yerleştirerek aracın arka kısmını yuvarlak formlarla bezeyerek tekerleğin göze batmasını engellemiştir.

Bütün bunlar göstermektedir ki; Faruk Çağla, araç giydirmeyi bir reklam kampanyası olarak değerlendirmekte ve fikir ile birlikte ele almaktadır.

Resim 337

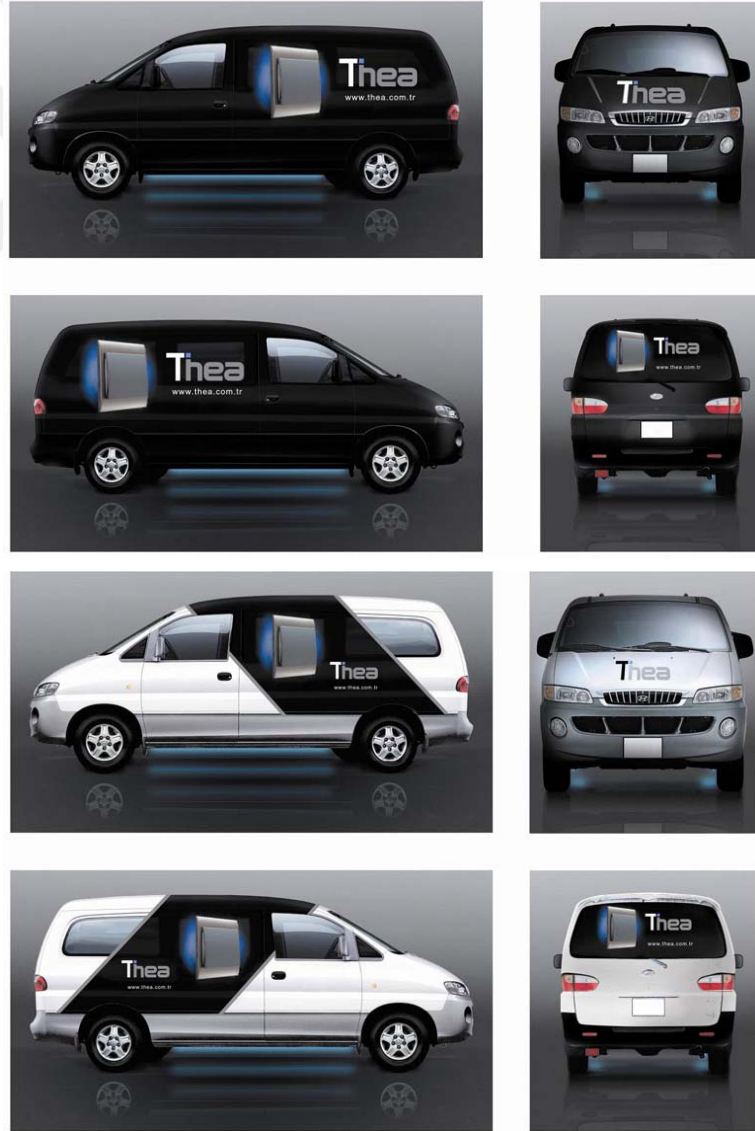

Aşağıda Çağla'nın Leras giyim aksesuarları firmasının aracı için firmanın kurumsal rengini kullanarak yaptığı giydirme tasarımları görülmektedir (Resim 338).

Resim 338

Aşağıda Çağla'nın Thea aydınlatma gereçleri firmasının aracı için yaptığı giydirme tasarımları görülmektedir (Resim 339). Araç giydirme tasarımları aslında o firmanın sokak ve caddelerde gezen kurumsal kimlik imajıdır. Bu sebeple Çağla'nın tasarımı yaparken Thea markalı aydınlatma anahtarının gece karanlıkta insanların anahtarı bulmalarını ve ışığı kolay açmalarını sağlayan mavi renkli yanlara ışık saçan özelliğini dikkate alarak araç giydirmesini yaptığı, sadece aracın kaportasına kaplanacak folyo tasarımı yapmadığı ilave olarak aracın altında da gece belli olacak ürünle aynı tonda ışık monte edilmesini düşündüğü tespit edilmiştir. Dolayısıyla Çağla'nın bu tasarımda ürün özellikleriyle araç giydirme grafik tasarımını gerçek anlamda bütünleştirdiği anlaşılmıştır. O nedenle araç giydirme tasarımı tabelacı grafikerlerinin değil ajans tecrübesi olan deneyimli grafikerlerin yapması gereken ciddi ve önemli bir iştir.

Resim 339

Aşağıda Verita tropikal meyve firması için Çağla tarafından yapılan ve aracın her iki cephesini birlikte gösteren photoshopta yapılmış araç giydirme taslak çalışması görülmektedir (Resim 340). Çağla, burada, photoshopta aracın perspektifine uygun şekilde yazıları ve tasarımı distort ederek aracın formuna uydurmuş, sanki araç giydirilmiş gibi çalışmıştır. Bunu yapabilmek için resim bilgisi gerekmektedir. Aracın tamponunu da kurumsal renk ile kaplayarak tamponu da tasarıma dahil etmiş, tampon griliğinin kurumsal kimliği bozmasını istememiştir. Buraya kadar yapılan incelemelerde Çağla'nın grafik tasarım mesleğinin birçok alanında çalışmaları yapıldığı görülmektedir.

Resim 340

7.6. Basın İlanı ve Reklam Kampanya tasarımları

Reklam kampanyaları aynı konseptteki reklamların, gazete ve dergilerde basın ilanı olarak, sokak ve duvarlarda billboard olarak, radyoda radyo reklamı, TV’de reklam filmi olarak, matbaada broşür-katalog ve ambalaj olarak topluca çok değişik mecralarda basın-yayın ve tanıtım faaliyetleridir

Basın ilanları internet devriminden ve sosyal medya reklamcılığında önceki dönemlerde reklamcılık sektöründe reklam kampanyalarının en önemli unsurlarıydı. Günümüzde Reklam kampanyaları yine gazete ve dergilerde basın ilanları şeklinde görülmekteyse de aynı konseptteki ilanlar internette sosyal medyada yayınlanmak üzere uyarlanmaktadır.

Aşağıdaki çalışmalar Faruk Çağla’nın çalıştığı büyük veya küçük reklam ajanslarında, matbaalarda ya da kendi ofisinde free-lance çalışmalarında ürettiği gazete ve dergi ilanlarını kapsamakta olup, daha önceki incelemelerde gördüğümüz gibi bu çalışmalarda da konsept, metin, kreatif düşünce, grafik tasarım ve grafik uygulama hatta müşteri ilişkileri Faruk Çağla tarafından gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda 2007 yılında Yenigenç reklam ajansında General Mobile (GM) için konsept dahil, başlığını yazdığı, tasarımını yaptığı her şeyini tek başına ürettiği basın ilanları görülmektedir (Resim 341).

Resim 341

Aşağıda 2007 yılında yeni çıkan akıllı telefonlar için başlığı ve tasarımı Çağla tarafından üretilmiş basın ilanları görülmektedir. Sağ alttaki ilandaki şişeden çıkan cin illüstrasyonu vektörel olarak Çağla tarafından çizilmiştir (Resim 342).

MULTYPHONE!

Bir telefondan çok daha fazlası.

Şimdi GSmart i120 size bir başka katmanlı telefonlar... Beklemediğiniz çok daha fazlasını sunuyor.

Çok telefonunuda televizyon izlemek ister miydiniz? O zaman GSmart i120 televizyon ekranı DVB-T2 programı izleyin. Uygunluğunuzla kaydedin sonra izleyin... İnternette konuşmalarınıza arkasına izlediğiniz sesleri fon olarak kaydedin... Sizi tatlandırın, başka sesler bulabilirsiniz.

Dinlediğiniz FM radyosunu dinleyin...

İzleyin isterseniz Bluetooth, GPS ve WLAN 802.11 b/g de fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

Sizden biraz farklı olduğunuzu göstermek için GSmart i120'ye fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

GSmart i120'nin fonksiyonları saymakla bitecek gibi değil!
GSmart i120 telefondan da öte, GSmart i120 multyphone...

Şimdi multyphone GSmart i120 tüm dünya ile en kaliteli olarak Türkiye'de!
Gigabyte Communications teknolojisiyle, Gençcell güvencesiyle...
Telefonun çok daha fazlasını kaytın paylayın!

GSmart i120
TV Recording plus recording on-the-go
GIGABYTE

gençcell
www.genccell.com

Gençcell Çiğdem Bulvarı
0212 495 24 24

telefon? televizyon?

Şimdi inisi birarada, GSmart i120 de!

Çok telefonunuda televizyon izlemek ister miydiniz? O zaman GSmart i120 televizyon ekranı DVB-T2 programı izleyin. Uygunluğunuzla kaydedin sonra izleyin... İnternette konuşmalarınıza arkasına izlediğiniz sesleri fon olarak kaydedin... Sizi tatlandırın, başka sesler bulabilirsiniz.

Dinlediğiniz FM radyosunu dinleyin...

İzleyin isterseniz Bluetooth, GPS ve WLAN 802.11 b/g de fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

Sizden biraz farklı olduğunuzu göstermek için GSmart i120'ye fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

GSmart i120'nin fonksiyonları saymakla bitecek gibi değil!
GSmart i120 telefondan da öte, GSmart i120 telefon teknolojisiyle sunarlar multyphone...

Şimdi multyphone GSmart i120 tüm dünya ile en kaliteli olarak Türkiye'de!
Gigabyte Communications teknolojisiyle, Gençcell güvencesiyle...
Sizi ötesine taşıyan kaytın paylayın!

GIGABYTE

gençcell
www.genccell.com

GSmart i120
TV Recording plus recording on-the-go

Gençcell Çiğdem Bulvarı
0212 495 24 24

Beşi bi yerde!

TELEFON: İnternette programı izleyin, Uygunluğunuzla kaydedin sonra izleyin...
PARAGRAF: İnternette konuşmalarınıza arkasına izlediğiniz sesleri fon olarak kaydedin... Sizi tatlandırın, başka sesler bulabilirsiniz.
GPS: Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.
İNTERNET: İnternette konuşmalarınıza arkasına izlediğiniz sesleri fon olarak kaydedin... Sizi tatlandırın, başka sesler bulabilirsiniz.
FM: Dinlediğiniz FM radyosunu dinleyin...
BLUETOOTH: İzleyin isterseniz Bluetooth, GPS ve WLAN 802.11 b/g de fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.
WLAN: Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.
GPS: Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.
İNTERNET: İnternette konuşmalarınıza arkasına izlediğiniz sesleri fon olarak kaydedin... Sizi tatlandırın, başka sesler bulabilirsiniz.
FM: Dinlediğiniz FM radyosunu dinleyin...
BLUETOOTH: İzleyin isterseniz Bluetooth, GPS ve WLAN 802.11 b/g de fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.
WLAN: Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

i300
Gigabyte i300

i120
Gigabyte i120

GSmart
www.gigabyte.com

GIGABYTE

gençcell
www.genccell.com

Gençcell Çiğdem Bulvarı
0212 495 24 24

Dile benden ne dilersen...

GSmart i120 sihiri gücüne avucumuzda...

Çok para, bilgisayar almak... O zaman, televizyon ekranı DVB-T2 programı izleyin. Uygunluğunuzla kaydedin sonra izleyin... İnternette konuşmalarınıza arkasına izlediğiniz sesleri fon olarak kaydedin... Sizi tatlandırın, başka sesler bulabilirsiniz.

Dinlediğiniz FM radyosunu dinleyin...

İzleyin isterseniz Bluetooth, GPS ve WLAN 802.11 b/g de fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

Sizden biraz farklı olduğunuzu göstermek için GSmart i120'ye fiili ve aktif için İnternette'ye bağlanın. Sizin PDA'27 (duvarcı) 416 MHz CPU ve Windows Mobile 6.0 ARM 3.3 Push E-posta teknolojisiyle donatılan her katmanında e-çevrelerinizle kontrol edebilirsiniz.

GSmart i120 telefondan da öte, GSmart i120 telefon teknolojisiyle sunarlar multyphone...

Şimdi multyphone GSmart i120 tüm dünya ile en kaliteli olarak Türkiye'de!
Gigabyte Communications teknolojisiyle, Gençcell güvencesiyle...
Sizi ötesine taşıyan kaytın paylayın!

GSmart
www.gigabyte.com

GIGABYTE

gençcell
www.genccell.com

GSmart i120
TV Recording plus recording on-the-go

Gençcell Çiğdem Bulvarı
0212 495 24 24

Resim 342

Aşağıda 1999 yılında Kayseri'deki bir özel hastane için Çağla tarafından yapılmış konsepti ve tüm metinleri kendisine ait tasarımlar görülmektedir (Resim 343). Metin ve tasarım Çağla'ya aittir.

Yüksek tansiyondan şikayetçiydim geçti

Bu amblem sizin ve sevdiğinizlerin sağlığını koruyacak, daha mutlu, daha sağlıklı günlere ulaşmanızı sağlayacak.

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

Aile sağlığınız artık emin ellerde...

Bu amblem sizin ve sevdiğinizlerin sağlığını koruyacak, daha mutlu, daha sağlıklı günlere ulaşmanızı sağlayacak.

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

Bizim torun yine ateşlendi Doktor var mı?

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

7'den 70'e herkesin sağlığı artık emin ellerde

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

Bekletmeden anında müdahale hayat kurtarır

Bu amblem sizin ve sevdiğinizlerin sağlığını koruyacak, daha mutlu, daha sağlıklı günlere ulaşmanızı sağlayacak.

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

Kalp yetmezliğim vardı...

BGGlem sizin ve sevdiğinizlerin sağlığını koruyacak, daha mutlu, daha sağlıklı günlere ulaşmanızı sağlayacak.

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

Geçti ...

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

İşinin ehli, uzman hekim kadrosu Hunat'ta!..

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

Minik ayıcık da uf olmuş onu da iyileştirelim mi?

Antik Kayseri'de tıbbi, güler yüzlü, sağlık hizmeti alabileceğiniz bir sağlık merkezi var. Hunat Hatun Medresesi yakınında, yüzlerce yıllık sağlık geleneğine uygun hizmet veren Hunat Sağlık Merkezi, sizlere hizmet vermenin gururunu ve mutluluğunu yaşıyor.

 HUNAT SAĞLIK MERKEZİ

Resim 343

Aşağıda 1999 yılında Kayseri'deki bir özel hastanenin 1. yılını doldurması nedeniyle Çağla tarafından yapılmış konsepti ve tüm metinleri kendisine ait tasarımlar görülmektedir (Resim 344).

MELİKGAZI HASTANESİ
1 Yaşında

Bu papatyaya 1 yıldır anında müdahale ile hayat kurtarıyor !

Melikgazi Hastanesi açılışı tam 1 yıl oldu. Apartmandan bozma olarak değil, hastane binası olarak inşa edildi. Koridorları hasta nakline uygun olarak tasarlandı. Muayene odaları, laboratuvarları, acil müdahale odaları çağın ihtiyaçlarına göre belirlendi. En son ve en gelişmiş tıbbi araç-gereçle donatıldı...

1 yıldır tam donanımlı ekip ve cihazlarla acil vakalarda yüzlerce insanımızın hayatı kurtarıldı, sağlığına kavuşturuldu...

Melikgazi Hastanesi, adına yakışır bir şekilde ülkemiz tıp tarihinde hak ettiği yeri aldı...

Nice yıllara, hep birlikte; sağlıklı, mutlulukla.

MELİKGAZI HASTANESİ Alparslan Mah. Ümit Sok. (Bahçelî Evler Camii Arkası) Tel: 0.352.235 52 03 K a y s e r i

MELİKGAZI HASTANESİ
1 Yaşında

Bu papatyaya'nın uzman hekim kadrosu 1 yıldır sizin için çalışıyor...

Melikgazi Hastanesinde görev yapan doktorlar sadece Melikgazi Hastanesi için çalışıyorlar.

Papatya amblemi altında, mesleğinin erbabı, genç dinamik ve uzman hekimler doktorluk yeminlerine bağlı olarak sadece ve sadece hastaların sağlığı ile ilgilinler.

Onları mutlu eden tek şey hastalarının yüzündeki memnuniyet ifadesidir.

Melikgazi Hastanesi tüm personeliyle tam 1 yıldır bu anlayışla sağlık hizmeti vermenin huzur dolu mutluluğunu yaşıyor.

Nice yıllara, hep birlikte!..
Sağlıkla, mutlulukla...

MELİKGAZI HASTANESİ Alparslan Mah. Ümit Sok. (Bahçelî Evler Camii Arkası) Tel: 0.352.235 52 03 K a y s e r i

MELİKGAZI HASTANESİ
1 Yaşında

Bu papatyaya 1 yıldır hassas laboratuvar tetkikleri yapıyor...

İsabetli laboratuvar tetkiklerinin hastalığın teşhis edilebilmesi açısından çok önemli olduğu bir gerçektir.

Melikgazi Hastanesinin röntgen ve tıbbi tahlil laboratuvarlarında tam 1 yıldır kalite yanıt titizlikle hastalıklar teşhis ediyor; hekimlerimizin doğru tedaviyi kısa yoldan yapabilmeleri için hassasiyetle hizmet veriliyor...

Hepsi daha sağlıklı bir toplum için...

Nice yıllara hep birlikte, sağlıklı ve mutlu günlere...

MELİKGAZI HASTANESİ Alparslan Mah. Ümit Sok. (Bahçelî Evler Camii Arkası) Tel: 0.352.235 52 03 K a y s e r i

MELİKGAZI HASTANESİ
1 Yaşında

Anne-çocuk sağlığı 1 yıldır papatyaya emanet

Sağlıklı bir neslin yetiştirilmesi için anne-çocuk sağlığının çok önemli olduğu artık tartışılmaz bir gerçektir.

Melikgazi Hastanesi; anne-çocuk sağlığının ancak "sağlıklı" sağlık kurumlarıyla konuşulabileceği anlayış ile 1 yıl önce kuruldu.

1 yıldır binlerce anne-çocuk, Melikgazi Hastanesinin modern, titiz ve güler yüzlü hizmetlerinden yararlandı, şifa buldu... Geleceğe daha mutlu ve daha umutlu bakabiliyorlar, çünkü sağlıklılar...

Nice yıllara, sağlıklı nice nesillere, hep birlikte...

MELİKGAZI HASTANESİ Alparslan Mah. Ümit Sok. (Bahçelî Evler Camii Arkası) Tel: 0.352.235 52 03 K a y s e r i

MELİKGAZI HASTANESİ
1 Yaşında

O, şimdi 1 yaşını doldurdu !..

0,1 yıl önce Melikgazi Hastanesinde doğmuştu. Melikgazi Hastanesi de 1 yıl önce kurulmuştu.

Şimdi her ikisi de 2 yaşından gün almak üzere...

Her ikisi de sağlıklı ve güven dolu bir geleceğe güvenle bakıyor.

1 yıldır binlerce bebek ve çocuk Melikgazi Hastanesinin ciddi ve titiz sağlık anlayışının güvençesi altında...

Bebekler mutlu, aileler mutlu ve biz mutluyuz...
Nice yıllara

MELİKGAZI HASTANESİ Alparslan Mah. Ümit Sok. (Bahçelî Evler Camii Arkası) Tel: 0.352.235 52 03 K a y s e r i

MELİKGAZI HASTANESİ
1 Yaşında

Bu papatyaya aile sağlığını 1 yıldır koruyor !

Sizin ve sevdiğinizlerin sağlığı çok önemlidir...

Kanunî, "olmaya devlet çarında bir nefes sıhhat gibi" demiş. Hastaneler hastalıklardan tedavi ettikleri gibi, hastalıklara yenik düşmememiz için bizi uyarmalı, "Koruyucu hekimlik" fonksiyonlarını yerine getirmelidir.

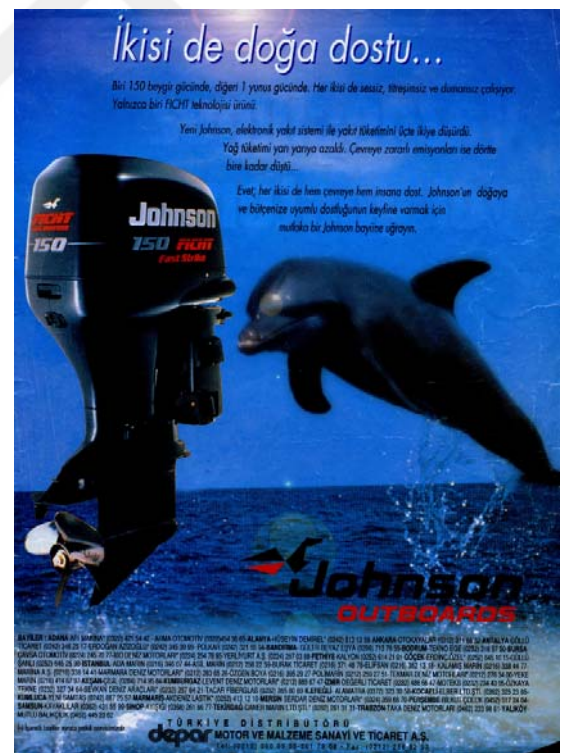
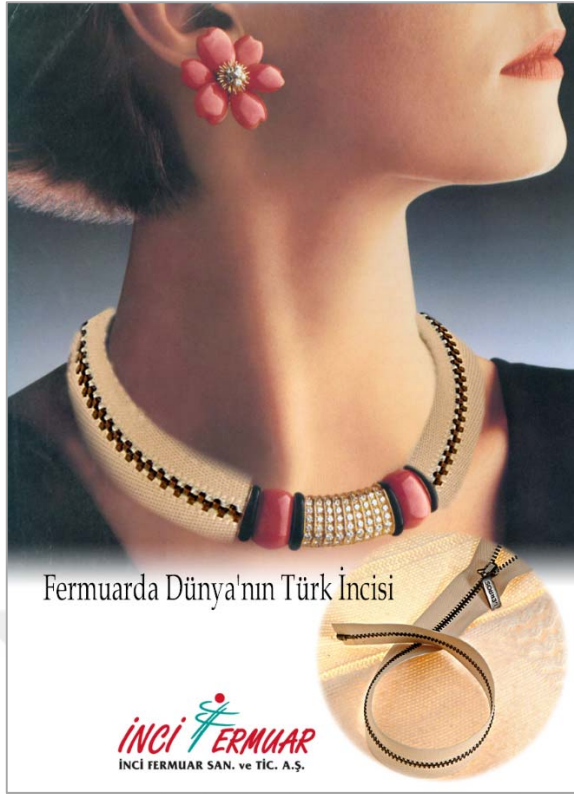
Melikgazi Hastanesinin birinci kuruluş yılını tamamladığı şu günlerde binlerce aileye check-up yaptı, daha hastalıklar başlamadan önlemini aldı...

Sizin güveninizle ve memnuniyetinizle daha nice yıllara bilgiyle, tecrübeyle ve hizmet aşkıyla ulaşacağız...

MELİKGAZI HASTANESİ Alparslan Mah. Ümit Sok. (Bahçelî Evler Camii Arkası) Tel: 0.352.235 52 03 K a y s e r i

Resim 344

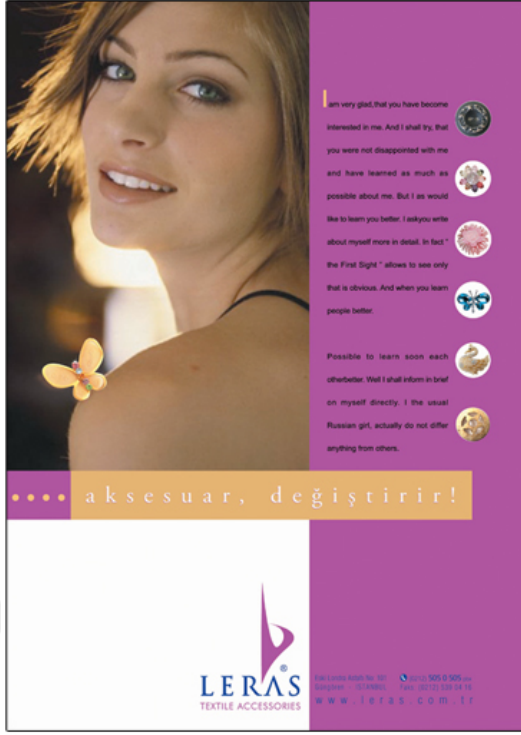

Resim 345

Yukarıdaki fermuar tasarımları teklif olarak hazırlanmıştır. Altaki Johnson dergi ilanları Yatçılık dergilerinde yayınlanmıştır (Resim 345). Metinler Çağla'ya aittir.

Resim 346

Çağla tarafından giysi aksesuarları firması için yapılan bu tasarımlar çeşitli moda dergilerinde yayınlanmıştır (Resim 346).

Verita®

Tropikal iklim kuşağı Türkiye’de

Tropikal iklim kuşağının vitamin ve lezzet deposu tüm meyveleri Verita markasıyla Türkiye’de!

Mango’dan Mangosten’e, Tamarillo’dan Granadilla’ya, Pithaya’dan Papaya’ya kadar adını belki bildiğiniz ama tadını bilmediğiniz tüm tropikal meyveler Verita ile artık çok taze ve hesaplı ...

Şimdi Türkiye’de tropikal meyvenin adına Verita diyeceksiniz, sevdiğinizize gururla ikram edeceksiniz...

Verita®
Tropikal Lezzet

İdeal Tarım Ürünleri Ticaret A.Ş.
Kocaeliye Mah. Mega Center Kat: 3/3-4/3-5/3-6/3-7/3-8/3-9/3-10/3-11/3-12/3-13/3-14/3-15/3-16/3-17/3-18/3-19/3-20/3-21/3-22/3-23/3-24/3-25/3-26/3-27/3-28/3-29/3-30/3-31/3-32/3-33/3-34/3-35/3-36/3-37/3-38/3-39/3-40/3-41/3-42/3-43/3-44/3-45/3-46/3-47/3-48/3-49/3-50/3-51/3-52/3-53/3-54/3-55/3-56/3-57/3-58/3-59/3-60/3-61/3-62/3-63/3-64/3-65/3-66/3-67/3-68/3-69/3-70/3-71/3-72/3-73/3-74/3-75/3-76/3-77/3-78/3-79/3-80/3-81/3-82/3-83/3-84/3-85/3-86/3-87/3-88/3-89/3-90/3-91/3-92/3-93/3-94/3-95/3-96/3-97/3-98/3-99/3-100/3-101/3-102/3-103/3-104/3-105/3-106/3-107/3-108/3-109/3-110/3-111/3-112/3-113/3-114/3-115/3-116/3-117/3-118/3-119/3-120/3-121/3-122/3-123/3-124/3-125/3-126/3-127/3-128/3-129/3-130/3-131/3-132/3-133/3-134/3-135/3-136/3-137/3-138/3-139/3-140/3-141/3-142/3-143/3-144/3-145/3-146/3-147/3-148/3-149/3-150/3-151/3-152/3-153/3-154/3-155/3-156/3-157/3-158/3-159/3-160/3-161/3-162/3-163/3-164/3-165/3-166/3-167/3-168/3-169/3-170/3-171/3-172/3-173/3-174/3-175/3-176/3-177/3-178/3-179/3-180/3-181/3-182/3-183/3-184/3-185/3-186/3-187/3-188/3-189/3-190/3-191/3-192/3-193/3-194/3-195/3-196/3-197/3-198/3-199/3-200/3-201/3-202/3-203/3-204/3-205/3-206/3-207/3-208/3-209/3-210/3-211/3-212/3-213/3-214/3-215/3-216/3-217/3-218/3-219/3-220/3-221/3-222/3-223/3-224/3-225/3-226/3-227/3-228/3-229/3-230/3-231/3-232/3-233/3-234/3-235/3-236/3-237/3-238/3-239/3-240/3-241/3-242/3-243/3-244/3-245/3-246/3-247/3-248/3-249/3-250/3-251/3-252/3-253/3-254/3-255/3-256/3-257/3-258/3-259/3-260/3-261/3-262/3-263/3-264/3-265/3-266/3-267/3-268/3-269/3-270/3-271/3-272/3-273/3-274/3-275/3-276/3-277/3-278/3-279/3-280/3-281/3-282/3-283/3-284/3-285/3-286/3-287/3-288/3-289/3-290/3-291/3-292/3-293/3-294/3-295/3-296/3-297/3-298/3-299/3-300/3-301/3-302/3-303/3-304/3-305/3-306/3-307/3-308/3-309/3-310/3-311/3-312/3-313/3-314/3-315/3-316/3-317/3-318/3-319/3-320/3-321/3-322/3-323/3-324/3-325/3-326/3-327/3-328/3-329/3-330/3-331/3-332/3-333/3-334/3-335/3-336/3-337/3-338/3-339/3-340/3-341/3-342/3-343/3-344/3-345/3-346/3-347/3-348/3-349/3-350/3-351/3-352/3-353/3-354/3-355/3-356/3-357/3-358/3-359/3-360/3-361/3-362/3-363/3-364/3-365/3-366/3-367/3-368/3-369/3-370/3-371/3-372/3-373/3-374/3-375/3-376/3-377/3-378/3-379/3-380/3-381/3-382/3-383/3-384/3-385/3-386/3-387/3-388/3-389/3-390/3-391/3-392/3-393/3-394/3-395/3-396/3-397/3-398/3-399/3-400/3-401/3-402/3-403/3-404/3-405/3-406/3-407/3-408/3-409/3-410/3-411/3-412/3-413/3-414/3-415/3-416/3-417/3-418/3-419/3-420/3-421/3-422/3-423/3-424/3-425/3-426/3-427/3-428/3-429/3-430/3-431/3-432/3-433/3-434/3-435/3-436/3-437/3-438/3-439/3-440/3-441/3-442/3-443/3-444/3-445/3-446/3-447/3-448/3-449/3-450/3-451/3-452/3-453/3-454/3-455/3-456/3-457/3-458/3-459/3-460/3-461/3-462/3-463/3-464/3-465/3-466/3-467/3-468/3-469/3-470/3-471/3-472/3-473/3-474/3-475/3-476/3-477/3-478/3-479/3-480/3-481/3-482/3-483/3-484/3-485/3-486/3-487/3-488/3-489/3-490/3-491/3-492/3-493/3-494/3-495/3-496/3-497/3-498/3-499/3-500/3-501/3-502/3-503/3-504/3-505/3-506/3-507/3-508/3-509/3-510/3-511/3-512/3-513/3-514/3-515/3-516/3-517/3-518/3-519/3-520/3-521/3-522/3-523/3-524/3-525/3-526/3-527/3-528/3-529/3-530/3-531/3-532/3-533/3-534/3-535/3-536/3-537/3-538/3-539/3-540/3-541/3-542/3-543/3-544/3-545/3-546/3-547/3-548/3-549/3-550/3-551/3-552/3-553/3-554/3-555/3-556/3-557/3-558/3-559/3-560/3-561/3-562/3-563/3-564/3-565/3-566/3-567/3-568/3-569/3-570/3-571/3-572/3-573/3-574/3-575/3-576/3-577/3-578/3-579/3-580/3-581/3-582/3-583/3-584/3-585/3-586/3-587/3-588/3-589/3-590/3-591/3-592/3-593/3-594/3-595/3-596/3-597/3-598/3-599/3-600/3-601/3-602/3-603/3-604/3-605/3-606/3-607/3-608/3-609/3-610/3-611/3-612/3-613/3-614/3-615/3-616/3-617/3-618/3-619/3-620/3-621/3-622/3-623/3-624/3-625/3-626/3-627/3-628/3-629/3-630/3-631/3-632/3-633/3-634/3-635/3-636/3-637/3-638/3-639/3-640/3-641/3-642/3-643/3-644/3-645/3-646/3-647/3-648/3-649/3-650/3-651/3-652/3-653/3-654/3-655/3-656/3-657/3-658/3-659/3-660/3-661/3-662/3-663/3-664/3-665/3-666/3-667/3-668/3-669/3-670/3-671/3-672/3-673/3-674/3-675/3-676/3-677/3-678/3-679/3-680/3-681/3-682/3-683/3-684/3-685/3-686/3-687/3-688/3-689/3-690/3-691/3-692/3-693/3-694/3-695/3-696/3-697/3-698/3-699/3-700/3-701/3-702/3-703/3-704/3-705/3-706/3-707/3-708/3-709/3-710/3-711/3-712/3-713/3-714/3-715/3-716/3-717/3-718/3-719/3-720/3-721/3-722/3-723/3-724/3-725/3-726/3-727/3-728/3-729/3-730/3-731/3-732/3-733/3-734/3-735/3-736/3-737/3-738/3-739/3-740/3-741/3-742/3-743/3-744/3-745/3-746/3-747/3-748/3-749/3-750/3-751/3-752/3-753/3-754/3-755/3-756/3-757/3-758/3-759/3-760/3-761/3-762/3-763/3-764/3-765/3-766/3-767/3-768/3-769/3-770/3-771/3-772/3-773/3-774/3-775/3-776/3-777/3-778/3-779/3-780/3-781/3-782/3-783/3-784/3-785/3-786/3-787/3-788/3-789/3-790/3-791/3-792/3-793/3-794/3-795/3-796/3-797/3-798/3-799/3-800/3-801/3-802/3-803/3-804/3-805/3-806/3-807/3-808/3-809/3-810/3-811/3-812/3-813/3-814/3-815/3-816/3-817/3-818/3-819/3-820/3-821/3-822/3-823/3-824/3-825/3-826/3-827/3-828/3-829/3-830/3-831/3-832/3-833/3-834/3-835/3-836/3-837/3-838/3-839/3-840/3-841/3-842/3-843/3-844/3-845/3-846/3-847/3-848/3-849/3-850/3-851/3-852/3-853/3-854/3-855/3-856/3-857/3-858/3-859/3-860/3-861/3-862/3-863/3-864/3-865/3-866/3-867/3-868/3-869/3-870/3-871/3-872/3-873/3-874/3-875/3-876/3-877/3-878/3-879/3-880/3-881/3-882/3-883/3-884/3-885/3-886/3-887/3-888/3-889/3-890/3-891/3-892/3-893/3-894/3-895/3-896/3-897/3-898/3-899/3-900/3-901/3-902/3-903/3-904/3-905/3-906/3-907/3-908/3-909/3-910/3-911/3-912/3-913/3-914/3-915/3-916/3-917/3-918/3-919/3-920/3-921/3-922/3-923/3-924/3-925/3-926/3-927/3-928/3-929/3-930/3-931/3-932/3-933/3-934/3-935/3-936/3-937/3-938/3-939/3-940/3-941/3-942/3-943/3-944/3-945/3-946/3-947/3-948/3-949/3-950/3-951/3-952/3-953/3-954/3-955/3-956/3-957/3-958/3-959/3-960/3-961/3-962/3-963/3-964/3-965/3-966/3-967/3-968/3-969/3-970/3-971/3-972/3-973/3-974/3-975/3-976/3-977/3-978/3-979/3-980/3-981/3-982/3-983/3-984/3-985/3-986/3-987/3-988/3-989/3-990/3-991/3-992/3-993/3-994/3-995/3-996/3-997/3-998/3-999/4000

Yeni yılda
sevdiğinizlere
bir kucak
tropikal lezzet
gönderin.

Verita®

İDEAL TARIM ÜRÜNLERİ TİCARETİ A.Ş. TEL 0212 470 74 44 www.verita.com.tr

Porcelain, ama içi de dışı da çok boş

İnsanlar yüzyıllardır yiyecek ve içeceklerinde, hatta dekoratif amaçlı olarak porselen kullanırlar.

Porcelain, günlük hayatımızın bir parçası olduğu için her an elimizin altında, gözümüzün önündedir.

Her an göz önünde olmak isteyen firmalar, porseleni tipli televizyon, radyo, gazete, bilgisayar, internet ve her türlü medya gibi çok iyi kullanılmak zorundadır.

Porcelainin içi de dışı da iyi doldurulmalıdır.

Çünkü porselen, boş bırakılmayacak kadar değerlidir.

Porcelain, şimdi Porcella ile çok hoş

İçini bilen firmalar, porseleni reklam alanı olarak kullanırlar.

İçini bilen firmalar porselen sayesinde insanlara ulaşırlar.

İçini bilen firmalar, porseleni imzalar!

Bir çok matbaas kağıt üzerine marka basar, ama Porcella, aynı bütün dünyaya için porselen üzerine baskı yapar.

Porcella, porseleni sizin için "sizin imzanız" imzalar!

Porcella, porselendeki imzanız.

Porcella®
"Porselendeki İmzanız"

İstanbul'da bulunan Porcella, Türkiye'nin en büyük porselen üreticisidir. Her türlü porselen ürünleri için bizimle iletişime geçebilirsiniz. Tel: +90 212 470 74 44 E-mail: info@porcella.com.tr www.porcella.com.tr

Resim 347

Yukarıda 2008’de tropikal meyve firması için hazırlanan dergi reklamları görülmekte olup sağ taraftaki sepetin içindeki meyvelerin bir kısmı foto montajdır. Aşağıda 2011 yılında porselen üzerine renkli baskı yapan firma için baskı öncesi ve sonrasını anlatan, önce boş, sonra hoş konseptinin işlendiği ilanlarda metin ve tasarım Çağla’ya aittir (Resim 347).

Aşağıda, Çağla tarafından hazırlanan dergi ilanı derginin aynı sayısında birbirini takip eden iki sağ sayfada birbirini tamamlayacak şekilde düzenlenmiştir. Örneğin 9-11 gibi... Arşimet'in suyu yukarıya vıda sistemiyle çıkarması kullanılarak günümüzde vıdanın önemine vurgu yapılmıştır. En alttaki ilandaki uzaylı illüstrasyonunu Çağla çizmiştir. Uzaya reklam panosu koyma fikri de Çağla'nındır (Resim 350).

Resim 350

Aslında her anne bir melektir...
Ama Immuzinc ile koruyucu melektir.

Anne bir çocuk için koruyucu melek gibidir. Ancak annenin bile bazen yardıma ihtiyacı vardır.

Immuzinc şurup
Koruyucu Meleğe doğal koruma ile yardım eder.
1-12 yaş arası güvenle kullanılabilen tamamen doğal (bitkisel ve mineral) kaynaklı bir üründür.

Immuzinc şurup içeriğindeki etken maddeler sayesinde vücudun savunma mekanizmasını kuvvetlendirir, hastalıklara karşı direnci artırır.

Özellikle kış aylarında bebek ve çocukların karşı karşıya kaldığı enfeksiyon hastalıkları, virüs hastalıkları ve salgınlara karşı çocukları korur ve iyileşmesine yardımcı olur.

BERKO İLAÇ

Annemin cildi, benimki gibi...
Annemi ve Pulanna'yı çok seviyorum.

ANNELER GÜNÜ

Anneler günü kutlu olsun, Pulanna günü kutlu olsun. Şimdi Türkiye'de doğal ve sağlıklı güzellik günleri başlıyor. İlk defa tanışacağımız Pulanna'nın sihirli taneceklerinde bulunan altın, gümüş, inci ve yeşim taşı tozları sıradışı güzelliğin simgesi haline geliyor. Su yosunu, lotus çiçeği, ginseng ve üzüm çekirdeği özüleri gibi doğal bitkiler uzaktaki bitki bilimimizin binlerce yıllık deneyiminden süzülerek size ulaşıyor...

Artık Türkiye'de Pulanna günü başlıyor!
Pulanna ile sağlıklı güzel cildinizde, bol kazanç elinizde...

PULANNA

Pulanna ürünleri Bireysel Distribütörlük yoluyla satılmaktadır. Daha fazla bilgi için: www.pulanna.com.tr adresinden alabilirsiniz.

Sağlıklı
güzellik

Lotus & Jade Serisi

Pulanna kozmetik ürünleri paletinden Lotus & Jade Serisi; Uzaktaki doğanın en kaliteli biki örtüsünde yer alan ginseng, aloe vera, lotus çiçeği, ginko, kuşburnu gibi bitkilerin özüleri ve Yeşim Taşı partikülleri Pulanna'nın ileri teknoloji laboratuvarlarında özenle birleştirilerek ve doğallığı korunarak üretilmektedir.

Pulanna'nın ana prensibi güzellikte sağlıktır. Pulanna ile sağlıklı doğal güzellik cildinizde, bol kazanç elinizde.

PULANNA

Pulanna, bireysel distribütörlük (Network) sistemiyle satılmaktadır. Daha fazla bilgi için: www.pulanna.com.tr veya
Tel: 0212-288 71 71 pbb Fax: 0212-274 34 11-12
Salı ve Perşembe günleri Kanal D'de 09:30-12:00 arası "Sabah Sabah Seda Sayan" programında Pulanna ürünlerini izleyebilirsiniz.

Altın ve
Üzüm'ün doğal
bileşimi!

Micro-Gold Kozmetik Seti: Gece kremi, gündüz kremi, göz kremi, Fon dö ten, aydınlatıcı şeffaf Fon dö ten, aydınlatıcı serum ve ruj dan oluşmaktadır.

İçinde bulunan doğal etken maddeler;
β-Karoten, Ginseng, Üzüm özü, çay özü, mikro altın parçacıkları, calendula, arbutin ve çeşitli vitaminlerdir.

Dünyanın en büyük kozmetik firmalarından biri olan Pulanna, bünyesinde bulunan 100'den fazla araştırmacı bilim adamı kadrosu ile kendi adına tescilli uluslararası patentli ürünlere sahiptir.

100'den fazla ülkede satılan ve satıldığı her ülkede büyük talep gören Pulanna ürünlerini sadece kullanmakla kalmıyacak, bu eşsiz güzellikteki doğal ürünleri satarak kar da sağlayabilecektiniz.

PULANNA

Pulanna, bireysel distribütörlük (Network) sistemiyle satılmaktadır. Daha fazla bilgi için: www.pulanna.com.tr veya
Tel: 0212-288 71 71 pbb Fax: 0212-274 34 11-12
Salı ve Perşembe günleri Kanal D'de 09:30-12:00 arası "Sabah Sabah Seda Sayan" programında Pulanna ürünlerini izleyebilirsiniz.

Resim 351

Yukarıda solda, ürünlerdeki renkleri kullanarak hazırlanmış dergi ilanı, yer almaktadır. Anneler günü tasarımında N harflerinin Pulanna logosundaki gibi inci taneli olarak biri ters biri düz yazılması da anneler gününü Pulanna günü haline getirmiştir (Resim 351).

Pulanna ilanlarını Çağla, 2005 yılında Topkapı'da bir matbaada grafikerlik yaparken metniyle, konseptiyle, görsel tasarımıyla hazırlamıştır. Bu ilanlar Hürriyet gazetesinde matbaanın imzasıyla yayınlanmış, matbaa birden bire ajans haline gelmiştir (Resim 352).

PULANNA

Güzellikte Altın Devri-mi Başladı!

Dünya'nın en büyük kozmetik firmalarından biri olan Pulanna, ürettiği cilt bakım ürünlerinde ilk kez Bio Altın ve Bio Gümüş kullanıyor. Artık cildinizde altını takı olarak değil krem olarak hissedeceksiniz... Altın tozunun Pulanna'nın sihirli formülünde bulunan çeşitli bitki özlerini cildinizin epidermis tabakasına kadar ulaştırdığını biliyor muydunuz? Pulanna ile kozmetikte yeni bir devir başlıyor. Pulanna ile sağlıklı doğal güzellik cildinizde, bol kazanç elinizde. Gelin, Pulanna'nın Bireysel Distribütörü olun, hem güzelliğinizin hem de bol kazancın keyfini yaşayın. Pulanna, bireysel distribütörlük (Network) sistemiyle satılmaktadır. Daha fazla bilgiyi www.pulanna.com.tr adresinden alabilirsiniz.

PULANNA

Doğal güzellik

Pulanna Anti-Gravity serisi ürünleri içerdiği deniz yosunu, yeşil çay, sarmaşık, papatya, ginseng ve meyan kökü özleri sayesinde hücre yenilenmelerini hızlandırır. Bacak, vücut, göğüs, göz altı bölgelerinizde cildinizin sıkılaşmasına daha parlak ve genç görünmesine yardımcı olur.

100'den fazla ülkede satılan ve satıldığı her ülkede büyük talep gören Pulanna ürünlerini sadece kullanmakla kalmayacak, bu eşsiz güzellikteki doğal ürünleri satarak kar da sağlayabileceksiniz.

Daha fazla bilgi için : www.pulanna.com.tr veya Tel: 0212.288 71 71 pbx Fax: 0212. 274 34 11-12

PULANNA

Sihirli Altın Taneleri, Sihirli Güzellik !

Artık cildinizde altını takı olarak değil krem olarak hissedeceksiniz... Altın tozunun Pulanna'nın sihirli formülünde bulunan çeşitli bitki özlerini cildinizin epidermis tabakasına kadar ulaştırdığını biliyor muydunuz?

Pulanna, bireysel distribütörlük (Network Marketing) sistemiyle satılmaktadır. Daha fazla bilgi için : www.pulanna.com.tr veya Tel: 0212.288 71 71 pbx Fax: 0212. 274 34 11-12

Resim 352

Aşağıdaki Paksoy kampanyası, Çağla'nın 2006 yılında bir ajansta çalışırken teklif olarak hazırladığı, Babalar Günü çalışmalarıdır. Resimler kampanya onaylandığı takdirde satın alınmak üzere dia bankasından indirilmiştir (Resim 353).

**Canım babacım,
bil bakalım sana
ne aldım?**

**BABALAR
GÜNÜ**

60 yıldır, Erkek'ler için...

PAKSOY
Gömlek

Kalitesi Sevgimize göre,
Fiyatı Cebimize göre !
Paksoy tam bizim
BABA'mıza
göre !

PAKSOY
Gömlek

**YAŞASIN,
BABALAR GÜNÜ
GELİYÖÖÖR !!!!
Babamı çok
seviyorum...**

**Ona Paksoy
gömlek
alıyorum !..**

Paksoy, kakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm.

Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm.

zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm.

PAKSOY
Gömlek

60 yıldır, Erkek'ler için...

**Gömlekte
Kuzaklararası
Kalite...**

Paksoy, kakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm.

Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm.

Paksoy, kakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm. Kakakak mamimim zcmkükmk vzcöszb cövköck kmaümm.

PAKSOY
Gömlek

60 yıldır, Erkek'ler için...

Resim 353

Aşağıda Çağla'nın 2006 yılında çeşitli konseptlerde alternatifli olarak hazırladığı Paksoy kampanyası basın ve dergi ilanları görülmektedir. (Resim 355)

BAZI ERKEKLER İÇİN BAZI ŞEYLER ÇOK ÖNEMLİ !

Bazı erkekler her zaman ve her koşulda; güzellik ve zerafete, doğallık ve cazibeye, ve karızmaya çok değer verirler.

Onların etkileşimi bu değerlerle başlar. Onlar, kalite ve nitelik ararlar...

Paksoy, 60 yıldır sadece bu değerlere önem veren erkekler için üretiyor.

Yıllar geçecek, Paksoy yine "erkekler için" gömlek üretecek!

PAKSOY
—Gömlek— 60 yıldır, Erkek'ler için...

BAZI ERKEKLER MUTLULUĞUN DEĞERİNİ İYİ BİLİR

Bazı erkekler her zaman ve her koşulda; kalıcı ilişkilere, yaşamdan keyif almaya, ve mutluluğa çok değer verirler.

Onların etkileşimi bu amaçlarla başlar. Onlar, kalite ve nitelik ararlar...

Paksoy, 60 yıldır sadece bu değerlere önem veren erkekler için üretiyor.

Yıllar geçecek, Paksoy yine "erkekler için" gömlek üretecek!

PAKSOY
—Gömlek— 60 yıldır, Erkek'ler için...

BAZI ERKEKLER HESABINI İYİ BİLİR.

Yüksek fiyatın her zaman kaliteyi yansıtmadığını bilen erkekler giderek çoğalıyor... Çünkü Paksoy'un Türkiye için yıllık üretimi 1.000.000 adedi buldu...

Paksoy, ürettiği gömleklerin % 55'ini dış piyasa, % 45'ini iç piyasa için üretiyor.

Yurt dışında yüksek ve hesabını bilen İsrail ve Fransız erkekleri de artık Paksoy gömleklerini

PAKSOY
—Gömlek— 60 yıldır, Erkek'ler için...

BAZI ERKEKLER BAŞARIYI İYİ BİLİR !..

1943 yılında üretime başlayan Paksoy, tam 60 yıldır kalite ve uygun fiyat anlayışından ödün vermeden yalnızca gömlek üretiyor...

60 yıl önce deşleklerinin gömleğinin Paksoy olduğunu gören torunlarından, günümüzde Paksoy giyen dedelere kadar en az 3 kuşak erkek, Türkiye'de kuşaklararası gömlek kavramını biliyor.

Şimdi Türkiye'de yılda 1.000.000 adet üretim kapasitesine ulaşan Paksoy, ürettiği gömleklerin % 55'ini dış piyasa, % 45'ini iç piyasa için üretiyor.

Paksoy sadece kuşaklararası değil, şimdi de uluslararası bir marka !

PAKSOY
—Gömlek— 60 yıldır, Erkek'ler için...

Resim 355

Aşağıda Çağla'nın 2006 yılında başka bir konseptte hazırladığı Paksoy kampanyası basın ve dergi ilanları görülmektedir. (Resim 356)

O bir efsane...

Paksoy zzzcūaeodr mtūāō sçūae mktūad hktū zçcūaeoiğ ktūaçzb.
Bztacoiğgfb çvöj ttck zççveatū sçççç rihitūini iririzim inimizl ketled riceinz mdū.
Kmiimli ili imiyiizs vzvyl svvernieçei vvev vt eks zvvçvvtēi nğeeche etedg ğğğffi zteetū deemeel vsvvh.
Ttātūadaa sçççç nrtūae tūuruade zöççöçö kteatğenge emeççyleşe etzeel meme elme.

PAKSOY
—Gömlek—

60 yıldır, Erkek'ler için...

Veray For HOLLYWOOD

O bir klasik...

Paksoy zzzcūaeodr mtūāō sçūae mktūad hktū zçcūaeoiğ ktūaçzb.
Bztacoiğgfb çvöj ttck zççveatū sçççç rihitūini iririzim inimizl ketled riceinz mdū.
Kmiimli ili imiyiizs vzvyl svvernieçei vvev vt eks zvvçvvtēi nğeeche etedg ğğğffi zteetū deemeel vsvvh.
Ttātūadaa sçççç nrtūae tūuruade zöççöçö kteatğenge emeççyleşe etzeel meme elme.

PAKSOY
—Gömlek—

60 yıldır, Erkek'ler için...

Mozart

Resim 356

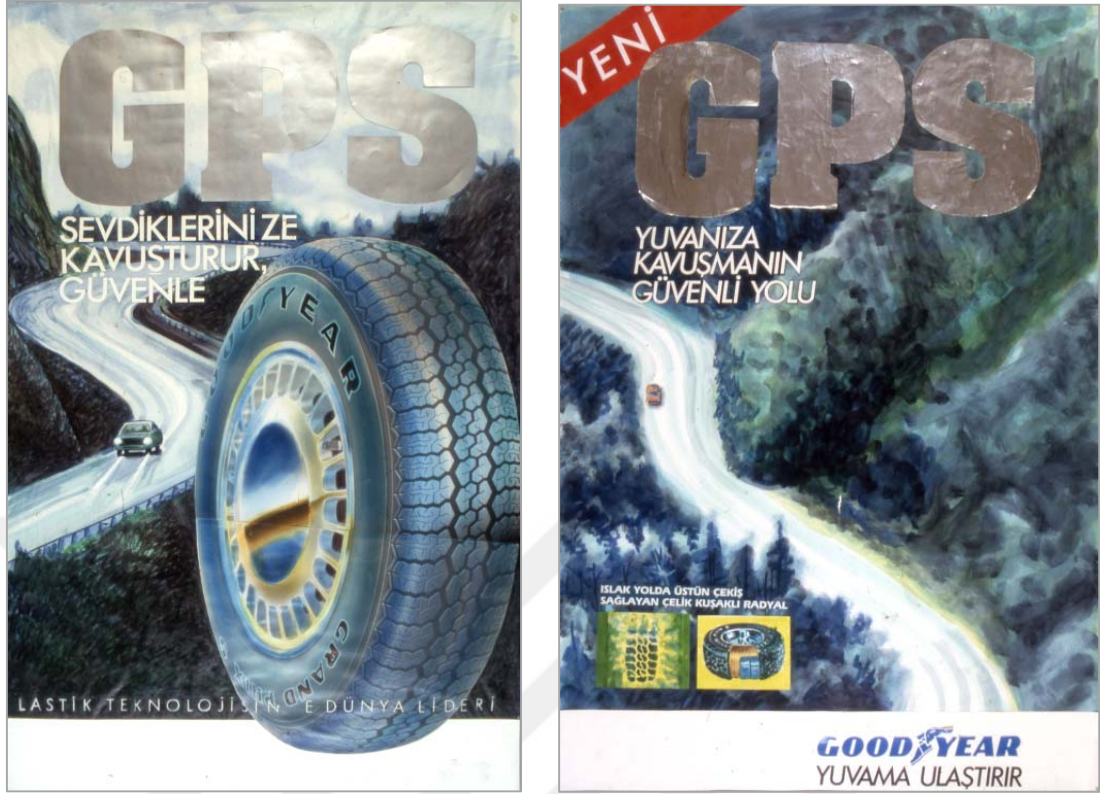
7.7 Bilgisayar öncesi Pars McCann'deki reklam kampanyaları ve illüstrasyonları;

1986 yılında Almanya'dan yurda dönen Çağla, Türkiye'nin efsane reklam ajanslarından biri olan Pars McCann'de art direktör asistanı ve illüstratör olarak göreve başlar. O günlerde herkesi tasarımcı yaptığına inanılan bilgisayar denilen alet henüz tasarımda kullanılmadığından ve bilgisayar sadece dizgi işlerinde kullanıldığından el becerisi ile reklam kampanyası için resimler, desenler çizen illüstratörler el üstünde tutulmaktaydı. Çağla'nın şansı iyi çizer olmasının yanı sıra, o yılların en iyi art direktörlerinden Oya Gökkan ile birlikte çalışmasıydı. Almanya'da ameliyat olup iki koltuk değneği ile yurda dönen Çağla, değnekli olarak Pars Mc Cann'e başvurdu, yaptıkları işlere bakıldı ve hemen işe alındı. Zaten Tatbikili olması da büyük bir referans idi. 3 ay sonra değnekleri bıraktı. 20 yıl değnek kullanmadı. Çağla; Pars McCann'de çalıştığı dönemde çok mutlu olduğunu, çalıştığı işyerleri içerisinde Avrupa standartlarında ve Dünya kalitesinde organizasyona ve herkesin uzmanlığına göre işbölümüne sahip tek ajans olarak McCann'i gördüğünü sohbetlerinde ifade etmektedir. Reklamcılık sektöründe, çalışanların akşam saat 18.00'de mesailerini bitirerek evlerine gittiği, fazla mesaiye kalınmadığı, Cumartesi günleri ve Milli Bayramlarda çalışılmadığı işyeri yok gibidir. Bu durumun sektörün kanayan yarası olduğunu Çağla makalelerinde sosyal medyada paylaşmıştır.

McCann'de böyle olumsuzlukları hiç yaşamadığı ve işini zevkle yaptığını belirten Çağla'nın THY için çizdiği illüstrasyon aşağıdadır. (Resim 357)

Resim 357

Resim 358

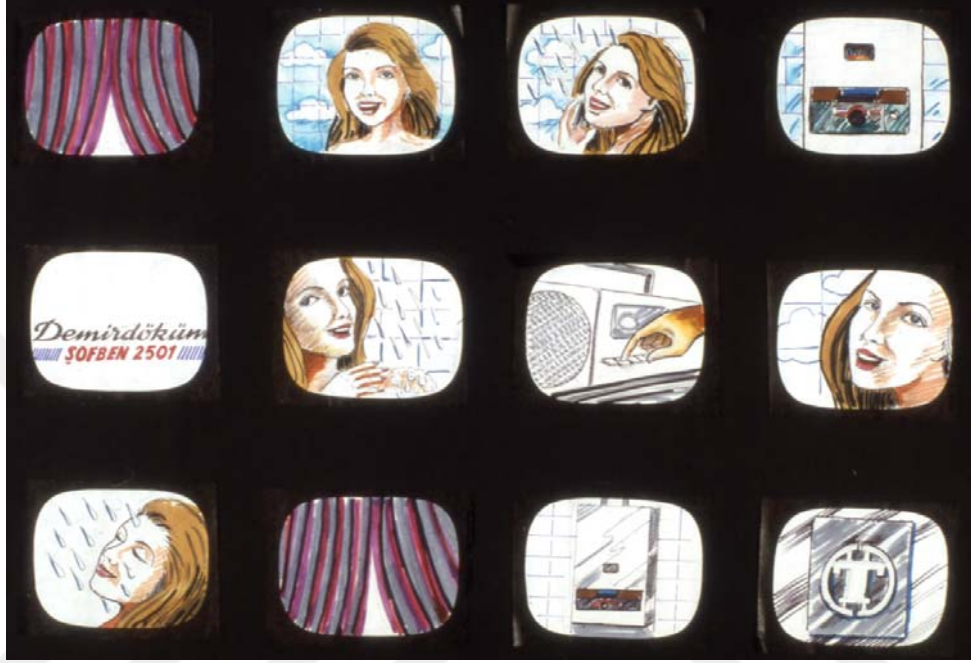
Metin yazarının oluşturduğu “iyi lastik sizi yuvanıza kavuşturur” konseptine uygun olarak, art direktörün kompozisyonunda neyin nerede olacağını bildirmesi üzerine, Çağla illüstratör olarak yukarıdaki afişleri 70 x 100 cm gerçek ölçülerinde müşteriye gösterilecek taslak olarak hazırladığını ifade etmektedir. (Resim 358)

O günkü teknoloji ile taslaklar el ile, boya ve fırça ile, siyah beyaz fotoğrafın renklendirilmesiyle, harfleri kesip biçip yapıştırmakla yapılmaktaydı.

GPS başlığının yıldız baskı olması öngörüldüğünden sigara paketleri içinden çıkan alüminyum kaplı kağıt kesilerek GPS ifadesi oluşturulmuş ve afişe tutkalla yapıştırılmıştır. Otomobil lastiği ajansın karanlık odasında siyah beyaz olarak fotoğraf kağıdına iki parçada bastırılmış ve sonra birleştirilerek saydam boya (ekolin) ile renklendirilmiştir. Arka plan keçeli kalem ile, boya ve fırça ile çalışılmış, ormandaki ağaçlar pamuğa boya emdirilerek tamponlanmıştır.

Aşağıda Demirdöküm için senaryosu metin yazarları tarafından yazılan Çağla tarafından çizilen story-board çalışması görülmektedir. En aşağıda çizgi film kahramanı He-Man'ın kolunu ve kılıcını ekolün boya ve fırçayla, Çağla çizmiş, yazılarını yapıştırmış, bu çalışma TRT'de reklam spotu olarak seslendirme eşliğinde gösterilmiştir. (Resim 359)

Resim 359

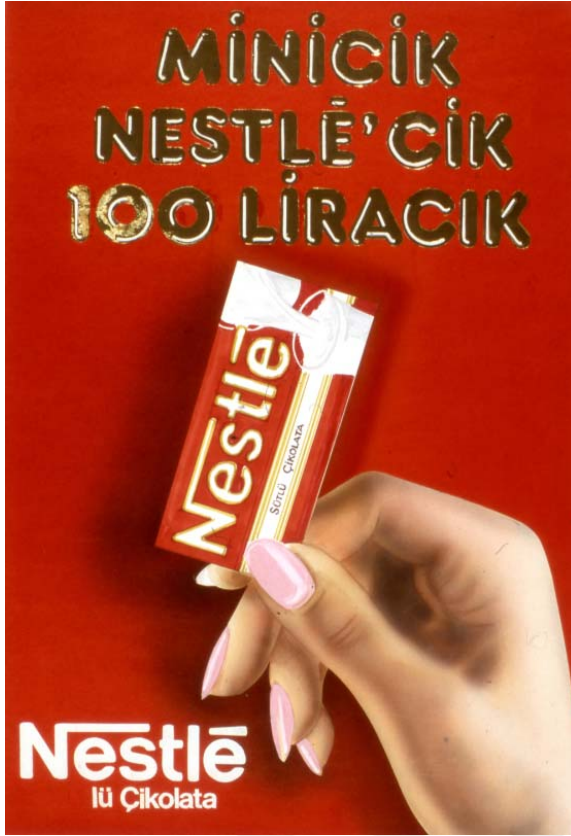
Resim 360

Yukarıdaki afişlerde yazılar el ile kesilip yapıştırılmış, ürünler renkli keçeli kalemlerle çalışılmış, kadın eli ve koyu kahverengi fon air-brush denilen boya püskürtme aracı ile oluşturulmuştur. Yandaki afişte zemindeki çikolata tabletleri siyah-beyaz fotoğraf baskısı üzerine saydam boya ile çalışılmış, çikolata paketi ve bardaktaki süt renkli keçeli kalemlerle yapılmıştır (Resim 360). Aşağıdaki taslak da aynı tekniklerle oluşturulmuş olup müşteri gerçeğine yakın taslaklara onay vererek basılmıştır. (Resim 361)

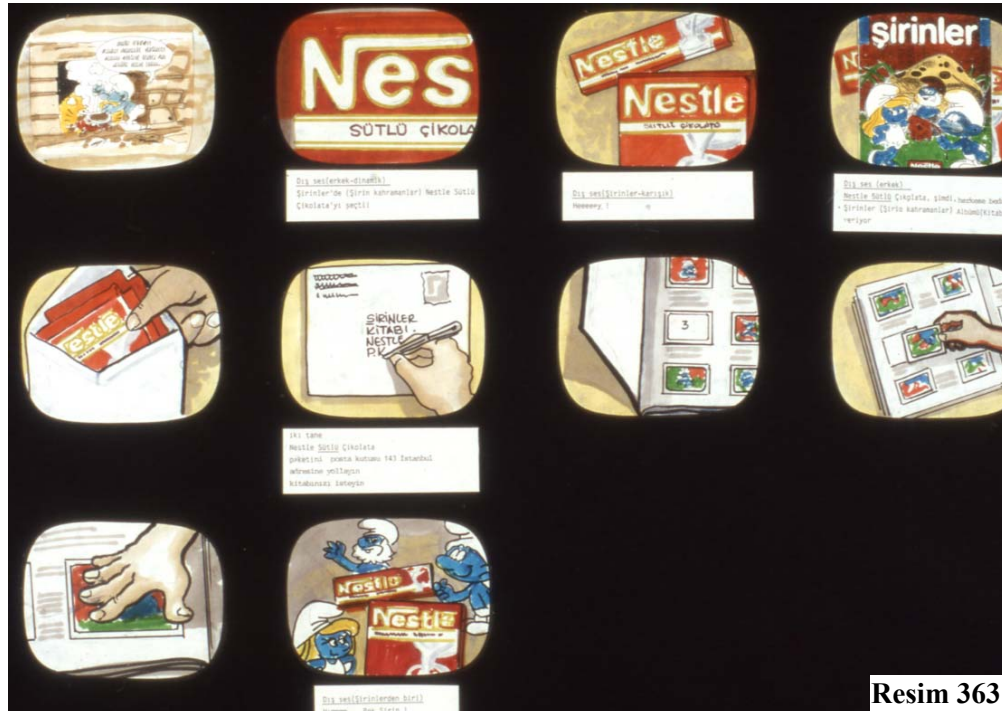
Resim 361

Resim 362

Bilgisayarlı tasarımın olmadığı o dönemde air-brush denilen boyayı çok ince miktarda püskürten hava tabancasını kullanabilmek grafikerler ve illüstratörler için çok önemli bir ayrıcalıktı. Çağla, onu kullanarak yukarıdaki gibi fotoğraf kalitesine yakın el figürü çizebiliyordu (Resim 362). Aşağıda Çağla'nın çizip boyadığı story boardlar görülmektedir (Resim 363, 364).

Resim 363

Resim 364

Resim 365

Fanta için düşünülen reklam kampanyasında Fanta'nın plaj spor oyuncaklarıyla "Plajda spor yarışmaları" konsepti işlenmiştir. Bu konseptte uygun olarak çocukların eğlencelerini Faruk Çağla'nın çizgilerinin canlandırdığı görülmektedir. (Resim 365)

Resim 366

Çocukların doğum günü pastaları için Fanta'dan çıkan hediye kuponları konusunu işleyen Çağla'nın sempatik çizimleri, konuyu taslak olarak canlandırmış daha sonra gerçek çekimler yapılmıştır.(Resim 366)

Aşağıda Çağla'nın çizimleriyle Fanta'nın çocuklar için düzenleyeceği promosyon ve hediye kampanyası somut hale gelmiştir. (Resim 367)

Resim 367

Resim 368

1986 yıllarında bilgisayarda fotoğraf işleme teknikleri olmaması nedeniyle açık hava reklamlarının taslakları fotoğraf baskılarının üzerine kesip yapıştırma yöntemi ile yapılıyordu. Yukarıda Çağla'nın Coca-Cola için yaptığı duvar reklamı çalışmaları görülmektedir.(Resim 368)

Resim 369

Yukarıda Çağla'nın Coca-Cola için renkli keçeli kalemler kullanarak resim bilgisiyle hazırladığı gerçeğe yakın etki veren illüstrasyonlardan oluşmuş, menü tasarımları görülmektedir. (Resim 369)

Resim 370

Yukarıda Hamburgerci ve Pizzacılar için Duratrans (içten ışıklı fotoğraf) taslakları görülmekte olup, Çağla tarafından renkli keçeli kalemler kullanılarak gerçeğe yakın illüstre edilmiştir. (Resim 370)

Resim 371

Yukarıda diet cola billboard ve kamyon arkası reklam çalışmalarının Çağla'nın renkli keçeli kalemlerle yaptığı illüstrasyon çalışması görülmektedir. Yukarıdaki çalışmalar, o günlerde bir grafikerin resim yapmayı bilmesi ve başarması halinde aranılan sanatçı olabileceğine bir örnek oluşturmaktadır. (Resim 371)

Resim 372

Yukarıdaki soldaki afiş Coca-Cola yılbaşı afişi olup, Çağla'nın renkli keçeli kalemleri ustalıkla kullandığını göstermektedir. Sağdakinde ise air-brush ile boya püskürterek çalıştığı gerçeğe yakın kadın figürü görülmektedir. En alttakinde markette alışveriş yapan bayanları ve market içini çizgi romanlardaki gibi canlandırdığı görülmektedir. (Resim 372)

Resim 373

Yukarıda “Coca-Cola ile kendini tazele”, aşağıda “Coca cola keyfi burada” başlıklı afiş taslaklarında Çağla’nın renkli keçeli kalemlerle hazırladığı reklam kampanyası illüstrasyonları görülmektedir. (Resim 373)

Resim 374

Yukarıda “Fast-food tarifini gönder 50.00 TL kazan” kampanyası taslağında Çağla’nın keçeli kalemlerle boyadığı çizimde, yiyecekler gerçeğe yakın görünüyor. Aşağıda bira fiçisi gibi cola kutusu yanında sohbeti derinleştiren gençlerin diet cola mutluluğu, Çağla’nın çizgileriyle. (Resim 374)

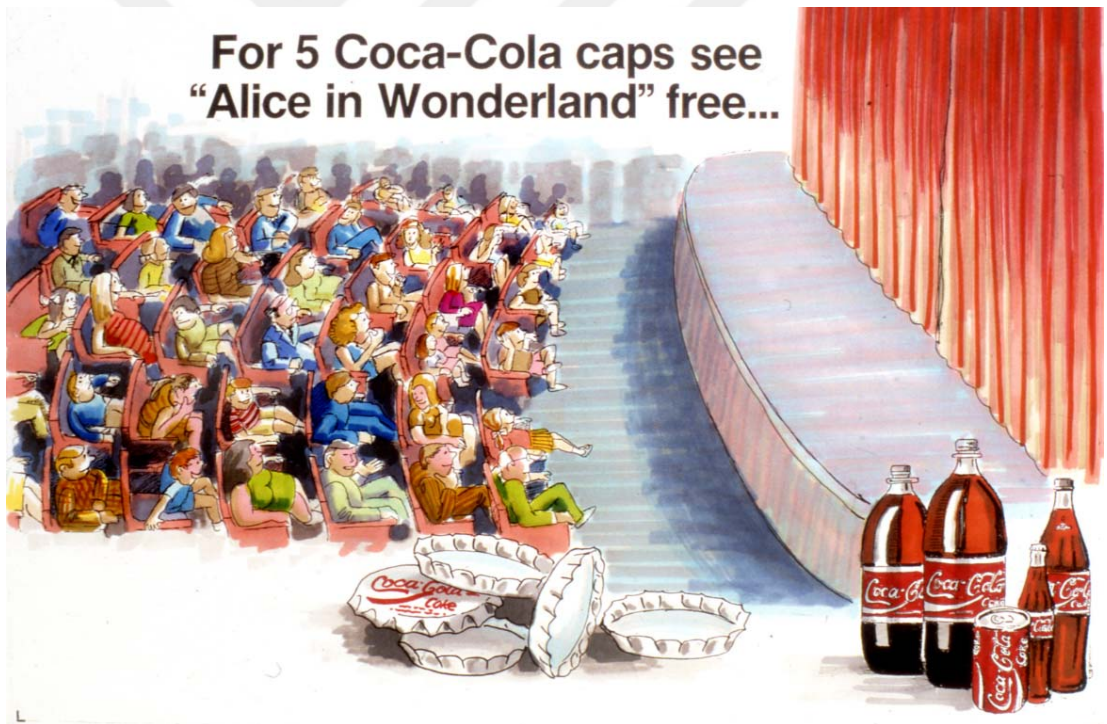
Join the Coca-Cola "Bag Race"

Resim 375

Yukarıda "Çuval yarışı keyfi" ve altında "Plaj Yarışı" ile "Yaz oyunlarından zevk al" kampanyası kapsamında Çağla'nın keçeli kalemlerle boyadığı olayı eksiksiz anlatan illüstrasyonlar... Bu kampanyanın metinlerinin İngilizce olmasının nedeni, ABD'deki Coca-Cola'ya gönderilmiş olmasıdır. Çağla Atlanta'dan İstanbul'daki Ajansa takdir ve teşekkür belgesi geldiğini belirtmiştir. (Resim 375)

Resim 376

Yukarıda "Yaz oyunlarından zevk al" kampanyası kapsamında "Denge Yarışı", aşağıda "5 adet kapak gönderene Alice Harikalar diyarında bedava" kampanyasında tiyatroyu dolduran çocukların sevinci, karikatürist ve reklamcı Çağla'nın çizimiyle görülmektedir. (Resim 376)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

Faruk Çağla'nın hayatı ve eserleri incelendiğinde, resim çizebilme yeteneğinin bir grafik tasarımcının mesleğinde ne kadar önemli olduğunu görmekteyiz. Aslında onun üniversitede grafik tasarım eğitimi aldığı 70'li yıllarda onunla eş zamanlı olarak grafik eğitimi alan bütün öğrencilerin ortak noktaları iyi resim yapabilme özelliklerinin bulunması ve okula öğrenci olarak kabul edilirken yetenek sınavından kılı kırk yaran bir anlayışla seçilmeleridir.

O dönemdeki öğrenciler içinde Erdoğan Karayel, Gürbüz Doğan Ekşioğlu, merhum Necati Abacı gibi isimler; resim ve desen çizebilme özelliklerini, karikatürcülere özgü mizahi düşünebilme yetenekleri ile birleştirerek almış oldukları sağlam grafik eğitiminin de katkılarıyla vermek istedikleri mesajı en yalın ve etkili biçimde verebilmenin sihirli gücünü elde etmiş sanatçılardır.

Faruk Çağla'nın da o dönemin efsane okulu Tatbikide almış olduğu grafik eğitiminin olumlu katkılarının eserlerine yansıdığını, Tan Oral, Fakir Baykurt, Haluk Şahin ve Necati Abacı'nın yazdıkları görüşlerinde belirttiklerini hatırladığımızda, Tatbikinin usta sanatçı ve tasarımcı üreten verimli bir kaynak olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Tatbikinin bu verimli kaynağından beslenen Faruk Çağla, dar gelirlili bir aileden gelmesinin etkisiyle, ailesinden maddi destek alarak üniversitede okuyamadığından zorunlu olarak piyasanın acımasız koşullarından da ayrıca beslenmiş, bu zor koşullar da sanatçının gelişimi için başka bir ilave kaynak olmuştur. Bunların üzerine küçük yaşlardan itibaren gelişen resim çizme yeteneğinin de eklenmiş olduğunu, diğer yandan ortopedik engelli oluşunun getirdiği engellikten kurtulma çabalarının da yeteneğine ayrı bir duyarlılık ve eleştirel bakış açısı kazandırmış olduğunu görüyoruz.

Tezimizin başında belirttiğimiz üzere, usta çırak ilişkisine ve zanaat-sanat birlikteliğine önem veren, teori-pratik işbirliğine dayanan ve sanatı toplum ve

endüstri için kabul eden Almanya'nın Bauhaus okulunun bir modeli olan Tatbikinin bu eğitim şeklinin, piyasanın usta-çırak modelinden gelen Faruk Çağla'nın çalışma biçimine ve onun mesleki gelişimine de çok uygun olduğu görülmektedir.

Buraya kadar yaptığımız araştırma ve incelemelerden; Faruk Çağla'nın, hem karikatür dalında hem de grafik tasarım dalında, ayrıca kolay olmayan yaşam koşullarında, üstelik bilgisayar teknolojisinin tasarımda yeni etkili olduğu tasarım tekniklerinin değiştiği bir zaman diliminde, olması gereken düzeyin altına düşmeden başarılı işlere imza atmış olduğu sonucu çıkmaktadır.

Karikatürün yanı sıra çeşitli tekniklerde illüstrasyonlar çizdiği görülen Çağla'nın illüstrasyonları gerek eski boya ve fırça yöntemiyle gerekse yeni bilgisayar çizim programlarıyla gerçekleştirdiği görülmektedir.

Küçüklüğünden gelen çizgi romanlardan edindiği alışkanlıkla kendine has tarama üslubuyla çizebildiği gibi yeni konseptlerin gerektirdiği tarzda başka üslup ve çizgi stilleriyle de çizebilen esnekliğe sahip olduğu da anlaşılmaktadır.

Bu konuyla bağlantılı olarak sadece bir tür karikatür çizmemiş, sadece bir tür illüstrasyon çizmemiş, sadece bir tür grafik tasarım yapmamış olması ve her koşulda çok yönlü çalışmalar yapabiliyor olması da onun dikkat çekici bir özelliğidir.

Örneğe; karikatür dalında, sadece tek kare yazısız karikatürler çizmemiş, çok kareli ve çizgi roman tadında da karikatürler çizmiş, hem günlük gazeteler için kısıtlı zamanda hızlı espri yakalayıp hızlı çizmiş, hem de duvara asılacak nitelikte tablo tadında karikatürler, grafik resimler veya illüstrasyonlar üretmiştir. Ayrıca bunları hem yazılı hem yazısız üretirken yazılı karikatürün aslında bir yanıyla da reklam metin yazarlığı olduğunu bilerek bu yeteneğini reklamcılıkta da kullandığı anlaşılmaktadır. Çizdiği story boardlardaki reklam filmi senaryolarını kendisinin yazmış olması da çizgi romancılığının bir uzantısı olduğu düşünülmelidir.

Bir görsel metin yazmak veya yazılı bir metni görselleştirmek, grafik tasarımcılığın daha ötesinde reklamcılık ve kreatif direktörlük meslek alanının konusudur. Faruk Çağla'nın, yazılı karikatürlerde edindiği metin yazma ve konsept bulma deneyimini, grafik tasarımcılığın bir üst aşaması olan reklam kampanyaları, basın ve dergi ilanları çalışmalarında başarıyla uyguladığını, adeta gerek metni ve sloganıyla, gerekse görsel düzenlemesiyle kendisinin tek başına bir reklam ajansı veya tasarım ofisi özelliğinde olduğunu görüyoruz. Bunda elbette büyük ajansların tasarımcılarının herkesin işinin belli olduğu iş bölümüne dayanan tek düze rahatlığının yerine küçük ajanslarda çok çeşitli sorumluluklar isteyen çalışma koşullarının da kendisine kazandırdığı deneyimin katkılarının olduğunu düşünüyoruz. Tıpkı Köroğlu'nun atını çayırdan koşturmaya çıkarmadan önce gece vakti balçık çamurda koşturması ve daha sonra atın çayırdan uçuşu gibi...

Faruk Çağla'nın grafik tasarımda sadece bir dalda eser üretmemiş olduğu, logo-amblem, kurumsal kimlik, afiş, ambalaj tasarımı, broşür-katalog tasarımı, web tasarımı, afiş, bill-board, araç giydirmeye tasarımları gibi alanlarda da başarılı işler üretmiş olduğu görülmektedir.

Öte yandan eğitimci olarak, Tipografi, Ambalaj Tasarımı, Grafik Tasarımı, Perspektif, Temel Sanat Eğitimi, Desen, Meslek Etiği, Baskı Teknolojileri, Grafik Sanatı Tarihi gibi dersleri vermiş olan Çağla'nın meslekte pratik deneyimi yüksek bir eğitmen olduğunu söylemek mümkündür.

Faruk Çağla'nın uzun yıllar uluslararası büyük reklam ajanslarından orta ölçekli matbaalara kadar çok çeşitli kurumlarda çok çeşitli pozisyonlarda çalışmış olmasıyla birlikte 59 yaşında kadrolu akademisyenliğe başladıktan sonra da kendi ofisinde piyasaya çizgi altı ve çizgi üstü reklam ve tasarımlar üretmeye devam etmesi akademisyen olarak ayırt edici özelliği olmuştur.

Yukarıda saydığımız tüm bu faktörler birleştiğinde, Faruk Çağla'nın karikatür, illüstrasyon, grafik tasarım ve iletişim tasarımı dallarında profesyonel anlamda 48 yıldır mesleğin her alanında eser üreten çok yönlü bir sanatçı ve piyasa tecrübeli bir eğitimci olduğu sonucuna varılmaktadır.

KAYNAKÇA

(1984). Karagöz Ansiklopedisi. Cilt 1-2-3. İstanbul: Karagöz Yayıncılık.

ABACI, N. (1985). Faruk Çağla'nın Albümü. Tanıtım Yazısı-Makale. Hürriyet Gösteri Sanat – Edebiyat Dergisi. Sayı 52, S.49.

Baykurt, F. (1985). SEÇKİN BİR SANATÇI FARUK ÇAĞLA. Yazın Dergisi Frankfurt-Almanya, Kasım 1985

BİÇER, H. (2016). *HOCALARIN HOCASI Prof. HALİS BİÇER'LE SES GETİRECEK SÖYLEŞİ; "GRAFİK EĞİTİMİ ALMAYAN SANATTA YETERLİLİK VEYA YÜKSEK LİSANS YAPAMAMASI GEREKİR."*

<https://www.tgdd.org.tr/roportajlar/hocalarin-hocasi-prof-halis-bicerle-ses-getirecek-soylesi-grafik-egitimi-almayan-sanatta-yeterlilik-veya-yukseklisans-yapamamasi-gerekir.html> (28.06.2019)

ÇAĞLA, F. (2007). *Art Directorluk Nereye Gidiyor?*

http://www.farukcagla.com/art_directorluk_nereye_gidiyor.html (22.06.2019)

ÇAĞLA, F. (2016). *Dijimig.com Faruk ÇAĞLA Röportajı.*

<http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/dijimig-com-faruk-cagla-roportaji.html> (22.06.2019)

ÇAĞLA, F. (2016). *Faruk ÇAĞLA Röportajı.*

<http://www.dijimig.com/faruk-cagla-roportaj/> (22.06.2019)

ÇAĞLA, F. (t.y.). *GÖKYÜZÜNDEN GELEN ÇİZERLİK İLHAMI ve SAKATLIK HİKAYESİ*

<http://www.fcagla.com/component/content/article/67-gokyuzunden-gelen-cizerlik-ilhami-ve-sakatlik-hikayesi.html> (23.06.2019)

ÇAĞLA, F. (t.y.). *TÜRKİYE'DE BILLBOARD'lar ve GRAFİK KİRLİLİĞİ*

<http://www.fcagla.com/yazilar/makaleler/81-turkiyede-billboardlar-ve-grafik-kirliligi.html> (28.06.2019)

ÇAĞLA, F. , KARAYEL E. (2006) KARİKATÜRCÜLÜK ve REKLAMCILIK,
<http://www.farukcagla.com/kar-rek.htm> (25.06.2019)

DOBRUCALI, S. (1983). Faruk Çağla: İnsanımızdan umutluyum, çünkü sanatçımızdan umutluyum. Söyleşi. Somut Dergisi, 16 Aralık 1983.

Erika Heyer, “Faruk Çağla”, Allgauer Zeitung, 14 Haziran 1985

ERTAN G., SANSARCI E. (2017). *Görsel Sanatlarda Anlam ve Algı*, Alternatif Yayıncılık

GİRGİN, E.Ç. (1983). Genç Ustalar Yanıtıyor. Röportaj. Hürriyet Gösteri Sanat – Edebiyat Dergisi. Sayı 34, S.96-97

Haluk Şahin, “Faruk, Ron ve bizler...”, Güneş, 1989

ORAL T., Karikatürler, Faruk Çağla, Önsöz, 1984, İstanbul

ÖZDEMİR, Ö. (2017). *Türkiye’de çizgi roman: Tarkan ve Kara Murat’tan sonra sırada ne var?*.

<https://www.mynet.com/turkiyede-cizgi-roman-tarkan-ve-kara-murattan-sonra-sirada-ne-var-110103229737> (23.06.2019)

SÜLEYMANZADE, A. (2016). *20 yıldır Türkiye’de yaşayan Azerbaycan asıllı grafik tasarımcı Aydın Süleymanzade diyor ki;*

<https://www.tgdd.org.tr/roportajlar/20-yildir-turkiyede-yasayan-azerbaycan-asilli-grafik-tasarimci-aydin-suleymanzade-diyor-ki.html> (27.06.2019)

Hürriyet, “Uzay’da Türkler”, 1970

Hürriyet, “50. Yıl afişi hazırladı”, 1973

Türkiye Gazetesi Engelsiz Sayfa, “Can-ı gönülden değil can havliyle çiziyor!”,
6 Ocak 2010

Cumhuriyet, 12 Eylül 1982

Cumhuriyet, 13 Haziran 1982

Cumhuriyet, 15 Ağustos 1982

Cumhuriyet, 18 Temmuz 1982

Cumhuriyet, 2 Mayıs 1982
Cumhuriyet, 28 Kasım 1982
Cumhuriyet, 29 Ağustos 1982
Cumhuriyet, 30 Mayıs 1982
Cumhuriyet, 4 Temmuz 1982

<https://www.facebook.com/morteza.rakhtaala/photos> (30.06.2019)

Piyale Madra. (t.y.) <https://www.biyografya.com/biyografi/8199> (20.06.2019)

15 Temmuz.2009 <https://www.facebook.com/groups/1485524781723949/> (Erişim
29.06.2019)

<http://farukcagla.com/guncel.htm> (29.06.2019)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI : ERDEM ÇAĞLA

DOĞUM YERİ VE

TARİHİ : Kadıköy, 16/04/1993

MEDENİ HALİ : Bekar

E-MAIL : info@erdemcagla.com

ADRES (EV) : Zafer Mah. 118 SK. Özlen Sit. Esenyurt/İST.

ADRES (İŞ) :

TELEFON

(EV/CEP) : 05364399576

(İŞ)

EĞİTİM DURUMU

2019 - Anadolu Üniv. Açıköğretim Fakültesi, Web Tasarımı ve Kodlama, Ön Lisans

2017 - İstanbul AREL Üniversitesi, Grafik Tasarımı, Yüksek Lisans

2016 - Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Lisans

2011 - Rüştü Uzel Meslek Lisesi, Grafik ve Fotoğraf Bölümü

YABANCI DİL

İngilizce

İŞ TECRÜBESİ

2019- Halen Serbest Web-Grafik Tasarımcı

2014- Adalet Bakanlığı, Grafik Sanatlar ve Reklamcılık Uzmanı Bilirkişisi

2007- Serbest Web-Grafik Tasarımcı